

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 07.09.2026

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 § Pöytäkirjan tarkastaminen	4
3 § Kokouksen selostukset	5
4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset/PT	6
5 § Talouden seuranta / PT	7
6 § Kaupunginvaltuuston 24.8.2026 pitämän kokouksen täytäntöönpanot/PT	8
7 § Eron myöntäminen Tuure Savuojalle vanhusneuvoston kaupunginhallituksen edustajan tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen / PT	10
8 § Eron myöntäminen Juho Karjalaiselle ja Noora Pitkäselle Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän jäsenen ja varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalien toimittaminen / PT	12
9 § Kaupunginhallituksen edustajat Lahden kaupunginhallituksen vierailussa 31.8.2026 /PT	14
10 § Määrärahamuutokset vuoden 2026 talousarvion käyttötalousosaan sekä tuloslaskelmaosaan / PT (kvalt)	15
11 § Vantaan kaupungin hallitusohjelmataavoitteet /PT	17
- Vantaan kaupungin hallitusohjelmataavoitteet (KH 7.9.2026)	18
12 § Kotoutumisen ohjelma /PT (kvalt)	22
- Kotoutumisen ohjelma 2026–2029 KH 7.9.2026	26
13 § Ympäristöohjelma / PT (kvalt)	51
- Ympäristöohjelma 2026-2029	54
14 § Korson Vantaa-infon tiloista luopuminen /PT	91
- Liite: Korson Vantaa-infon palvelumallin uudistaminen	94
15 § Päätös oikaisuvaatimukseen kotoutumisen asiantuntijan rekrytoinnista (vakanssinumero 900484) / PT	112
16 § Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Kiinteistö 92-420-4-106 (Solatie 16a) / TeA	116
- Kartta kaupan kohteesta	118
17 § Vuoden 2026 Vantaan kulttuuripalkinnon myöntäminen /RÄ	119
- Vantaan kulttuuripalkinto 2026, palkittujen lista 1976-2025	121
- Kulttuurin avustusehdot 1.7.2026 alkaen	123
18 § Vastaus Eve Rämön ja Otso Kivimäen sekä 37 muun valtuutetun aloitteeseen voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi /PT (kvalt)	132
- Voimajohtoon suunnittelu alueidenkäyttölain ja sähkömarkkinalain mukaisissa prosesseissa sekä toteutustavan valinta	137
- Eve Rämön ja Otso Kivimäen sekä 37 muun valtuutetun aloite voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi	146
19 § Vastaus Victor Snellmanin ja Patrik Karlssonin sekä 30 muun valtuutetun aloitteeseen ruotsinkielisen varhaiskasvatusryhmän avaaminen Kivistöön syksyllä 2026 ja kielellisten palveluiden pilottimalli /KK (kvalt)	148

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 07.09.2026

- Victor Snellmanin ja Patrik Karlssonin sekä 30 muun valtuutetun aloite ruotsinkielisen varhaiskasvatusryhmän avaaminen Kivistöön syksyllä 2026 ja kielellisten palveluiden pilottimalli	154
20 § Vastaus vihreän valtuustoryhmän ja 10 muun valtuutetun aloitteeseen antirasismi- ja yhdenvertaisuuskoulutuksesta kaupunginvaltuustolle /PT (kvalt)	157
- Vihreän valtuustoryhmän ja 10 muun valtuutetun aloite antirasismi- ja yhdenvertaisuuskoulutus kaupunginvaltuustolle	160
21 § Vastaus Eve Rämön ja Paula Lehmuskallion sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen kaikkien kansojen kulkue Vantaalle /RÅ	162
- Eve Rämön ja Paula Lehmuskallion sekä 16 muun valtuutetun aloite kaikkien kansojen kulkue Vantaalle	164
22 § Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista /PT	165
- Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista	167
- Lausuntopyyntö: Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset	171
- Liite: Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet/Lausuntopyyntö: Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset	179
- Liite: Lukutaitokoulutuksen arviointilomake (1)/Lausuntopyyntö: Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset	219
- Liite: Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet/Lausuntopyyntö: Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset	222
- Liite: Lukutaitokoulutuksen todistusmalli/Lausuntopyyntö: Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset	246
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus	247
Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen	249
Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	251
Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus	252
Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa	257
Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa	259
Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuusto-oikeuden käyttämisestä koskevassa asiassa	260
Muutoksenhakuohje 8: Hallintovalitus hallinto-oikeudelle	262



Kaupunginhallituksen kokous

Aika 7.9.2026 klo 17.08–18.11
Paikka Kaupungintalo (Asematie 7), Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Kaukola Ulla, puheenjohtaja	x	Laakso Päivi	
Kasonen Mika, I varapuheenjohtaja	x	Forsblom-Prittinen Frida	
Rämö Eve, II varapuheenjohtaja	x	Savuoja Tuure	
Abdi Faysal	x	Koskelin Kia	
Aura Anssi	x (klo 17.08–18.03, § 1–17)	Vacker Marjo	x (klo 18.03–18.11, § 18–22)
Demiri Funda	x	Karinen Ville	
Hakala Heli	x	Lahti Timo	
Hentilä Jorma	x	Panula Tuula	
Kivimäki Otso	x	Karemo Jenni	
Niikko Mika	x	Aidanjuuri Tanja	
Nummela Nina	x	Snellman Victor	
Räsänen Minna	x	Eriksson Soile	
Strohm Emily	x	Kiiski Henri	
Tammi Visa	x	Aalto Riku	
Tuomainen Anni Juulia	x	Valtanen Hanna	
Nuorisovaltuuston edustaja		Varajäsenet	
Pannu Pravjot	x		
Muut osallistujat			Läsnä
Rokkanen Sakari, valtuuston puheenjohtaja			x (klo 17.46–18.11, § 17–22)
Tamminen Ida, valtuuston I varapuheenjohtaja			x
Kaimio Tuire, valtuuston II varapuheenjohtaja			x
Timonen Pekka, kaupunginjohtaja			x
Kalo Ilkka, vs. apulaiskaupunginjohtaja			x
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja			x
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja			x (klo 17.10–18.11, § 2–22)
Kalmari Mari, viestintäjohtaja			x
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja			-
Pennanen Sari-Anna, lakiasiainjohtaja			x
Lentämäki Tiina, hallintosihtööri			x
Kalske Jaakko, vastaava hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä			x



Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Ulla Kaukola

Pöytäkirjanpitäjä Jaakko Kalske

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 14.9.2026 klo 16.00, sähköisesti.

Pykälät 16 ja 22 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Jorma Hentilä

Heli Hakala

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 16.9.2026, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi



1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittely:

Puheenjohtaja ilmoitti, että kaupunginhallituksen 2.11.2026 pidettävä iltakoulu siirretään aloitettavaksi klo 13. Aiempi klo 14 kellonaika oli virheellinen.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



2 §

Pöytäkirjan tarkastaminen

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 14.9.2026 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	24.8
Aura Anssi	
Demiri Funda	24.8
Hakala Heli	7.9.
Hentilä Jorma	7.9.
Kasonen Mika	
Kivimäki Otso	
Niikko Mika	
Nummela Nina	
Rämö Eve	
Räsänen Minna	
Strohm Emily	
Tammi Visa	
Tuomainen Anni Juulia	

- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 16.9.2026 lähtien.

Päätös:

Päätettiin

- a) valita Heli Hakala ja Jorma Hentilä toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 14.9.2026 klo 16.00 ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 16.9.2026 lähtien.



3 §

Kokouksen selostukset

Kokouksessa annetaan seuraavat selostukset:

- Yhteistoimintaneuvotteluiden tilanne
Pekka Timonen, kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 3

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi saadut selostukset ja käyty keskustelu.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset/PT

PT/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat pöytäkirjat:

Konsernijaoston pöytäkirja nro 8/25.8.2026

Elinvoima- ja työllisyysjaoston pöytäkirja nro 7/19.8.2026

Vaikuttamistoimielimien pöytäkirjojen tiedoksi merkitseminen

Kaupunginhallituksen 8.6.2026 § 7 hyväksymän Vantaan kaupungin toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman mukaan vaikuttamistoimielimien pöytäkirjat toimitetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi. Hallintosäännön 2 luvun 2 §:n mukaan Vantaan kaupungin vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, Svenska kommittén sekä monikulttuurisuusasioiden neuvottelukunta.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainituissa pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä ja
- b) merkitä tiedoksi kaupunginhallitukselle toimitetut vaikuttamistoimielimien pöytäkirjat.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu



5 §

Talouden seuranta / PT

PT/MR/JA

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti kaupungin hallinnon kehittämisestä, henkilöstöasioista, taloudesta, työllisyydestä, edunvalvonnasta, kaavoitus- ja maapolitiikasta, elinvoimasta, asuntoasioista, joukkoliikenneasioista ja hankinnoista.

Kuullaan selvitys Vantaan talouden tilanteesta.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi kuultu selvitys taloudesta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto



6 § Kaupunginvaltuuston 24.8.2026 pitämän kokouksen täytäntöönpanot/PT

PT/JA

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (39 §). Päätökset voidaan panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, kuitenkin niin, että täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos valitusviranomaisen kieltää täytäntöönpanon (143 §). Jos kunnanhallitus katsoo, että valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, kunnanhallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on tällöin viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi (96 §).

Kaupunginvaltuusto teki 24.8.2026 päätökset seuraavissa asioissa:

- § 3 Eron myöntäminen Petri Roiniselle kaupunginvaltuutetun tehtävästä
- § 4 Eron myöntäminen Petri Roiniselle valtuustovaliokunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
- § 5 Äänestysalueet 1.1.2027
- § 6 Talousohjelman hyväksyminen
- § 7 Elinvoima- ja työllisyysohjelman hyväksyminen
- § 8 Asemakaavamuutos 002562 ja tonttijaon muutos, 73 Rekola / Joukontie 42
- § 9 Vastaus Gashaw Bibanin ja 19 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaa ei hanki tuotteita palveluita tai raaka-aineita, joita tuotetaan Israelin laittomissa siirtokunnissa
- § 10 Vastaus Tarja Eklundin ja Kati Tyysjärven sekä 14 muun valtuutetun aloitteeseen hulevesimaksu pois yleishyödyllisiltä yhteisöiltä
- § 11 Vastaus Jenni Alasuutarin ja Patrik Karlssonin sekä 19 muun valtuutetun aloitteeseen ”Pihkalan talosta kylätalo - ei asuntoja”
- § 12 Vastaus Jari Sainion ja Sirkka-Liisa Kähärän sekä 22 muun valtuutetun aloitteeseen Kuusijärven pysäköinnin säilyttämisestä maksuttomana
- § 13 Vastaus vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 13 muun valtuutetun aloitteeseen loppu modernille orjuudelle
- § 14 Vastaus Elina Nykyrin ja 29 muun valtuutetun aloitteeseen parannetaan liikkumisen turvallisuutta ja esteettömyyttä Vantaalla
- § 15 Vastaus Kai-Ari Lundellin ja 32 muun valtuutetun aloitteeseen Kilterin koulun liikuntaryhmät koulupäivän aikana priorisoitava liikuntatiloja varatessa harrastusryhmien edelle
- § 16 Juha Järän ja 6 muun valtuutetun aloite turhiin päivähoitovarauksiin tehokas sakkokäytäntö
- § 17 Vaula Norrenan ja Eve Rämön sekä 49 muun valtuutetun aloite Lokki-lentokone ja lentoteemainen leikkipuisto Ilmailumuseon viereen
- § 18 Matti Kotirannan ja Minna Räsäsen sekä 52 muun valtuutetun aloite teemaleikkipuistojen perustaminen Vantaalle olemassa olevien leikkipaikkojen kunnostusten yhteydessä
- § 19 Mika Niikon ja 50 muun valtuutetun aloite luvallisten mopomiittien ja turvallisen mopoilun edistämiseksi Vantaalla
- § 20 Elina Nykyrin ja 9 muun valtuutetun aloite Vantaalle laadittava köyhyysohjelma ja –opas

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 7/24.8.2026 on kokonaisuudessaan nähtävänä kaupunginvaltuuston extranet-sivuilla ja kaupungin internet-sivuilla.



Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) todeta, että kaupunginvaltuuston 24.8.2026 tekemät päätökset voidaan panna täytäntöön,
ja
- b) lähettää päätökset ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu/ao. toimialat



7 §

Eron myöntäminen Tuure Savuojalle vanhusneuvoston kaupunginhallituksen edustajan tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen / PT

VD/5354/00.02.03.00/2025

PT/SE/JK

Tuure Savuoja on 5.8.2026 saapuneella viestillään pyytänyt eroa kaupunginhallituksen edustajan tehtävästä vanhusneuvostossa henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Vantaan vanhusneuvosto on kuntalain 27 §:ssä tarkoitetulla tavalla ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi asetettu vaikuttamistoimielin. Hallintosäännön 2 luvun 2 §:n mukaan vaikuttamistoimielinten kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus, joka hyväksyy näille vaikuttamistoimielimille toimintasäännöt.

Hallintosäännön 17 luvun 10 §:n mukaan kaupunginhallituksen edustajalla on vanhus- ja vammaisneuvostojen, monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan ja Svenska kommitténin kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus.

Kaupunginhallitus on päätöksellään 11.8.2025 § 10 nimennyt vanhusneuvostoon kaupunginhallituksen edustajaksi Tuure Savuojan ja tämän henkilökohtaiseksi varaedustajaksi Anni Juulia Tuomaisen.

Kaupunginhallitus 24.8.2026 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) myöntää Tuure Savuojalle ero kaupunginhallituksen edustajan tehtävästä vanhusneuvostossa, ja
- b) toimittaa vanhusneuvoston kaupunginhallituksen edustajan täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2025–2027.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) myöntää Tuure Savuojalle ero kaupunginhallituksen edustajan tehtävästä vanhusneuvostossa, ja
- b) toimittaa vanhusneuvoston kaupunginhallituksen edustajan täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2025–2027.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:



Päätettiin jättää asia pöydälle 5.10.2026 pidettävään kokoukseen.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus



8 §

Eron myöntäminen Juho Karjalaiselle ja Noora Pitkäselle Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän jäsenen ja varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalien toimittaminen / PT

VD/5136/00.00.01.01/2025

PT / IP

Juho Karjalainen on 18.8.2026 saapuneella viestillään pyytänyt eroa Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän jäsenen tehtävästä henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Noora Pitkänen on 26.8.2026 saapuneella viestillään pyytänyt eroa Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän varajäsenen tehtävästä henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Kuntalain 30 §:n 3 momentin mukaan kunnanhallitus voi asettaa toimikunnan määrätyn tehtävän hoitamista varten.

Kuntalain 32 §:n mukaan kuntalain 30 §:n 3 momentissa tarkoitetut toimikunnat asetetaan enintään sen asettaneen toimielimen toimikaudeksi.

Kaupunginhallitus on päätöksellään 25.8.2025 § 5 päättänyt jatkaa kaupunginhallituksen 19.12.2022 § 19 päätöksellä perustettujen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmien toimintaa valtuustokaudella 2025–2029 ja jakaa seurantaryhmät alueellisesti samoin kuin aiemmalla kaudella:

1. Myyrmäki-Martinlaakson kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelman seurantaryhmä
2. Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmä
3. Tikkurilan kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman seurantaryhmä
4. Korso-Koivukylän kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmä
5. Hakunila-Länsimäen kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman seurantaryhmä

Kaupunginhallituksen yllä mainitun päätöksen mukaisesti seurantaryhmien tehtävänä on seurata kaupunkiympäristön toimialan laatimien kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien sekä kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman etenemistä ja lisäksi suuraluetasoisia investointeja; seurantaryhmien tehtävänä on myös aktiivisesti ottaa kantaa suunnitelmiin sekä informoida kannanotoistaan tarvittavia toimielimiä.

Seurantaryhmien työskentelyä johtavat puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Seurantaryhmissä esittelijöinä toimivat kaupunkiympäristön toimialan projektijohtajat ja aluearkkitehdit heidän vastuualueidensa mukaisesti sekä konsernijohtajan ja elinvoiman toimialan erityisasiantuntija palveluverkkosuunnitelman päivittämisen osalta. Seurantaryhmillä on myös oikeus kutsua kuultavakseen kaupungin muita asiantuntijoita. Seurantaryhmien sihteerinä toimii kaupunkiympäristön toimialan nimeämä henkilö.

Seurantaryhmät kokoontuvat vuosittain 2–3 kertaa hyväksymänsä kokousaikataulun mukaisesti sekä yhteiseen vuosiseminaariin.

Kaupunginhallitus on päättänyt, että seurantaryhmiin valitaan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja



enintään viisi jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen. Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmään on nimetty seuraavat henkilöt (KH 25.8.2025 § 5, KH 12.1.2026 § 5, KH 13.4.2026 § 5):

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Emmi Pajunen, puheenjohtaja	Antti Soininen
Anu Hall, varapuheenjohtaja	Jukka Hako (KH 13.4.2026 § 5)
Kari Ristivehmas	Nina Ristivehmas
Juho Karjalainen	Noora Pitkänen
Matti Vesa Volanen	Petriina Punna
Marjo Vacker (KH 12.1.2026 § 5)	Jani Vaittinen

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- myöntää Juho Karjalaiselle ero Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän jäsenen tehtävästä,
- myöntää Noora Pitkäselle ero Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän varajäsenen tehtävästä ja
- toimittaa Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmän jäsenen ja tämän henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2025–2027.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus



9 § Kaupunginhallituksen edustajat Lahden kaupunginhallituksen vierailussa 31.8.2026 /PT

VD/6114/00.02.01.00/2026

PT/JK

Vantaan kaupunki isännöi Lahden kaupunginhallituksen ja johtoryhmän vierailua 31.8.2026. Tilaisuuteen oli kutsuttu Vantaan luottamushenkilöistä kaupunginhallituksen varsinaiset jäsenet.

Tilaisuuden luonteen vuoksi on katsottu, että tilaisuuteen osallistuneille luottamushenkilöille korvataan hallintosäännön 27 luvun mukaiset ansionmenetykset ja muut kustannukset, mutta ei makseta kokouspalkkiota. Kustannukset maksetaan kaupunginhallituksen kustannuspaikalta.

Tilaisuuteen osallistuivat seuraavat Vantaan kaupungin luottamushenkilöt:

Ulla Kaukola
Eve Rämö
Funda Demiri
Heli Hakala
Otso Kivimäki
Mika Niikko
Emily Strohm
Anni Juulia Tuomainen
Anssi Aura
Nina Nummela
Visa Tammi

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi 31.8.2026 tilaisuuteen osallistuneet luottamushenkilöt, ja
- b) että tilaisuuteen osallistuneille luottamushenkilöille korvataan hallintosäännön 27 luvun mukaiset ansionmenetykset sekä muut kustannukset.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavalla *lisäyksellä*:

”Tilaisuuteen oli kutsuttu Vantaan luottamushenkilöistä kaupunginhallituksen *varsinaiset* jäsenet.”

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: Päätöskohta a): 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto
Päätöskohta b): 1. Oikaisuvaatimus



10 § Määrärahamuutokset vuoden 2026 talousarvion käyttötalousosaan sekä tuloslaskelmaosaan /PT (kvalt)

VD/6064/00.02.01.00/2026

PT/MR/PK/JK

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Hallintosäännön 14 luvun 5 §:n mukaisesti talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana sitovuustasojen mukaisesti. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin sekä tulo- ja menoarvioihin. Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.11.2025 talousarvion vuodelle 2026. Talousarviossa on määritelty valtuuston nähden sitovat määrärahat.

Talousarvion sitovuustaso on kuvattu harmaalla pohjavärillä

Konsernijohton ja elinvoiman toimialan käyttötalouden määrärahamuutosesitys 2026

Konsernijohton ja elinvoiman toimialan menojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 14 milj. eurolla.

Työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden palvelualueella työmarkkinatuen kuntaosuuden ennustetaan ylittävän talousarvion 16 milj. eurolla vuonna 2026. Kaupunki maksaa työmarkkinatuen kuntaosuutta yli 100 päivää työttömänä olleiden työttömien osalta. Vantaan kaupungin työttömyysluvut ovat ennätyskorkealla tasolla ja erityisen huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömyyden lukujen kasvu. Uusia työpaikkoja on auki vain vähän, joten työttömyystilanteen ei ennusteta paranevan vielä vuoden 2026 aikana.

Konsernipalveluiden palvelualueella tietohallinnon palvelunostojen ennustetaan alittavan talousarvion noin 2,1 milj. eurolla. Tämä huomioiden toimialan lisämäärärahan tarpeeksi esitetään 14,0 milj. euroa.

Konsernijohto ja elinvoima	TA 2026	MUUTOS 2026	UUSI TA 2026
Tulot	16 980 000	0	16 980 000
Menot	-169 727 900	-14 000 000	-183 727 900
Toimintakate	-152 747 800	-14 000 000	-166 747 800

Tuloslaskelmaosan verorahoituksen tuloarvioiden muutosesitys 2026

Vantaan verotulojen ennusteet ovat muuttuneet Kuntaliiton julkaisemassa ennusteessa negatiivisemmiksi jokaisessa uudessa ennusteessa jo parin vuoden ajan. Viimeisin verotuloennuste elokuulta ennustaa Vantaan verotuloheikentymän vihdoin tasaantuneen, ja uusi verotuloennuste on tehty tämän pohjalta. Verotuloihin esitetään tehtäväksi seuraavat muutokset: kunnallisveroja esitetään laskettavan uuden ennusteen pohjalta 21,1 milj. euroa ja kiinteistövero 6,0 milj. euroa. Yhteisöveron kuntaosuutta esitetään nostettavan 3,4 milj. eurolla. Yhteensä verotuloihin esitetään 23,7 milj. euron vähennystä.

Verotulot	TA 2026	MUUTOS 2026	UUSI TA 2026
Verotulot yhteensä	611 000 000	-23 700 000	587 300 000



Vantaan valtionosuuksien ennustetaan kehittyvän positiivisesti talousarvioon 2026 nähden. Peruspalveluiden valtionosuusennuste ylittää talousarvion 0,9 milj. eurolla ja Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus 2,6 milj. eurolla. Yhteensä valtionosuuksien ennustaan ylittävän talousarvion hieman vajaalla 3,5 milj. eurolla.

Valtionosuudet	TA 2026	MUUTOS 2026	UUSI TA 2026
Valtionosuudet yhteensä	269 000 000	3 500 000	272 500 000

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että

- a) konsernijohdon ja elinvoiman toimialan toimintamenoja korotetaan 14 000 000 euroa,
- b) verotuloja lasketaan 23 700 000 euroa ja
- c) valtionosuuksia korotetaan 3 500 000 euroa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kuntademokratia; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)



11 § Vantaan kaupungin hallitusohjelmatavoitteet /PT

VD/6125/00.02.01.00/2026

PT/TK/JK

Vantaan kaupungin hallitusohjelmatavoitteet on valmisteltu osana kaupungin edunvalvontaa, ja ne pohjautuvat kaupungin strategiaan tavoitteisiin. Tavoitteiden lähtökohtana on vahvistaa kasvavien kaupunkien mahdollisuuksia tukea Suomen talouskasvua, kilpailukykyä ja hyvinvointia.

Vantaan keskeiset hallitusohjelmatavoitteet ovat:

- Varmistetaan kuntien rahoituspohja ja investointikyky ennakoivasti ja pitkäjänteisesti.
- Luodaan kotoutumiselle yhtenäinen kansallinen toimintatapa.
- Käynnistetään erillisohjelma segregaaation ehkäisemiseksi ja eriytyneiden alueiden kehittämiseksi.
- Vahvistetaan työllisyyttä tukevia palveluita sekä niiden pitkäjänteistä rahoitusta.
- Päätetään Lentoradan rakentamisesta.

Hallitusohjelmatavoitteita hyödynnetään kaupungin edunvalvonnassa, yhteistyössä muiden suurten kaupunkien, valtionhallinnon, kansanedustajien, puolueiden sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa, että hallitusohjelmavalmistelussa tunnistetaan kasvavien kaupunkien merkitys Suomen kestävässä kasvun, kilpailukykyyn ja hyvinvoinnin rakentajina. Lisäksi yhteisiä hallitusohjelmatavoitteita on valmisteltu pääkaupunkiseudun, kuuden suurimman kaupungin ja C21-verkoston kanssa.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kaupungin hallitusohjelmatavoitteet.

Käsittely:

Kaupunginjohtaja veti esityksensä pois esityslistalta.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin hallitusohjelmatavoitteet.

Täytäntöönpano: Johdon tuki

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Yhteyspäällikkö Terttu Korte
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaa

Vantaan hallitusohjelma- tavoitteet

Selostus

Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Suomen talouskasvu rakentuu vahvojen kaupunkien varaan.

Vaikuttavat kasvutoimet edellyttävät:

- **panostuksia työllisyyteen**
- **koulutustason nostoon**
- **onnistuneeseen kotoutumiseen**
- **myönteiseen aluekehittämiseen**

Kilpailukyky, huoltovarmuus ja kestävä kasvu edellyttävät:

- **merkittäviä liikenne- ja infrastruktuuri-investointeja**
- **vahvaa vaikuttamista Euroopan unionin tulevaan rahoitus- ja kaupunkipolitiikkaan.**



Hallitusohjelmatavoitteemme

Varmistetaan kuntien rahoituspohja ja investointikyky ennakoivasti ja pitkäjänteisesti.

Kuntien valtionosuusjärjestelmää uudistetaan hallitusti siten, että se tukee suurten kaupunkien investointikykyä ja mahdollisuuksia elinvoiman edistämiseen.

Luodaan kotoutumiselle yhtenäinen kansallinen toimintatapa.

Monikulttuurinen Vantaa on onnistuneen kotoutumisen edelläkävijä. Vantaa on valmis pilotoimaan uutta toimintatapaa. Kotoutumisen painopisteenä ovat nopea kielitaidon kehittyminen, joustavat koulutuspolut, nopea työllistyminen ja yrittäjyyden edistäminen.



Käynnistetään erillisohjelma segregaaation ehkäisemiseksi ja eriytyneiden alueiden kehittämiseksi.

Ohjelma kohdistuu mm. seuraaviin toimenpiteisiin:
Raideliikenteen asemien ja asemanseutujen korjaaminen.
Korjaus- ja purkuavustukset asunto-osakeyhtiölle sekä liikekiinteistöjen ja infran korjauksiin.

Vahvistetaan työllisyyttä tukevia palveluita sekä niiden pitkäjänteistä rahoitusta.

Vahvistetaan työllisyyden edistämisen rahoitusta ja vaikuttavuutta, sekä sujuvoitetaan prosesseja, jotta kunnilla on tosiasialliset keinot parantaa työllisyyttä

Päätetään Lentoradan rakentamisesta.

Lentorata on kansallisesti merkittävin liikennehanke, joka vahvistaa Suomen saavutettavuutta, tukee Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittämistä ja parantaa koko maan kilpailukykyä.





12 § Kotoutumisen ohjelma /PT (kvalt)

VD/3134/00.01.02.00/2026

PT/KK/RÅ/ST-V/JT/JK

Kuntalain 37 §:n mukaan jokaisessa kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan kaupungin Tulevaisuus asuu Vantaalla -strategian vuosille 2026–2029 kokouksessaan 26.1.2026 § 3. Strategian hyväksymispäätöksessään kaupunginvaltuusto on todennut, että strategiaa toteutetaan strategisten ohjelmien, vuotuisten talousarviossa esitettävien kaupunkitason sitovien tavoitteiden sekä toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien kautta.

Hyväksyttyyn kaupunkistrategiaan on kirjattu strategisista ohjelmista seuraavasti (s. 36):

”Toteutamme strategiaa kuuden muutosohjelman kautta. Onnistumme strategiassa, kun saamme aikaan tavoitteellisen muutoksen näillä tietopohjaisesti valituilla ohjelma-alueilla. Strategiset ohjelmat ovat kaupunkitasoisia ja niitä johdetaan yli toimialarajojen. Kehitämme kaupungin johtamisjärjestelmää ja kyvykkyyksiä ohjelmien onnistumisen tueksi. Strategiset ohjelmat ovat strategian mukaisesti elinvoima- ja työllisyysohjelma, kotoutumisen ohjelma, myönteisen aluekehityksen ohjelma, turvallisuusohjelma, talousohjelma ja ympäristöohjelma. Muutosohjelmat kattavat strategiakauden.”

Nyt hyväksyttäväksi esitettävä kotoutumisen ohjelma toimii kaupunkistrategian keskeisenä toimeenpanovälineenä vuosina 2026–2029. Kotoutumisen ohjelma määrittelee kaupungin tavoitteet, tavoitellun muutoksen ja painopisteet kotoutumisen edistämisessä.

Taustaa: Kotoutumisen edistämistä Vantaalla ohjaavat laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023), laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) sekä muut yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja palveluiden saavutettavuutta koskevat säädökset.

Kotoutumista edistävää lainsäädäntöä on uudistettu viime vuosina. *Kotouttamisohjelma* oli vuoden 2024 loppuun voimassa olleen kotoutumislain edellyttämä kunnan ohjelma kotoutumisen edistämiseksi. Valtuuston hyväksymä Vantaan kotouttamisohjelma on voimassa vuosina 2023–2026 (KV 11.12.2023 § 11). Uudistettu kotoutumislaki ei enää edellytä kunnilta kotouttamisohjelmaa. *Kotoutumisohjelma* on nykyisen kotoutumislain (681/2023 § 13) mukainen kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus kotoutuja-asiakkaille.

Kotoutumisen ohjelma noudattaa kaupunkitasoisia sitoumuksia, lakisääteisiä suunnitelmia sekä hyväksytyjä periaatteita ja linjauksia. Ohjelman kannalta keskeisiä ohjaavia asiakirjoja ovat muun muassa Vantaan maahanmuuton ja kotoutumisen periaatteet (KV 12.5.2025 § 8), toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma (KH 8.6.2026 § 7), hyvinvointisuunnitelma (valmisteilla) sekä kaupunkistrategian muut strategiset ohjelmat.

Ohjelmatyön strategisena tavoitteena on vahvistaa kotoutumisen edistämisen edellytyksiä koko kaupungin toiminnassa. Tavoitteena on, että palvelut, toimintatavat ja rakenteet tukevat nykyistä paremmin asukkaiden yhdenvertaista osallistumista, kouluttautumista, työllistymistä ja yhteiskuntaan kiinnittymistä. Ohjelma vahvistaa poikkihallinnollista yhteistyötä sekä tiedolla johtamista kotoutumisen edistämisessä.



Kotoutumisen ohjelmassa painottuvat seuraavat muutoksen osa-alueet:

1. Kielitaito ja osaaminen voimavaroiksi

Muutoksen osa-alueella vahvistetaan kielitaidon, osaamisen ja työelämävalmiuksien merkitystä kotoutumisessa. Tavoitteena on, että muunkielisten asukkaiden koulutustaso, työllisyys, kielitaitotaso sekä oppimistulokset kehittyvät sekä erot suhteessa suomen- ja ruotsinkieliseen väestöön kaventuvat.

2. Hyvät väestösuhteet ja osallisuus kulmakivinä

Muutoksen osa-alueella vahvistetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja eri väestöryhmien välistä vuorovaikutusta. Tavoitteena on lisätä kuulumisen tunnetta, ehkäistä eriytymistä sekä vahvistaa luottamusta asukkaiden, yhteisöjen ja kaupungin välillä. Ohjelmassa korostuvat harrastaminen, palveluiden saavutettavuus, perheiden osallisuus sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen.

3. Kansainvälinen ja uudistuva kaupunki

Muutoksen osa-alue tavoittelee Vantaan aseman vahvistumista kansainvälisenä, vastaanottavana ja vetovoimaisena kaupunkina. Tavoitteena on houkutella osaajia, tukea asettautumista, vahvistaa kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä kehittää kotoutumisen systeemistä johtamista, tiedolla johtamista ja poikkihallinnollista yhteistyötä.

Ohjelman toteutus edellyttää tiedolla johtamista, vaikuttavuusperusteista priorisointia sekä toimivaa yhteistyötä kaupungin eri toimialojen, viranomaisen, oppilaitosten, työnantajien, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Lisäksi ohjelman toimeenpanossa hyödynnetään aktiivisesti kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja sekä ulkoisen rahoituksen mahdollisuuksia.

Muutoksen osa-alueiden tavoitteisiin kohdistuu strategiakaudella joukko toimenpiteitä mittareineen. Toimenpidekokonaisuus täsmentyy strategiakauden aikana osana strategisia vuositavoitteita ja ohjelman toimeenpanoa. Tavoitteiden toteuttaminen vaatii poikkihallinnollista yhteistyötä sekä kumppanuuksia toteutuakseen vaikuttavimmin.

Ohjelman toteutusta seurataan osana kaupungin strategia- ja talousprosessia.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi Vantaan kaupungin kotoutumisen ohjelma vuosille 2026–2029,
- b) todeta, että strategisen ohjelman väliarviointi tehdään osana strategian väliarviointia ja ohjelman toteutumisesta raportoidaan valtuustolle vuosittain,
- c) todeta, että strategiset ohjelmat ohjaavat osaltaan strategisten vuositavoitteiden eli sitovien tavoitteiden asettamista, ja
- d) valtuuttaa ohjelmajohtaja tekemään kotoutumisen ohjelmaan vähäisiä teknisiä korjauksia tarvittaessa.



Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja teki esitykseensä seuraavan muutoksen:

Liitteenä olevan kotoutumisen ohjelman s. 11, tavoitteet -otsikon alla olevan luettelon neljättä kohtaa muutetaan seuraavasti:

- ~~Kotoutumisen tavoite on työllistyminen~~
- *Kotoutumisen tavoitteena on vahva osallisuus koulutukseen, työhön, toimeentuloon ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asialle seuraavan, yhteisen pöytäkirjalausuman:

Kaupunginhallitus edellyttää, että kotoutumisen ohjelman toimeenpanossa asetetaan selkeät ja mitattavat tavoitteet kielitaidon kehittymiselle.

Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Mika Niikko jätti asialle seuraavan pöytäkirjalausuman:

Perussuomalaiset katsoo, että onnistuneen kotoutumisen ensisijainen vastuu on maahan muuttaneella henkilöllä itsellään. Kaupungin tehtävä on järjestää lakisääteiset alkuvaiheen palvelut, toimiva ohjaus ja todellinen mahdollisuus oppia suomea tai ruotsia, kouluttautua sekä päästä työelämään. Kaupunki ei kuitenkaan voi kotoutua kenenkään puolesta.

Ohjelmassa kaupungin palvelujen, rakenteiden, saavutettavuuden ja toimintakulttuurin mukauttamista kuvataan laajasti. Sen sijaan kotoutujan oma vastuu jää liian heikoksi: ohjelmassa maahan muuttaneita vain kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen kielen oppimiseen, koulutukseen, työelämään ja suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tämä ei riitä.

Kotoutumisen tulee merkitä käytännössä sitä, että maahan muuttanut sitoutuu opiskelemaan suomea tai ruotsia, hankkimaan koulutusta tai työtä omien edellytystensä mukaan sekä kunnioittamaan Suomen lakeja, sukupuolten tasa-arvoa, lasten oikeuksia, uskonnonvapautta, yhdenvertaisuutta ja muita yhteiskunnan yhteisiä pelisääntöjä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että vanhemmat tukevat lastensa koulunkäyntiä, kielitaidon kehittymistä ja kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vantaalla vieraskielisten työllisyysaste jää selvästi koko väestön tasosta ja vieraskielisten koulutustasossa on merkittävä haaste. Siksi kotoutumisen onnistumista on arvioitava ensisijaisesti suomen tai ruotsin kielen taidon, koulutukseen osallistumisen, työllistymisen, lasten oppimistulosten ja yhteiskuntaan kiinnittymisen perusteella. Palveluihin käytettyjen varojen vaikuttavuutta on seurattava avoimesti, ja toimimattomista hankkeista on voitava luopua.

Kotoutuminen ei saa johtaa alueelliseen eriytymiseen, rinnakkaisiin yhteisöihin tai siihen, että Suomessa voi elää pitkään ilman yhteistä kieltä, työelämäyhteyttä ja riittävää ymmärrystä yhteiskunnan oikeuksista ja velvollisuuksista. Vantaan tulee tukea kaikkia asukkaita tasapuolisesti, mutta samalla edellyttää jokaiselta aitoa halua ja aktiivisia tekoja tulla osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Liitteet

- Liite 1: Kotoutumisen ohjelma (KH 7.9.2026)



Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot
ohjelmajohtaja Jenni Tahvanainen
([etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi))

Kotoutumisen ohjelma



Vantaa

STRATEGINEN OHJELMA

Sisällysluettelo

1. Strategisen ohjelman perustiedot	4
2. Tiivistelmä	5
2.1. Mitä kotoutuminen Vantaalla on?	6
3. Ohjelman tavoiteltu muutos	7
3.1. Toimintakulttuurin muutos	7
3.2. Menestystekijät	9
4. Tavoitteet ja avaintulokset	10
4.1. Ohjelman tavoitteet	10
4.1.1. Muutoksen osa-alue 1: Kielitaito ja osaaminen voimavaroiksi	12
4.1.2. Muutoksen osa-alue 2: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus kulmakivinä	14
4.1.3 Muutoksen osa-alue 3: Kansainvälinen ja uudistuva kaupunki	15
5. Strateginen yhteys ja raja	18
5.1. Kytkeä kaupunkistrategiaan	18
5.2. Vaikuttavuus	18
5.3. Ohjelman raja ja suhteet muihin ohjelmiin	19
5.4. Ohjelma osana strategista muutosta	20
6. Tilannekuva ja tietopohja	22
6.1. Tilannekuva	22
6.2. Keskeiset tietolähteet	24
6.3. Poikkihallinnollinen ja osallistava ohjelmatyö	25



Julkaisija

Vantaan kaupunki

7.9.2026

Jenni Tahvanainen, konsernijohto ja elinvoima

1. Strategisen ohjelman perustiedot

Ohjelman nimi:	Kotoutumisen ohjelma
Strategiakausi:	2026–2029
Ohjelman omistajat:	1. Katri Kalske ja 2. Riikka Åstrand
Ohjelmajohtaja:	Jenni Tahvanainen
Ohjausryhmä:	Sanna Korpisalo KASO Tomi Henriksson KATO Anna Raasakka KAKU Susanna Taipale-Vuorinen KOJE Suvi Lindén KOJE Susanna Issakainen KOJE
Advisory Board/ Neuvonantajaryhmä:	Aicha Manai, Startup Refugees Liselott Sundbäck, Åbo Akademi Peter Kariuki, Oikeusministeriö Shadia Rask, Mindshake oy
Versio ja päiväys:	Kaupunginhallituksen kokous 7.9.2026

2. Tiivistelmä

Vantaa on kaupunki, jossa kansainvälisyys on voimavara. Vastaanottavuus, moninaisuus ja erilaisten ihmisten kohtaaminen tekevät Vantaasta elävän, avoimen ja positiivisesti sykkivän kaupungin, jossa ihmiset haluavat elää, työskennellä ja rakentaa tulevaisuuttaan taustastaan riippumatta.

Kotoutumisen onnistuminen vaikuttaa suoraan työllisyyteen, elinvoimaan, palvelujen kestävyYTEEN ja yhteiskunnalliseen vakauteen. Se tukee myös kaupungin kykyä innovoida ja uudistua. Tässä kokonaisuudessa kotoutumisen edistäminen on kaupunkikehittämisen ja kilpailukyvyn ydintä.

Vantaan kotoutumisen ohjelma kokoaa kotoutumisen edistämisen erillisistä toiminnoista koko kaupungin yhteiseksi, kaupunkitasoisesti johdetuksi toimintatavaksi. Kotoutuminen ymmärretään kaksisuuntaisena prosessina, jossa sekä uudet asukkaat että kaupunki kehittyvät. Kaupungin vastaanottavuus, yhdenvertaisuus ja luottamus ovat edellytyksiä sille, että ihmiset voivat kiinnittyä Vantaalle ja kokea kaupungin omakseen.

Kielitaito ja kielitietoisuus ovat koko ohjelmaa poikkileikkaava muutoskärki. Kielen oppiminen ja kotoutuminen eivät rajaudu koulutukseen tai kotoutumisen alkuvaiheeseen, vaan tapahtuvat koko elämänkaaren ajan arjessa, työssä, vapaa-ajalla ja kohtaamisissa. Vastaanottava, kansainvälinen ja uudistuva kaupunki on houkutteleva myös kansainvälisille osaajille perheineen.

Työtä tehdään vahvasti yritysten, oppilaitosten, järjestöjen sekä maahan muuttaneiden yhteisöjen ja perheiden kanssa yhdessä. Vantaa tavoittelee rohkeasti asemaa maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvän kaupunkikehittämisen edelläkävijänä – kaupunkina, jossa kansainvälisyys nähdään kasvun, elinvoiman ja uudistumisen voimavarana.

Kotoutumisen ohjelma näyttää yhteisen suunnan ja kutsuu koko kaupunkia yhteiseen tekemiseen – Vantaan tulevaisuus rakennetaan yhdessä.

2.1. Mitä kotoutuminen Vantaalla on?

Kotoutumisessa onnistuva Vantaa on kaupunki, jossa jokainen voi taustastaan riippumatta osallistua, työllistyä, oppia ja kuulua yhteiseen kaupunkiyhteisöön, ja jossa kansainvälisyys vahvistaa kaupungin elinvoimaa ja kilpailukykyä sekä rikastuttaa kulttuurielämää.

Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, jossa maahan muuttanut henkilö kiinnittyy uuteen yhteiskuntaan ja saa valmiuksia osallistua yhdenvertaisesti sen toimintaan. Samanaikaisesti kotoutujia kannustetaan aktiivisesti osallistumaan kielen oppimiseen, koulutukseen, työelämään sekä suomalaisen yhteiskunnan toimintaan lainsäädännön ja perusarvojen mukaisesti. Kaupunki vastaa palveluiden saavutettavuudesta, ohjauksesta ja mahdollisuuksien luomisesta.

Palveluiden järjestämisen näkökulmasta kotoutuminen tarkoittaa, että:

- maahan muuttaneelle tarjotaan mahdollisuus oppia kieltä, yhteiskunnan toimintatapoja, suomalaista kulttuuria ja työelämävalmiuksia,
- hän saa tarvitsemansa tiedon, neuvonnan ja ohjauksen osallistuakseen peruspalveluihin, koulutukseen, työelämään ja vapaa-ajan toimintaan,
- samalla palvelujärjestelmä ja yhteisöt mukautuvat moninaisuuteen niin, että uudet asukkaat voivat kokea kuuluvansa osaksi yhteiskuntaa.

Kotoutumisen edistäminen on viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen toteuttamaa suunnitelmallista työtä, jonka tavoitteena on poistaa esteitä ja luoda yhdenvertaisia mahdollisuuksia kotoutumiselle. Palveluiden järjestämisen näkökulmasta tämä tarkoittaa, että:

- palveluihin sisällytetään kotoutumista tukevia elementtejä (kielituki, monikielinen neuvonta, kulttuurisensitiivisyys),
- lakisääteiset kotoutumispalvelut (esim. alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus) järjestetään laadukkaasti ja oikea-aikaisesti,
- peruspalvelut soveltuvat monimuotoiselle väestölle ilman syrjiviä rakenteita,
- eri toimialat, järjestöt ja yhteisöt tekevät yhteistyötä kotoutumisen tukemiseksi.

Ohjelmassa käytetään termejä **kotoutuminen, muunkielinen, vieraskielinen** (ti-lastotermi) kuvaamaan kaupungin laajaa lähestymistapaa Vantaalle muuttaneiden kotoutumisen edistämiseksi, eikä ohjelmassa rajata toimintaa lakisääteiseen kahden vuoden kotoutumissuunnitelmien keston.

TEM on julkaissut **Kotoutumisen sanaston**¹ tukemaan tematiikan parissa tehtävää työtä ja selkeyttämään käytävää keskustelua.

3. Ohjelman tavoiteltu muutos

”Asukkaiden kotoutuminen on meille kriittinen tekijä kaikissa palveluissa. Tarjoamme kotoutumisen palvelut yhtenä kokonaisuutena, saavutettavasti ja oikeaan aikaan. Varmistamme suomen tai ruotsin osaamisen kaikista taustoista tuleville ihmisille, jotta he pääsevät osaksi vantaalaista yhteisöä, kouluttautumaan ja töihin.” (Vantaan kaupunkistrategia 2026–29)

Vantaa on Suomen kansainvälisin kaupunki, ja moninaisuus on kaupungin arjessa läsnä joka päivä. Tulevaisuuden elinvoima ja kestävä kasvu edellyttävät entistä tietoisempaa ja systemaattisempaa otetta väestön moninaisuuden huomioimisessa.

Vantaalle muuttaneiden 70 000 muunkielisen asukkaan elämäntilanteet, muuttoperusteet, osaaminen ja tarpeet vaihtelevat. Kotoutumista edistävässä työssä on jo paljon hyvää ja toimivia käytäntöjä, mutta kokonaisuus on pirstaleinen ja vaatii kaupunkitasoista, systemaattisempaa otetta.

3.1. Toimintakulttuurin muutos

Mikä muuttuu?

- kotoutumisen edistämisestä kaupunkitasoinen toimintatapa
- yksisuuntaisesta kotoutumisesta kaksisuuntaisuuteen
- yksilökeskeisistä palveluista perhe- ja elämäntapaajatteluun
- kapeasta palvelulähtöisyydestä arjen ympäristöihin
- pirstaleisuudesta tiedolla johdettuun kokonaisuuteen

Osaaminen, arjen osallisuus ja työelämään kiinnittyminen koskevat kaikkia ikäluokkia: varhaiset kielelliset, digitaaliset ja oppimisen perustaidot rakentavat tulevaisuuden työelämävalmiuksia. Työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden rooli on tärkeä, mutta ohjelman onnistuminen edellyttää kaikkien toimialojen sitoutumista.

¹ [Työ- ja elinkeinoministeriö, 2025. Kotoutumisen sanasto, 2. laitos.](#)

Ohjelman muutos kohdistuu vahvasti niihin kaupungin toimintoihin, joissa kotoutuminen tapahtuu arjessa: varhaiskasvatuksessa, opetuksessa, harrastuksissa, palveluissa, kaupunkitiloissa ja työyhteisöissä sekä päätöksenteossa. Kotoutumiskeskustelu painottuu usein aikuisiin. Yhtä tärkeää on lasten ja nuorten rooli – heistä kasvaa tulevaisuuden kansainvälinen Vantaa.

Kielitaito on kotoutumisen ohjelman läpileikkaava muutoskärki. Työelämään, oppimiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseksi sekä yksilöt että organisaatiot kehittävät osaamistaan ja oppivat toimimaan eri kielitaidon ja osaamisen tasoilla. Yksilö tarvitsee riittävän kielitaidon toimiakseen yhteiskunnassa ja oman äidinkielen käyttö tukee uuden kielen opettelua. Monikielisyys ja kielitietoisuus kaupungissa ja työyhteisöissä on tunnistettu tarve.

Tämän ohjelman tavoitteena on ymmärtää kotoutuminen Vantaalla vielä vahvemmin kaksisuuntaisena prosessina. Kaksisuuntainen kotoutuminen tarkoittaa maahan muuttaneiden asukkaiden kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan ja asuinympäristöönsä. Samanaikaisesti se tarkoittaa kaupungin rakenteiden, palveluiden ja toimintatapojen kehittymistä vastaamaan moninaistuvan väestön tarpeita.

Kaupungin vastaanottavuus, yhdenvertaisuus ja luottamus ovat edellytyksiä sille, että asukkaat voivat osallistua, työllistyä ja kokea kuuluvansa yhteiseen Vantaaseen. Kielitaidon kehittymisen rinnalla kotoutumista tukee yhteiskunnan toimintatapojen, oikeuksien, velvollisuuksien ja kulttuurisen toimintaympäristön tunteminen.

Kotoutumisen onnistuminen rakentuu myös arjessa ja perheissä. Yksilökeskeinen palvelujärjestelmämme kuitenkin haastaa kotoutumista, joka voi edetä perheenjäsenten välillä eri tahtiin. Ohjelmassa painotetaan perhelähtöistä ajattelua sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja vapaa-ajan palveluiden roolia osallisuuden ja kiinnittymisen tukena. Yhteistyö perheiden ja huoltajien kanssa vahvistaa lasten ja nuorten koulutuspolkua ja ehkäisee syrjäytymistä.

Ohjelman toteutus perustuu tiiviiseen yhteistyöhön muunkielisten asukkaiden, yhteisöjen ja järjestöjen kanssa. Yhteiskehittäminen ei ole erillinen menetelmä, vaan kotoutumisen edistämisen perusta. Yhteiskehittäminen mahdollistaa palveluihin ja kohtaamisiin vaikuttavien tiedostamattomien vinoumien ja valta-asetelmien tunnistamiseen

Ohjelman tavoiteltu muutos mahdollistuu huomioimalla se, että Vantaan palveluissa pitää pystyä paremmin tiedolla johtaen ja yhteiskehittäen tunnistamaan eri asukkaiden tarpeet ja toimivat ratkaisut.

Kotoutumista johdetaan systemaattisesti, palvelukokonaisuuksia tarkastellaan yhtenäisinä polkuina ja resursseja kohdennetaan vaikuttavuuden perusteella. Samalla Vantaa vahvistaa innovaatiokykyään, hyödyntää kumppanuuksia ja ulkoista rahoitusta sekä osallistuu aktiivisesti kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin. Vantaalla on edellytykset olla kaupunkikehittämisen uusi alusta.

Strategiakauden päättyessä Vantaa on kaupunki, jossa kaikkien asukkaiden mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan rakentamiseen ovat parantuneet ja kuulumisen tunne on vahvistunut. Vantaalla moninaisuus nähdään voimavarana ja kilpailuvalttina. Kansainvälisyys tukee elinvoimaa, osaamistason nousua ja kestävästä kasvusta – kaupunki ja asukkaat rakentavat tulevaisuutta yhdessä.

3.2. Menestystekijät

Onnistuminen kotoutumisessa edellyttää muutosta koko kaupungin toimintakulttuurissa. Kotoutumisen edistäminen on nostettava yksittäisistä palveluista yhteiseksi kaupungin toimintatavaksi, jossa kaikki toimialat kantavat vastuuta yhdenvertaisuudesta, saavutettavuudesta ja osallisuudesta. Kotoutumisen ohjelman keskeiset menestystekijät ovat (Ks. Taulukko 1.):

Vaikutamme inhimillisesti	Tunnistamme kotoutujien ja muunkielisten asukkaiden moninaiset taustat ja tarpeet ja osaamme tiedolla johtaa ja yhteiskehittää rakentaa oikea-aikaisia ja vaikuttavia palveluita.
Uudistamme ja ratkaisemme	Rakennamme yhdessä Vantaan kotoutumisen mallin, jossa yksilön ja kaupungin tavoitteet ja vastuut ovat selkeät ja tukevat yhdenvertaisuutta ja kiinnittymistä yhteiskuntaan.
Erottaudumme ainutlaatuisuudella	Teemme Vantaasta kotoutumisen edelläkävijän. Syvennämme innovaatiokulttuuria, kehittämistoimenpiteiden vaikuttavuutta ja skaalausta. Jaamme, opimme ja vaikutamme laajasti.
Toimimme systemaattisesti	Sitoudumme kaupunkitasoisesti edistämään kotoutumista ja tekemään sen yhdessä muiden toimijoiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Taulukko 1. Kotoutumisen ohjelman keskeiset menestystekijät

Muutos vaatii avoimuutta, johdon sitoutumista, monialaisia rakenteita, tiedolla johtamista ja kykyä toimia yhdessä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Vantaa voi erottautua kotoutumisen kaupunkikehittämisen mallikaupunkina ja innovaatioalustana.

4. Tavoitteet ja avaintulokset

4.1. Ohjelman tavoitteet

Vantaan kotoutumisen ohjelman tavoitteet on johdettu kaupunkistrategian pääteemoista ja niihin liittyvistä strategisista tavoitteista. Kotoutumisen ohjelmalla on kolme muutoksen osa-alueita. Tavoitellun muutoksen osa-alueet muodostuvat yksilön, yhteisön ja rakenteiden tasosta (Ks. Taulukko 2.).

Yksilötasolla huomio on kielitason ja osaamisen tuomisella keskiöön. Yhteisötasolla puolestaan kaupungin hyvät väestösuhteet sekä osallisuuden vahvistaminen ovat ytimessä. Rakenteiden tasolla Vantaata tarkastellaan vetovoimaisen kaupunkikuvan ja pitovoiman rakentamisen kautta.

Ohjelmassa kuvataan päätavoitteiden sisältö, mutta yksityiskohtaisemmat toimenpiteet täsmentyvät ja täydentyvät toimialoilla ohjelmakauden aikana. Osa toimenpiteistä on selkeästi projekteitavissa omiksi kokonaisuuksikseen. Kaikissa mahdollisissa toimissa selvitetään ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuudet.

Vuosittain talousarvioprosessin yhteydessä tunnistetaan ohjelmakohtaiset strategiset vuositavoitteet, joilla on mahdollista jaksottaa strategiakauden toimenpiteitä kohti vaikuttavuustavoitteita. Strategiset vuositavoitteet sisältävät toiminnallisia mittareita, joiden avulla on mahdollista seurata ohjelman toteutuksen etenemistä kohti valtuustokauden strategisia tavoitteita.

MUUTOKSEN OSA-ALUEET		
YKSILÖN TASO	YHTEISÖJEN TASO	RAKENTEIDEN TASO
1. Kielitaito ja osaaminen voimavaroiksi <i>Kielitaitoon panostaminen vahvistaa polkuja työelämään, oppimiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen</i>	2. Hyvät väestösuhteet ja osallisuus kulmakivinä <i>Hyvät väestösuhteet ja osallisuus rakentavat kestävää kotoutumista ja kaupunkielämää</i>	3. Kansainvälinen ja uudistuva kaupunki <i>Kansainvälisyys houkuttelee osaavaa työvoimaa sekä lisää kaupungin innovointikykyä ja pitovoimaa</i>
TAVOITTEET		
- Kielitaito mahdollistaa oppimisen, työllistymisen ja arjen sujuvuuden - Muualla hankittua osaamista tunnustetaan, nostetaan ja hyödynnetään - Yhteiskunta- ja digitaidot tukevat kiinnittymistä, toimijuutta ja turvallisuutta - Kotoutumisen tavoitteena on vahva osallisuus koulutukseen, työhön, toimeentuloon ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen	- Hyvät väestösuhteet ja vuorovaikutus luovat pohjan moninaiselle ja yhteisölliselle Vantaalle - Harrastaminen ja palveluidemme saavutettavuus lisääntyvät - Yhteistyö ja tuki muunkielisten oppijoiden ja perheiden arjessa vahvistuvat - Kaupunkitilojen suunnittelu tukee kohtaamista ja yrittäjyyttä	- Kaupunkikuva ja veto- ja pitovoima osaavan työvoiman maahanmuutossa vahvistuu - Kotoutumisen edistämisen kaupunkitasoinen kehittäminen vahvistuu - Henkilöstön moninaisuusosaaminen, antirasismi ja monimuotoisuus kasvavat - Onnistuneen kotoutumisen kautta Vantaa profiloituu kiinnostavana kansainvälisenä kaupunkina
AVAINTULOKSET		
✓ Muunkielisten työllisyys- ja koulutusaste nousevat ja erot kaventuvat suhteessa muuhun väestöön; ✓ Muunkielisten työttömyys laskee ja ero kaventuu suhteessa muuhun väestöön; ✓ Muunkielisten oppijoiden oppimistulokset paranevat ja erot pienenevät suhteessa muuhun väestöön ✓ Muunkielisten kielitaitotaso kehittyy ja seurannalle on selkeä rakenne	✓ Yhteisöllisyyden ja kuulumisen tunne nousevat; ✓ Rasmin kokemukset vähenevät; ✓ Muunkielisten harrastajien määrä nousee	✓ Työ- ja opiskeluperustaiset ja erityisosaajien oleskeluluvat kasvavat; ✓ Mielikuva Vantaasta paranee ✓ Kaupunki toimii poikkihallinnollisesti kotoutumisen edistämisessä

Taulukko 2. Vantaan kotoutumisen ohjelman osa-alueet, tavoitteet ja avaintulokset

4.1.1. Muutoksen osa-alue 1: Kielitaito ja osaaminen voimavaroiksi

Tavoitteena on, että muunkielisten vantaalaisten työllisyys, koulutustaso ja kielitaito nousevat.

Vantaalle muuttavat asukkaat kiinnittyvät paikalliseen yhteisöön, arkeen, työelämään ja yhteiskuntaan. Kotoutuminen koskee kaikkia ikäluokkia: lapsista ja nuorista aikuisiin ja ikääntyviin. Varhaiset kielelliset, oppimisen ja digitaaliset perustaidot, osallisuus vapaa-ajalla sekä sujuvat koulutuspolut ja aiemman osaamisen tunnistaminen luovat perustan myöhemmälle oppimiselle, työelämään kiinnittymiselle ja yhteiskunnalliselle osallistumiselle. Ikääntyvien muunkielisten asukkaiden kotoutumista ja osallisuutta tuetaan vahvistamalla arjen yhteisöihin kiinnittymistä sekä palvelujen kielellistä ja digitaalista saavutettavuutta.

Kielitaito nostetaan ohjelman keskeiseksi muutuskärjeksi. Työelämään, oppimiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseksi sekä yksilöt että organisaatiot kehittävät osaamistaan ja oppivat toimimaan eri kielitaidon ja osaamisen tasoilla.

Erilaisten kielipolkujen tunnistaminen. Kielen oppiminen ei ole yhtenäinen tai vain kotoutumisen alkuvaiheeseen rajautuva prosessi, vaan tapahtuu samanaikaisesti arjessa, koulutuksessa, työssä, harrastuksissa ja kohtaamisissa. Ohjelma tunnistaa ihmisten kielitarpeiden moninaisuuden: kaikki asukkaat eivät tarvitse samanlaista kielitaitoa tai etene samoja polkuja, ja osa toimii työssä ja arjessa useilla kielillä.

Kielitaidon ja osaamisen kehittäminen sekä työllisyyden edistäminen ovat koko kaupungin yhteinen tehtävä. Ohjelman muutos kohdistuu erityisesti niihin kaupungin toimintoihin ja ympäristöihin, joissa kotoutuminen tapahtuu käytännössä: varhaiskasvatukseen, opetukseen, harrastuksiin, palveluihin, kaupunkitiloihin ja työyhteisöihin.

Vapaa-ajan rooli kielipolussa. Kielen oppiminen ei tapahdu vain luokkaympäristöissä, vaan myös vapaa-ajan toiminnoilla, harrastuksissa ja arjen vuorovaikutuksessa. Ohjelman onnistuminen edellyttääkin kaupungin kaikkien toimialojen sitoutumista yhteiseen suuntaan.

Kielitaitotason mukainen opetus ja tuki. Tavoite on, että monikieliset oppijat saavat tarkoituksenmukaista, kielitasoonsa sopivaa opetusta ja yhteiset kielitason selvittämisen prosessit tukevat tätä. Tiedolla johtamisen tueksi hyödynnetään aiempaa tarkempaa tietoa taustaltaan muunkielisistä ja S2-oppimäärää opiskelevista oppijoista, jotta opetuksen kehittämistä ja resursointia voidaan kohdentaa vaikuttavammin.

Tarvelähtöisyyteen panostaminen yhteisesti. Aikuisten osalta tavoitteena on, että kielikoulutusten ja yhteiskuntaorientaation sisällöt ja toteutustavat ovat jatkossa vahvemmin Vantaan, työmarkkinoiden ja kotoutujien tarpeita vastaavia. Kielenoppimisen ja digituen kokonaisuutta selkeytetään ja täydennetään. Kielitaitotason kehittymisen kaupunkitasoista seurantaa ja mittareita kehitetään osana ohjelmatyötä.

Palveluiden, kuten työllisyys- ja kotoutumispalveluiden sekä elinikäisen oppimisen palveluiden välisen yhteistyön tehostamisen avulla voidaan tuottaa yhä joustavampaa ja tarvelähtöisempää suomen kielen opetusta. Kokonaisuus on taloudellisesti merkittävä kaupungin panostus kotoutumisen edistämiseen, joten sen vaikuttavuuden, laadun ja tarvelähtöisyyden tarkasteluun panostetaan. Kotoutuja-asiakkaita kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen ja palveluihin sitoutumiseen.

Osaamisen tunnistaminen. Muualta hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen kehitetään uusia keinoja ja osaamisen täydentämistä sujuvoitetaan eri toimijoiden yhteistyönä, myös silloin, kun kielitaito on vielä kehittymässä. Tässä yhdyspinta Elinvoima- ja työllisyysohjelmaan on vahva.

Työnantajalähtöisyys ja kielituettu työllistyminen. Kohtaantoa edistetään aktiivisella työnantajayhteistyöllä ja räätälöimällä työnhakijoiden tarpeisiin vastaavia kielituettuja palveluita. Kielituetut työllistymistä edistävät palvelut, tarvelähtöiset kielikoulutukset, osaamisen tunnistaminen ja ohjaus edellyttävät tiiviimpää yhteistyötä eri koulutusasteiden ja koulutustoimijoiden, työllisyys- ja kotoutumispalveluiden sekä elinvoimatoimijoiden ja kolmannen sektorin välillä.

Tasa-arvo ja naisten asema. Tavoitteen toimenpiteissä varmistetaan tasa-arvon huomiointi ja kohdistetaan toimenpiteitä erityisesti muunkielisten naisten osaamisen ja työelämävalmiuksien lisäämiseen sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseen.

4.1.2 Muutoksen osa-alue 2: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus kulmakivinä

Vantaan tavoite on, että eri taustoista tulevat asukkaat kokevat kuuluvansa samaan kaupunkiyhteisöön ja luottavat toisiinsa. Kaupungin palvelut ovat saavutettavia kaikille vantaalaisille.

Hyvät väestösuhteet ja osallisuus ovat edellytys yhteisöllisyydelle ja kaikkien kaupunkilaisten hyvinvoinnille. Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, jossa uudet kuntalaiset ja kaupunki tulevat yhteen. Kotoutuminen tapahtuu arjen vuorovaikutuksessa ihmisten välillä.

Hyvien väestösuhteiden ja antirasistisen työotteen vahvistaminen nähdään pitkäjänteisenä kaupunkitason tavoitteena, joka tukee turvallisuutta ja ehkäisee alueellista ja väestöryhmien välistä segregaatiota. Antirasismilla tarkoitetaan aktiivista syrjinnän ehkäisemistä ja yhdenvertaisen kohtelun varmistamista.

Osallisuusmuotojen tunnistaminen ja tukeminen. Osallisuus syntyy varhain arjessa, kouluissa, harrastuksissa ja vapaa-ajan ympäristöissä, joissa lapset, nuoret ja perheet kohtaavat toisiaan yli kieli- ja kulttuurirajojen. Vantaalla on kotoutumisessa hyvin tuloksin hyödynnetty myös jo kotoutuneita vertaistukena. Harrastaminen, kulttuuri, vapaa-ajan ja vapaaehtoistoiminta tukevat kielen oppimista, sosiaalisten verkostojen syntymistä ja kiinnittymistä yhteiskuntaan sekä luovat pohjaa myöhemmille opinto- ja työelämäpoluille.

Rakennamme ohjelmakaudella hyvien väestösuhteiden Vantaan yhteisen mallin, joka kokoaa eri toimialojen ja toimijoiden roolit sekä tukee pitkäjänteistä kehittämistä. Tavoitteena on edistää eri väestöryhmien välistä sekä kaupungin ja viranomaisten kanssa käytävää dialogia. Kaupunki toimii alustana tälle dialogisuudelle ja varmistaa viestien huomioimisen esimerkiksi palveluiden kehittämisessä. Luottamuksen vastavuoroinen rakentuminen on toiminnan ytimessä.

Kohtaamista edistävä työ. Edistämme kohtaamista ja yhdessä tekemistä kehittämällä kohtaamispaikka- ja avustustoimintaa sekä koulujen, varhaiskasvatuksen, nuorisotyön ja harrastustoiminnan roolia alueellisina yhteisöjen kokoajina. Tavoitteena on aktiivisesti vahvistaa yhteistyötä ja yhteyksiä kaupungin, järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä.

Kotoutumista edistävät toimintatavat otetaan nykyistä vahvemmin osaksi alueiden ja palveluiden kaikkea toimintaa. Samalla kehitämme kaupunginlaajuista tervetuloa-kulttuuria toimijoiden yhteistyönä.

Vanhempien toimijuuden vahvistaminen. Vantaa tavoittelee, että muunkieliset perheet ja huoltajat ovat aktiivisia toimijoita lastensa arjessa, oppimisessa ja osallisuudessa. Tavoitteena on, että kaikilla perheillä on mahdollisuus osallistua yhteiseen kasvatustehtävään. Yhteistyö perheiden, varhaiskasvatuksen, koulujen, nuorisotyön ja kotoutumisen palveluiden välillä vahvistaa luottamusta ja tukee lasten ja nuorten koulutuspolkuja sekä perheen eri jäsenten monesti eri tahtista kotoutumista.

Palveluiden yhdenvertaisuus ja saavutettavuus otetaan keskiöön ohjelmakaudella. Tavoitteena on, että esimerkiksi kaupunkikulttuurin palvelut ja tilat, kuten kirjastot, nuoriso-, liikunta ja asukastilat ovat saavutettavia, monimuotoisia ja houkuttelevia kaikille asukkaille kieli- ja kulttuuritaustasta riippumatta. Vahvistamme harrastamisen saavutettavuutta. Rakennamme harrastuspolkuja erityisesti niille lapsille ja nuorille, joita palvelujärjestelmä ja harrastusmahdollisuudet eivät tavoita.

Osallisuus kaupungin kehittämisessä. Tärkeänä tavoitteena on lisätä muunkielisten asukkaiden osallisuutta palveluiden, rakennetun kaupunkiympäristön ja tilojen suunnitteluun. Eri kieli- ja kulttuuriryhmien näkemykset ja tarpeet auttavat rakentamaan kaikille sopivia palveluita ja kaupunkitiloja.

4.1.3 Muutoksen osa-alue 3: Kansainvälinen ja uudistuva kaupunki

Tavoite on, että Vantaa on kaupunki, jossa kansainvälisyys lisää osaavaa työvoimaa, innovointikykyä ja kaupungin pitovoimaa.

Kaupungin vastaanottavuus, moninaisuus ja erilaisten ihmisten kohtaaminen tekevät Vantaasta elävän, avoimen ja positiivisesti sykkivän kaupungin, jossa sekä uudet että pitkään täällä asuneet asukkaat haluavat elää, työskennellä ja rakentaa tulevaisuuttaan, riippumatta taustastaan. Kotoutumisen ohjelma on tässä kokonaisuudessa selkeä kaupunkikehittämisen ja kilpailukyvyn väline.

Vastaanottava kaupunki: Tavoiteltu muutos on, että kaupungin rakenteet, palvelut ja toimintakulttuuri tukevat yhdenvertaista osallistumista ja kiinnittymistä arkeen ja yhteiskuntaan. Vastaanottava kaupunki syntyy

konkreettisissa kohtaamisissa: työpaikoilla, kouluissa, palveluissa, kaupunkitiloissa ja yhteisöissä.

Houkutteleva kaupunkikuva: Vantaa vahvistaa tarveperustaista ja kestävää kansainvälisten osaajien houkuttelua ja rakentaa kaupunkikuvaa, jossa Vantaa näyttäytyy potentiaalisena työskentely- ja kotikaupunkina osaajille sekä heidän perheilleen.

Saapujien asettautumisen tukeminen: Asettautumisen näkökulmalla tuetaan myös vantaalaisten kasvu- ja korkean osaamisen yrityksiä sekä alueen elinvoimaa, liittyen vahvasti elinvoima- ja työllisyysohjelman tavoitteisiin. Toiminnalla vahvistetaan olemassa olevien kaupungin palveluiden ja yhteiskuntatiedon saavutettavuutta myös tälle strategisesti tärkeälle ryhmälle.

Tiedolla johtaminen palvelukehityksen perustana: Tavoitteena on tuottaa paremmin kohdennettuja, oikea-aikaisia ja vaikuttavia palveluita. Selkeytämme kotoutumiseen liittyvän työn kokonaisuutta kuvaamalla palvelupolut ja hyödyntämällä ajantasaiseen tietoon pohjaavaa asiakassegmentointia. Rakennamme ja hyödynnämme kotoutumisen tiedolla johtamista ja tilannekuvaa kotoutumisen seurannan ja johtamisen välineenä.

Neuvontapalveluiden ja ohjauksen varmistaminen: Työn tehostamisen vipuvarsina tarkastelemme erityisesti eri palveluissa tapahtuvan neuvonnan ja ohjauksen toimivuutta sekä nivelvaiheiden tuen vahvistamista. Kehitämme palveluiden selkokielistä viestintää sekä ratkaisuja, jotka parantavat palveluiden oman viestinnän tavoitettavuutta ja saavutettavuutta.

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen: Kaupungin henkilöstö ja työyhteisöt ovat avainasemassa muutoksen toteuttamisessa. Vantaa vahvistaa henkilöstön moninaisuusosaamista ja antirasistista työtettä, ja sitoutuu kehittämään työyhteisöjä, joissa erilaiset taustat, kielet ja osaaminen nähdään vahvuutena. Moninaiset ja kielitietoiset työyhteisöt tukevat sekä työn sujuvuutta että työhyvinvointia, ja mahdollistavat työskentelyn eri kielitaidon tasoilla. Tämä koskee koko kaupunkiorganisaatiota sekä yhteistyötä kumppaneiden ja työnantajien kanssa.

Turvallisuusvalmiuksien vahvistaminen: Tärkeänä elementtinä vahvistamme moniammatillista ennaltaehkäisyä ja osaamista väkivallan ja hyväksikäytön ilmiöiden tunnistamiseen ja torjumiseen. On tärkeää, että asiakastyössä toimivat kaupungin työntekijät osaavat turvallisesti tunnistaa, toimia ja ohjata kohdatessaan esimerkiksi ihmiskauppaan tai kunniaväkivaltaan viittaavissa

tilanteissa. Hyväksikäytön estämisen ja oikeuksien turvaamisen näkökulmasta myös saavutettavalla yhteiskuntatiedolla ja kielitaidolla on suojaava vaikutus yksilöille itselleen.

Onnistuneen kotoutumisen mallikaupunki: Ohjelman toimeenpanon kautta Vantaasta nousee kotoutumisen ja maahanmuuton kaupunkikehittämisen edelläkävijä. Kaupunki rohkaisee kokeiluihin, kehittää uusia toimintamalleja ja skaalaa hyväksi todettuja ratkaisuja. Moninaisuus näkyy ja kuuluu kaupunkitiloissa, kulttuurissa ja elinkeinorakenteessa.

5. Strateginen yhteys ja raja

5.1. Kytkeä kaupunkistrategiaan

Tämä ohjelma toteuttaa Vantaan kaupunkistrategian 2026–2029 seuraavia tavoitteita.

Strategiset tavoitteet, joihin ohjelma vaikuttaa suoraan:

- Onnistumme kotoutumisessa
- Nostamme työllisyyttä ja koulutustasoa

Lisäksi ohjelma vaikuttaa välillisesti:

- Parannamme yhteisöllisyyttä
- Annamme lapsille ja nuorille parhaat eväät elämään
- Erotumme koulutuksen edelläkävijänä
- Houkuttelemme osaajia ja yrityksiä
- Pysäytämme alueellisen eriytymisen

Kotoutumisen ohjelman rooli strategiassa on johtaa kaupunkitasoista, poikkihallinnollista muutosta, jota ei voida saavuttaa yksittäisten toimialojen tai linjaorganisaation keinoin.

5.2. Vaikuttavuus

Kotoutumisen ohjelman vaikuttavuutta arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten se edistää Vantaan kaupunkistrategian päätason tavoitteita muunkielisen väestön osalta. Oleellista on seurata muunkielisten vantaalaisten koulutus- ja työllisyysasteiden kasvua (Ks. Taulukko 3.) ja erojen kaventumista muunkielisen ja kotimaisia kieliä puhuvan väestön välillä. Tasa-arvon edistämiseksi on myös tärkeä seurata mittareiden kehittymistä sukupuolinäkökulmasta. Ohjelma kohdistuu erityisesti strategian keskeisiin vaikuttavuusmittareihin, kuten vieraskielisten työllisyysasteen ja koulutustason kehitykseen, oppimistulosten parantamiseen, yhteisöllisyyden ja harrastamisen lisäämiseen, eriarvoistumisen torjumiseen sekä kaupungin veto- ja pitovoimaan. Ohjelman tarkemmat mittarit johdetaan näistä strategiatason mittareista, joita tarkennetaan toimeenpanon yhteydessä.

13. Onnistumme kotoutumisessa	Lähtötaso 2024	Tavoitetaso 2029
Vieraskielisten työllisyysaste	Työllisyysaste 59,5 % (2023)	Ylitetään C6-kaupunkien keskiarvo
Koulutusaste	Koulutuksena perusaste tai tuntematon 54 % (2024, Tilastokeskus)	Alitetaan C6-kaupunkien keskiarvo

Taulukko 3. Strategian mittari 13. Onnistumme kotoutumisessa

Ohjelman vaikuttavuutta tarkastellaan myös sen perusteella, miten se vahvistaa muutosta. Tässä tapauksessa vaikuttavuus tarkoittaa kaupungin kykyä toimia poikkihallinnollisesti sekä verkostomaisesti, priorisoida toimenpiteitä ja kohdentaa resursseja sekä toimia vaikuttavimmin muuttuvassa toimintaympäristössä.

Vaikuttavuutta arvioidaan sekä suorien strategisten vaikutusten kautta että eri toimenpiteiden yhteisvaikutusten kautta. Ohjelman vaikuttavuutta seurataan myös varhaisten signaalien ja avainindikaattorien (ns. herkät mittarit) avulla, jotta toimenpiteitä voidaan tarvittaessa suunnata ketterästi uudelleen ja oppiminen kytkeä jatkuvasti osaksi ohjelmatyötä kuluvalle strategiakaudella.

5.3. Ohjelman rajaus ja suhteet muihin ohjelmiin

Tämä ohjelma sisältää kotoutumisen edistämisen näkökulmasta keskeiset poikkihallinnolliset tavoitteet, joilla linjaorganisaatiossa sekä verkostoissa tehtävän työn vaikuttavuutta voidaan parantaa. Tässä ohjelmassa määritellään halutun muutoksen suunta, etenemisen seuranta sekä ohjelmalle asetetut tavoitteet.

Ohjelmaa täydentävät vuosittain laadittavat strategiset vuositavoitteet. Tämä ohjelma ei sisällä toimialojen operatiivisia tavoitteita eikä toimialoilla tehtävää perustyötä strategiakauden tavoitteiden eteen.

Kotoutumisen ohjelmalla on tunnistettavia yhdyspintoja kaikkiin muihin ohjelmiin, mikä vaatii yhteensovittamista tavoitteiden sekä toimenpiteiden

osalta. Erityisesti Elinvoima- ja työllisyysohjelma ja Myönteisen aluekehityksen ohjelma sisältävät toisiaan tukevia tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka edistävät kotoutumista tukevia kaupunkistrategian tavoitteita.

5.4. Ohjelma osana strategista muutosta

Kotoutumisen edistäminen kunnissa perustuu **lakiin kotoutumisen edistämisestä (681/2023) ja lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023)**. Vantaalle on siirtynyt kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä, mukaan lukien palveluiden soveltuvuus maahan muuttaneille asukkaille. Kotoutumisaika on nykyisin pääsääntöisesti lain määrittelemänä kaksi vuotta.

Kotoutumisen edistämistä tukevat myös muun muassa *perustuslaki, kuntalaki, yhdenvertaisuuslaki, kielilaki, hallintolaki, perusopetuslaki, varhaiskasvatuslaki sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö*. Näiden pohjalta kunnilla on velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja osallisuutta kaikille asukkaille.

Kaupungin lakisääteiset suunnitelmat, kuten *tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, hyvinvointisuunnitelma sekä Lapsiystävällinen kunta -työ ja YK:n kestävän kehityksen agenda 2030* -työ risteävät kaikki kaupungin kotoutumisen ohjelman sisältöjä ja työtä edistetään yhteistyössä soveltuvin kohdin.

Ohjelmalle tärkeänä Elinvoima- ja työllisyysjaostossa on linjattu **Vantaan maahanmuuton ja kotoutumisen periaatteet**, joissa korostuvat seuraavat asiat:

Kotoutumisen palveluiden periaatteet:

- Alkuvaiheen lakisääteisissä palveluissa panostetaan uusiin kotoutujiin.
- Keskeiset palvelut edistävät digitaalista osallisuutta, kielitaidon kehittymistä, työllistymistä ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.
- Erityisesti edistetään maahan muuttaneiden naisten ja nuorten asemaa.

Kaupunkitasoiset periaatteet:

- Kehitetään tervetulokulttuuria toimialojen yhteistyönä.
- Varmistetaan, että kaupungin peruspalvelut palvelevat yhdenvertaisesti kaikkia asukkaita.
- Edistetään hyviä väestösuhteita lisäämällä luottamusta yhteisöjen ja kaupungin välillä.

- Kehitetään kaupunkitasoista tietopohjaa kotoutumisen palveluista ja maahanmuuton taustatiedoista.

Kotouttamisohjelma: oli entisen kotoutumislain edellyttämä strateginen ohjelma kotoutumisen edistämiseksi (valtuuston hyväksymä [Vantaan kotouttamisohjelma 2023–2026](#)).

Kotoutumisohjelma on nykyisen kotoutumislain edellyttämä kotoutuja-asiakkaan palveluita yhteen keräävä palvelutarjotin. Vantaan kotoutumisohjelma on valmisteltu monialaisessa yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, järjestöjen ja hyvinvointialueen kanssa. Kotoutumisohjelma on julkaistu Vantaa.fi-sivustolla osoitteessa [Tervetuloa Vantaalle | Vantaa](#).

Edunvalvonta: Kotoutuminen tapahtuu paikallisesti kunnissa, joten Vantaa toteuttaa kuuden suurimman kaupungin (C6) yhteistyössä edunvalvontaa valtakunnallisesti ja EU-toimielimien suuntaan, sekä jakaa hyviä käytäntöjä sekä vertaisoppimista muiden keskisuurten ja suurten kaupunkien kesken. Ohjelmatyöllä tehostetaan edunvalvontaa hyödyttävän tiedon yhteen keräämistä sekä edunvalvonnan kanavia.

Ulkoinen rahoitus: Ohjelmatyötä edistäviin toimenpiteisiin haetaan aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta eri lähteistä, sopivien kumppanien kanssa. Ohjelmille laaditaan ulkoisen rahoituksen suunnitelma, jotta haettava rahoitus kohdentuu kustannustehokkaasti strategisesti merkittäviin tavoitteisiin.

Kansainvälisten verkostot: EU-tason tärkeimpiä Vantaan vaikuttamiskanavia kotoutumisen edistämisessä on eurooppalaisten kaupunkien *Eurocities*-verkosto. Vantaa on allekirjoittanut Eurocitiesin [Integrating Cities -charterin](#), jonka mukaan kaupunki tarkastelee kotoutumista neljässä roolissa:

- **Palveluiden järjestäjänä:** Vantaa kehittää saavutettavia ja yhdenvertaisia peruspalveluja.
- **Työnantajana:** kaupunki edistää monimuotoisuutta ja rekrytoi monikielisiä työntekijöitä.
- **Palveluiden hankkijana:** huomioidaan moninaisuus hankintakriteereissä.
- **Päätöksentekijänä ja osallisuuden edistäjänä:** vahvistetaan kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia.

Lisäksi yhteistyötä esimerkiksi Euroopan neuvoston ja Euroopan neuvoston kehittämispankin (CEB) ja Bloomberg-säätiön kanssa on lisätty mm. hankeavustusten kautta sekä elinikäisen oppimisen teemoissa Vantaa on mukana *Unescon Global Network of Learning Cities*-verkostossa.

6. Tilannekuva ja tietopohja

6.1. Tilannekuva

Vantaan toimintaympäristöä leimaa samanaikaisesti **väestön nopea monimuotoistuminen ja työllisyystilanteen haastavuus**. Työikäinen väestö kasvaa Vantaalla pääosin muunkielisistä, mutta samalla laaja työttömyys on korkealla tasolla. Vaikka taloussuhdanteen kääntymisestä on syksyllä 2026 merkkejä, merkittävää vaikutusta työllisyystilanteeseen ei ole lyhyellä aikavälillä näköpiirissä.

Taloudellinen ja poliittinen toimintaympäristö asettaa kaupungille vahvoja reunaehdoja. Kotoutumisen edistämisen rahoitusleikkaukset ja lakimuutokset sekä muutokset työttömyysturvan kuntaosuuksiin lisäävät painetta osoittaa palveluiden vaikuttavuus ja kustannustehokkuus entistä selkeämmin.

Väestönkasvu on koko 2000-luvun perustunut yhä vahvemmin maahanmuuttoon, vaikka kokonaiskasvu on viime vuosina hieman hidastunut. Vuonna 2025 Vantaa sai ulkomailta nettomuuttoa noin 2 150 henkilöä, samalla kun kotimaan muuttoliike oli selvästi negatiivinen, -730 henkilöä.²

Vuonna 2025 noin **30 prosenttia vantaalaisista oli vieraskielisiä**, kun osuus vuonna 2015 oli noin 15 prosenttia. Vieraskielisten osuus on korkein lapsissa ja työikäisissä: 0–6-vuotiaista ja 30–44-vuotiaista lähes 40 prosenttia on vieraskielisiä. Myös nuorissa ja nuorissa aikuisissa (7–29-vuotiaat) vieraskielisten osuus ylittää kolmanneksen.

Vuonna 2024 suurin vieraskielisten **työllisyysaste** 58,4 % oli Espoossa ja Vantaa oli toinen 57 %.³ Koko Vantaan työllisyysaste oli vuonna 2024 71,2 %.⁴ ja Tilastokeskuksen kokeellisen tilaston mukaan vastaava luku oli huhtikuussa 2026 69,3 %⁵. Vieraskielisten työllistymiseen vaikuttavat yleisesti maahanmuuttoperuste, maassaoloaika, kielitaito ja koulutustausta.

Maaliskuussa 2026 Vantaan **työttömyysaste** oli 14,4 %. Muunkielisiä työttömiä ja lomautettuja työnhakijoita oli 8848. Laajan työttömyyden alla muunkielisiä

² [Väestön ennakkotiedot vuonna 2025 | Vantaa](#)

³ Kototietokanta 2024, Vieraskielisen väestön työllisyysaste, 18–64-vuotiaat (%)

⁴ Tilastokeskus 2024, työssäkäyntitilasto

⁵ Lähde: Tilastokeskus (Tilasto pohjautuu kokeelliseen tilastoon väestön pääasiallisesta toiminnasta sekä väestön ennakkotietoihin.)

työnhakijoita oli kaiken kaikkiaan 16 503, mikä on noin 53 % kaikista Vantaan 31 149 työnhakijasta.⁶

Vantaalla on poikkeuksellisen suuri määrä **maahanmuuttajataustaisia yrittäjiä**. Vuonna 2025 Vantaan yritysneuvontapalveluiden asiakkaista 59 % oli muunkielisiä (n=548). Vantaan yritysneuvonta-asiakkaiden perustamista yrityksistä 52 % (n= 260) oli muunkielisten yritysneuvonta-asiakkaiden perustamia. Lukujen voidaan arvioida heijastavan yleistä tilannetta Vantaalla, vaikka kokonaistietoa Vantaan muunkielisten perustamista yrityksistä ei ole. Kaupparekisteri (PRH) ei kerää yritystä rekisteröitäessä perustajan äidinkieltä.

Vantaalaisten koulutustaso on noussut pitkällä aikavälillä, mutta jää edelleen jälkeen muista suurista kaupungeista, erityisesti Espoosta ja Helsingistä.

Vantaan koulutusrakenteessa erottuu enintään perusasteen suorittaneiden suuri osuus. Osittain tämä johtuu siitä, että Vantaalla asuu paljon vieraskielistä väestöä, joiden aikaisempi osaaminen ei näy palvelujärjestelmissä tai koulutustiedot ovat puutteelliset.⁷ Puutteet maahanmuuttajien todellista osaamista kuvaavissa tiedoissa johtavat usein siihen, että osaaminen jää hyödyntämättä koulutuksessa ja työmarkkinoilla.

Verrattuna Suomen kuuteen isoimpaan kaupunkiin, vieraskielisten vantaalaisten osuus vuonna 2024 niistä, joiden koulutustaso on perustaso tai tuntematon, oli suurin (54 %)⁸. Vuonna 2025 osuus oli 53 %.⁹

Toimintaympäristöä muuttaa **kansainvälisten osaajien ja kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kasvu** pääkaupunkiseudulla. Tämä kehitys tarjoaa Vantaalle merkittävän mahdollisuuden osaamistason nostoon ja elinvoiman vahvistamiseen. Mikäli Vantaa ei onnistu profiloitumaan vetovoimaisena ja uskottavana kaupunkina kansainvälisille osaajille, opiskelijoille ja heidän perheilleen, osaamispotentiaali realisoituu muissa pääkaupunkiseudun kunnissa.

Toimintaympäristö tarjoaa muitakin **merkittäviä mahdollisuuksia**. Vantaalla on laajat ja kehittyvät kumppaniverkostot, vahvaa paikallistuntemusta sekä tunnistettu rooli kansainvälistyvänä kaupunkina. Kaupungissa on jo kehitetty ja kokeiltu toimivia malleja, kuten järjestöpohjaista työelämävalmennusta,

⁶ Asiantuntijan työmarkkinatori A-TMT (haettu 29.4.2026)

⁷ <https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vaeston-koulutus rakenne>

⁸ Tilastokeskus, 2024, Vieraskielisen väestön koulutus rakenne (%), ilman koulutusta, 25 vuotta täyttänyt väestö

⁹ Lähde: Vantaan Strategia ja tutkimus, aineistolähde: Tilastokeskus

jalkautuvaa työnantajayhteistyötä ja kielitukea sekä monikielistä vuoropuhelua päätöksenteon tukena. Näistä on kertynyt arvokasta tietopohjaa siitä, millaiset ratkaisut parantavat palvelujen saavutettavuutta, luottamusta ja yksilöllisiä työllistymispolkuja.

THL:n MoniSuomi-tutkimus¹⁰ ja Vantaan oma Osallisuuskysely mittaavat vantaalaisten muunkielisten kuulumisen, yhteisöllisyyden ja rasismien kokemuksia. Kotoutumisen toimintaympäristö ei rajoitu työllisyyteen ja työkäisiin, vaan kytkeytyy vahvasti **varhaiskasvatukseen, perus- ja toisen asteen opetukseen sekä kaupunkikulttuurin ja -ympäristön palveluihin**.

Varhaiset kasvu- ja oppimisympäristöt, koulun arki, harrastukset, vapaa-ajan palvelut ja julkiset tilat ovat keskeisiä paikkoja, joissa kielellinen, sosiaalinen ja yhteiskunnallinen kiinnittyminen tapahtuu. Näiden palvelujen yhdenvertaisuus ja saavutettavuus vaikuttavat suoraan lasten, nuorten ja perheiden pitkän aikavälin kotoutumiseen ja osallisuuden kokemukseen.

6.2. Keskeiset tietolähteet

Ohjelman valmistelu, seuranta ja päätöksenteko perustuvat yhteisesti sovittavaan ja kehitettävään tietopohjaan, jota työstetään yhteistyössä tiedolla johtamisen ja toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Kotoutumisen tietopohjan kehittämisessä on tunnistettu useita tarpeita, suurimpana haasteena vieraskielisen väestön Vantaalle muuton ajantasaisen ja tarkemman tiedon saatavuus ja mahdollisuus ristiintaulukointiin. Tietojen sirpaleisuus vaikuttaa myös varhaisempien indikaattoreiden määrittelemiseen ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseen palvelujen oikea-aikaisuuden ja oikein kohdentumisen mahdollistamiseksi.

Alla olevassa listauksessa ovat tärkeimmät käytetyt tietolähteet.

- Väestö- ja muuttotiedot: Tilastokeskus
- Työllisyys ja koulutus: KEHA-keskus, OPH
- Osallisuus ja hyvinvointi: Kouluterveyskysely, Osallisuuskysely, MoniSuomi-tutkimus
- Palvelujen käyttö ja asiakaskokemus: Vantaan toimialojen seuranta

¹⁰ [MoniSuomi-tutkimuksesta arvokasta lisätietoa kotoutumisen kehittämiseen | Vantaa](#)

6.3. Poikkihallinnollinen ja osallistava ohjelmatyö

Kotoutumisen ohjelman valmistelu ja poikkihallinnollisen työn vahvistaminen alkoivat vuonna 2025 Kotoutumisen mallikaupunki- selvityksen yhteydessä. Kaupungin sisäisessä työskentelyssä koottiin kotoutumista edistäviä hyviä käytäntöjä, tarkasteltiin palveluiden saavutettavuutta (kieli, viestintä, neuvonta ja ohjaus, digitaalinen ja taloudellinen saavutettavuus) sekä niissä tunnistettuja kehittämiskohteita.

Muunkielisten asukkaiden osallistamista strategian valmistelun aikana toteutettiin monin tavoin: erikieliset Kotona Vantaalla-keskustelut syksyllä 2024 osana strategiavalmistelua, SMILE-hankkeen alueelliset ja kaupunginjohdon ja muunkielisten yhteisöiden kanssa käydyt pyöreän pöydän keskustelut vuonna 2024 ja 2025 sekä Oikeusministeriön Hyvien väestösuhteiden-hankkeen kanssa toteutetut monikieliset dialogit ja päättäjätilaisuus Monikulttuurisuusasioiden neuvottelukunnan kanssa vuonna 2025.

Nämä kaikki tilaisuudet toivat arvokasta tietoa ja tukea kaupunkistrategian sekä kotoutumisen ohjelman tavoitteiden ja menestystekijöiden tarkentamiselle.

Ohjelman valmistelu keväällä 2026 toteutui ohjelmajohtajan, ohjausryhmän ja toimialojen tiiviinä työnä. Maaliskuun valtuustoseminaarissa toteutetussa ennakointityöpajassa koottiin valtuutettujen näkemyksiä ohjelman painotuksiin ja menestystekijöihin.

Lisäksi valmisteluun osallistui kevään 2026 aikana eri näkökulmista monialainen joukko kaupungin asiantuntijoita, ml. innovaatiotiimi, ennakointitiimi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasiantuntija, tiedolla johtamisen tiimi sekä kaikkien toimialojen johtoryhmät.



13 § Ympäristöohjelma / PT (kvalt)

VD/3132/00.01.02.00/2026

PT/MV/JK

Kuntalain 37 §:n mukaan jokaisessa kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Vantaan kaupungin ”Tulevaisuus asuu Vantaalla” -strategian vuosille 2026–2029 kokouksessaan 26.1.2026 § 3. Strategian hyväksymispäätöksessään kaupunginvaltuusto on todennut, että strategiaa toteutetaan strategisten ohjelmien, vuotuisten talousarviossa esitettävien kaupunkitason sitovien tavoitteiden sekä toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien kautta.

Hyväksyttyyn kaupunkistrategiaan on kirjattu strategisista ohjelmista seuraavasti:

”Toteutamme strategiaa kuuden muutosohjelman kautta. Onnistumme strategiassa, kun saamme aikaan tavoitteellisen muutoksen näillä tietopohjaisesti valituilla ohjelma-alueilla. Strategiset ohjelmat ovat kaupunkitasoisia ja niitä johdetaan yli toimialarajojen. Kehitämme kaupungin johtamisjärjestelmää ja kyvykkyyksiä ohjelmien onnistumisen tueksi.

Strategiset ohjelmat ovat strategian mukaisesti elinvoima- ja työllisyysohjelma, kotoutumisen ohjelma, myönteisen aluekehityksen ohjelma, turvallisuusohjelma, talousohjelma ja ympäristöohjelma. Muutosohjelmat kattavat strategiakauden.”

Vantaan ympäristöohjelma (2026–2029) kokoa kaupungin ilmasto- ja luontotyön yhdeksi strategiseksi kokonaisuudeksi ja ohjaa koko kaupunkikonsernia kohti vähähiilistä, luontopositiivista ja ilmastoriskeihin varautunutta Vantaata. Vantaan kaupungin ilmasto- ja luontotyötä on aiempina strategiakausina ohjattu Resurssiviisauden tiekartalla. Ympäristöohjelma jatkaa tätä pitkäjänteistä työtä ja kehittää tiekartan linjauksia eteenpäin.

Ohjelman keskeinen tavoite on viedä strategiset ympäristötavoitteet käytännön toimintaan: arjen johtamiseen, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Ohjelma koostaa kaupungin ekologisen kestävyystyön keskeiset teemat ja tuo esiin niihin liittyvät muutostavoitteet ja tarpeet: ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vahvistamisen, kiertotalouden ja kestävän kulutuksen edistämisen sekä kestävyyskasvatuksen ja osaamisen kehittämisen. Teemat on koottu samaan ohjelmaan, koska niiden keskinäinen kytkeytyneisyys tunnistetaan.

Strategiakauden aikana muutos on saatava aikaan kaupunkistrategian kahdessa keskeisessä ympäristöä koskevassa päätavoitteessa: luontokadon pysäyttämisessä ja kasvihuonekaasupäästöjen määrätietoisessa vähentämisessä.

Vantaan strategian mukaisesti kaupunki tavoittelee vähintään 80 % alueperustaisten **kasvihuonekaasujen päästövähennystä** vuoteen 1990 verrattuna viimeistään vuonna 2030, lukuun ottamatta kaukolämmön päästöjä. Kaukolämmön päästöjen osalta tavoitteena on hiilineutraalius viimeistään vuonna 2035. Vuosittaiset päästöt, joita ei pystytä ehkäisemään, sidotaan luonnollisilla hiilinieluilla, varastoimalla hiiltä rakennettuun ympäristöön ja tarvittaessa hyvitetään päästövähennysyksiköillä. Kaukolämmön osalta tavoite pitää sisällään päästöjen vähentämisen ja jäljelle jäävien päästöjen talteenoton.



Kulutuksen päästöjen osalta tavoitellaan 15 % vähennystä valtuustokauden aikana. Kulutusperustaisten päästöjen vähennystavoitteella kiinnitetään huomiota kaupungin toiminnan vaikutuksiin kaupungin rajojen ulkopuolella.

Luontoposiitivisuus tarkoittaa, että kaupungin toiminta tuottaa luonnolle enemmän hyötyä kuin haittaa. Vantaalla luontoposiitivisuus rakentuu kolmesta keskeisestä kokonaisuudesta: luonnon heikentymättömyydestä, monimuotoisuutta lisäävistä luontoteoista sekä luontosydämenäjljystä, eli luonnon vahvemmasta roolista yhteiskunnassa ja ihmisten ajattelutavoissa.

Muutoksen osa-alueet

Ympäristöohjelma pyrkii edistämään strategisten päätavoitteiden muutosta neljän osa-alueen kautta. Nämä osa-alueet ovat vähähiilinen kiertotalouskaupunki, luontoposiitiivinen kaupunki, ilmastokestävä kaupunki ja ympäristömyönteinen kaupunki.

Vähähiilinen kiertotalouskaupunki keskittyy vähähiiliseen kaupunkikehitykseen ja kiertotalouden edistämiseen. Teemassa edistetään vähäpäästöistä energiantuotantoa ja -käyttöä, kestäväää liikkumista, laadukasta rakennettua ympäristöä sekä luonnon hiilitaseen vahvistamista ja hiilivarastojen ylläpitämistä. Päästövähennystyössä on otettava merkittäviä harppauksia tämän valtuustokauden aikana, jotta vuodelle 2030 asetettu tavoite voidaan saavuttaa. Merkittävin yksittäinen päästöjä aiheuttava sektori Vantaalla on liikenne. Liikenteen päästöissä on isoin kuilu toteutuneen kehityksen ja tarvittavien päästövähennysten välillä.

Luontoposiitiivinen kaupunki keskittyy luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja vahvistamiseen sekä luonnon monihyötyisyyden tunnistamiseen. Luonnon tilaa parannetaan vahvistamalla ekologisista verkostoja, turvaamalla ja parantamalla luontotyyppien ekologista tilaa sekä huomioimalla lajisto kokonaisuutena. Ekologiset verkostot muodostuvat metsäisten alueiden, vesistöjen ja avointen alueiden (esim. niityt) muodostamista verkostostoista, jotka luovat perustan luonnon kytkeytyneisyydelle. Virtavedet, puurot ja norot, ovat tärkeä osa Vantaan luonnon monimuotoisuutta. Luontotyyppien osalta tavoitteet ja toimenpiteet kohdistuvat sekä luonnonympäristöön että rakennettuun ympäristöön, joissa tavoitteena on kokonaisuheikentymättömyys ja ekologisen tilan parantaminen. Lajistotyössä huomio kohdistuu erityisesti uhanalaisiin lajeihin, Vantaan avainlajeihin sekä haitallisiin vieraslajeihin.

Ilmastokestävä kaupunki keskittyy ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja siihen liittyvien riskien hallintaan. Teemassa painotetaan äärisäiden, kuten hellejaksojen, rankkasateiden ja tulvariskien vaikutusten tunnistamista ja niiden huomioimista suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa sekä kaupungin palvelutuotannossa. Erityistä huomiota kiinnitetään lämpösaarekeilmiöön tiiviissä ja kasvavassa kaupungissa. Sopeutumistoimenpiteet parantavat arjen turvallisuutta, asukkaiden terveyttä ja resilienssiä sekä edistävät taloudellista kestävyttä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Ympäristömyönteinen kaupunki keskittyy ympäristöosaamisen ja positiivisen luontosuhteen vahvistamiseen sekä ympäristötoimijuuden tukemiseen. Tavoitteena on sisällyttää kestävä elämäntavan taidot arjen palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen, kouluihin, kirjastoihin ja nuorisotiloihin. Ympäristökasvatusta ja kestävä tulevaisuuden osaamista rakennetaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Lisäksi kaupunki panostaa hankintojen kestävyteen, sillä hankinnat ohjaavat laajasti kaupunkitilan, palvelujen ja toiminnan toteutumista. Kaupungin kestävyystyössä hankinnoilla on keskeinen rooli, sillä kulutuksen vähentäminen ja kestävät valinnat ovat ympäristökriisien ytimessä. Hankintojen kestävyttä vahvistetaan systemaattisesti koko organisaatiossa hankinnoille laadituilla strategisilla tavoitteilla ja linjauksilla, jotka kattavat laajasti ekologisen kestävyden eri osa-alueita. Kaupunkikonserni toimii esimerkkinä



kestävässä toiminnassa, ja ekotukitoiminnan sekä ympäristöjohtamisen avulla ohjelman tavoitteet jalautuvat arkeen. Henkilöstön ympäristöosaamista ja sitoutumista vahvistetaan koulutuksella ja perehdytyksellä sekä liittämällä ympäristöasiat osaksi työn rutiineja, toimintatapoja ja päätöksentekoa.

Ohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisessa ympäristöryhmässä sekä edellisen strategiakauden ympäristöjohtoryhmässä. Keväällä 2026 ohjelmille perustettiin poikkihallinnolliset ohjausryhmät, jotka ovat ohjanneet valmistelutyötä kevään ajan. Ohjelmia on lisäksi valmisteltu ja työstetty tiiviissä yhteistyössä keskenään toisiaan tukevaan kokonaisuuteen pyrkien.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi Vantaan kaupungin ympäristöohjelma vuosille 2026–2029,
- b) todeta, että strategisen ohjelman väliarviointi tehdään osana strategian väliarviointia ja ohjelman toteutumisesta raportoidaan valtuustolle vuosittain,
- c) todeta, että strategiset ohjelmat ohjaavat strategisten vuositavoitteiden eli sitovien tavoitteiden asettamista ja
- d) valtuuttaa ohjelmajohtaja tekemään ympäristöohjelmaan vähäisiä teknisiä korjauksia tarvittaessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Ympäristöohjelma (7.9.2026)

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Marja Vuorinen, +358 50 314 5386
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Ympäristö- ohjelma



Vantaa

STRATEGINEN OHJELMA

Sisällys

Sisällys.....	2
1. Strategisen ohjelman perustiedot	4
2. Tiivistelmä	4
3. Ohjelmalla tavoiteltava muutos	6
4. Strateginen yhteys ja suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin	6
4.1 Kytkeä kaupunkistrategiaan	6
4.2 Suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin	7
4.3 Ohjelman valmistelu	10
4.4 Vaikuttavuus	10
5 Tavoitteet	10
5.1 Strategian tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle	10
5.2 Muutoksen osa-alueet	11
5.2.1 Vähähiilinen kiertotalouskaupunki	12
5.2.2 Luontopositiivinen kaupunki	16
5.2.3 Ilmastokestävä kaupunki	19
5.2.4 Ympäristömyönteinen kaupunki	20
6 Tilannekuva ja tietopohja	22
6.1 Luontokato ja ilmastonmuutos ruokkivat toisiaan	22
6.2 Ilmastonmuutoksen nykytila	23
6.2.1 Kansalliset ja kansainväliset ilmastotavoitteet asettavat raamit kaupunkien ilmastotyölle	23
6.2.2 Vantaan kasvihuonekaasupäästöjen kehitys	24
6.3 Luontokadon nykytila	28
6.3.1 Luontokato näkyy jo Vantaalla	28

6.3.2	Kansalliset ja kansainväliset sitoumukset.....	29
6.4	Ihmiset muutoksen tekijöinä.....	30
6.5	Keskeiset tietolähteet.....	31
7	Muutoksen toteuttaminen ja menestystekijät	35
7.1	Muutoksen periaatteet.....	35
7.2	Menestystekijät	35
7.2.1	Vaikutamme inhimillisesti.....	35
7.2.2	Uudistamme ja ratkaisemme	36
7.2.3	Erotaudumme ainutlaatuisuudella	36
7.2.4	Toimimme systemisesti.....	36

Julkaisija

Vantaan kaupunki

pvm. 08/2026

Ohjelmajohtaja Marja Vuorinen

1. Strategisen ohjelman perustiedot

Ohjelman nimi: Ympäristöohjelma

Strategiakausi: 2026–2029

Ohjelman omistajat: Tero Anttila, Katri Kalske

Ohjelmajohtaja: Marja Vuorinen

Ohjausryhmä: Tero Anttila, apulaiskaupunginjohtaja, pj.
Katri Kalske, apulaiskaupunginjohtaja, varapj.
Veli-Matti Kallistahti, liikuntajohtaja
Riikka Kiljander-Kiiskinen, konsernipalvelujohtaja
Jari Viinanen, ympäristöpalveluiden päällikkö
Anders Vikström, ruotsinkielisten palveluiden johtaja
Susanna Issakainen, kehityspäällikkö

Advisory Board (neuvontantajaryhmä):

Panu Halme, Suomen ympäristökeskus
Saara Jääskeläinen, Liikenne- ja viestintäministeriö
Anna Muotka, FEE Suomi ry
Panu Routasalo, Remeo Oy
Antti Ruuska, Finnish Green Building Council
Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus

Versio ja päiväys: 7.9.2026

2. Tiivistelmä

Vantaan Ympäristöohjelma (2026–2029) kokoaa kaupungin ilmasto- ja luontotyön yhdeksi strategiseksi kokonaisuudeksi ja ohjaa koko kaupunkikonsernia kohti vähähiillistä, luontopositiivista ja ilmastoriskeihin varautunutta Vantaata. Ohjelma tuo tavoitteet arjen johtamiseen, suunnitteluun ja päätöksentekoon priorisoimalla vaikuttavimmat toimet, vahvistamalla poikkihallinnollista toteutusta sekä tukemalla asukkaiden ja yritysten osallistumista. Muutoksen osa-alueet ovat vähähiilinen kiertotalouskaupunki, luontopositiivinen kaupunki, ilmastokestävä

kaupunki ja ympäristömyönteinen kaupunki. Tavoitteiden edistymistä seurataan mittareilla ja vastuutetuilla toimenpiteillä osana vuosittaista suunnittelua ja raportointia.

Ympäristöohjelma on keskeinen väline kaupungin strategisten ydintavoitteiden toteuttamisessa. Ilmastomuutoksen, luontokadon ja kiertotalouden haasteet eivät ratkea yksittäisillä hankkeilla tai toimialakohtaisilla ratkaisuilla, vaan edellyttävät yhteistä suuntaa, priorisointia ja arjen päätöksentekoa ohjaavaa muutosta sekä asukkaiden ja yritysten osallistumista.

Ohjelma kokoaa yhteen kaupungin ekologisen kestävyystyön keskeiset teemat ja tuo esiin niihin liittyvät muutostavoitteet ja tarpeet:

- ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen,
- luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vahvistamisen,
- kiertotalouden ja kestävän kulutuksen edistämisen sekä
- kestävyyskasvatuksen ja osaamisen kehittämisen.

Tavoitteet on koottu samaan ohjelmaan, koska ne kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Ilmastotoimet, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, kiertotalous sekä kestävyyskasvatus tukevat toisiaan: kaupunkivihreä ja toimivat ekosysteemit sitovat hiiltä ja vähentävät tulva- ja hellehaittoja, kiertotalous vähentää luonnonvarojen kulutusta ja päästöjä, ja osaamisen kehittäminen tekee muutoksesta pysyvää.

Niukkenevat resurssit ja taloudellinen tilanne korostavat vaikuttavien toimintatapojen merkitystä. Siksi ohjelman tavoitteet painottuvat kaupunkiorganisaation arkeen ja toimintakulttuuriin. Kaupungilla on vahvat ohjauskeinot muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen, maankäytön, liikennesuunnittelun, konserniohjauksen ja yleisen kaupunkitilan kautta. Lisäksi kaupunki vastaa luonnonsuojelun koordinoinnista ja ympäristövalvonnasta sekä vaikuttaa viestinnän ja osallisuustyön avulla. Omalla toiminnallaan ja pilotoinneilla kaupunki toimii edelläkävijänä ja mahdollistaa uusien ratkaisujen ja innovaatioiden kehittämisen.

3. Ohjelmalla tavoiteltava muutos

Strategiakauden aikana kaupungin toiminnassa edistetään muutosta erityisesti kaupunkistrategian kahdessa keskeisessä ympäristötavoitteessa: luontokadon pysäyttämisessä ja kasvihuonekaasupäästöjen määrätietoisessa vähentämisessä.

Muutos vaatii päättäjiltä, johdolta, kaupunkilaisilta, kaupunkikonsernin työntekijöiltä ja yrityksiltä osaamista ja tahtoa huomioida ympäristö- ja luontovaikutukset systemaattisesti kaikessa toiminnassa. Asioiden valmistelu, toteuttaminen ja päätöksenteko perustuvat aiempaa johdonmukaisemmin yhteisiin tavoitteisiin, mittareihin ja vaikutustietoon.

Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi vähähiilisempää ja resurssitehokkaampaa rakentamista, luontopohjaisten ratkaisujen vakiinnuttamista, tilojen käytön tehostamista, hankintojen kestävyysohjaavuuden lisäämistä, kestävien kulkumuotojen edellytysten parantamista ja liikenteen sähköistymisen edistämistä. Kaiken keskiössä on kaupunkikonsernin, kuntalaisten, oppijoiden, yritysten ja yhteisöjen ympäristötoimijuuden vahvistaminen ja yhteisen tahtotilan ja sitoutumisen luominen. Näin strateginen muutos konkretisoituu kuntalaisille tuotettavissa palveluissa, kaupunkitilassa, palveluverkossa ja kaupunkikonsernin käytännöissä.

4. Strateginen yhteys ja suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin

4.1 Kytkeä kaupunkistrategiaan

Ympäristöohjelmalla toteutetaan Vantaan kaupunkistrategian 2026–2029 tavoitteita. Ohjelma johtaa kaupunkitasoiseen, poikkihallinnolliseen muutokseen, jota ei voida saavuttaa yksittäisten toimialojen keinoin. Ohjelma toteuttaa seuraavia strategiassa määritellyjä tavoitteita:

Tasapainoisen kasvun Vantaa

Strategian päämittari: Luonnon ja rakennetun ympäristön ekologinen tila luontoarvohehtaareina

- Vähennämme kasvihuonekaasupäästöjä.
- Olemme luontoposiitiivinen vuoteen 2030 mennessä.

Näiden päätavoitteiden lisäksi ympäristöohjelmalla on kytköksiä seuraaviin strategisiin tavoitteisiin:

Hyvän elämän Vantaa

- Parannamme vantaalaisten turvallisuutta.
- Parannamme kaupunkikeskusten elinvoimaa.
- Parannamme Vantaan viihtyisyyttä.

Vetovoimainen Vantaa

- Vahvistamme Vantaan kiinnostavuutta elämyksellisenä käyntikohteena.
- Lisäämme kaupunkivihreää ja lähiluonnon saavutettavuutta.

4.2 Suhteet muihin ohjelmiin, linjauksiin ja verkostoihin

Ympäristöohjelmalla on kahtalainen rooli, yhtäältä vastuu huolehtia luonnosta ja ympäristöstä itseisarvona ja toisaalta varmistaa, että kaupungin kasvu ja kehittyminen tapahtuu kuntalain mukaisesti ympäristöllisesti kestävästi. Vantaan kaupungin ilmasto- ja luontotyötä on aiempina strategiakausina ohjattu Resurssiviisauden tiekartalla. Ympäristöohjelma jatkaa tätä pitkäjänteistä työtä ja kehittää tiekartan linjauksia eteenpäin.

Ympäristöohjelmassa edistetään ratkaisuja tavoitteisiin, joita toteutetaan myös muissa strategisissa ohjelmissa, kuten viihtyisyys, turvallisuus ja

elinvoiman vahvistaminen. Kestävien kulkumuotojen edistäminen kytkeytyy tiiviisti asemanseutujen ja työpaikka-alueiden kehittämiseen sekä turvallisuuteen ja viihtyisyyteen ilmanlaadun parantamisen ja melun vähentämisen kautta. Vihreän siirtymän investoinnit, vihreä rahoitus ja luonnonarvomarkkinoiden kehittäminen tukevat elinvoima- ja työllisyysohjelman sekä talousohjelman tavoitteita. Energiatehokkuuden parantaminen sekä kaupungin tilojen tehokkaampi käyttö tuottavat säästöjä tilakustannuksiin. Luonnon monihyötyisyys, lähiluonnon lisääminen ja saavutettavuus puolestaan edistävät samanaikaisesti viihtyisän ja turvallisen kaupunkiympäristön muodostumista sekä asukkaiden hyvinvointia. Yhteydet lähiluontoon ja monipuoliset luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet ovatkin Vantaalle tärkeitä veto- ja pitovoimatekijöitä.

Luonto- ja ilmastotyötä ohjaavat, täydentävät ja tukevat myös useat eri toimialojen linjaukset ja tavoitteet. Ohjelmassa huomioidaan muun muassa liikenteeseen, kiertotalouteen ja hankintoihin liittyviä linjauksia, joilla on keskeinen merkitys päästöjen vähentämisessä ja luonnon kestävyysvahvistamisessa. Myös Vantaan yleiskaava ohjaa kestäväan kaupunkirakenteeseen tukemalla vähäpäästöistä liikkumista, hillitsemällä yhdyskuntarakenteen hajautumista ja turvaamalla viherrakenteen jatkuvuutta. Muutosohjelman rinnalla tehdään myös lakisääteisenä työnä ympäristövalvontaa, jolla on suuri merkitys turvallisen ja elinvoimaisen kaupungin rakentamisessa. Työtä ohjaavat lisäksi useat kansalliset ja kansainväliset sitoumukset ja verkostot.

Työtä edistetään myös tiiviissä alueellisessa yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueen ja Uudenmaan liiton kanssa. Maankäytön, asumisen ja liikenteen kestäviä ratkaisuja edistetään myös MAL-sopimuksella, jolla ohjataan seudullisia toimia tukemaan ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamista.

Kaupungin sisäisiä linjauksia ja suunnitelmia

- Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset (hyväksytään hankintalain valmistuttua)
- Palveluverkkosuunnitelmat
- Vantaan liikennepoliittinen ohjelma
- Kävelyn edistämishjelma
- Pyöräliikenteen kehittämissohjelma
- Vantaan hulevesiohjelma
- Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA) eli viherrakenteen kehityskuva
- Meluntorjuntasuunnitelma
- Seudullinen ilmanlaadun varautumissuunnitelma ja seuranta (HSY)

Kansallisia ja kansainvälisiä sitoumuksia ja verkostoja

- Julkisen alan energiatehokkuussopimus (JETS) vuosille 2026–2035
- Kuntien ja valtion väliset green deal –sopimukset:
 - o Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa
 - o Päästöttömät työmaat
 - o Purkaminen
 - o Kiertotalous (Resurssiviisas rakennettu ympäristö ja Uudistava ruokajärjestelmä).
- Kohti hiilineutraalia kuntaa (Hinku) –ilmastoverkosto (Syke)
- Luontoviisaat kunnat –verkosto (Syke)
- Suomen 10 suurimman kaupungin kaupunginjohtajien ja pormestareiden luontojulkilausuma 2025
- Ekotukitoiminnan valtakunnallinen verkosto
- Reilun kaupan kaupunki
- Green City Accord (Euroopan komissio)
- Kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelma (YK)
- Euroopan kaupunkien energia- ja ilmastopimetus (Covenant of Mayors for Climate and Energy, Euroopan komissio)
- ICLEI, globaali kestävyysverkosto

Ympäristöohjelman toimeenpanoa tuetaan hakemalla aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta eri lähteistä yhteistyössä verkostojen ja

kumppanien kanssa. Ohjelmalle laaditaan ulkoisen rahoituksen suunnitelma, jolla rahoitus kohdennetaan kustannustehokkaasti strategisesti merkittävimpiin tavoitteisiin. Ympäristötyötä on Vantaalla toteutettu jo aiemmin laajasti hankerahoituksella, ja rahoituksen hakemiseen ja hallinnointiin on vakiintuneet käytännöt ja kokemusta.

4.3 Ohjelman valmistelu

Ympäristötyö Vantaalla perustuu olemassa oleviin vakiintuneisiin yhteistyökäytäntöihin. Ohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisessa ympäristöryhmässä sekä edellisen strategiakauden ympäristöjohtoryhmässä. Keväällä 2026 ohjelmille perustettiin poikkihallinnolliset ohjausryhmät, jotka ovat ohjanneet valmistelutyötä kevään ajan. Ohjelmia on lisäksi valmisteltu ja työstetty tiiviissä yhteistyössä keskenään toisiaan tukevaan kokonaisuuteen pyrkien.

4.4 Vaikuttavuus

Ympäristöohjelman vaikuttavuutta arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten se edistää Vantaan kaupunkistrategian päämääriä kuten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, ilmastokestävyyden vahvistamista ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Ohjelman tavoitteet on johdettu näistä strategiatason tavoitteista ja niitä tarkennetaan toimenpiteiksi poikkihallinnollisessa yhteistyössä toimialojen kanssa. Toimenpiteille tulee omat mittarinsa ja niiden edistymistä seurataan strategiakauden ajan ja muutetaan tarvittaessa suuntaa mittaritiedon niin kertoessa.

5 Tavoitteet

5.1 Strategian tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle

Vantaan strategian mukaisesti kaupunki tavoittelee **vähintään 80 % alueperustaisten kasvihuonekaasujen päästövähennystä vuoteen 1990**

verrattuna viimeistään vuonna 2030, lukuun ottamatta kaukolämmön päästöjä. Kaukolämmön päästöjen osalta tavoitteena on hiilineutraalius viimeistään vuonna 2035. Vuosittaiset päästöt, joita ei pystytä ehkäisemään, sidotaan luonnollisilla hiilinieluilla, varastoimalla hiiltä rakennettuun ympäristöön ja tarvittaessa kompensoidaan. Kaukolämmön osalta tavoite pitää sisällään päästöjen vähentämisen ja jäljelle jäävien päästöjen talteenoton.

Kulutuksen päästöjen osalta tavoitellaan 15 % vähennystä

valtuustokauden aikana. Kulutuksen päästöjen laskentaa on kehitetty vasta muutaman vuoden ajan, joten laskentatulokset voivat tarkentua, kun tietoa tulee lisää. Jo nyt laskenta kertoo kuitenkin kulutuksen päästöjen mittakaavan. Asettamalla myös kulutuksen päästöille vähennystavoitteen, kiinnitämme huomioita vaikutuksiimme kaupungin rajojen ulkopuolella. Tavoitteen toteuttamiseksi on tärkeää määrittää kaupunkikonsernin omat toimet tuotesidonnaisten päästöjen vähentämiseksi sekä kannustaa vantaalaisia asukkaita kestäviin kulutusvalintoihin ja yrityksiä huomioimaan koko arvoketjunsä päästöt.

5.2 Muutoksen osa-alueet

Ympäristöohjelman muutosvisio



Kuva 1: Kuvassa on tiivistettynä Ympäristöohjelman neljä muutoksen osa-aluetta, jonka alle seuraavissa kappaleissa on määritelty tarkempia tavoitteita. Muutoksen tukena olevia menestystekijöitä on kuvattu kappaleessa 7.

5.2.1 Vähähiilinen kiertotalouskaupunki

Ensimmäinen osa-alue keskittyy vähähiiliseen kaupunkikehitykseen ja kiertotalouden edistämiseen. Teemassa edistetään vähäpäästöistä energiantuotantoa ja -käyttöä, kestäväää liikumista, laadukasta rakennettua ympäristöä sekä luonnon hiilitaseen vahvistamista ja hiilivarastojen ylläpitämistä. Kestävää liikumista tarkastellaan tässä hiilidioksidipäästöjen näkökulmasta, mutta se edistää myös ilmanlaatua, viihtyisyyttä ja terveyttä vähentämällä lähipäästöjä, melua ja katupölyä. Kestävä liikuminen lisää asukkaiden arkiliikuntaa, millä on terveysvaikutuksia. Lisäksi kestävät kulkumuodot vievät vähemmän kaupunkitilaa ja turvaavat tasapuoliset liikkumismahdollisuudet kaikille.

Tavoitteet:

- Tavoitteena on päästötön energiajärjestelmä. Leikkaamme lämmityksen ja sähkönkulutuksen päästöjä parantamalla

energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian tuotantoa sekä kehittämällä energiajärjestelmän joustavuutta.

- Edistämme Vantaan Energian omistajana kaukolämmön päästöjen vähentämistä ja hiilidioksidin talteenottoa hiilineutraalin tuotannon saavuttamiseksi 2035 mennessä.
- Edistämme öljylämmityksestä luopumista vuoteen 2030 mennessä.
- Parannamme energiatehokkuutta kaupungin kiinteistökannassa. Energiansäästöinvestoinneille määritellään selkeät tunnusluvut.
- Lisäämme uusiutuvan energian tuotantoa ja ylijäämäenergian hyödyntämistä sekä edistämme energiajärjestelmän joustavuutta ja resilienssiä.
- Teemme yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa ja osallistumme uusien ratkaisujen kehittämiseen kestävän energiamurroksen toteuttamiseksi. Ehkäisemme energiamurroksen haitallisia vaikutuksia luontoon ja kaupunkikuvaan.
- Mittarit: Lämmityksen ja sähkönkulutuksen päästöt sektoreittain verrattuna vuoteen 1990 (%); Energiankulutus asukasta kohti (kWh/as/v); Uusiutuvan ja ylijäämäenergian osuus kaukolämmön tuotannossa (%); Verkkoon liitetty aurinkosähkön tuotanto (MWh); Sähkön ja lämmön ominaiskulutus kaupungin kiinteistöissä (kWh/m³)
- Edistämme vähähiilisyyttä ja kiertotaloutta kaupungin toiminnoissa ja palveluissa. Vaalimme rakennettua ympäristöä ja tehostamme tilojen käyttöä. Pienennämme rakentamisen hiilijalanjälkeä.
 - Ohjaamme yksityisiä rakennushankkeita ja toteutamme omat toimitilahankkeemme lakisääteisiä rakennusten hiilijalanjäljen raja-arvoja vähähiilisemmäksi. Lisäämme vähähiilisiä ratkaisuja infrarakentamisessa ja työmailla. Ohjaamme hankkeita

pienentämään ilmastovaikutuksia ja lisäämään kiertotalouden ratkaisuja.

- Tehostamme maamassojen hyödyntämistä kuljetusmatkojen ja rakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiseksi.
- Lisäämme tyhjillään olevien tilojen ja rakennusten käyttöä. Sujuvoitamme tilojen tilapäistä ja määräaikaista käyttöä. Pidennämme toimitilojen elinkaarta peruskorjauksin ja käyttötarkoituksen muutoksin.
- Parannamme kaupungin kiertotaloustoimintaa kehittämällä mm. jätehuoltoa ja kalusteiden kunnostuksen sekä uudelleenkäytön mahdollisuuksia ja edistämme jakamistaloutta kiertotalouden juurruttamiseksi.
- Mittarit: Uusien asuinkerrostalojen sekä päiväkotij- ja opetusrakennusten elinkaaren hiilijalanjäljet ($k-a$, $kg\ CO_2e/m^2/v$); Uudelleenkäytettyjen osuus infra- ja maarakennushankkeissa käytetyistä maa- ja kiviainesten kokonaismäärästä (%); Tilojen vuokrausaste (%)
- Teemme kestävästä liikkumisesta houkuttelevan vaihtoehdon infrastruktuuria ja monipuolisia kulkuyhteyksiä kehittämällä. Kytkeytyneellä kaupunkirakenteella varmistamme palveluiden saavutettavuuden.
 - Tuemme maankäytön suunnittelulla sekä Vantaan ratikan ja ratikkakaupungin toteuttamisella kestävän liikkumisen houkuttelevuutta ja kilpailukykyisyyttä henkilöautoon verrattuna.
 - Tuemme liikenteen hinnoittelulla kestävien kulkumuotojen kasvua sekä seudullista liikkumisen hinnoitteluratkaisujen kehittämistä, joiden tuotot ohjataan kestävän liikkumisen kehittämiseen.
 - Päästönäkökulma on vahvasti mukana maankäytön ja palveluverkon suunnittelussa: arjen lähipalvelut ovat

saavutettavissa kävellen ja pyöräillen ja harvemmin tarvittavat palvelut joukkoliikenteellä.

- Vantaan kävely- ja pyöräliikenteen tavoiteverkko, joukkoliikenteen reitit ja moottoriajoneuvoliikenteen verkko yhdistetään yhdeksi liikenteen tavoiteverkoksi, jonka avulla tunnistetaan eri kulkumuodoille tarkoituksenmukaiset ratkaisut erilaisissa kaupunkiympäristöissä sekä priorisoidaan ja kohdennetaan parannustoimenpiteet.
- Mittarit: Kestävien liikkumistapojen osuus (kulkumuotojakauma, %), Pyöräliikenteen tavoiteverkon laatutason mukainen laajuus (kilometriä), Joukkoliikenteen matkustajamäärä, Liikennekäytössä olevien henkilöautoja / 1000 asukasta
- Edistämme vähäpäästöisiä käyttövoimia ja parannamme ilmanlaatua.
 - Vähennämme oman toimintamme liikenteen päästöjä kalusto- ja kuljetuspalveluhankinnoilla ja edistämällä vähäpäästöisten ajoneuvojen käyttöä.
 - Vähennämme aktiivisesti asukkaiden katupölylle altistumista. Toimimme esimerkkinä käyttämällä kitkarenkaita kaupungin henkilö- ja pakettiautoissa sekä kannustamme myös asukkaita kitkarenkaiden käyttöön esimerkiksi panostamalla tiedottamiseen aiheesta.
 - Liikenteen sähköistymistä vauhditetaan ja latausinfrastruktuuria kehitetään. Kaupunki edistää latauspisteiden rakentamista katualueille sekä kiinteistöille.
 - Pyrimme vähentämään ajoneuvojen päästöjä laskemalla ajonopeuksia keskeisillä liikenneväylillä.
- Mittarit: Ilmanlaatu huono tai erittäin huono (h/v), PM10 (katupöly) EU:n vuorokausiraja-arvon ylitykset (kpl/v), Sähköautojen osuus autokannasta (%)
- Vaalimme ja kasvatamme alueen hiilinieluja ja -varastoja.

- Minimoimme maankäytön muutoksista aiheutuvan hiilivaraston ja -nielun menetyksen. Toteutamme hiilinieluja vahvistavia ja hiilivarastoa lisääviä ratkaisuja muun muassa katu- ja puistorakentamisen hankkeissa. Sisällytämme hiilitaseen osaksi päästötavoitteen seurantaa.
- Mittarit: Hiilitase suhteessa kasvihuonekaasupäästöihin (%); Hiilivarastot (t CO₂)

5.2.2 Luontoposiitiivinen kaupunki

Luontoposiitiivisuus tarkoittaa, että kaupungin toiminta tuottaa luonnolle enemmän hyötyä kuin haittaa. Vantaalla luontoposiitiivisuus rakentuu kolmesta keskeisestä kokonaisuudesta: luonnon heikentymättömyydestä, monimuotoisuutta lisäävistä luontotoeista sekä luontosydämenjäljestä, eli luonnon vahvemmassa roolista yhteiskunnassa ja ihmisten ajattelutavoissa.

Kaupunki kaavoittaa, keskeisimmät kulttuurimaisemat säilyttäen, uusia pientaloalueita pelloille ja muille ihmisen jo muokkaamille alueille. Näin suojellaan lähimetsiä ja muita arvokkaita luontokohteita.

Asemakaavatyötä ohjataan yksittäisiä kaavamuutoksia laajempina kokonaisuuksina siten, että varmistetaan luonnon monimuotoisuuden paraneminen, ekologisten yhteyksien säilyminen ja kuntalaisille tärkeän lähiluonnon saavutettavuus. Ajantasaisimmat sekä lajikirjon kannalta riittävän laajat luontoselvitykset varmistetaan.

Luonnon heikentymättömyys tarkoittaa sitä, että maankäytössä luonnolle aiheutuvat haitat pyritään ensisijaisesti välttämään ja minimoimaan. Jos luontoarvoja heikennetään, ne hyvitetään eli kompensoidaan täysimääräisesti, parantamalla vastaavien luontotyyppien tilaa muualla.

Strategiakauden alussa luonnon heikentymättömyyden malli kohdistuu kaavoitukseen ja luonnon luontotyypeihin, ja sitä laajennetaan

vaiheittain koskemaan myös rakennettua ympäristöä ja muuta kaupungin toimintaa.

Monimuotoisuutta lisäävät luontoteot parantavat luonnon tilaa vahvistamalla ekologisia verkostoja. Ekologiset verkostot muodostuvat metsäisten alueiden, vesistöjen ja avointen alueiden (esimerkiksi niityt) muodostamista verkostostoista, jotka luovat perustan luonnon kytkeytyneisyydelle. Virtavedet, purot ja norot, ovat tärkeä osa Vantaan luonnon monimuotoisuutta.

Luontotyyppien osalta tavoitteet kohdistuvat sekä luonnonympäristöön että rakennettuun ympäristöön. Lajistotyössä huomio kohdistuu erityisesti uhanalaisiin lajeihin, Vantaan avainlajeihin sekä haitallisiin vieraslajeihin.

Luontosydämenjäljen kasvattaminen tarkoittaa toimintatapojen ja ajattelun muutosta, jossa luonnon arvostusta vahvistetaan viestinnän, osallistamisen, päätöksenteon ja yhteistyön kautta. Luontoaltistuksen lisääminen tukee tutkitusti mielenterveyttä, lievittää stressiä ja parantaa hyvinvointia.¹

Muutokseen ja ponnistukseen positiivisuuden puolelle tarvitaan mukaan kaupunkiorganisaation lisäksi asukkaat, yritykset ja yhteisöt, joiden yhteinen rooli on ratkaiseva luontopositiivisuuden saavuttamisessa. Luontopositiivisuustavoite on saavutettu, kun luonnon ja rakennetun ympäristön ekologinen tila paranee siten, että muutos luonnon tilassa kokonaisuutena on nettopositiivinen (mittaaminen luonnonarvohehtaareilla kuvattu kohdassa 6.5).

¹ (Lähde: [Luonto on lööke moneen vaivaan – Terveyttä luonnosta -ohjelma lisää luontoaltistusta arkeen – THL](#))

Tavoitteet:

- Vahvistamme ekologisia verkostoja (metsä-, sini-, ja avointen alueiden verkostot). Parannamme vesistöjen tilaa.
- Vaalimme, suojelemme, hoidamme ja ennallistamme luonnonympäristöä ja lajistoa määrätietoisesti.
- Tunnistamme lähimetsien arvon ja hyödyn niin virkistyskäytön kuin luonnon kannalta.
- Maankäytön suunnittelussa toimimme luonnon heikentymättömyyden mallin mukaisesti. Velvoitamme luontohaitan hyvittämiseen, (jos haittaa syntyy).
- Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja monihyötyisyyttä rakennetussa ympäristössä ja tunnistamme luonnon monipuoliset hyödyt.
 - Varmistamme virkistysalueiden saavutettavuuden ja riittävyyden SAAVU-ohjeella. Hyödynnämme alueellisen viherkertoimen laskentaa luonnon monimuotoisuutta tukevien, ilmastokestävien ja hyvinvointia tuottavien kaupunkiympäristöjen suunnittelussa. Vahvistamme viherrakenteen monihyötyisyyttä kaduilla, puistoissa ja tonteilla.
- Ennaltaehkäisemme ja rajoitamme vieraslajien leviämistä ja torjumme niitä pitkäjänteisesti
- Mittarit: Luonnonsuojelualueiden lisääminen (kpl), Luonnon heikentymättömyyden toteutuminen ja rakennetun ympäristön ekologisen tilan muutos
luonnonarvohehtaareina, Suojeltujen ja arvokkaiden luontokohteiden osuus kunnan maa-alasta %, Kaupunkipuuston ja viheralueiden kattavuus %, Läpäisemättömien pintojen osuus %, SAAVU-laskennat, tonttikohtainen ja alueellinen viherkerroin, veden laadun tilan paraneminen

5.2.3 Ilmastokestävä kaupunki

Ilmastomuutokseen sopeutuminen on yksi kiireellisimmistä ja läpileikkaavimmista monimutkaisista kaupunkihaasteista. Äärisäät, kuten kuumuus, rankkasateet ja tulvariskit vaikuttavat yhä konkreettisemmin kaupunkien infrastruktuuriin, talouteen, asukkaiden hyvinvointiin ja palvelujen toimivuuteen. Kasvavassa ja tiiviissä kaupungissa on erityisen tärkeää huomioida lämpösaarekeilmiö, sillä se voimistaa hellejaksojen vaikutuksia. Kaupungeissa tehtävät sopeutumistoimenpiteet vaikuttavat suoraan siihen, ketkä kärsivät ilmastoriskeistä eniten ja miten hyvin kaupunki pystyy turvaamaan palvelunsa kaikille asukkaille myös häiriötilanteissa. Sopeutumistyö on arjen turvallisuutta, terveyttä, kuntalaisten resilienssin vahvistamista, taloudellista kestävyyttä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Niinpä varaudumme kaupungin suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa muuttuvaan ilmastoon, sään ääri-ilmiöihin ja hillitsemme niiden vaikutuksia sekä autamme kuntaisia sopeutumaan muutoksiin.

Tavoitteet

- Sopeudumme ilmaston muuttumiseen säilyttämällä ja lisäämällä kaupunkivihreän määrää ja vahvistamalla hulevesien hallintaa luontopohjaisilla ja monimuotoisilla ratkaisuilla.
 - Hulevesimaksua kehitetään ympäristön kannalta kannattavaan toimintaan ohjaavaksi.
- Vahvistamme infrastruktuurin ja rakennusten säänkestävyyttä sekä edistämme turvallisia ja viihtyisiä olosuhteita kaupunkitilassa ja asumisessa. Tämä sisältää myös erilaiset luontopohjaiset ratkaisut, joita tarkennetaan ohjelman toimeenpanovaiheessa.

- Päivitämme suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon ohjeita huomioimaan ilmastonmuutoksen vaikutukset ennusteskenaarioiden mukaisesti.
- Kehitämme jatkuvasti kaavamääräyksiä osana Ilmastoviisas Asemakaava -selvitystä.
- Huomioimme ilmaston muuttumisen ja riskien ennakkoinnin kaupungin toimintatavoissa, ohjelmissa ja yhteistyössä yli sektori- ja kuntarajojen.
 - Lisäämme osaamistamme sään ääri-ilmiöiden vaikutuksista ja riskeistä sekä kaupungin vaikutuskeinoista eri toimialoilla.
 Toteutamme tarkasteluja eri sektoreille (rakennuskanta, liikenne, terveys, vesihuolto, energia, elinkeinot).
- Mittarit: Viherrakenteen vahvistaminen (Viva, Saavu, vihertehokkuus)

5.2.4 Ympäristömyönteinen kaupunki

Ympäristöosaaminen ja positiivinen luontosuhde luovat perustan ympäristömyönteiselle toiminnalle. Kaupunki tukee asukkaiden, oppijoiden, yhteisöjen ja yritysten ympäristötoimijuutta tuomalla kestävän elämäntavan taitoja osaksi arjen palveluja, kuten varhaiskasvatusta, kouluja, kirjastoja, nuorisotiloja sekä muita kokoontumistiloja. Vantaalla ympäristökasvatus ja kestävän tulevaisuuden osaaminen rakentuvat varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja vahvistavat ympäristötoimijuutta ja positiivista luontosuhdetta. Ympäristötoimijuudella tarkoitetaan ympäristöteemoihin kohdistuvaa vaikuttamista, osallistumista ja toimintaa.

Hankinnat kattavat merkittävän osan kaupungin budjetista ja ohjaavat laajasti kaupunkitilan, palvelujen ja toiminnan toteutumista. Kaupungin kestävyystyössä hankinnoilla on keskeinen rooli, sillä kulutuksen vähentäminen ja kestävät valinnat ovat ympäristökriisien ytimessä. Hankintojen kestävyyttä vahvistetaan systemaattisesti koko organisaatiossa hankinnoille laadituilla strategisilla tavoitteilla ja

linjauksilla, jotka kattavat laajasti ekologisen kestävyyden eri osa-alueita. Vaikuttavimmille hankinnoille asetetaan tavoitteet ja seuranta. Näin hankinnat tukevat kaikkia ympäristöohjelman päätavoitteita: vähähiilisyyttä ja kiertotaloutta, luontopositiivisuutta, ilmastokestävyyttä ja ympäristömyönteisyyttä.

Kaupunkikonserni toimii esimerkkinä kestävässä toiminnassa. Ekotukitoiminnan ja ympäristöjohtamisen avulla ympäristöohjelman tavoitteet jalkautuvat arkeen, ja henkilöstö löytää keinoja edistää ympäristövastuullisuutta omassa työssään. Tavoitteena on vahvistaa koko konsernin ympäristöosaamista ja sitoutumista huolehtimalla koulutuksesta ja perehdytyksestä sekä liittämällä ympäristöasiat osaksi työn rutiineja, toimintatapoja ja päätöksentekoa.

Tavoitteet:

- Lisäämme kestävänsä tulevaisuuden osaamista ja ympäristökasvatusta.
- Mittari: Kestävänsä tulevaisuuden osaamisen työkalut (ympäristökasvatuksen työkortit, kestävänsä tulevaisuuden osaamistavoitteet, toteutussuunnitelmien & opetussuunnitelmien ympäristövastuukuvaukset) on luotu ja käytössä kaikilla koulutusasteilla.
- Synnytämme ja vahvistamme luontosuhdetta kasvatuksen, opetuksen, nuorisotyön ja muun vuorovaikutuksen keinoin. Lisäämme tietoisuutta luonnon terveysvaikutuksista ja edistämme niiden hyödyntämistä.
- Mittari: järjestetyt luontoretket (Vantaan luontokoulu, luonto-oppaat, purotalkkarit, avoimet retket) ; [Terveyttä luonnosta](#) -ohjelman toteutus
- Luomme vantaalaisten asukkaiden, oppijoiden, yhteisöjen ja yritysten ympäristötoimijuudelle mahdollisuuksia ja innostamme vantaalaisia kestävänsä elämäntapaan.
- Edistämme oppijoiden ja kuntalaisten resilienssiä ilmastonmuutoksen vaikutuksia kohtaan.

- Lisäämme viestintää ympäristöohjelman tavoitteista, erityisesti luontoposiitivisuudesta ja luonnon heikentymättömyyden mallin toimeenpanosta.
- Vahvistamme hankintojen kestävyyttä systemaattisesti
 - Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset huomioidaan kaikissa hankinnoissa. Merkittävimmille hankintakategorioille tehdään hankintojen strategisten tavoitteiden ja linjausten mukaiset kestävyystavoitteet ja hankintavaatimukset.

Mittarit: Hankintojen johtamisen kategoriamalli rakennettu (kyllä/ei),
kategoriasuunnitelmat tehty (kyllä/ei/osittain tehty)

- Pienennämme ateriapalveluiden hiilijalanjälkeä ja luontovaikutuksia.
- Mittari: Ateriapalvelujen hiilijalanjälki asiakasta kohden pienenee 5 % -yksikköä vuodessa, Luontovaikutuksille luodaan seurantamalli
- Edistämme kaupunkikonsernin ympäristövastuullisuutta ja -osaamista. Selvitämme kaupunkiorganisaation hiilijalanjäljen ja tunnistamme sen pohjalta toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

6 Tilannekuva ja tietopohja

6.1 Luontokato ja ilmastonmuutos ruokkivat toisiaan

Luontokato ja ilmastonmuutos ovat toisiinsa kietoutuneita, vakavia systeemisiä riskejä, jotka heikentävät yhteiskuntien toimintaa. Luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteensovitettua

politiikkaa, jossa maankäyttöä, luonnon tilaa ja päästövähennyksiä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.²

6.2 Ilmastomuutoksen nykytila

Maapallon ilmastojärjestelmä on epätasapainossa: viimeisin vuosikymmen on ollut mittaushistorian lämpimin, ja keskilämpötila on noussut noin 1,4 astetta esiteollisesta ajasta. Arktinen alue lämpenee yli kaksi kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin, ja 1,5 asteen kriittisenä pidetty raja saatetaan saavuttaa jo tämän vuosikymmenen loppuun mennessä.³

Ilmastomuutos näkyy pääkaupunkiseudulla jo nyt: lämpötilat ovat nousseet erityisesti talvella, talvisateet lisääntyneet ja lumi- ja jääpeite vähentyneet. Helleaallot, rankkasateet ja kuivuusjaksot yleistyvät, ja alueen ennustetaan lämpenevän 2040–2069 mennessä noin 2,5–3 astetta, mikä lisää tarvetta varautua sekä kuumuuteen ja kuivuuteen että sateisuuden kasvuun.⁴

6.2.1 Kansalliset ja kansainväliset ilmastotavoitteet asettavat raamit kaupunkien ilmastotyölle

² Lähteet: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/>,
<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2026/>, <https://luontopaneeli.fi/>,
<https://ilmastopaneeli.fi/>

³ Lähteet: <https://wmo.int/publication-series/state-of-global-climate/state-of-global-climate-2025>, <https://climate.copernicus.eu/global-climate-highlights-2025>

⁴ Lähde: <https://julkaisu.hsy.fi/ilmastonmuutos-paakaupunkiseudulla.html>

EU on sitoutunut vähentämään nettokasvihuonekaasupäästöjään vähintään 55 %:lla vuoteen 2030 ja 90 %:lla vuoteen 2040 mennessä vuoden 1990 tasosta sekä saavuttamaan ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaisesti⁵. Lisäksi EU asettanut taakanjako- ja maankäyttösektorille jäsenmaakohtaiset velvoitteet.

Suomen ilmastolain (423/2022) mukaan Suomen on oltava hiilineutraali viimeistään vuonna 2035, ja kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää vähintään 60 % vuoteen 2030, 80 % vuoteen 2040 ja 90 % (pyrkien 95 %:iin) vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon.

Vaikka EU:n velvoitteet kohdistuvat valtioon eikä ilmastolaki aseta kunnille suoria päästötavoitteita, kuntien rooli on ratkaiseva kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa, erityisesti taakanjakosektorin päästöjen vähentämisessä ja hiilinielujen vahvistamisessa.

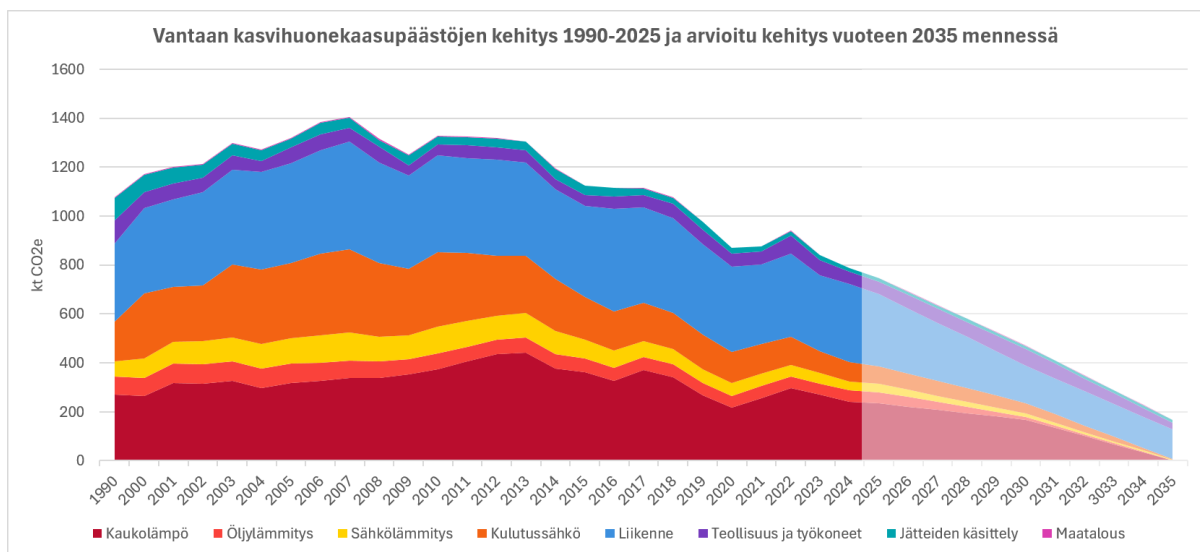
Kansallinen ja kansainvälinen ilmastopolitiikka vaikuttavat paikallistason toimintakenttään ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen edellytyksiin. Toisaalta suuret kaupungit voivat myös vaikuttaa ilmastotyön suuntaan paikallistasoa laajemmin esimerkiksi kansallista tavoitteenasettelua kirittäen ja vähähiilisten ratkaisujen kysyntää kasvattaen.

6.2.2 Vantaan kasvihuonekaasupäästöjen kehitys

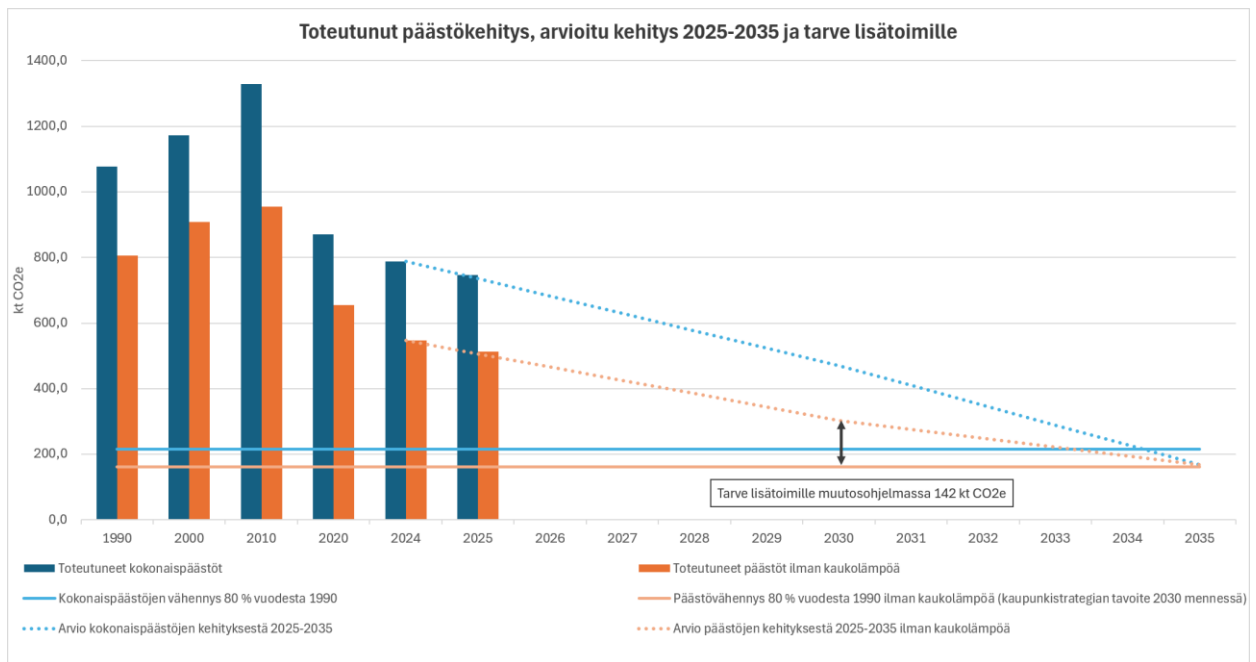
⁵ Lähde: [Ilmasto – Ympäristöministeriö](#)

Vantaa on vuoteen 2025 mennessä vähentänyt vuosittaisia alueperustaisia päästöjään 31 % vuoteen 1990 verrattuna ja 36 %, kun tarkastellaan muita kuin kaukolämmön päästöjä.

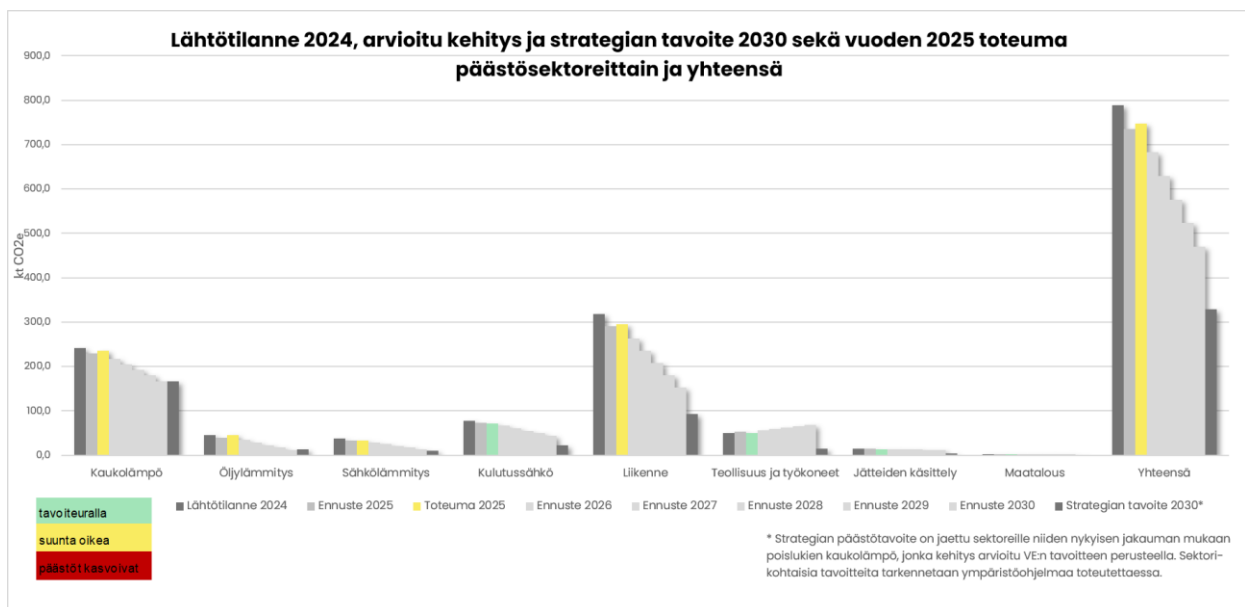
Päästövähennystyössä on otettava merkittäviä harppauksia tämän valtuustokauden aikana, jotta vuodelle 2030 asetettu tavoite voidaan saavuttaa. Tuoreimman skenaariotarkastelun perusteella 80 prosentin päästövähennys verrattuna vuoteen 1990 saavutettaisiin vuoden 2035 paikkeilla. Ennakoitu kehitys suhteessa kaupunkistrategian tavoitteeseen on esitetty kuvassa 2.



Kuva 2. Vantaan alueen vuosittaisten kasvihuonekaasupäästöjen toteuma 1990–2025 ja arvioitu kehitys 2026–2035. Arvio perustuu Sitowisen laatimaan skenaariotarkasteluun.



Kuva 3. Vantaan alueen kasvihuonekaasupäästöjen toteuma 1990–2020, 2024–2025 ja arvioitu kehitys 2026–2035 yhteensä (sininen) ja ilman kaukolämpöä (oranssi). Oranssit viivat sisältävät muut kuin kaukolämmön päästöt eli ne sektorit, joiden päästöjä tulisi yhteensä pienentää vähintään 80 % vuodesta 1990 vuoteen 2030 mennessä. Musta nuoli osoittaa tämänhetkisen kehityksen ja tavoitellun muutoksen välisen eron. Muutosohjelman toteuttamiseksi tarvitaan noin 142 kt hiilidioksidiekvivalentin edestä lisätoimenpiteitä.



Kuva 4. Vantaan alueen kasvihuonekaasupäästöjen lähtötilanne vuonna 2024 ja kaupunkistrategian mukainen tavoite vuodelle 2030 on kuvattu tummanharmaalla. Vaaleanharmaat pylväät kuvaavat skenaarion mukaista arvioitua kehitystä 2030 mennessä. Vuoden 2025 toteuma on kuvattu liikennevalovärein sen mukaan, onko kehitys ollut tavoitteiden mukaista. Pylväät ennuste 2030 (vaaleanharmaa) ja strategian tavoite 2030 (tummanharmaa) havainnollistavat eroa tavoitteen ja nykytoimilla arvioidun kehityksen välillä.

Yhteensä lisäpäästövähennyksiä tarvitaan noin 142 kt CO₂e, mikä tarkoittaa, että päästövähennysten määrä vuoteen 2030 mennessä tulee lähes kaksinkertaistaa suhteessa ennakoituun kehitykseen. Tarvittavien uusien päästövähennystoimien määrää suhteessa ennakoituun kehitykseen havainnollistetaan kuvissa 3 ja 4.

Tieliikenne on Vantaan alueella merkittävin kasvihuonekaasujen päästölähde. Liikenteen päästöt ovat pienentyneet huomattavasti hitaammin kuin muut Vantaan alueen päästöt, ja liikenteessä on isoin kuilu toteutuneen kehityksen ja vuoteen 2030 mennessä tarvittavien päästövähennysten välillä. Muutosohjelman tärkein tavoite suorien ilmastopäästöjen osalta on siten uusien toimenpiteiden määrittäminen ja toteuttaminen liikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Henkilöautoliikenne muodostaa noin 58 % liikenteen päästöistä ja kuorma- ja pakettiautot yhteensä noin 38 %⁶. Siten lisätoimenpiteitä tulee kohdistaa sekä henkilöautoliikenteeseen että logistiikkaan. Päästöihin vaikuttavat ajoneuvojen ominaispäästöt ja ajosuoritteet. Vaikka valtion toimet vaikuttavat liikenteen päästökehitykseen merkittävästi, on paikallisia toimia löydettävissä monipuolisesti kestävien kulkumuotojen edistämisestä ja lyhyitä välimatkoja tukevasta kaupunki- ja palvelurakenteesta aina liikenteen hinnoitteluun ja käyttövoimamuutoksen vauhdittamiseen.

Toinen muutostarve on maankäyttösektorin hiilitaseen sisällyttäminen seurantaan ja toimenpiteiden määrittäminen ja toteuttaminen Vantaan

⁶ Lähde: <https://www.hsy.fi/ilmanlaatu-ja-ilmasto/kasvihuonepaaastot/>

alueen hiilinielun kasvattamiseksi sekä tarvittaessa muiden hiilensidonnan keinojen hyödyntäminen.

Lisäksi on tärkeää varmistaa kestävä ja oikeudenmukainen energiasiirtymä. Energiamurros vaikuttaa kaupunkiin, asukkaisiin ja yrityksiin, ja kaupunki voi osaltaan tukea alueen valmiuksia muuttuvassa energiasektorin toimintaympäristössä. Päästövähennysten ja uusiutuvan energian saatavuuden rinnalla on tärkeää edistää järjestelmien joustavuutta ja resilienssiä sekä tehdä yhteistyötä osaamisen ja uusien ratkaisujen kehittämiseksi.

6.3 Luontokadon nykytila

Luontokato on yksi vakavimmista globaaleista ympäristöhaasteista. IPBESin (Intergovernmental Science–Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) mukaan luonnon monimuotoisuus heikkenee kaikilla alueilla maailmassa, ja ihmistoiminta on kiihdyttänyt lajien sukupuuttoa ennennäkemättömälle tasolle. Arvioiden mukaan maailmassa on menossa kuudes sukupuuttoaalto, ja Suomessakin uhanalaisuusselvitysten mukaan joka yhdeksäs laji ja puolet luontotyypeistä ovat uhanalaisia.

Luontokadon keskeisimpiä ajureita ovat maankäytön muutokset, luonnonvarojen ylikäyttö, ilmastonmuutos, saastuminen ja haitalliset vieraslajit, jotka yhdessä heikentävät ekosysteemien toimivuutta. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen uhkaa ekosysteemipalveluja, kuten ruuantuotantoa, puhdasta vettä, tulvasuojelua ja ihmisten terveyttä ja hyvinvointia, ja sillä on laajoja vaikutuksia myös talouteen ja yhteiskuntien vakauteen maailmanlaajuisesti.

6.3.1 Luontokato näkyy jo Vantaalla

Luontokatoa Vantaalla aiheuttavat erityisesti kaupungin voimakas kasvu, ilmastonmuutos sekä lisääntyvät ympäristöhäiriöt. Näiden seuraukset näkyvät jo monin tavoin Vantaan luonnossa.

Yksi keskeisimmistä ilmiöistä on elinympäristöjen pirstoutuminen ja ekologisten verkostojen ja yhteyksien toiminnan heikkeneminen. Vantaalla laaja liikenneverkosto ja kasvavan kaupungin rakentamispaine korostuvat, minkä vuoksi ekologisten yhteyksien turvaaminen ja parantaminen on erityisen tärkeää luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Myös vesistöjen tila on kuormittunut. Tiivis rakentaminen sekä ympäristöön pääsevät epäpuhtaudet vaikuttavat vesistöjen tilaan ja lisäävät saastumisen riskiä, mikä heijastuu sekä vesiekosysteemeihin että niiden lajistoon.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset kuten lämpötilojen nousu, sademäärien vaihtelut, myrskyt ja lumettomuus muuttavat elinympäristöjä, mikä vaikuttaa lajistoon. Vantaalla metsissä voi jo huomata esimerkiksi metsätuholaisten määrän kasvua ja lisääntyneitä myrskytuhoja.

Haitallisten vieraslajien määrä on kasvanut, samalla kun osa alkuperäisistä kasvi- ja lintulajeista on taantunut. Vantaalla lisääntyneitä vieraslajeja ovat muun muassa jättiputket, jättipalsami, komealupiini ja espanjansiruetana. Toisaalta esimerkiksi luhtaorvokki, lehtokielo, punasotka, kuovi ja hömötiainen ovat hiipuneet. Vantaan kaupunki toimii aktiivisesti luonnonvaraisten eläinten ja lemmikkieläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, ja kehittää toimintatapoja elinolojen parantamiseksi.

Asukkaille tärkeä lähiluonto kuluu helposti suuren virkistyskäyttöpaineen seurauksena. Vantaalla luonnon kuluminen näkyy erityisesti pienemmillä viheralueilla asutuksen läheisyydessä, joilla käyttö on intensiivistä. Myös laajoilla viheralueilla kaupungin reuna-alueilla, kuten Petikossa ja Sipoonkorvessa, virkistyskäytön vaikutukset ovat paikoin havaittavissa.

6.3.2 Kansalliset ja kansainväliset sitoumukset

Luontokadon pysäyttäminen on noussut keskeiseksi tavoitteeksi kansainvälisessä, eurooppalaisessa ja kansallisessa politiikassa. Keskeinen viitekehys on YK:n biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen Kunming–Montrealin luonnon monimuotoisuuskehys

(2022), joka asettaa pitkän aikavälin tavoitteet vuoteen 2050, ja 23 konkreettista tavoitetta vuoteen 2030. Kaupunkien kannalta keskeisiä ovat suojelualueiden laajentaminen 30 prosenttiin, heikentyneiden elinympäristöjen ennallistaminen, lajikadon pysäyttäminen sekä haitallisten vieraslajien torjunta.

Euroopan unionin biodiversiteettistrategian tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 % EU:n maa- ja merialueista on suojeltuja, joista kolmasosa tiukasti suojeltuja, ja että suojelualueita hoidetaan ja hallinnoidaan tehokkaasti luonnon tilan parantamiseksi.

Suomessa kansainvälisiä sitoumuksia toimeenpannaan valmisteilla olevan **kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman** kautta, joka ulottuu vuoteen 2035. Tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys elpymisuralle. Lisäksi tavoitteena on, että Suomi on viimeistään vuonna 2035 luontopositiivinen, eli luonnon monimuotoisuuden tila on vähintään vuoden 2020 tasolla ja inhimillinen toiminta alkaa vahvistaa luontoa. Strategia pohjaa YK:n biodiversiteettikehykseen ja EU:n biodiversiteettistrategiaan.

6.4 Ihmiset muutoksen tekijöinä

Pääkaupunkiseudun ympäristöasennekysely osoittaa, että vantaalaisten ympäristöasenteet ovat vahvasti myönteisiä ja aiempaa tietoisempia. Selvä enemmistö Vantaan vastaajista asettaa ympäristönsuojelun etusijalle, vaikka se hidastaisi talouskasvua, ja suuri osa pitää ympäristönsuojelua ja talouskasvua myös samanaikaisesti mahdollisina. Tämä luo Vantaalle vahvan sosiaalisen hyväksyttävyyden pohjan kunnianhimoiselle ilmasto- ja ympäristötyölle.

Samaan aikaan kysely nostaa esiin nuorten korostuneen huolestuneisuuden ja ilmastoahdistuksen. Nuorisobarometrin mukaan 41 % nuorista kokee ilmastonmuutoksen aiheuttamaa turvattomuutta, ja syyllisyyttä ympäristötekojen tekemättömyydestä kokee 51 % naisista mutta vain 18 % miehistä. Nuorten ympäristötoiminta painottuu yksilöllisiin

valintoihin, ja usko yhteisiin globaaleihin ratkaisuihin on osin heikentynyt. Vantaalla tämä tarkoittaa erityisesti ympäristötyön liittämistä kasvatuksen ja osallisuuden näkökulmiin sekä konkreettisten ratkaisujen ja edistysaskelten viestimistä.⁷

Vantaan kaupungin henkilöstön ympäristöasennekyselyn 2025 tulokset osoittavat, että Vantaa on onnistunut jalkauttamaan ympäristö- ja ilmastotyötään hyvin. Henkilöstö tunnistaa työyksiköidensä ympäristötavoitteet ja kokee saavansa hyvät mahdollisuudet osallistua ohjelmien valmisteluun. Erityisesti ekotukitoiminnalla koetaan olevan Vantaalla konkreettisia vaikutuksia: se tarjoaa henkilöstölle keinoja vaikuttaa työpaikan ympäristötyöhön ja vahvistaa ymmärrystä ympäristövastuullisuuden edistämisestä arjen työssä.⁸

6.5 Keskeiset tietolähteet

Alueperustaiset ja kulutuksen päästöt: Vantaan hiilineutraalisuustavoite koskee alueperustaisia päästöjä eli kasvihuonekaasupäästöjä, jotka aiheutuvat Vantaan alueella. Alueperustaiset päästöt kattavat rakennusten lämmityksestä, sähkönkulutuksesta, liikenteestä (henkilöautot, paketti- ja kuorma-autot, linja-autot, paikallisjunat, raitiovaunut ja huvi- ja ammattiveneet), jätteiden ja jäteveden käsittelystä, maataloudesta sekä teollisuuden ja työkonien prosessipäästöistä ja polttoaineista aiheutuneet päästöt. HSY:n

⁷ Lähde: [Pääkaupunkiseudun asukkaiden ympäristöasenteita selvitetty | Helsingin Seudun Suunnat](https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2025/), <https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2025/>

⁸ Lähde: [Henkilöstön ympäristöasenteet ja -toiminta kaupunkiorganisaatioissa II](#)

pääkaupunkiseudun kunnille tekemä vuosittainen laskenta perustuu kansainväliseen kaupunkitason laskentastandardiin.⁹

Kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentaan sisältyvät kaikki kunnan ja kuntalaisten kulutuksesta aiheutuvat päästöt huolimatta siitä, missä kulutetut hyödykkeet on tuotettu. Vantaan käyttämässä kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentamallissa, Kulmassa, kulutuksesta aiheutuvat päästöt on jaettu viidelle sektorille: energiankulutus, rakentaminen, liikkuminen, ruoka sekä tavarat ja palvelut. Alueperustaiset ja kulutuksen päästölaskennat ovat osittain päällekkäisiä ja tarjoavat yhdessä laajemman tietopohjan kunnan ja kuntalaisten toiminnasta aiheutuvista kasvihuonekaasupäästöistä.¹⁰

Vantaalla on jo usean vuoden ajan seurattu aiemman strategisen ympäristöohjelman Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteutumista **Ympäristövahti**-seurantatyökalulla. Ympäristövahti on kehitetty kaupungin omana sisäisenä työnä Power Platform -työkaluilla. Strategisia tavoitteita edistävät toimenpiteet on vastuutettu toimialoille. Toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan vuosittain, ja raportoinnin pohjalta kootaan Ympäristövastuuraportti, joka tuodaan tiedoksi päätöksentekoon. Ympäristövahtia tullaan käyttämään myös Ympäristöohjelman toimenpiteiden raportoinnissa ja sitä kehitetään eteenpäin strategiakauden aikana.

Suomen kuusi suurinta kaupunkia ovat tehneet yhteistä ekologisen kestävyysindikaattoreiden¹¹ seurantaa yli 20 vuoden ajan. Indikaattorit

⁹ Lähde: HSY

¹⁰ Lähde: Sitowise

¹¹ Lähde: [Kuutoskaupunkien ekologisen kestävyysindikaattorit 2024](#)

kuvaavat kaupunkien maankäytön ekologista kestävyyttä, yhdiskunnan kulutusta ja päästöjä, liikkumisen kestävyyttä, ympäristötietouden lisäämistä sekä ympäristötaloutta ja kestäviä hankintoja. Vantaalla indikaattoritietoja päivitetään kerran vuodessa. Tavoitteena on parantaa indikaattoritiedon hyödynnettävyyttä ja ohjaavuutta siten, että se vaikuttaa konkreettisesti toimenpiteiden suuntaamiseen ja priorisointiin.

Luonnonarvohehtaari on Suomessa asiantuntijayhteistyössä kehitetty mittayksikkö, jolla kuvataan alueen luonnon monimuotoisuuden ekologista laatua huomioiden sekä luontotyyppin pinta-ala että sen ekologinen tila. Mittaria voidaan hyödyntää myös muussa luontovaikutusten arvioinnissa, kuten maankäytön suunnittelussa, ennallistamistoimien vaikuttavuuden seurannassa ja erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen vertailussa. Luonnonarvohehtaari ilmaisee alueen luonnonarvon suhteessa vastaavan kokoiseen luonnontilaiseen tai sitä vastaavaan alueeseen ja mahdollistaa luonnon tilassa tapahtuvien muutosten tarkastelun yhdellä vertailukelpoisella mittarilla. Luonnonarvohehtaarien avulla voidaan arvioida aiheutettuja luontohaittoja suhteessa luonnonhoito- ja ennallistamistoimiin sekä seurata, toteutuvatko luonnon heikentymättömyyden ja luontoposiitivisuuden tavoitteet.

Luonnonarvohehtaareihin perustuva seuranta edellyttää systemaattista luontotiedon hallintaa. Vantaalle rakennetaan uusi tietokantamalli, jonka avulla ekologisen tilan ja luonnonarvohehtaarien kokonaistilannetta voidaan seurata kaupunkitasoisesti ja arvioida, eteneekö kaupunki kohti asetettuja luontoposiitivisuustavoitteita. Lisäksi luonnonarvohehtaareihin perustuvaa luontovaikutusten tilinpitoa kehitetään Suomen kymmenen suurimman kaupungin yhteistyönä. Yhteistyön tavoitteena on luoda yhtenäinen ja vertailukelpoinen tapa seurata kaupunkien paikallisia luontovaikutuksia.

Vantaa on ensimmäisenä kaupunkina Suomessa ottanut käyttöön luonnon heikentymättömyyden mallin ja ekologisen kompensaation kaikissa uusissa asemakaavahankkeissa. Kaupungissa on kerätty ja

kerätään systemaattisesti luonnonarvohehtäritietoa osana luontoselvityksiä nykytilan kartoittamiseksi ja suunnittelun tueksi.

7 Muutoksen toteuttaminen ja menestystekijät

7.1 Muutoksen periaatteet

Ympäristöohjelman onnistuminen edellyttää muutosta koko kaupungin toimintakulttuurissa. Ilmasto- ja luontotyö on nostettava yhteiseksi kaupungin toimintatavaksi, jossa kaikki toimialat ja toiminnot kantavat vastuuta kestävyyden, ilmasto- ja luontotavoitteiden edistämisestä.

Ympäristönäkökulmien on ohjattava päätöksentekoa, suunnittelua ja arjen toimintaa koko organisaatiossa. Kaupungin omistajaohjauspolitiikassa varmistetaan, että tytäryhtiöiden tavoitteet ovat linjassa kaupungin ympäristö- ja ilmastotavoitteiden kanssa.

Muutos edellyttää johdon vahvaa sitoutumista, toimivien poikkihallinnollisten rakenteiden edelleen kehittämistä, aiempaa tehokkaampaa tiedolla johtamista sekä kykyä toimia yhteistyössä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Näin Vantaa voi vahvistaa rooliaan ilmasto- ja luontotyön edelläkävijänä sekä toimia kehitysalustana vaikuttaville, skaalautuville ja koko kaupunkia hyödyttävälle ratkaisuille.

7.2 Menestystekijät

Ohjelman keskeisiä menestystekijöitä on jaoteltu strategisten menestystekijöiden mukaan.

7.2.1 Vaikutamme inhimillisesti

Vaikuttava ympäristötyö edellyttää turvallisen ja viihtyisän kaupunkitilan luomista, jossa kestävät ratkaisut tukevat kaikkien asukkaiden hyvinvointia ja mahdollisuuksia osallistua. Osallisuutta vahvistetaan monipuolisilla ja ”pehmeillä” osallistumisen muodoilla, kuten luontoretkillä ja talkoilla. Yritysten mukaan ottaminen tukee ratkaisujen vaikuttavuutta, innovatiivisuutta ja skaalautuvuutta.

Kaupunki kohtaa päivittäin suuren määrän lapsia, nuoria ja perheitä erityisesti kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, mutta myös muissa

kaupungin palveluissa. Ympäristöohjelman tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa heille merkityksellisillä ja ikätasoisilla tavoilla. Laaja kohtaamisten määrä tarjoaa kaupungille ainutlaatuisen mahdollisuuden vahvistaa kestävää ajattelua ja toimintaa osana arkea ja oppimista.

7.2.2 Uudistamme ja ratkaisemme

Kaupungilla on oltava kyky uudistua ja ratkaista monimutkaisia ilmasto- ja luontohaasteita. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen systemaattista kehittämistä ja yhteistyötä eri toimialojen, konserniyhtiöiden ja suurten kuntayhtymien, asukkaiden, yritysten ja kumppaneiden kanssa. Ohjelmassa edistetään rohkeasti ja ennakkoluulottomasti uusien ratkaisujen käyttöönottoa, kuten ekologista kompensatiota ja luonnonarvomarkkinoiden hyödyntämistä ja testataan ja skaalataan uusia toimintamalleja. Hyödynnämme kaupunkiympäristöä, palveluja, investointeja, hankintoja ja dataa uusien kestävyyttä edistävien ratkaisujen testaamiseen sekä skaalaamiseen.

7.2.3 Erottaudumme ainutlaatuisuudella

Kaupunki kehittää ja pilotoi edelläkävijänä uusia ohjauskeinoja ja toimintamalleja, kuten kestäväen tulevaisuuden osaamistavoitteita ja luonnon heikentymättömyyden mallia. Kaupunki toimii veturina luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi yhteistyössä muiden kaupunkien ja sidosryhmien kanssa.

7.2.4 Toimimme systemisesti

Ympäristöohjelma nojaa toimiviin olemassa oleviin poikkihallinnollisiin rakenteisiin ja verkostoihin, joita vahvistetaan strategiakauden aikana sidosryhmien kanssa.

Tiedolla johtaminen on keskeinen perusta tavoitteiden asettamiselle, toimenpiteiden seurannalle ja priorisoinnille. Systemaattisella suunnittelulla ja seurannalla pyritään vaikuttavuuden varmistamiseen.

Ympäristöohjelman keskeinen menestystekijä on systeeminen monihyötyisyyden tunnistaminen ja tarkastelu useista näkökulmista. Esimerkkinä luonnon monimuotoisuus, kestävä liikkuminen, kestävä ruokakulttuuri ja kestävä kuluttaminen nähdään kokonaisuuksina, jotka eivät edistä ainoastaan ilmasto- ja luontotavoitteita, vaan samanaikaisesti vahvistavat asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, lisäävät kaupunkiviihtyisyyttä ja tukevat kaupungin elinvoimaa. Kun ratkaisuja arvioidaan laajasti niiden yhteisvaikutusten kautta, voidaan tunnistaa vaikuttavimmat toimet ja ohjata kehitystä kokonaiskestävällä tavalla.



14 § Korson Vantaa-infon tiloista luopuminen /PT

VD/4057/00.01.02.06/2026

PT/ST-V/UV/SP

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 § mukaan kaupunginhallitus päättää asioista, joita ei ole säädetty tai määrätty muulle kaupungin toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle.

Korson Vantaa-infon kiinteistä tiloista luopumista esitetään kaupungin keskitetyn asiakaspalvelun uudelleenjärjestelyn vuoksi. Asiakaspalvelun palveluvalikoima säilyy sisällöllisesti ennallaan, mutta palvelujen toteuttamistapoja kehitetään. Vantaa-infon Korson toimipiste sijaitsee Lumon kirjaston yhteydessä osoitteessa Urpiaisentie 14.

Asiaa koskeva päätöshistoria:

- Kaupunginhallitus 8.6.2026 § 10: Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.
- Kaupunginhallitus 22.6.2026 § 12: Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Asian valmisteluun palauttamisen takia palvelujen uudelleen järjestämisestä on laadittu tarkempi suunnitelma.

Esityksen perustelut:

Uudelleenjärjestely johtuu palvelutarpeen muutoksesta. Kiinteiden asiakaspalvelupisteiden ja niissä tarjottavien kassapalveluiden tarve vähenee, kun kaupungin ja muiden julkisten toimijoiden palvelut digitalisoituvat. Samalla neuvonnan ja digituen tarve kasvaa erityisesti niiden asiakkaiden keskuudessa, joille sähköinen asiointi ei ole sujuvaa. Asiakkaat tarvitsevat ennen kaikkea matalan kynnyksen apua, oikea-aikaista neuvontaa sekä tukea itsenäiseen asiointiin. Suuri osa Vantaa-infon asioinnista on jo siirtynyt tai siirtymässä etäkanaviin.

Korson Vantaa-infossa on asiointunut viime vuosien aikana noin 4 200–4 500 asiakasta vuodessa. Samaan aikaan muissa Vantaa-infon asiointipisteissä asiakkaita on ollut moninkertaisesti enemmän. Sekä Myyrmäen että Tikkurilan Vantaa-infoissa asiakkaita on ollut vuodessa yli 50 000. Korson Vantaa-infon osuus koko Vantaa-infon asiointivolyymista on noin 3–4 %. Silti palvelupisteiden ylläpito edellyttää vastaavaa kiinteää infrastruktuuria ja henkilökunnan läsnäoloa. Korson Vantaa-infon vuokra-, siivous- sekä rahankuljetuskulut ovat 31 000 euroa vuodessa, ja kahden pisteessä työskentelevän henkilön palkkakulut ovat noin 80 000 euroa vuodessa. Vantaa-infon palveluiden saatavuus turvataan jatkossa tuottamalla niitä joustavammin eri puolilla kaupunkia lähellä muita kaupungin palveluita ns. liikkuvana palveluna. Korson Vantaa-infon palvelut tuotetaan jatkossa tätä kautta ja Vantaa-infon antamaa neuvontaa on jatkossakin saatavilla myös Korson alueella.

Kun palvelut siirretään tuotettavaksi kaupungin muiden palveluiden yhteydessä, voidaan neuvonta ja digituki kytkeä suoraan palvelupolkuihin tai sinne, missä asiakkaat tavoitetaan. Lisäksi sama henkilöstö voidaan joustavammin kohdentaa sinne, missä tarve on suurin ja missä asiakkaat liikkuvat. Muutos parantaa erityisesti niiden asiakkaiden palvelua, joille digiasiointi on haastavaa tai jotka tarvitsevat tukea asioinnin etenemiseen. Kun neuvonta ja digituki annetaan palvelun vieressä, asiointi on sujuvampaa ja katkeamattomampaa kuin erilliseen palvelupisteeseen ohjautuessa. Palveluiden saavutettavuus



turvataan jatkossakin: palvelu ei keskity yhteen paikkaan, vaan sitä tuotetaan joustavammin eri puolilla kaupunkia, lähellä muita kaupungin palveluja. Tämä lisää yhdenvertaisuutta ja vastaa paremmin kaupunkilaisten todellisiin asiointitarpeisiin.

Tulevaisuuden asiakaspalvelun tuottaminen tulee kytkeä osaksi kaupungin palveluverkkosuunnitelmaa. Lisäksi esimerkiksi puhelinta ja chat-palvelua asiakaspalvelukanavina voidaan hyödyntää kaupunkitasoisesti nykyistä enemmän.

Kaupungin keskitettyä asiakaspalvelua ja neuvontaa on saatavilla Vantaa-infosta myös puhelimitse, sähköpostitse ja chatin kautta. Vantaa-infon palveluiden uudelleenjärjestelyssä huomioidaan myös se, että kaikki palvelut eivät ole siirrettävissä digitaalisiin kanaviin. Pysyvä asiakaspalvelupiste säilyy jatkossakin osana palveluverkkoa.

Kaupunginhallitus 24.8.2026 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään lakkauttaa Vantaa-infon Korson palvelupiste 1.9.2026 alkaen.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään lakkauttaa Vantaa-infon Korson palvelupiste 1.9.2026 alkaen.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja muutti päätösesitystään seuraavasti:

Päätetään lakkauttaa Vantaa-infon Korson palvelupiste ~~1.9.2026~~ 1.10.2026 alkaen.

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asialle seuraavan, yhteisen pöytäkirjalausuman:

Liikkuvien palvelujen kehittäminen on hyvä tapa tavoittaa vantaalaisia ja tukea heitä sekä digipalvelujen käytössä että muiden asioiden neuvonnassa. Kun liikkuvan palvelun pilotointi on käynnistynyt ja sen etenemisestä on saatu riittävästi tietoa, kaupunginhallitukselle tulee tuoda selvitys toiminnan toteutumisesta ja tuloksista.

Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Funda Demiri sekä sosialidemokraattien ja vihreiden kaupunginhallitusryhmät jättivät asialle seuraavan pöytäkirjalausuman:

Liikkuvan palvelun lisäksi kaupungin tulee ylläpitää jatkossakin kiinteitä asiointipisteitä Tikkurilassa ja Myyrmäessä.



Liitteet:

- Korson Vantaa-infon palvelumallin uudistaminen

Täytäntöönpano: Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue / Kuntalaispalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

Kuntalaispalveluiden päällikkö Ulla Virtanen
([etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi))

Korson Vantaa-infon palvelumallin uudistaminen 1.1.2027 alkaen

Kiinteästä asiointipisteestä jalkautuvaan
neuvontaan ja digitukeen

Korson Vantaa-infon palvelumallin uudistaminen

Esitämme, että Korson Vantaa-infon kiinteää asiointipistettä ei avata uudelleen vuoden 2027 alusta lähtien. Muutoksen tavoitteena on kehittää kaupungin asiakaspalvelua vastaamaan paremmin muuttuvia palvelutarpeita, mahdollistaa uusien palvelumuotojen kokeilun ja arvioinnin sekä tuottaa palveluita entistä tehokkaammin.

Korson asiointipisteen sulkeminen on osa kuntalaispalveluille asetettuja säästötavoitteita (-500 000)

Pisteen kiinni olon aikana 2 vakanssia on jätetty täyttämättä

- 65 000 (-2 htv) nykyisillä resursseilla ei palvelupisteen avaaminen ole mahdollista.

Vantaa-infon päiväkohtaiset asiakasmäärät (ka) vuosi 2025

(mukana 10 kk, 1-5 ja 8-12, Korso on kesällä suljettu)

Piste	Henkilöstömäärä	Kaikki asiakkaat	Itsenäiset asiakkaat, muissa palveluissa, mukana tai ei kirjattu	Aulassa/info-tiskillä palvellut asiakkaat (arvio*)	Vuorot-numeroasiakkaat	Henkilökohtaista asiakaspalvelua yhteensä (arvio*)	Asiakkaita/asiakaspalvelu
Tikkurila	4	231	62	27	142	169	42
Myyrmäki	3	210	96	12	102	114	38
Korso	2	22	0	0	22	22	11
Puhelin	3	102	0	0	0	102	34

*Arvio perustuu osin asiakaspalvelun kirjauksiin

Vertailu pisteiden välillä .

Piste	Asiakkaita kuukaudessa	Yhden työntekijän päivässä palvelema asiakasmäärä
Tikkurila	4300 / 2100 (vuoronumero)	2100/4/kk - 26/pv/hlö (38/pv/hlö ovilaskurin ka:sta laskien)
Myyrmäki	4300 / 2900 (vuoronumero)	2900/3/kk - 48/pv/hlö vuoronro (66/pv/hlö ovilaskurista laskien)
Korso	472 (vuoronumero) KA 2025, 10 kk: 458	236/2/kk - 11,8/pv/hlö

Asiointipiste / liikkuva palvelu

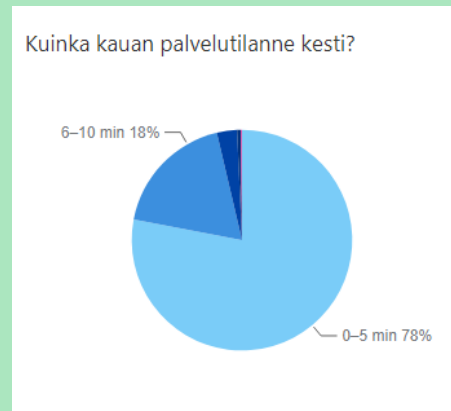
Asiakkaat, erityisesti seniorit, toivovat digituen osalta rauhallista neuvontaa, rauhallisessa tilassa. Tätä Korson asiointi- ja kassapalvelujen tarjoamiseen suunniteltu asiakastila ei mahdollista.

Digitukitilanteet vievät keskimäärin kolme kertaa enemmän aikaa kuin muu asiakaspalvelu.

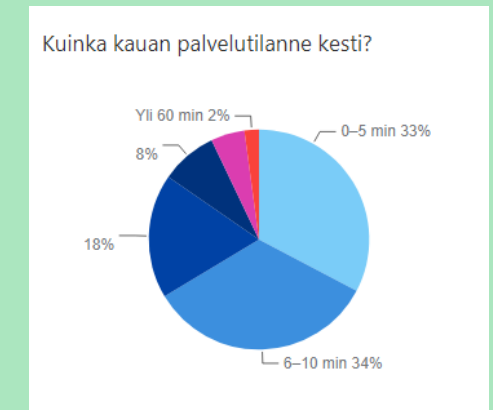
Tilojen tulee mahdollistaa asiakkaiden kohtaaminen. Digitukea annetaan rinnalla kulkien ja itsenäiseen asioimiseen kannustaen.

Liikkuva palvelu vie neuvonnan ja digituen lähemmäksi asiakkaita ja mahdollistaa rauhallisemman neuvonnan.

Palveluun ei sisältynyt digitukea



Palveluun sisältyi digitukea



Vantaa

Palveluverkkosuunnitelma

- Aluekeskusten Tikkurilan ja Myyrmäen palvelupisteet säilyvät ja kaupungin tiloja eri puolilla Vantaata hyödynnetään. Kiinteä asiakaspalvelupiste hyvien kulkuyhteyksien varrella mahdollistaa muun muassa kassa-asioinnin. Asiakkaita kohdataan Korson kiinteän pisteen sijaan muiden palveluiden sekä järjestöjen ja yhteistyöverkostojen tiloissa. Jo tunnistettuja hyötyjä saadaan, kun digituki on kiinteä osa peruspalvelua, kuten on havaittu tapahtuneen viimeisen vuoden aikana työllisyyspalveluissa.
- Kaupungin keskitettyä asiakaspalvelua ja digitukea tuotetaan edelleen monikanavaisesti (puhelin, chat, sähköposti, kasvokkainen asiointi). Neuvonnan ja digituen tarve korostuvat, jolloin palveluita voidaan tuottaa ja asiakkaita kohdata muissa kuin omissa kiinteissä tiloissamme.
- Asiakaspalvelua ja digitukea toteutetaan enenevässä määrin tuomalla palveluita lähemmäs asukkaita. Tavoitteena on tarjota matalan kynnyksen neuvontaa ja tukea itsenäiseen asiointiin oikea-aikaisesti siten, että ne täydentävät muuta palvelutarjontaa ja tukevat sujuvia palvelupolkuja.

Liikkuvan Vantaa-infon pilotti syksy 2026

Maanantai

Työllisyyspalveluiden digitukea ja neuvontaa
Myyrmäen Vantaa-infossa

Digitukea ja neuvontaa Koivukylän asukastilassa

Korson Vantaa-infon digituki, neuvonta ja
kassapalvelut

Tiistai

Korson Vantaa-infon digituki, neuvonta ja
kassapalvelut

Digitukea ja neuvontaa Hakunilan MLL:n tiloissa

Keskiviikko

Työnhakuklubi ja digituki Työllisyys- ja
kotoutumispalveluissa

Torstai

Digitukea Ohjaamossa

Digitukea Koivukylän asukastilassa

Perjantai

Ryhmämuotoiset digiopastukset työllisyys- ja
kotoutumispalveluiden asiakkaille

Lisäksi järjestövierailuja seniori- ja
maahanmuuttajajärjestöissä

Vantaa

Viestintäsunnitelma muutoksesta

Vantaa

Aikataulu ja viestintä

- Tiedottaminen verkkosivuilla ja kaupungin somekanavissa
- Viestintä verkostojen kautta jalkautuvasta neuvonnasta
- Pisteissä olevat tiedotteet
- Asukaslehti
- Keräämme asiakaspalautetta ja käytämme palautetta kehittämässä



Vantaa- infon eri pisteiden esittely

Vantaa

Vantaa-infon asiakkaat

- Vantaa-infolla ei ole digituen lisäksi omia palveluista eikä siksi omaa asiakasrekisteriä. Emme voi hyödyntää yhteistyökumppaneidemme asiakastietoja omiin tarkoituksiimme. Matalan kynnyksen palveluiden neuvonta tai digituki eivät edellytä henkilöllisyyden selvittämistä. Tämän takia henkilörekisteritietoa asiakkaista ei ole saatavilla. Asiakasmääristä tietoa kertyy ovilaskureiden, kassaohjelman, vuoronumerojärjestelmän ja puhelutilastojen avulla.
- Suuntaa-antavia arvioita asiakasryhmistä voidaan tehdä asiakkaille tehtyjen kyselyjen, haastattelujen sekä kaupungin palveluissa asiointia koskeneen kyselyn (2025) perusteella. Tiedot koskevat lähinnä asiointipisteissä (Tikkurila, Myyrmäki, Korso) asioivia.
 - Työikäiset ovat suurin asiakasryhmä, mutta merkittävä osa asiakkaista on yli 65-vuotiaita. Arviolta kolmasosa asiakkaista on eläkkeellä. Asiakkaista työttömiä on noin joka kymmenes. Vähintään noin joka neljäs asiakas on vieraskielinen.
 - Asiointipisteissä kävijät tulevat korostetusti pisteen lähialueilta. Asiakashaastattelujen perusteella suuri enemmistö asiakkaista on asioinut pisteissä aiemminkin. Sen sijaan puhelimessa asioi enemmän uusia asiakkaita ja puhelimessa asioivat tulevat tasaisemmin eri puolilta Vantaata.
- Henkilökunnan tekemän asiaseurannan perusteella tiedetään asioinnin aiheista esimerkiksi:
 - Asiointipisteissä HSL-kassa-asiointi kattaa kaikista asioinneista vähintään puolet. Kaupungin palveluiden neuvontaa on asioinnista noin kymmenesosa. Saman verran neuvotaan valtion ja hyvinvointialueen palveluissa.
 - Etäkanavissa (puhelin, chat, sähköposti) suurin osa (n. 70-85 %) asioinneista liittyy kaupungin palveluiden neuvontaan.
 - Digitukea annetaan sekä asiointipisteissä että etäkanavissa.

Puhelin ja chat

- Vantaa-info vastaanottaa keskimäärin noin 2 000 puhelua kuukaudessa. Chat-yhteydenottojen määrä on noin 30 kuukaudessa ja sähköpostitse tapahtuvia asiointeja on noin 200.
 - Puhelinlinjojen palveluajat ovat ma-ke, pe klo 8-15.30 ja to klo 12-16.30 (torstaisin takaisinsoittomahdollisuus klo 8-12). Chat on auki ma-ke, pe klo 9-15 ja to klo 12-15.
- Vantaa-infon puhelin on matalan kynnyksen yhteydenottokanava kaupungin asioissa. Vantaa-info vastaa lisäksi keskitetysti tiettyjen kaupungin palveluiden puhelinasiakaspalvelusta (pysäköinninvalvonta, kaupunkiympäristön asiakaspalvelu, liikuntapalvelut, Business Vantaa).
 - N. 70 % puheluista on kaupungin palveluiden yleisneuvontaa. Useimmin puhelut liittyvät pysäköinninvalvontaan, rakennusvalvontaan tai kunnossapitoon.
 - Hyvinvointialueen palveluiden neuvontaa on n. 10 % puheluista. Neuvontaa annetaan myös valtion palveluista.
 - Noin joka neljänteen puheluun sisältyy digitukea.
- N. 10 % puheluista ohjataan eteenpäin. Suurin osa puhelimitse tulevista yhteydenotoista voidaan hoitaa Vantaa-infossa ilman tarvetta ohjata asiakasta eteenpäin muiden palvelualueiden tai -yksiköiden asiantuntijoille.

Vantaa-info Tikkurila

- Ma-ke 8.45-16.30, to 12-17, pe 7.45-15.30
- Asiakkaita vuodessa noin 56 700 (ovilaskuri 2025).
 - Näistä vuoronumerolla kassapisteessä asioivia n. 34 200
 - Kuukausittainen asiakasmäärä vaihtelee: 3 900-6 000 asiakasta/kk v. 2025
- Kustannukset
 - Vuokra 172 000/v
 - Siivous 25 000, vartiointi 112 000 (Tikkurila ja Myyrmäki yhteensä)
- Asioinnin aiheita:
 - HSL-kassa-asiointi 54 % ja HSL-neuvonta 11 %
 - Kaupungin palveluiden neuvonta 8 %
 - Hyvinvointialueen palveluiden neuvonta ja kassa-asiointi 5 %
 - Valtion palveluiden neuvonta 4 %
 - Vapaa-ajan tuotteet (esim. kalastusluvat) 5 %
- Pisteessä on asiakkaiden käytössä asiakastietokoneita, tulostin ja skanneri itsenäistä viranomaisasiointia varten.

Vantaa-info Myyrmäki

- Ma-ke 8.45-16.30, to 12-17, pe 7.45-15.30
- Asiakkaita vuodessa noin 51 900 (ovilaskuri, 2025).
 - Näistä vuoronumerolla kassapisteessä asioivia n. 24 600.
 - Kuukausittainen asiakasmäärä vaihtelee: 3 500-5 100 asiakasta/kk v. 2025
- Kustannukset
 - Vuokra 57 554/V
 - Siivous 25 000, vartiointi 112 000 (Tikkurila ja Myyrmäki yhteensä)
- Asioinnin aiheita:
 - HSL-kassa-asiointi 52 % ja HSL-neuvonta 18 %
 - Kaupungin palveluiden neuvonta 8 %
 - Hyvinvointialueen palveluiden neuvonta ja kassa-asiointi 3 %
 - Valtion palveluiden neuvonta 4 %
 - Vapaa-ajan tuotteet (esim. kalastusluvat) 4 %
- Pisteessä on asiakkaiden käytössä asiakastietokoneita, tulostin ja skanneri itsenäistä viranomaisasiointia varten.
- Monikielinen neuvonta päivystää pisteessä joka arkipäivä.

Vantaa-info Korso

- Suljettuna vuoden 2026, aiemmin ma-ke 8.45-16.30, to 12-17, pe 7.45-15.30
- Asiakkaita 4 580 vuonna 2025
- Kuukausittainen asiakasmäärä vaihtelee: 420-560 asiakasta/kk v. 2025.
 - Korson asiointipiste ollut kesäisin suljettuna n. 2 kk ja vuoden vaihteessa 2 viikkoa.
- Kustannukset
 - Sisäiset vuokrat 27 000 €/v
 - Henkilöstö kustannukset 80 000 €/v
- Asioinnin aiheita:
 - HSL-kassa-asiointi 54 % ja HSL-neuvonta 11 %
 - Kaupungin palveluiden neuvonta 9 %
 - Hyvinvointialueen palveluiden neuvonta ja kassa-asiointi 3 %
 - Valtion palveluiden neuvonta 6 %
 - Vapaa-ajan tuotteet (esim. kalastusluvat, sporttikortti v. 2025 asti) 10 %

Jalkautuvat palvelut

Vantaa-infon palvelut työllisyys- ja kotoutumispalveluiden asiakkaille

- Vernissakatu 1, työllisyyspalveluiden neuvonta: neuvontaa ma-ke 9-15, to 12-15, pe 10-15
- Ohjaamo: neuvontaa 2 päivänä viikossa
- Neuvontaa työnhakuun liittyvissä digiasioissa (esim. Työmarkkinatorin käyttö) sekä digitaalisten perustaitojen oppimisessa. Asiakkaita neuvotaan myös kaupungin palveluihin ja muihin julkisiin palveluihin liittyvissä asioissa.
 - Neuvontatilanteet ovat pidempiä kuin Vantaa-infon palvelupisteissä. Arviolta noin puolet asiakkaista on vieraskielisiä.
- Keskiviikkoisin työnhakuklubilla auttamassa asiakkaita työnhaussa ja CV:n rakentamisessa
- Perjantaisin perusdigitaitojen opettamista pienryhmissä

Vantaa-infon jalkautuva neuvonta Koivukylän asukastilassa

- 2 päivänä viikossa
- Pääasiassa digitukea

Muu yhteistyö

- Pyrimme löytämään paikat, joissa asiakkaamme (seniorit ja maahanmuuttajataustaiset) asioivat muutenkin, ja menemään sinne
- Korson kirjasto, tiistaiaamupäivisin digituki ja kaupungin yleisneuvonta (ei kassapalveluita) syyskuun alusta 2026 lähtien
- Hakunilan MLL:n tiloissa digitukea tiistai-iltapäivisin syyskuusta 2026 lähtien
- Kivistön kirjasto / Jumbon kirjastoyhteistyö tvs. selvityksessä
- Lisäksi järjestövierailut seniori- ja maahanmuuttajajärjestöihin

Liikkuvan palvelun toimintamallin kehittäminen

Palveluita viedään paikkoihin, joissa neuvonnan ja digituen kannalta keskeisiä asiakasryhmiä tavoitetaan paremmin ja lähempänä heidän arkiympäristöään.

Palvelumallin vaikutuksia seurataan asiakasmäärien ja asiakaspalautteen sekä palveluiden saavutettavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Samalla varmistetaan palveluiden riittävä saatavuus myös Korson alueella.

Mikäli liikkuvan palvelun ja verkostomaisen toimintamallin kokemukset osoittautuvat myönteisiksi, voidaan niiden pohjalta kehittää kaupungin asiakaspalveluverkon tulevaisuuden ratkaisuja joustavammin ja tiiviimmässä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.



15 § **Päätös oikaisuvaatimukseen kotoutumisen asiantuntijan rekrytoinnista
(vakanssinumero 900484) / PT**

VD/3293/01.01.01.01/2026

PT/STV/SL/EH/S-AP

Oikaisuvaatimuksen tekijä on tehnyt oikaisuvaatimuksen kansainvälisten asiakkaiden palvelupäällikön päätöksestä 3.6.2026 § 23, jolla kansainvälisten asiakkaiden palvelupäällikkö päätti kotoutumisen asiantuntijan vakituiseen virkaan ottamisesta 1.7.2026 lukien.

Kuntalain 134 §:n 1 momentin mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua.

Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kuntalain 139 §:n mukaan päätöksen tiedoksiannontoon asianosaiselle sovelletaan, mitä hallintolain 59 §:ssä säädetään tavallisesta tiedoksiannosta ja sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:ssä säädetään tavallisesta sähköisestä tiedoksiannosta.

Oikaisuvaatimus on tehty perustuen asianosaisuuteen ja se on saapunut 17.6.2026 Vantaan kaupungin kirjaamoon. Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 4.6.2026. Oikaisuvaatimus on osoitettu oikealle viranomaiselle ja se on saapunut säädetyssä määräajassa.

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimuksen tekijä vaatii, että päätös kumotaan ja asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi, koska oikaisuvaatimuksessa esitetyn mukaan päätöksestä ei ilmene riittävällä tavalla hakijoiden objektiivinen ansiovertailu eikä se, millä konkreettisilla perusteilla valittu hakija on arvioitu ansioituneemmaksi kuin muut kelpoiset hakijat. Oikaisuvaatimuksen tekijä nostaa lisäksi esiin oikaisuvaatimuksessaan haastattelijoiden vaihtumisen hakijoiden välillä, ja siitä mahdollisesti aiheutuvat haasteet yhdenvertaisuudessa ja objektiivisuudessa.

Valintamenettely

Vakituinen kotoutumisen asiantuntijan virka on ollut haettavana 15.4.-29.4.2026 täytettäväksi 1.7.2026 alkaen tai sopimuksen mukaan. Määräaikaan mennessä virkaa haki yhteensä kaksikymmentäneljä (24) henkilöä, joista virassa vaaditun kelpoisuusvaatimuksen täytti kaksikymmentäkaksi (22) hakijaa. Haastatteluun kutsuttiin kolme (3) kelpoisuusvaatimuksen täyttäneitä hakijaa, joiden hakemusten perusteella katsottiin parhaiten täyttävän tehtävän edellyttämät, hakuilmoituksessa todetut vaatimukset. Haastattelun suorittivat palveluesihenkilö ja rekrytointikonsultti. Yhdessä haastattelussa mukana oli myös asiakkuuspäällikkö. Päätöksessä on virheellisesti ilmoitettu, että asiakkuuspäällikkö olisi osallistunut kaikkiin haastatteluihin. Päätöksessä on myös väärin rekrytointikonsultin nimi. Sama rekrytointikonsultti on haastatellut kaikki hakijat.



Viran nimitysperusteet ja kelpoisuusvaatimukset

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 6 §:n 1 momentissa todetaan, että virkasuhteeseen ottamisen yleisistä perusteista säädetään perustuslaissa. Lisäksi virkasuhteeseen otettavalla on oltava erikseen säädetty tai kunnan päättämä erityinen kelpoisuus.

Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Taidolla tarkoitetaan lähinnä koulutuksen tai työkokemuksen avulla hankittuja tietoja ja taitoja. Kyvyllä viitataan yleisesti tuloksellisen työskentelyn edellyttämiin henkilön ominaisuuksiin, kuten luontaiseen lahjakkuuteen, järjestelykykyyn, aloitteellisuuteen ja muihin vastaaviin tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisiin kykyihin. Koetellulla kansalaiskunnolla tarkoitetaan yleisessä kansalaistoiminnassa saatuja viran hoidon kannalta merkityksellisiä ansioita sekä nuhteetonta käytöstä. Yleisiä nimitysperusteita on tulkittava yhteydessä asianomaisen viran yleisiin ja erityisiin kelpoisuusehtoihin, joihin liittyen on otettava huomioon myös viran nimi ja tehtäväpiiri sekä virkaan kuuluvat konkreettiset työtehtävät.

Viran hakuilmoituksessa kelpoisuusvaatimuksena todettiin olevan soveltuva korkeakoulututkinto.

Hakuilmoituksessa todettiin, että kelpoisuusvaatimuksen lisäksi tehtävässä edellytetään kokemusta maahanmuuttajien kanssa työskentelystä ja kotoutumisen edistämisestä, vähintään kolmen vuoden kokemusta jalkautuvasta työstä, kokemusta Hyvät väestösuhteet (HVS) -prosessin koordinoinnista, kokemusta alue- ja segregaatiotyöstä, kokemusta viranomaistyöstä, kokemusta tapahtumien organisoinnista ja toteuttamisesta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, kokemusta yhteistyöstä eri toimialojen kanssa, kokemusta moniammatillisesta yhteistyöstä, vahvaa näyttöä verkostotyöstä, vahvaa kehittämisosaamista sekä erinomaista englannin kielen taitoa ja tyydyttävää ruotsin kielen taitoa. Virkaan ei voida valita sellaista henkilöä, joka ei täytä kaikkia vaatimuksia, joita virkaan valittavalta edellytetään, jos joku muu hakija täyttää kaikki vaatimukset.

Hakuilmoituksessa ilmoitettiin lisäksi, että eduksi luetaan erinomaiset tiedonhankintataidot, hyvät ICT-taidot sekä kehitysorientoituneen ja itsenäisen työotteen. Eduksi luettavat seikat voidaan ottaa huomioon valinnassa, mutta valittavan henkilön ei tarvitse täyttää kaikkia näitä vaatimuksia.

Ansiovertailu ja soveltuvuus

Yksityiskohtainen ansiovertailu voidaan useiden hakijoiden joukosta rajata sellaisiin hakijoihin, joita pidetään varteenotettavimpina. Ennen valintapäätöstä on suoritettu tarkempi ansiovertailu niiden hakijoiden kesken, jotka ovat olleet haastattelussa. Ansiovertailussa on otettu huomioon haastatteluissa olleiden hakijoiden koulutus, aikaisempi työkokemus ja heidän sellaiset ominaisuudet, tiedot ja taidot, jotka ovat eduksi tehtävien hoitamisessa. Ansioita arvioitaessa on otettu huomioon viran tai tehtävän kelpoisuusvaatimukset ja muut etukäteen vahvistetut valintaperusteet sekä konkreettiset tehtävät.

Koulutus

Virkaan valitulla henkilöllä on sosionomin ylempi ammattikorkeakoulututkinto, pääaineena sosiaali- ja terveysalan johtaminen ja kehittäminen sekä sosionomin ammattikorkeakoulututkinto. Virkaan valittu on suorittanut ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnon vuonna 2026.

Oikaisuvaatimuksen tekijällä on humanististen tieteiden kandidaatin tutkinto kääntämisen ja tulkinnan koulutusohjelmasta yliopistosta, pääkielenään venäjän kieli ja sivukielenä englanti. Oikaisuvaatimuksen tekijä on valmistunut 1987. Lisäksi hänellä on ammatti- ja erityisammattitutkintoja.

Sekä virkaan valitulla että oikaisuvaatimuksen tekijällä on kelpoisuusvaatimuksena oleva soveltuvakor-



koakoulututkinto. Oikaisuvaatimuksen tekijän ja virkaan valitun koulutusta ei ole arvioitu koulutuksen laadun osalta muutoin kuin kelpoisuusvaatimuksen täyttymisen osalta.

Aikaisempi työkokemus

Virkaan valittu on hoitanut kotoutumisen asiantuntijan virkaa 01/2025 alkaen. Kyseisessä palvelussuhteessa hän on toiminut moniammatillisessa yhteistyössä maahanmuuttajien, alueellisten toimijoiden ja viranomaisten kanssa kotoutumisen edistämiseksi. Hän on tehnyt jalkautuvaa työtä, koordinoanut Hyvät väestösuhteet (HVS) -prosessia, tehnyt toimialat ylittävää yhteistyötä sekä verkostotyötä. Aiemmin virkaan valittu on toiminut kumppanuusasiantuntijana Vantaan kaupungin palveluksessa, kulttuuritulkkina urheiluseurassa, yksilö- ja ryhmävalmentajana sekä toiminut projektiasiantuntijana/projektikoordinaattorina järjestössä.

Oikaisuvaatimuksen tekijä on toiminut yrityskoordinaattorina kaupungin palveluksessa vajaat kaksi vuotta. Hakemuksessaan hän kertoo työtehtävinänsä olleen auttaa englanninkielentaitoisia maahanmuuttajia löytämään töitä sekä tukea yrityksiä palkkaamaan englanninkielinen työntekijä kaupungin hankkeeseen liittyen. Lisäksi oikaisuvaatimuksen tekijä on toiminut asiantuntijana sekä omavalmentajana kaupungin ja työ- ja elinkeinotoimiston työllistymispalveluissa. Hakemuksessaan hän kertoo toimineensa asiakkaiden työllistymisen edistämiseksi hyödyntäen ratkaisuisia sekä julkisia että yksityisiä työvoimapalveluita ja verkostoja. Lisäksi hän on aiemmin toiminut mm. myynti- ja markkinointitehtävissä sekä assistentin tehtävissä.

Sekä virkaan valitulla ja oikaisuvaatimuksen tekijällä on kokemusta monikielisessä työympäristössä toimimisesta. Niin virkaan valitulla kuin oikaisuvaatimuksen tekijällä on kokemusta maahanmuuttajien ja heidän kotoutumisensa parissa työskentelystä. Oikaisuvaatimuksen tekijä on toiminut maahanmuuttajien työllistymisen parissa. Virkaan valittu taas on toiminut vuodesta 2023 lähtien moniammatillisessa yhteistyössä maahanmuuttajien, alueellisten toimijoiden ja viranomaisten kanssa kotoutumisen edistämiseksi. Virkaan valitun työhistoria on osoittanut vahvaa kokemusta maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen ja antanut hänelle syvällistä asiantuntemusta tehtävään. Virkaan valitulla on katsottava olevan pidempi ja sisällöllisesti laajempi työkokemus maahanmuuttajien kotoutumisesta, mikä on haettavan tehtävän kannalta relevanttia työkokemusta. Aiemman työkokemuksen perusteella virkaan valittu on ollut selvästi ansioituneempi tehtävään.

Haastattelu

Haastattelutilanne oli samanlainen kaikille haastatelluille. Haastattelun kysymysrunko oli sama sekä virkaan valitulle, että oikaisuvaatimuksen tekijälle. Haastattelun vastauksia arvioitiin hakuilmoituksessa mainittujen edellytyksiin perustuen ja ne pisteytettiin ansiovertailuun.

Virkaan valittu vastasi haastattelun kysymyksiin täsmällisesti ja jäsennellysti ja pystyi nostamaan vastauksiinsa konkreettisia esimerkkejä esitettyjen kysymysten aihepiireistä. Virkaan valittu osoitti haastatteluvastausten perusteella omaavansa riittävää osaamista ja kokemusta maahanmuuttajien kanssa työskentelystä ja kotoutumisen edistämisestä, moniammatillisesta yhteistyöstä sekä muista kelpoisuusvaatimuksen lisäksi tehtävässä edellytetyistä hakuilmoituksen mainituista vaatimuksista.

Oikaisuvaatimuksen tekijä osoitti haastattelussa vahvuuksia erityisesti viranomaisyhteistyön, kehittämisosaamisen sekä vahvan englannin kielen taidon osalta. Häneltä löytyy jonkin verran kokemusta maahanmuuttajien kanssa työskentelystä ja kotoutumisen edistämisestä. Oikaisuvaatimuksen tekijä on hakuilmoituksessaan ilmoittanut tyydyttävän ruotsin kielen osaamisen, mutta hän ei vastannut haastattelussa ruotsinkieliseen kysymykseen, vaan ilmoitti haastattelussa, ettei osaa ruotsia. Hänen vastauksensa



kuvastivat haastattelussa läpikäytyjen asioiden tunnistamista, mutta hänen suppeahkot ja osittain ympäripyöreät vastaukset sekä hänen antamansa esimerkit eivät antaneet kuvaa asioiden käytännön osaamisesta aikaisemman työkokemuksen pohjalta.

Haastattelussa esiin tulleiden seikkojen ja hakijoiden esiin tuomien vahvuuksien perusteella työnantaja on katsonut virkaan valitun soveltuvan paremmin kyseiseen tehtävään.

Oikaisuvaatimuksen tekijän ei katsottu täyttävän neljää kohtaa hakuilmoituksessa ilmoitetuista valintakriteereistä. Hänellä ei ollut vähintään kolmen vuoden kokemusta jalkautuvasta työstä, kokemusta Hyvät väestösuhteet -prosessin koordinoinnista, kokemusta alue- ja segregaatiotyöstä eikä tyydyttävää ruotsin kielen taitoa. Virkaan valittu sai haastattelusta 60/60 pistettä ja oikaisuvaatimuksen tekijä 29/60 pistettä.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Viran täyttömenettelyssä hakijoiden koulutus ja työkokemus sekä muut ansiot ja ominaisuudet on arvioitu asianmukaisesti. Haastattelun ja kokonaisvaltaisen harkinnan perusteella virkaa hakeneista virkaan valittu henkilö täytti parhaiten viran hoitamisen edellytykset ja oli soveltuvin virkaan.

Oikaisuvaatimuksen tekijä ei ole tuonut oikaisuvaatimuksessaan esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella hänen voitaisiin katsoa olleen kokonaisarvion perusteella soveltuvampi hakija kyseiseen virkaan kuin siihen valittu. Oikaisuvaatimuksen tekijää ei ole kohdeltu epäasiallisesti eikä häntä ole asetettu epäedullisempaan asemaan muihin hakijoihin nähden.

Oikaisuvaatimus, virkaan valitun ja oikaisuvaatimuksen tekijän hakemukset sekä muut asiaan liittyvät asiakirjat ovat luottamushenkilöiden nähtävillä Extranetissä.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hylätä oikaisuvaatimus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot: Suvi Lindén, puh. 040 3562613
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)



16 § **Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa:
Kiinteistö 92-420-4-106 (Solatie 16a) / TeA**

VD/5989/10.00.01.01.00/2026

TeA/AK/TH/AVP/JHo

Vantaan kaupungilta on pyydetty 25.8.2026 saapuneella kirjeellä ennakkolausuntoa etuosto-oikeuden käyttämisestä seuraavassa kiinteistön kaupassa:

Myyjät: Yksityisiä henkilöitä

Ostajat: Yksityisiä henkilöitä

Kaupan kohde:

Kaupan kohteena on Sotungin (98) kaupunginosassa sijaitseva noin 8 300 m²:n suuruinen kiinteistö 92-420-4-106 osoitteessa Solatie 16a, 01260 Vantaa.

Kauppahinta:

540 000 euroa (65 euroa / m²).

Kaupan kohteena oleva kiinteistö on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa pientalovaltaiseksi asuin-alueeksi (AP, arvokas kulttuuriympäristö) ja lähivirkistysalueeksi (VL, ekologinen runkoyhteys). Kiinteistöllä sijaitsee noin 197 k-m²:n suuruinen omakotitalo vuodelta 2008. Kaupan kohde rajoittuu pohjoisessa ja etelässä kaupungin omistamiin kiinteistöihin.

Hakija on pyytänyt, että Vantaan kaupunki antaisi etuostolain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon siitä, että Vantaan kaupunki ei tule käyttämään etuostolain mukaista etuosto-oikeuttaan edellä selostettuun kauppaan. Etuostolain mukaan kiinteistönomistajan kirjallisesta pyynnöstä kunta voi etukäteen ilmoittaa, ettei se tule käyttämään etuosto-oikeuttaan, jos kiinteistö kahden vuoden kuluessa kunnan päätöksestä myydään ilmoitetuilla ehdoilla.

Kiinteistöt ja tilat palvelualueen mukaan kaupungilla ei ole tarvetta hankkia kaupan kohteena olevaa rakennettua kiinteistöä. Kiinteistöjohtaja esittää vastattavaksi hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan kyseessä olevassa kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden (2) vuoden kuluessa luovutetaan ilmoitetulla tavalla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 25 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää etuostolain mukaisen etukäteisilmoituksen antamisesta.

25.8.2026 päivätty ennakkolausuntopyyntö ja kiinteistön kauppakirjaluonnos on kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 16

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään



- a) etuostolain 8 §:n mukaisena ennakolausuntona ilmoittaa hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan edellä esitetyssä kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden vuoden kuluessa kaupunginhallituksen päätöksestä luovutetaan ilmoitetulla tavalla, ja
- b) että hakijalta peritään tästä lausunnosta kaupunginhallituksen 16.11.2020 § 23 päätöksen mukaisesti 300 euron korvaus.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite:

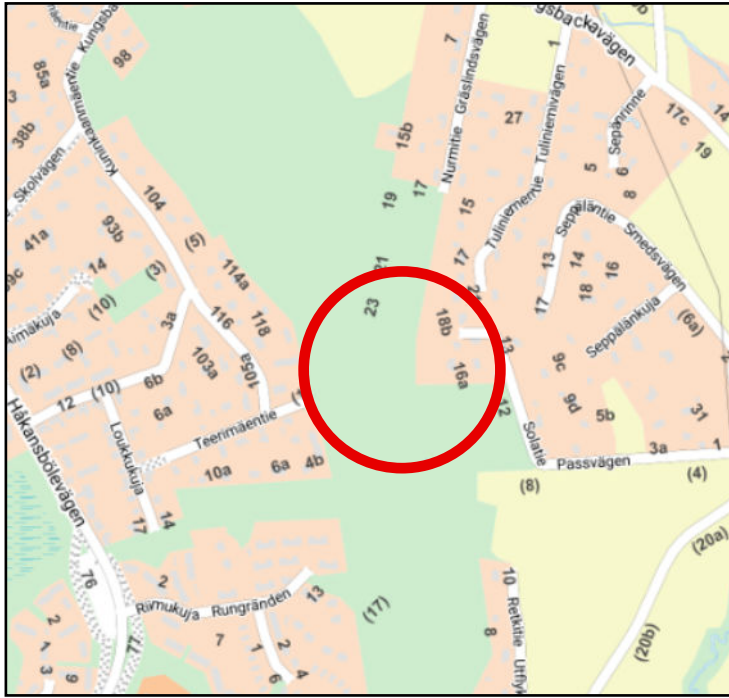
- Kartta kaupan kohteesta

Täytäntöönpano: kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3.3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maankäyttötekniikko Jorma Hopponen, puh. 050 312 3995
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)



LIITEKARTTA

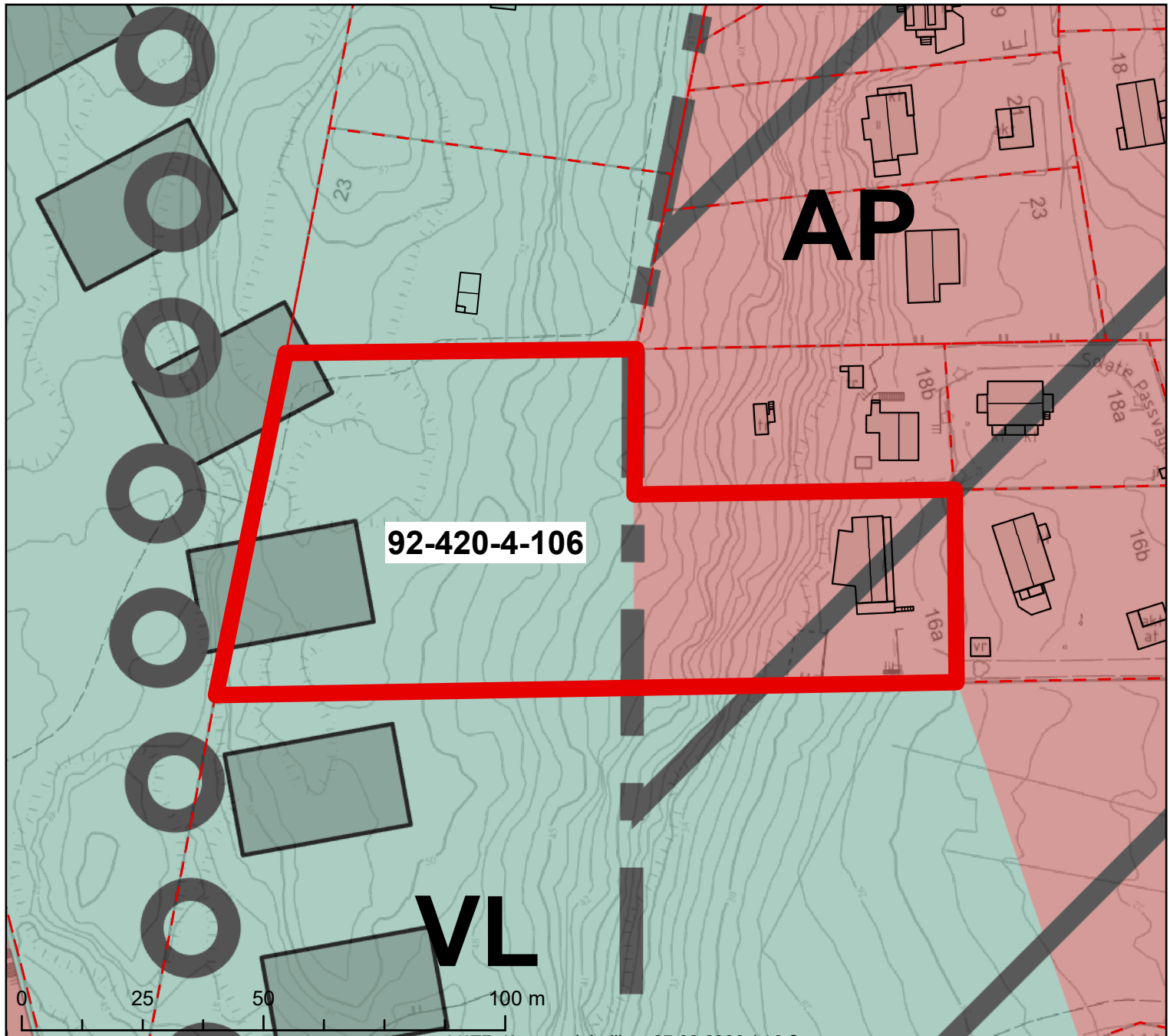
ENNAKKOLAUSUNTO

ETUOSTO-OIKEUDEN KÄYTTÄMÄTTÄ
JÄTTÄMISESTÄ

Kaupunginosa 98 SOTUNKI

Kylä 420 Sotunki

Kiinteistö 92-420-4-106

Pinta-ala noin 8 300 m²



17 §

Vuoden 2026 Vantaan kulttuuripalkinnon myöntäminen /RÅ

VD/5506/02.03.01.03/2026

RÅ/RK/TH/JK

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 8 §:n mukaan kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta päättää tehtäväalueellaan avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteista. Avustusten myöntämisessä noudatetaan avustusten ja apurahojen yleisiä myöntämisperiaatteita sekä avustuslajikohtaisia tarkempia avustusehtoja.

Uusien kulttuurin avustusehtojen mukaisesti Vantaan kulttuuripalkinto myönnetään vuosittain hakemuksetta joko kannustuksena ansioituneelle taiteilijalle tai tunnustuksena merkittävästä kulttuuriteosta. Ansioituneelle taiteilijalle palkinto voidaan myöntää, jos tämä asuu vakituisesti Vantaalla ja on osoittanut uransa aikana taiteellisen lahjakkuutensa. Kulttuuripalkinto voidaan myöntää myös kaupungissa toimivalle yhteisölle tai henkilölle merkittävästä kulttuuriteosta Vantaan taide- ja kulttuurikentän elävöittämiseksi. Palkinnon arvo on 10 000 euroa.

Palkinto myönnetään vaikuttavista ansioista ja kaupunki pidättää oikeuden jättää palkinto myös myöntämättä. Palkintoa ei myönnetä aiemmin Vantaan kulttuuripalkinnon saaneille tai Vantaan kaupungin työntekijöille.

Vantaan kulttuuripalkintoa ei voi hakea, vaan päätöksen palkintojen myöntämisestä tekee Vantaan kaupunginhallitus kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan esityksestä. Ehdokkaat lautakunnalle valmistellaan virkamiestyönä. Vantaan kulttuuri- ja kirjastopalveluiden laaja johtoryhmä ja avustusasiantuntijat pitävät yllä ehdokaslistaa henkilöistä ja tahoista, joiden ponnistukset oman taiteenalan tai vantaalaisen kulttuurielämän eteen ansaitsisivat palkinnon. Ehdokkaiden kotikunnan on oltava Vantaa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan esitys kaupunginhallitukselle palkinnon saajaksi on tehtävä elokuun kokouksessa. Kulttuuripalkinto jaetaan Vantaan Kulttuurigaalassa 18.11.2026. Lautakunnan esitys jaettavista kulttuuripalkinnoista esitellään kaupunginhallitukselle kokouksessa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 17.8.2026 § 6

Va. kulttuurijohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginhallitukselle, että se toimittaa vuoden 2026 Vantaan kulttuuripalkinnon jaon uusien avustusehtojen ja lautakunnan esityksen mukaisesti
- b) todeta, että palkinto jaetaan 18.11.2026 pidettävässä Vantaan Kulttuurigaalassa Kulttuuritalo Martinuksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 17

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:



Päätetään

- a) toimittaa vuoden 2026 Vantaan kulttuuripalkinnon jako uusien avustusehtojen ja kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan esityksen mukaisesti ja
- b) todeta, että palkinto jaetaan 18.11.2026 pidettävässä Vantaan kulttuurigaalassa Kulttuuri-talo Martinuksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Palkinnon saajat 1976–2025
- Kulttuurin avustusehdot 1.7.2026 alkaen

Täytäntöönpano: Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden palvelualue

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätietoja:

Suunnittelija Teemu Hokkanen,
040 680 5809,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan kulttuuripalkinto (Vantaa-palkinto) on myönnetty vuodesta 1976 alkaen seuraavasti:

(Vuosina 2018-2025 myönnettiin kaksi 10 000 euron suuruista kulttuuripalkintoa: palkinto merkittävästä kulttuuriteosta ja palkinto ansioituneelle taiteilijalle. Vuodesta 2026 eteenpäin palataan yhden palkinnon malliin.)

1976 kuvanveistäjä Heikki Häiväoja
1977 säveltäjä Aulis Sallinen
1978 graafikko Pentti Kaskipuro
1979 Vanhan musiikin yhtye Sonores Antiqui
1980 koreografi Marjo Kuusela
1981 taidemaalari Tapani Jokela
1982 oopperalaulaja Jorma Hynninen
1983 Tanssiteatteri Raatikko
1984 kirjailija Alpo Ruuth
1985 elokuvaohjaaja Matti Kassila
1986 oopperalaulaja Jaakko Ryhänen
1987 jazzmuusikko Juhani Aaltonen
1988 näyttelijä Lasse Pöysti
1989 taidemaalari, graafikko Antti Ojala
1990 säveltäjä Herman Rechberger
1991 Teatteri KEHÄ III (nyk. Teatteri Vantaa)
1992 laulajatar Annikki Tähti
1993 arkkitehti Alpo Halme
1994 musikot Maarit ja Sami Hurmerinta
1995 taidemaalari, kuvanveistäjä Risto Vilhunen
1996 valo- ja äänisuunnittelija Ilkka Volanen
1997 Vantaan tanssiopisto
1998 Vantaan orkesteri
1999 urkutaiteilija Håkan Wikman
2000 elokuvakäsikirjoittaja, ohjaaja Kaija Juurikkala
2001 kirjailija, FT Taru Väyrynen
2002 valokuva- ja mediataiteilija Harri Larjosto
2003 musiikin tohtori, musiikkikasvattaja Päivi Kukkamäki
2004 laulaja, opettaja Kosti Kotiranta
2005 Vantaan Lapsiballetti ry, Tamara Popova ja Marin Veltchev
2006 tuottaja-elokuvaohjaaja Jean Bitar
2007 Tikkurilan Teatteri ry
2008 kirjailija Virpi Hämeen-Anttila ja professori Jaakko Hämeen-Anttila
2009 musiikkipedagogi Inkeri Simola-Isaksson
2010 Vantaan Taiteilijaseura ry
2011 viihdetäiteilija Virve Rosti
2012 kirjailija Tuula Korolainen
2013 oopperalaulaja Esa Ruuttunen
2014 Vantaan sanataidekoulu
2015 muusikko Esa Pulliainen
2016 jazzpianisti ja -säveltäjä Lenni-Kalle Taipale
2017 laulaja Meiju Suvas

2018 kulttuuriteko: Velmu ry
2018 nuoren taiteilijan palkinto: pianisti Bingheng Yang ja balettianssija Pinja Huhtimo

2019 kulttuuriteko: monikulttuurisen Tempo-orkesterin perustaja Jarmo Ahvenainen
2019 nuoren taiteilijan palkinto: kuvataiteilijat Jesse Pasanen ja Emilia Kyösti

2020 kulttuuriteko: Vantaan Näyttämö

2020 ansioitunut taiteilija: muusikko Emma Salokoski

2021 kulttuuriteko: Myyrmäki-liike

2021 ansioitunut taiteilija: kirjailija Siri Kolu

2022 kulttuuriteko: Laila Pullisen veistospuiston ja kotimuseon Jean Ramsay ja Petra Piitulainen-Ramsay

2022 ansioitunut taiteilija: monialataiteilija Riikka Mustakallio

2023 kulttuuriteko: Team Käärijä

2023 ansioitunut taiteilija: kirjailija Pauliina Susi

2024 kulttuuriteko: Shadow Room ry.

2024 ansioitunut taiteilija: kuvataiteilija Soili Talja

2025 kulttuuriteko: Lasse Norres

2025 ansioitunut taiteilija: näyttelijä, teatterinjohtaja Anne Nielsen



VANTAAN KAUPUNGIN KULTTUURIAVUSTUSTEN EHDOT

Voimassa 1.7.2026 alkaen. Hyväksytty Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnassa
12.5.2026
VD/3038/02.03.01.03/2026



1. Yleistä kulttuuritoimintaan tarkoitetuista avustuksista

1.2 Avustusmuodot

2. Toiminta-avustus

2.1 Hakeminen

2.2 Maksaminen

2.3 Käyttöselvitys

2.4 Avustuslajit

- Esittävän taiteen tuki
- Ammattimaisesti toimivien taide- ja kulttuuritahojen toiminta-avustus
- Taidekasvatus- ja kulttuuriharrastusyhdistysten toiminta-avustus

3. Taide- ja kulttuuritapahtumien avustus

3.1 Hakeminen

3.2 Maksaminen ja käyttöselvitys

4. Suur tapahtuma- ja festivaaliavustus

4.1 Hakeminen

4.2 Maksaminen

4.3 Käyttöselvitys

5. Taiteilija-apuraha

5.1 Hakeminen ja maksaminen

5.2 Käyttöselvitys

6. Kulttuuripalkinto ja Nuoren taiteilijan stipendi

1. Yleistä kulttuuritoimintaan tarkoitetuista avustuksista

Nämä myöntämisperiaatteet täydentävät kaupunginhallituksen 23.2.2026 hyväksymiä Vantaan kaupungin avustusten ja apurahojen yleisiä avustusehtoja.

Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan ammattitaiteen harjoittamista, taiteen ja kulttuurin harrastamista, taide- ja kulttuuritapahtumien järjestämistä, taidepalvelujen tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä. Vantaan kaupunginvaltuusto myöntää kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalle vuosittain määrärahan käytettäväksi vantaalaisen kulttuuritoiminnan tukemiseen. Avustusten valmistelussa huomioidaan hakijan toiminnan yhteensopivuus kaupungin arvojen ja strategisten tavoitteiden kanssa. Avustuksen saajan edellytetään tiedotusmateriaalissaan tuovan esiin yhteistyö Vantaan kaupungin kanssa.

Avustuksia myönnetään vain hakemuksesta, pois lukien Vantaan kulttuuripalkinto ja Nuoren taiteilijan stipendi. Avustuksista ja stipendistä päättää kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta kulttuurijohtajan esityksestä. Palkinnosta päättää kaupunginhallitus kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan esityksestä.

1.2 Avustusmuodot

Kulttuuriavustusten pääasialliset avustusmuodot ovat toiminta-avustus ja tapahtuma-avustus eli taide- ja kulttuuritapahtumien avustus. Toiminta-avustusta myönnetään yhdistyksen, yhteisöjen ja säätiöiden sääntöjen mukaiseen ympärivuotiseen perustoimintaan. Tapahtuma-avustukset ovat yhteisöille ja työryhmille kohdennettuja avustuksia kertaluontoisten taide- ja kulttuuritapahtumien järjestämiseen Vantaalla.

Näiden lisäksi myönnetään vakituisesti Vantaalla asuville ammattitaiteilijoille suunnattuja taiteilija-apurahoja ja yrityksille ja yhteisöille suunnattuja suurten tapahtumien ja festivaalien avustuksia. Avustuslajit esitellään tarkemmin edempänä avustusehdoissa.

2 Toiminta-avustus

Toiminta-avustusta myönnetään yhdistyksen sääntöjen mukaiseen, ympärivuotiseen perustoimintaan tai harkinnanvaraisesti yhdistyksen perustoiminnan tiettyyn osaan. Toiminta-avustus myönnetään kerran vuodessa, ja se on käytettävä yhden vuoden sisällä myöntämispäivästä. Erillisen hakemuksen perusteella voidaan päättää talousarviovuodelle myönnetyn avustuksen käyttämisestä myös seuraavana kalenterivuonna tai erityisistä syistä myös useampana vuotena.

2.1 Hakeminen

Toiminta-avustusta haetaan ensisijaisesti sähköisessä asiointipalvelussa. Toiminta-avustusta haetaan kerran vuodessa, erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Hakuajat ovat esillä kaupungin avustuksia esittelevillä verkkosivuilla. Myöhästyneet hakemukset hylätään.

Toiminta-avustuksen hakemuksen liitteenä on toimitettava toimintasuunnitelma ja talousarvio avustuskaudelle sekä yhdistyksen säännöt (uudet hakijat sekä muuttuneet tiedot) ja tieto tilinomistajasta (uudet hakijat sekä muuttuneet tiedot).

Toiminta-avustusten käytössä hyväksyttäviä menoja ovat taide- ja kulttuuritoiminnasta aiheutuvat kustannuserät (henkilöstökulut, kiinteistö- ja vuokratulot, tiedotus- ja markkinointikulut, muut kulttuuri- ja taidetoiminnan järjestämiseen liittyvät kulut). Toiminta-avustuksen myöntämisessä ei oteta menoina huomioon varainhankinnan tuloja ja menoja, velkojen korkoja tai lyhennyksiä, poistoja, perustoimintaan liittyviä kokouspalkkioita, huomionosoituksia ja tarjoilukuluja, jäsenmaksuja alue, piiri- tms. järjestölle.

2.2 Maksaminen

Toiminta-avustus maksetaan, kun lautakunnan tekemä avustuksen myöntämispäätös on saanut lainvoiman ja kun edellisen vuoden käyttöselvitys toiminta-avustuksesta on toimitettu annettuun määräaikaan mennessä ja hyväksytty lautakunnassa. Toiminta-avustuksesta voidaan myös maksaa ennakkomaksu, joka on enintään 50 % edellisenä vuonna saadusta avustuksesta. Ennakkomaksu voidaan maksaa sitoumusta vastaan sen jälkeen, kun lautakunta on päättänyt myöntää toiminta-avustuksen. Ennakkomaksua tulee hakea erikseen,

pois lukien esittävän taiteen tuki sekä ammattimaisesti toimivien kulttuuritahojen toiminta-avustus, jonka ennakkomaksu maksetaan sitoumusta vastaan ilman erillistä hakemusta.

2.3 Käyttöselvitys

Toiminta-avustuksen käyttöselvitys tehdään ensisijaisesti sähköisessä asiointipalvelussa, ja se on jätettävä avustuspäätöksessä ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Avustuksen käytöstä on annettava selvitys siinäkin tapauksessa, että uutta avustusta ei haeta.

Toiminta-avustusten käyttöselvityksessä yhteisön toiminnan tuotot ja kulut on eriteltävä. Kun myönnetty avustus on 5000 euroa tai enemmän, käyttöselvityksen yhteydessä on lisäksi toimitettava vuosikokouksen hyväksymä toimintakertomus, vuosikokouksen hyväksymä tilinpäätös ja tilin- tai toiminnantarkastajan lausunto edelliseltä tilikaudelta. Alle 5000 euron avustusten käyttöselvityksen osalta liiteasiakirjat on toimitettava erikseen pyydettyäessä.

2.4 Avustuslajit

Esittävän taiteen tuki

Esittävän taiteen tuki kohdennetaan Vantaalla ammattimaisesti toimivien ja valtionosuutta saavien esittävän taiteen toimintayksiköiden (esim. teatterit ja orkesterit) toimintaan.

Ammattimaisesti toimivat taide- ja kulttuuritahot

Avustus on tarkoitettu vantaalaisille julkista tukea saaville kulttuuritoimijoille sekä muille kaupungin julkisuuskuvan kannalta merkittävälle kulttuuriyhteisöille ja -säätiöille.

Taidekasvatus- ja kulttuuriharrastusyhdistysten toiminta-avustus

Avustus on tarkoitettu Vantaalla vakituisesti toimivien taide- ja kulttuuriyhdistysten sekä taidekasvatusta antavien yhdistysten toimintaan.

3. Taide- ja kulttuuritapahtumien avustus

Vantaan kaupungin yleisissä avustusehdoissa mainitaan avustusmuotona kohdeavustukset, ja kulttuuriavustusten kohdalla tähän viitataan taide- ja kulttuuritapahtumien avustuksina.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta myöntää avustuksia yhteisöille ja työryhmille kertaluontoisten taide- ja kulttuuritapahtumien järjestämiseen Vantaalla. Avustuksia myönnetään hakemuksesta vantaalaisille yhdistyksille ja muille yhteisöille tai toispaikkakuntalaisille yhdistyksille ja muille yhteisöille, mikäli avustettava toiminta kohdistuu vantaalaisiin. Avustusta myönnetään Vantaalla toteutettavaan kaikille avoimiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin.

Taide- ja kulttuuritapahtumien avustuksen käytössä hyväksyttäviä menoja ovat henkilöstökulut, kiinteistö- ja vuokratulot, tiedotus- ja markkinointikulut ja muut avustettavaan kohteeseen liittyvät järjestely- ja hallintokulut. Tarjoilukulut eivät ole avustuksen käytössä hyväksyttäviä kuluja lukuun ottamatta esiintymissopimuksissa mainittuja backstage-kuluja. Avustuksia ei myönnetä hakijoiden sisäisiin vuosijuhliin, tapahtumiin tai koulutuksiin.

3.1 Hakeminen

Taide- ja kulttuuritapahtumien avustusta haetaan ensisijaisesti sähköisessä asiointipalvelussa. Hakemukset tulee jättää viimeistään 21 vuorokautta ennen avustettavan toiminnan aloittamista ja 21 vuorokautta ennen sitä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan kokousta, jossa hakemus halutaan käsiteltäväksi. Kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin lautakunta käsittelee avustushakemukset tammikuun, huhtikuun ja syyskuun kokouksissa.

3.2 Maksaminen ja käytöselvitys

Taide- ja kulttuuritapahtumien avustushakemukset maksetaan tapahtuman jälkeen annettua käytöselvitystä vastaan. Käytöselvityksestä tulee ilmetä tulot ja menot ja se tulee antaa siihen tarkoitettulla lomakkeella sähköisessä asiointipalvelussa. Käytöselvitys tulee jättää kahden kuukauden kuluessa hankkeen tai tapahtuman päättymisestä.

Mikäli päätös avustuksen myöntämisestä on tehty tapahtuman jälkeen, käytöselvityksen määräaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista. Mikäli käytöselvitystä ei tehdä määräaikaan mennessä, avustusta ei makseta. Avustuksesta on pyydettyä annettava tositemoittainen selvitys. Tositemoiksi kelpaavat oikeaksi todistetut kuittikopiot.

Myönnetystä avustuksesta voidaan maksaa ennakoon enintään 75 % kirjallisella sitoumuksella. Sitoumuslomakkeen saa pyydettyä avustuskäsittelijältä.

4. Suur tapahtuma- ja festivaaliavustus

Suur tapahtuma- ja festivaaliavustusta myönnetään Vantaalla järjestettävälle, kansallisesti tai kansainvälisesti merkittävälle kulttuuritapahtumalle tai festivaalille. Avustus on tarkoitettu käytettäväksi tapahtuman järjestämisestä sekä sen markkinoinnista aiheutuneisiin kuluihin. Suur tapahtuma- ja festivaaliavustusta voivat hakea kaikki rekisteröidyt yhdistykset, yhteisöt ja yritykset.

Avustus myönnetään harkinnanvaraisesti ja avustuskäsittelyssä arvioidaan:

- tapahtuman kansallinen ja kansainvälinen näkyvyys
- tapahtuman laajuus, vaikuttavuus sekä merkitys Vantaan kaupungin imagolle ja elinvoimaisuudelle
- tapahtuman saavutettavuus, kestävyys, monimuotoisuus ja soveltuvuus kaupungin arvoihin
- osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen
- hakijan taloudellinen tilanne, tapahtumasta saatavat tulot ja muu ulkopuolinen rahoitus

4.1 Hakeminen

Suur tapahtuma- ja festivaaliavustusta haetaan jatkuvalla haulla. Avustusta tulee hakea viimeistään 4 kk ennen tapahtumaa. Tukea haettaessa on hakemuksia käsittelevälle viranomaiselle toimitettava hakemuksen liitteenä tapahtuman toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä kuvaus tapahtuman vetovoimaisuudesta. Lisäksi hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan nimi, y-tunnus tai yhdistyksen numero, yrityksen tai yhdistyksen osoite ja tilinumero IBAN-muodossa, yhteyshenkilön nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero, sekä tapahtuman päivämäärä(t).

4.2 Maksaminen

Suur tapahtuma- ja festivaaliavustus voidaan maksaa aikaisintaan myöntämispäätöksen saatua lainvoiman.

4.3 Käyttöselvitys

Suur tapahtuma- ja festivaaliavustuksesta annetaan käyttöselvitys 4 kuukauden kuluessa tapahtuman päättymisestä. Mikäli käyttöselvitystä ei tehdä määräajassa tai sitä ei hyväksytä,

avustus peritään takaisin ja myönnettyjen tilojen maksuton käyttö ja maksuhuojennukset raukeavat. Tässä tapauksessa tilojen käyttö laskutetaan jälkikäteen.

5. Taiteilija-apurahat

Taiteilija-apurahoja myönnetään hakemuksesta ammattitaiteilijoille. Hakijan tulee olla Vantaalla asuva tai hakijan kotikunnan tulee olla Vantaa. Poikkeustapauksissa apuraha voidaan myöntää myös lahjakkaille eri taiteenalojen opiskelijoille. Apurahaa ei myönnetä soitin- tai laitehankintoihin.

5.1 Hakeminen ja maksaminen

Taiteilija-apurahojen haetaan kerran vuodessa, erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Hakuajat ovat esillä kaupungin avustuksia esittelevillä verkkosivuilla. Myöhästyneet hakemukset hylätään. Taiteilija-apuraha maksetaan, kun lautakunnan tekemä avustuksen myöntämispäätös on saanut lainvoiman.

5.2 Käyttöselvitys

Apurahan käytöstä on toimitettava vapaamuotoinen selvitys päätöksessä annettuun määräaikaan mennessä. Mikäli käyttöselvitystä ei tehdä määräajassa tai sitä ei hyväksytä, apuraha peritään takaisin.

6. Vantaan kulttuuripalkinto ja Nuoren taiteilijan stipendi

Vantaan kulttuuripalkinto myönnetään vuosittain hakemuksetta; joko

- a) kannustuksena ansioituneelle taiteilijalle tai
- b) tunnustuksena merkittävästä kulttuuriteosta.

Ansioituneen taiteilijan palkinto myönnetään Vantaalla vakituisesti asuvalle, taiteellisen lahjakkuutensa osoittaneelle taiteilijalle. Kulttuuripalkinto merkittävästä kulttuuriteosta kaupunkilaisten taidekentän elävöittämiseksi myönnetään kaupungissa toimivalle yhteisölle tai



henkilölle. Päätöksen Vantaan kulttuuripalkinnon myöntämisestä tekee kaupunginhallitus kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan esityksestä.

Nuoren taitelijan stipendi myönnetään hakemuksetta korkeintaan kahdelle 17–35-vuotiaalle vantaalaiselle taiteilijalle tai taidealan opiskelijalle. Stipendin käyttötarkoitusta ei määritellä. Päätöksen nuoren taiteilijan stipendin myöntämisestä tekee kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta kulttuurijohtajan esityksestä.



18 § **Vastaus Eve Rämön ja Otso Kivimäen sekä 37 muun valtuutetun aloitteeseen voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi /PT (kvalt)**

VD/1462/00.02.00.03/2026

TeA/SP/JN/A-MK/JK

Eve Rämö ja Otso Kivimäki sekä 37 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan Energian Sähköverkot Oy on käynnistänyt suunnitellun uuden kaksipiirisen 110kV suurijännitteisen voimalinjan rakentamisen Vantaan alueella, josta kritiikkiä saanut osa kulkisi Aviapoliksesta Seutulan ja Lapinkylän kautta Keimolaan.

Voimajohdon osalta keskusteluun on sekä asukkaiden että järjestöjen toimesta esitetty lukuisia huolenaihteita. Lisäksi voimalinjan päätöksenteon ja vaikuttamisen prosessit ovat jääneet osin epäselviksi myös luottamushenkilöille.

Yksi huolta herättävä seikka on voimajohdon vaikutukset luontoon, maisemaan ja olemassa olevaan asutukseen. Nyt suunnitellun sähkölinjan alla Lapinkylän metsässä on mm. kaapelilinjalla luonnostilaisena suojeltava noro sekä Vantaan kaupungin liito- oravan suojeluohjelman mukainen liito-oravien kulkuyhteys.

Seutulassa sähköverkko kulkee maakuntakaavassa vaalittavassa kulttuurihistoriallisessa maisemassa ja on uhka erityisesti isoille muuttolinnuille, jotka käyttävät Seutulan peltoja levähtämispaikkanaan. Myös Ely keskus on lausunnossaan ottanut kantaa siihen, että uuden ilmajohdon rakentaminen heikentäisi merkittävästi tärkeän lintualueen arvoa eikä sitä tulisi rakentaa kyseiseen kohtaan ilmajohtona.

Keskustelussa voimalinjasta on vedottu sen olevan merkittynä yleiskaavaan. Samaan aikaan kaupunki myös toteaa, ettei voimalinja vaadi yleiskaavamerkintää (lähde: vastaus kuntalaisaloitteeseen 28.1.2026). Voimajohtojen toteuttaminen ei edellytä niiden osoittamista kaavassa sähköasemia lukuun ottamatta. Vantaa voi siis halutessaan tarkastella reittilinjoja uudelleen, tarpeen niin vaatiessa. Tämä mahdollistaa ympäristön, asukkaiden ja maankäytön kokonaisedun kannalta paremmat ratkaisut tilanteissa, joissa alkuperäinen linjaus osoittautuu ongelmalliseksi.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että

- Kaupunki antaa selvityksen mitkä ovat mahdollisuudet edellyttää sähköverkkoyhtiöitä toteuttamaan 110 kV:n sähkölinjat maakaapelointina silloin, kun se on kokonaisuutena arvioiden perusteltua ja hyödyllistä ympäristön, eläinlajien sekä alueen asukkaiden kannalta.
- Selvityksessä tulee tarkastella myös keinoja, joilla kaupunki voi vaikuttaa sähkölinjojen toteutustapaan lainsäädäntö ja kuntien toimivalta huomioon ottaen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemavaikutuksiin, luonnon monimuotoisuuteen, asuinympäristön viihtyisyyteen sekä pitkäaikaisiin ympäristövaikutuksiin.
- Pyydämme kaupunkia luomaan kuvauksen voimalinjojen päätöksenteon prosesseista ja Vantaan vaikuttamiskeinoista asian eri vaiheissa ja asukkaiden kuulemisesta sekä osallistamisesta voimajohtohankkeiden osalta.
- Selvityksen pohjalta kaupungin tulee arvioida, millaisia linjauksia ja toimintamalleja Vantaa jatkossa noudattaa sähkölinjahankkeiden ohjauksessa ja kaavoituksessa.
- Me allekirjoittaneet valtuutetut haluamme vastauksen siihen, tarvitseeko voimalinjahankkeiden noudattaa miltä osin yleiskaavan määrittelemää linjaa, ja miltä osin linjasta voidaan poiketa ja



millä perusteilla. Mitkä ovat tilanteet ja prosessit, joilla kaupunki tarkastelee vaihtoehtoisia linjauksia?

- Millä tavoin Vantaa voi käyttää omistajaohjausta Vantaan Energian voimalinjahankkeiden suunnittelun ja toteutuksen osalta.”

Kaupunginvaltuusto 23.2.2026 § 29

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Eve Rämön ja Otso Kivimäen sekä 37 muun valtuutetun aloite voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Kaupunkiympäristön toimiala on koonnut vastauksen valtuustoaloitteeseen yhteistyössä konsernijohtoon ja elinvoiman toimialan sekä Vantaan Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n kanssa. Vastauksen liitteenä on yksityiskohtaisempi kuvaus voimajohtoon suunnittelun alueidenkäyttölain ja sähkömarkkinalain mukaisista prosesseista ja toteutustavan valinnasta. Vantaan Energia on antanut tietoja sähköverkkojen suunnittelusta Vantaan alueella, Aviapolis-Keimola 110 kV voimajohtohankkeesta sekä voimajohtojen toteutustavoista (vastauksessa osiot Johdanto ja tausta, Voimajohtohankkeen vaiheet sekä liitteen Voimajohtohankkeen vaiheet, Voimajohtojen toteutustavat). Konsernipalvelut on kuvannut omistajaohjauksen käytön mahdollisuudet ja periaatteet.

Johdanto ja tausta

Sähköverkkojen ja uusien siirtoyhteyksien suunnittelu perustuu pitkän aikavälin kokonaisuusarvioon, jossa huomioidaan kaupungin kasvu, sähköistymisen eteneminen sekä sähkön tuotannon ja kulutuksen muutokset. Sähköverkkoa kehitetään vaiheittain siten, että se pystyy vastaamaan kasvavaan sähkönkulutukseen kaikissa tilanteissa ja turvaamaan sähkönsaannin yrityksille, kotitalouksille ja muille toimijoille myös tulevaisuudessa.

Sähköverkkojen kehittämistä ohjaavat sekä lainsäädäntö että viranomaisvaatimukset. Verkkoyhtiöillä on lakisääteinen velvollisuus kehittää sähköverkkoa alueellaan ja varmistaa sähkönsiirron toimitusvarmuus. Samalla verkkoa on rakennettava kustannustehokkaasti, jotta asiakkaiden siirtohinnat pysyvät kohtuullisina. Energiavirasto valvoo, että verkonhaltijat täyttävät nämä velvoitteet.

Toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Sähkön käyttö kasvaa vauhdilla, kun teollisuus, liikenne ja lämmitys sähköistyvät ja fossiilisia polttoaineita korvataan sähköön perustuvilla ratkaisulla. Samalla sähköverkkoon liitetään entistä enemmän uusia suuritehoisia asiakkaita sekä hajautettua sähköntuotantoa ja sähkövarastoja. Tämä lisää siirtokapasiteetin tarvetta ja vaatii sähköverkon merkittävää vahvistamista. Uusien voimajohtojen rakentaminen on myös sähköverkkoyhtiön näkökulmasta välttämätöntä, jotta ikääntyvää verkkoa voidaan saneerata ja koko sähköjärjestelmän toimintavarmuus säilyttää.



Aviapolis-Keimola -voimajohtohanke on osa tätä kokonaisuutta. Kyseessä on 110 kV:n voimajohto, jolla on keskeinen rooli Vantaan sähkönsiirtoverkon kehittämisessä ja joka mahdollistaa sähkön toimitusvarmuuden ja kapasiteetin kasvun koko alueella. Hanke ei ole yksittäinen ratkaisu, vaan osa laajempaa verkon kehittämistä, jossa rakennetaan uusia siirtoyhteyksiä ja vahvistetaan olemassa olevaa verkkoa. Aviapolis-Keimola -voimajohto toimii myös yhteytenä kantaverkkoon: Fingrid suunnittelee Vantaan pohjoispuolelle uutta sähköasemaa, josta tuleva sähkönsyöttö liitetään Vantaan jakeluverkkoon. Tämän yhteyden kautta voidaan siirtää suuria määriä sähköä Vantaan alueelle ja turvata sähkönsaanti pitkälle tulevaisuuteen.

Kokonaisuutena sähköverkkojen kehittäminen, mukaan lukien Aviapolis-Keimola -voimajohto, on keskeinen edellytys Vantaan kasville, elinvoimalle ja ilmastotavoitteiden saavuttamiselle.

Kaavoituksen vaikutusmahdollisuudet voimajohtolinjauksiin

Kaavoituksesta säädetään alueidenkäyttölaissa (132/1999). Osoitettaessa voimajohtoja kaavoissa on otettava huomioon alueidenkäyttölaissa säädetyt kaavojen sisältövaatimukset.

Vantaalla voimajohtoja on osoitettu yleiskaavassa, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.1.2021. Yleiskaavaa laadittaessa tulee huomioida valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joihin sisältyy myös valtakunnallisen energiahuollon kysymyksiä. Myös maakuntakaavoissa osoitettu energiahuollon verkosto tulee huomioida. Yleiskaavoissa osoitetaan tarvittavat johtokäytävät yleispiirteisellä tasolla. Mahdollisissa asemakaavoissa määritetään tarkemmin johdon sijainti ja sen asettamat reunaehdot maankäytölle. Kaavojen vaikutukset arvioidaan. Voimajohtojen toteutus ei edellytä niiden osoittamista kaavoissa, vaan niiden rakentaminen perustuu lunastusmenettelyyn. Tiedossa olevat yhteystarpeet kuitenkin osoitetaan kaavoissa, jotta ne voidaan huomioida muun maankäytön suunnittelussa. Mikäli yhteys on osoitettu kaavassa, ja se on toteuttamiskelpoinen, on sijainti lähtökohtana toteutuksen suunnittelulle.

Kun kaavoja laaditaan, käydään vuoropuhelua sähköverkkoyhtiöiden kanssa ja huomioidaan sähköverkkojen kehittämistarpeet pitkällä aikavälillä sekä sovitetaan niitä ympäristöön ja lähialueen suunniteltuun maankäyttöön. Vuoropuhelun avulla pyritään löytämään ratkaisuja, jotka ovat sähköverkkojen kehittämisen kannalta toimivia sekä yhteensovittavissa alueen maankäytön kannalta. Kaupungilla on mahdollisuus vaikuttaa ratkaisuihin kaavaa laatiessa.

Voimajohtohankkeen vaiheet

Voimajohtohankkeen toteutuksen lähestyessä esisuunnitteluvaiheessa järjestetään viranomaisneuvottelu, jossa kaupunki voi tuoda esiin suunnittelussa huomioitavia näkökulmia. Kaupungin kaavoituksen ja ympäristönsuojelun edustajat kutsutaan neuvotteluun. Viranomaisneuvottelussa käydään läpi kaavatilanne, alueen nykytila ja selvitystarpeet. Tässä vaiheessa kaupunki voi tuoda esiin suunnittelussa huomioitavat reunaehdot myös reitin osalta. Esisuunnitteluvaiheessa johdon rakentaja myös pyytää kaupungilta lausunnon voimajohtohankkeesta ja sen sijainnista lunastuslupahakemusta varten. Johdon rakentaja hakee johtoreitille hankeluvan Energiavirastolta ja tutkimusluvan Maanmittauslaitokselta.

Yleissuunnitteluvaiheessa johdon rakentaja ottaa yhteyttä maanomistajiin ja käy sopimusneuvottelut maanomistajien kanssa ja tarkentaa esisuunnitteluvaiheen reittiä tutkimusluvan nojalla.

Lunastuslupahakemus jätetään työ- ja elinkeinoministeriölle ja sen myöntää Valtioneuvosto, jos kaikkien maanomistajien kanssa ei ole päästy ennakkosopimukseen. Jos ennakkosopimukset on tehty kaikkien maanomistajien kanssa, lunastuslupahakemus jätetään Maanmittauslaitokselle.



Kaavoituksen ja voimajohtosuunnittelun prosessit sekä niihin liittyvät kaupungin, maanomistajien ja muiden asukkaiden osallistumismahdollisuudet on kuvattu yksityiskohtaisemmin liitteessä.

Omistajaohjaus

Vantaan Energian omistajana Vantaan kaupungin tehtävänä on varmistaa, että sen omistama yhtiö toimii vastuullisesti ja huolellisesti. Omistajaohjauksen lähtökohtana toimivat valtuuston 12.10.2024 § 12 hyväksymät omistajapoliittiset linjaukset.

Omistajapoliittisten linjausten mukaan Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n tavoitteena on varmistaa luotettava sähkönjakelu ja se, että sähkön siirron hinnoittelu säilyy kohtuullisena ja tulevat investointitarpeet mahdollistavana. Lisäksi tavoitteeksi on asetettu varmistaa riittävä siirtokapasiteetti.

Markkinaehtoisien yhtiön vastuullisena omistajana kaupungin tehtävänä ei ole sanella tai puuttua suoraan yhtiön operatiiviseen toimintaan, kuten sähköverkkojen linjausten suunnitteluun. Omistajaohjaus käy yhtiön ja sen johdon sekä vähemmistöosakkaana olevan Helsingin kaupungin kanssa jatkuvaa keskustelua yhtiön tilanteesta ja omistajan toiminnalle asettamista tavoitteista.

Vantaan Energian osakassopimuksen mukaan yhtiön ja sen osakkaiden välisten keskinäisten liikesuhteiden tulee noudattaa samoja periaatteita, mitä noudatetaan toisistaan riippumattomien yritysten välillä. Omistajaohjauksessa kaupunki on pyytänyt Vantaan Energia -konsernia kehittämään asukasvuorovaikutusta ja jatkossa kartoittamaan jo ennakollisesti ne tulevat investoinnit, joissa vuorovaikutukseen tulisi erityisesti panostaa.

Toteuttaminen maakaapelointina

Lähtökohtaisesti uudet voimajohdot, erityisesti suuren teholuokan johdot, toteutetaan ilmajohtoina. Poikkeustapauksissa on maakaapelointi mahdollinen sellaisissa kohteissa, joissa sillä voidaan saavuttaa riittävä siirtokapasiteetti ja kokonaisuus on teknis-taloudellisesti kannattava.

Maakaapelointi ei Vantaan Energia Sähköverkkojen mukaan ole Aviapolis-Keimola 110 kV hankkeessa teknisesti eikä taloudellisesti tarkoituksenmukainen ratkaisu. Suunnitteilla oleva voimajohto on 110 kV:n johto, jonka tehtävä on siirtää Vantaalle suuria määriä sähköä ja varmistaa alueen sähkösaanti pitkälle tulevaisuuteen. Vastaavan siirtokapasiteetin toteuttaminen maakaapelina edellyttäisi useita rinnakkaisia kaapeleita, laajoja maanrakennustöitä sekä suuria maanpäällisiä liityntärakenteita joillekin osuiksille. Tämä lisäisi hankkeen teknistä monimutkaisuutta, ympäristövaikutuksia ja rakentamisen aikaisia haittoja.

Aviapolis-Keimola 110 kV hankkeessa maakaapelointi olisi moninkertaisesti kalliimpi kuin ilmajohto, ja käytettävissä olevien selvitysten perusteella kustannusero on erittäin merkittävä. Sekä lainsäädäntö että kaupungin omistajaohjaus velvoittavat sähköverkkoyhtiöitä kehittämään verkkoa mahdollisimman kustannustehokkaasti, jotta asiakkaiden siirtohinnot pysyvät kohtuullisina. 110 kV:n siirtoyhteydet rakennetaan yleensä Suomessa ilmajohtona.

Maakaapeloinnin vaikutuksista tarkemmin on oheisessa liitteessä.

Kaupungin toimintamallit ja linjaukset

Selvityksen pohjalta on pyydetty arvioimaan, millaisia linjauksia ja toimintamalleja Vantaa jatkossa noudattaisi voimajohtohankkeiden ohjauksessa ja kaavoituksessa.



Kaupunkiympäristön toimiala tuo esiin seuraavat:

- Jatkossa tulee varmistaa sijoittamis- ja rakentamislupakäsittelyssä sekä asemakaavoituksessa, että huomioidaan tarvittavat suojaetäisyydet suunnitelluista voimajohdoista ja sähköasemista.
- Yleiskaavassa tulee huomioida riittävät sähköverkkojen kehittämistarpeet ja tehdä tarvittavat tilavaraukset.
- Yhteydet olisivat asukkaiden näkökulmasta hyvä olla kaavoissa (yleiskaavassa), jotta voidaan varmistaa riittävän kattavat osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt sekä muutoksenhakumahdollisuus.
- Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tehdään yhteistyötä sähköverkkoyhtiöiden kanssa, jotta uudet yhteystarpeet ja tulevat hankkeet ovat tiedossa ja saadaan yhteensovitettua käynnissä olevien kaavahankkeiden kanssa.
- Vantaan kaupunki voi viranomaisneuvottelussa ohjeistaa sekä lausuntonsa yhteydessä edellyttää johtohankkeen rakentajaa järjestämään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tiedotusta ja vuorovaikutusmahdollisuuksia myös muille kuin hankkeen yhteydessä virallisesti kuultaville maanomistajille.
- Omistajaohjauksen kautta kaupunki neuvottelee yhtiön kanssa toimintatavoista.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 18

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Eve Rämölle, Otso Kivimäelle ja 37 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Liitteet:

- Kuvaus voimajohdon suunnittelusta alueidenkäyttölain ja sähkömarkkinalain mukaisissa prosesseissa sekä toteutustavan valinnasta
- allekirjoitettu Eve Rämön ja Otso Kivimäen sekä 37 muun valtuutetun aloite voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Yleiskaavapäällikkö Juha Nurmi, puh. +358 40 336 0159

Yleiskaavasuunnittelija Anna-Mari Kangas, puh. +358 50 302 9224

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VOIMAJOHDON SUUNNITTELU ALUEIDENKÄYTTÖLAIN JA SÄHKÖMARKKINALAIN MUKAISISSA PROSESSEISSA SEKÄ TOTEUTUSTAVAN VALINTA

Kaavoitus ja sähköverkon kehittäminen

Kaavoituksesta säädetään alueidenkäyttölaissa (132/1999). Osoitettaessa voimajohtoja kaavoissa on otettava huomioon alueidenkäyttölaissa säädetyt kaavojen sisältövaatimukset.

Alueidenkäyttölain 24 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Uusiutumiskykyistä energiahuoltoon koskevat alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät muun muassa valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja niiden toteuttamismahdollisuuksien turvaamista sekä ensisijaisesti olemassa olevien johtokäytävien hyödyntämistä voimajohtolinjauksissa.

Lisäksi alueidenkäyttötavoitteissa on tavoitteita, jotka koskevat toimivia yhdyskuntia ja kestävää liikkumista, tehokasta liikennejärjestelmää, terveellistä ja turvallista elinympäristöä sekä elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä ja luonnonvaroja. Alueidenkäyttölain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Kaavojen sisältövaatimusten huomioon ottaminen saattaa edellyttää kaavaratkaisun haitallisten vaikutusten ehkäisemistä tai lieventämistä esimerkiksi kaavamääräyksin. Kaavamääräykset voivat koskea esimerkiksi voimajohtojen toteutustapaa. Yleiskaavaa laadittaessa ei yleensä voida ottaa huomioon yksityiskohtaisesti voimajohdon toteuttamiseen liittyviä ympäristön reunaehtoja, joten voimajohdon teknisen toteutustavan ohjaaminen voi olla haastavaa. Kaavaratkaisun pitää olla myös teknistaloudellisesti toteutuskelpoinen.

Kun kaavoja laaditaan, käydään vuoropuhelua myös sähköverkkoyhtiöiden kanssa ja huomioidaan sähköverkkojen kehittämistarpeet pitkällä aikavälillä sekä sovitetaan niitä ympäristöön ja lähialueen suunniteltuun maankäyttöön. Vuoropuhelun avulla pyritään löytämään ratkaisuja, jotka ovat sähköverkkojen kehittämisen kannalta toimivia sekä yhteensovitettavissa alueen maankäytön kannalta.

Voimajohtoverkkoa on osoitettu maakuntakaavoissa, ja ne tulee huomioida yleiskaavaa laatiessa. Yleiskaavoissa osoitetaan tarvittavat johtokäytävät yleispiirteisellä tasolla. Asemakaavoissa

osoitetaan nykyisten ja tiedossa olevien voimajohtojen edellyttämät suojaetäisyydet ja voidaan yhteensovittaa johdon tarkempaa sijaintia yhdessä sähköverkkoyhtiön kanssa. Kaavojen vaikutukset arvioidaan. Voimajohtojen toteutus ei edellytä niiden osoittamista kaavoissa, vaan niiden rakentaminen perustuu lunastusmenettelyyn.

Yleiskaavan sisältövaatimusten (alueidenkäyttölain 39 §) mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mm. mahdollisuudet energiahuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Jos voimajohdon sijainti on ratkaistu yleiskaavassa ja alueen läheisyydessä on voimajohdon sijaintiin vaikuttavia tekijöitä kuten asutusta tai luonto- ja maisema-arvoja, on yleiskaavassa osoitettu ratkaisu lähtökohtana yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Yleiskaavassa tai asemakaavassa voidaan määrätä sähkölinjan toteutustavasta. Vantaan yleiskaavassa ei ole määritelty voimajohtojen toteutustapaa lukuun ottamatta Länsisalmi-Viikinmäki 400 kV:n voimajohtoyhteyttä, joka on alun perin suunniteltu toteutettavaksi maakaapelina.

Yleiskaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan on säädetty alueidenkäyttölain 42 §:ssä. Sen mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellussa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessä muutoin toimenpiteisiin ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. Alueidenkäyttölaki siis edellyttää, että yleiskaava on ohjeena yleiskaavassa osoitettua voimajohtolinjausta toteutettaessa.

Poikkeaminen yleiskaavassa osoitetusta ratkaisusta on mahdollista tietyin edellytyksin ja perustellusta syystä. Perusteluja poikkeamiselle voi olla esimerkiksi poikkeamisen vähäisyys, yleiskaavan tavoitteiden mukaisuus ja ratkaisun vaikutukset ympäristöön ja maanomistajien yhdenvertaiseen kohteluun.

Kaavoitusprosessin vaiheet

Yleiskaavan laatimisen vaiheita ovat aloitusvaihe, valmisteluvaihe, ehdotuksen laatiminen ja käsittely sekä hyväksyminen ja voimaantulo. Aloitusvaiheessa kaavoitus käynnistetään ja kuulutetaan kaavan vireilletulosta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma laaditaan ja asetetaan nähtäville. Lähtötiedot kootaan ja ohjelmoidaan tarvittavat lisäselvitykset. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestetään. Aloitusvaiheessa voidaan kaavan tavoitteisiin tuoda esimerkiksi voimajohtoverkkoja koskevia tavoitteita.

Valmisteluvaiheessa kaavatyön tavoitteet tarkennetaan. Valmisteluaineisto valmistellaan ja asetetaan nähtäville. Valmisteluaineistosta saadut palautteet ja lausunnot käsitellään. Valmisteluaineisto voi koostua esimerkiksi lähtötiedoista, selvityksistä, vaihtoehtoista ja/tai kaavaluonnoksesta ja niiden vaikutusten arvioinnista sekä kaavaselostuksesta. Valmisteluaineisto voi sisältää esimerkiksi vaihtoehtoisia voimajohtolinjauksia ja niiden vaikutusten vertailua. Vantaan yleiskaavan 2020 valmisteluvaiheessa käytiin läpi sähköverkkojen kehittämistarpeet kaikkien verkkoyhtiöiden kanssa. Vantaan kautta kulkee useiden sähköverkkoyhtiöiden voimajohtoja: Vantaan Energia Sähköverkot Oy, Fingrid Oyj, Nurmijärven Sähköverkko Oy, Helen Sähköverkko Oy, Caruna Oy, Sipoon Energia Oy ja Keravan Energia Oy.

Ehdotusvaiheessa laaditaan valmisteluaineiston ja siitä saadun palautteen perusteella kaavaehdotus ja kaavaselostus. Vaikutusten arviointia päivitetään. Kaavaehdotus asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään muistutukset ja lausunnot. Vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin laaditaan. Ehdotusvaiheessa ei enää esitetä vaihtoehtoisia voimajohtolinjauksia.

Hyväksymis- ja voimaantulovaiheessa kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavan. Hyväksymispäätöksestä tiedotetaan ja kaavan voimaantulosta kuulutetaan. Mikä kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta, kaupunki laatii vastineet valituksiin. Hyväksymis- ja voimaantulovaiheessa kaavaratkaisua ei enää voi muuttaa, mutta hallintotuomioistuimet saattavat kumota osia kaavasta tai kaavan kokonaisuudessaan, mikäli se katsotaan lainvastaiseksi.

Aviapolis-Keimola -voimajohtoon kaavoitus

Aviapolis-Keimola -voimajohtoyhteyden reitti perustuu yleiskaavoissa osoitettuun linjaukseen, joka osoitettiin ensimmäisen kerran yleiskaavaan 1983 Keimola-Tuusula (Ruotsinkylä) välille ja linjausta muutettiin Lapintien AP-alueiden välistä 1992. Tuolloin se sovitettiin muuhun maankäyttöön, ja reitti on huomioitu mm. suunnittelutarveratkaisuja myöntäessä.

Yleiskaavaa 2020 laadittaessa arvioitiin vaihtoehtoisia linjauksia Seutulan peltoaukean/Seutulan Isoniitun ylityksen osalta, sillä taustaselvityksissä nousi esiin uusi yhteystarve Keimolan sähköasemalta Aviapoliksen suuntaan. Peltoaukean yli oli tarve kahdelle voimajohtoyhteydelle. Yleiskaavaluonnoksessa tutkittiin kolmea vaihtoehtoa, joista yleiskaavaehdotukseen valittiin se, jossa molemmat yhteydet kulkevat samassa johtokäytävässä ja reitti haarautuu peltoaukean reunan lähellä.

Vantaan yleiskaava 2020 on laadittu alueidenkäyttölaissa säädetyn kaavaprosessin mukaisesti. Prosessin tarkoituksena on ollut varmistaa riittävä vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi ennen poliittista päätöksentekoa. Yleiskaavaa laadittaessa alueen asukkailla, maanomistajilla ja muilla osallisilla on ollut mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun.

Yleiskaavan 2020 luonnos on ollut nähtävillä 18.2. - 29.3.2019. Nähtävilläolon aikana järjestettiin yleisötilaisuuksia, ja osallisilla on ollut mahdollisuus jättää luonnoksesta mielipiteensä. Yleiskaavaehdotus oli nähtävillä 22.04.-18.06.2020 (KH 6.4.2020 § 7). Kevään 2020 koronaviruksen aiheuttamasta poikkeustilasta ja kokoontumisrajoituksista johtuen ehdotusvaiheen vuorovaikutus toteutettiin hyödyntämällä sähköisiä välineitä mahdollisimman laajasti. Nähtävilläoloaikaa pidennettiin tavanomaisesta 30 päivästä 58 päivään. Yleiskaavaehdotuksesta oli mahdollisuus jättää muistutus. Kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan 25.1.2021. Hyväksymispäätöksestä oli mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen. Yleiskaavan voimajohtomerkinnöistä ei valitettu. Yleiskaava tuli voimaan kuulutuksella 11.1.2023.

Voimajohtohankkeiden suunnittelu ja toteutus

Verkonhaltijalla on velvollisuus huolehtia sähkön riittävydestä (Sähkömarkkinalaki 19 §). Jakeluverkonhaltijan on huolehdittava, että jakeluverkon rakentamista koskevasta suunnittelusta tiedotetaan kunnille. Jakeluverkonhaltijan on yhdessä vastuualueensa kuntien kanssa muutoinkin huolehdittava riittävästä yhteistoiminnasta siten, että kuntien maankäyttöä koskevat näkökohdat tulevat verkon sijoittamisessa huomioon otetuiksi. (17 §)

Sähköverkkoja suunnitellaan kokonaisuutena. Toteutustapa vaikuttaa muihinkin osiin, mikä tulee suunnitteluvaiheessa huomioida. Sähköverkkoyhtiöt vastaavat sähköverkon suunnittelusta ja rakentamisesta.

Voimajohtohankkeen suunnittelu etenee vaiheittain. Voimajohtoreitin alustavassa suunnittelussa selvitetään alustavia vaihtoehtoja tarvittaville yhteyksille. Alustavaa suunnittelua voidaan tehdä esimerkiksi maakuntakaavan tai yleiskaavan vireillä ollessa, jotta reittitarpeet voidaan huomioida kaavoissa.

Mikäli voimajohto osoitetaan kaavassa, koskee kaavaa alueidenkäyttölain 62 § mukainen vuorovaikutusmenettely. Alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

YVA-lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely koskee vähintään 220 kilovoltin maanpäällisiä voimajohtoja, joiden pituus on yli 15 kilometriä (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017, Liite 1 Hankeluettelo, kohta 8) b) Lisäksi joissakin hankkeissa voidaan edellyttää YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa. Pääsääntöisesti 110 kV voimajohtohankkeet eivät edellytä YVA-menettelyä. Mikäli YVA-menettelyä edellytetään, sisältyy siihen YVA-lain mukainen vuorovaikutusmenettely, jossa kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea.

Voimajohtohankkeen vaiheet

Voimajohdon esisuunnittelussa selvitetään alustava reitti, kartoitetaan ympäristö- ja kaavavaatimukset sekä käydään viranomaisneuvottelut. Yleissuunnitteluvaiheessa reittiä tarkennetaan, tehdään maastotutkimuksia ja aloitetaan yhteydenpito maanomistajiin. Voimajohtohankkeissa osallisena ovat maanomistajat, joiden omistamille kiinteistöille suunniteltu johto tai sen aiheuttamat rajoitusalueet sijoittuvat. Muilla, kuten lähialueen asukkailla, ei ole virallista asemaa prosessissa.

Esisuunnittelun vaiheet

- Johdon rakentaja (verkkoyhtiö, suunnittelukonsultti) tekee alustavan reittisuunnitelman, jossa selvitetään ja huomioidaan kaavoitustilanne (maakunta-, yleis- ja asemakaavat) sekä selvitetään ympäristö-, kulttuuri- ja luontokohteet.
- Johdon rakentaja järjestää viranomaisneuvottelut johtohankkeen kannalta keskeisten tahojen kanssa: Vantaan kaupunki, Vantaan ympäristökeskus, Uudenmaan liitto, Vantaan kaupunginmuseo, Lupa- ja valvontavirasto sekä elinvoimakeskukset (ent. ELY-keskusten tehtävät siirtyneet näihin). Viranomaisneuvottelussa päätetään, mitä reittivaihtoehtoa edistetään. Mikäli reitti on osoitettu oikeusvaikutteisissa kaavoissa, ovat nämä lähtökohtana reitille. Viranomaiset määrittelevät, millaisia selvityksiä (esim. ympäristö, arkeologia, liikenne jne.) johdon rakentajan tulee suunnitella reitillä tehdä.
- Johdon rakentaja tekee hankkeelle ympäristöselvityksen voimajohtohankkeen ympäristöselvityksestä annettujen ohjeiden ja viranomaisneuvotteluissa sovittujen linjausten mukaisesti. Viranomaisen kanssa sovitaan tarvittavien selvitysten laajuudesta. Selvitykset kattavat kaikki olennaiset ympäristönäkökohdat, joita voimajohdon sijoittamisesta, reitistä ja rakentamisesta aiheutuu. Näitä ovat mm. luontoarvot, arvokkaat lajit (ml. liito-orava ja muuttolinnut), maisemavaikutukset, vaikutukset vesistöön (ml. norot) ja ihmisiin. Ympäristöselvitys on sisällöltään samantapainen kuin YVA-selostus. Ympäristöselvitystä varten tehdään tarvittavat luontoselvitykset maastossa. Lisäksi teetetään arkeologinen inventointi viranomaisneuvotteluissa sovitun mukaisesti. Nämä kaikki selvitykset on tehty kyseiselle hankkeelle ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta. Samoja ympäristönäkökohtia on myös selvitetty jo yleiskaavan laatimisen aikana.
- Johdon rakentaja pyytää tarvittavilta viranomaisilta lausunnot. Lausuntopyyntöön liitetään tehdyt selvitykset. Johdon suunnittelua edistetään viranomaislausuntojen pohjalta. Tarvittaessa johdon rakentaja teettää lausunnoissa vaaditut lisäselvitykset. Myös kaupungilta pyydetään voimajohtohankkeesta ja sen sijainnista kaupungilta lausunto, joka liitetään lunastuslupahakemukseen. Kaupunki voi lausunnossaan ottaa kantaa voimajohdon toteutustapaan ja reunaehtoihin.
- Johdon rakentaja hakee johdolle hankeluvan Energiavirastolta. Sähkömarkkinalain 16 §:n 1 momentin mukaan hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sähköjohdon rakentaminen on sähkön siirron turvaamiseksi tarpeellista. Hankeluvassa ei määrätä sähkönjohdon reittiä, eikä hankelupa siten ota kantaa rakennettavan sähköjohdon ympäristövaikutuksiin ja maankäyttöön.

- Johdon rakentaja hakee johtoreitille tutkimusluvan Maanmittauslaitokselta.

Yleissuunnittelun vaiheet

- Johdon rakentaja tarkentaa esisuunnitteluvaiheen reittiä ja määrittelee alustavat pylväspaikat ja -rakenteet.
- Tutkimusluvan saatuaan johdon rakentaja selvittää johtoreitin maanomistajat ja informoi maanomistajia alkavista tutkimusluvan mukaisista maastotöistä ensisijaisesti infokirjeellä. Informointi tehdään viimeistään kahta viikkoa ennen maastotöitä. Tutkimusluvan mukaisissa maastotöissä ei tehdä mitään peruuttamatonta ja vältetään vahingon aiheuttamista. Maastotyöt tarkoittavat käytännössä lähtötietojen hankkimista, pylväspaikkojen merkkäämistä ja maaperätutkimuksia (kairaukset) pylväspaikoille. Mikäli maastotutkimuksissa tulee vahinkoja, johdon omistaja luetteloii vahingot ja laatii maanomistajakohtaiset maastotöiden vahinkolaskelmat.
- Maastotutkimusten tulosten pohjalta johdon suunnitelmaa tarkennetaan mm. Pylväspaikkojen ja -rakenteiden sekä tarvittavien maadoitusrakenteiden osalta.
- Johdon rakentaja kontakti maanomistajat ja käy sopimusneuvottelut maanomistajien kanssa. Ensisijaisesti pyritään sopimaan johdon sijoittamisesta ja huomioimaan maanomistajien toiveet tekniset reunaehdot huomioiden. Mikäli maanomistaja suostuu ennakkosopimukseen johdon omistajan kanssa, on maanomistaja oikeutettu 10 prosenttia suurempaan haittakorvaukseen kuin mitä hän saa ilman ennakkosopimuksen laatimista lunastuskorvauksen kautta.
- Johdon rakentaja hakee johdolle lunastuslupaa. Tehdyt selvitykset ja viranomaislausunnot liitetään lunastuslupahakemukseen. Lunastusluvan hakemisen yhteydessä haetaan ennakkohaltuunottoa, joka mahdollistaa johdon rakentamisen aloittamisen. Lunastusprosessin yhteydessä viranomainen järjestää lunastuslain mukaiset lunastuskokoukset ja maanomistajien kuulemiskokouksen. Lunastusmenettely on kuvattu alla. Lunastuslupamenettelyn jälkeen rakennusurakka kilpailutetaan.

Lunastuslupamenettelyn kuvaus

Ennakkosopimusneuvottelut:

- Ennen lunastuslupahakemuksen jättämistä verkkoyhtiö käy aina johtoalueella olevien kiinteistöjen omistajien kanssa ennakkosopimusneuvottelut (maanomistajaneuvottelut). Neuvotteluiden tarkoituksena on luvittaa johdon rakentaminen sopimuksilla.
- Maanomistajaneuvotteluissa kiinteistöjen omistajille tarjotaan ennakkosopimusta. Hyväksymällä sopimuksen maanomistaja hyväksyy ennakkohaltuunoton ja rakentamisen aloittamisen ennen lunastuspäätöstä. Ennakkosopimuksen tehneille maanomistajille maksetaan lunastuskorvauksen lisäksi ylimääräinen kertakorvaus, jonka suuruus on 10 % määrättävästä lunastuskorvauksesta.

Lunastusluvan hakeminen:

- Lunastuslupahakemuksen yhteydessä haetaan ennakkohaltuunottolupaa, jolla johdon rakentaminen voidaan käynnistää ilman lunastustoimituksen loppuunsaattamista. Mikäli

kaikki maanomistajat eivät tee ennakkosopimusta, lunastuslupahakemus jätetään TEM:lle ja luvan myöntämisestä päättää valtioneuvosto.

- Osallisina lunastusmenettelyssä ovat kiinteistöjen omistajat ja käyttöoikeuden haltijat (esim. vuokra ja rasiteoikeudet). Osallisina voi olla myös kunta ja viranomaisia, kuten Lupa- ja valvontavirasto (LVV). Osallisille järjestetään kuulemistilaisuus, jonka jälkeen heillä on 30 vuorokautta aikaa toimittaa kirjalliset lausunnot. Lunastuslupapäätökseen voivat hakea muutosta ne asianosaiset, joiden oikeutta tai etua päätös koskee. Valitus tehdään korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Lunastusluvan käsittelyaika tällä hetkellä on vähintään 18 kuukautta.
- Mikäli kaikkien maanomistajien kanssa saadaan tehtyä ennakkosopimukset, lunastuslupahakemus jätetään Maanmittauslaitokselle. MML käsittelee lupahakemuksen ja myöntää lunastusluvan. Tässä tapauksessa ei järjestetä kuulemiskokousta. Käsittelyaika on tällä hetkellä n. 5-6 kuukautta.

Lunastustoimitus:

- Lunastusluvan myöntämisen jälkeen Maanmittauslaitos käynnistää lunastustoimituksen, johon kuuluu alkua- ja loppukokous sekä tarvittaessa tehtävä arviointikatselmus.
- Alkukokouksessa (ennen rakentamista) todetaan toimituksen kulku ja osapuolet, määritellään lunastettava alue tai käyttöoikeus, sekä myönnetään ennakkohaltuunotto, joka mahdollistaa rakentamisen aloittamisen.
- Arviointikatselmus voidaan järjestää ennen rakentamista ja/tai rakentamisen aikana tarvittaessa. Maastokäynnillä arvioidaan haitat ja vahingot sekä korvausperusteet.
- Loppukokouksessa (rakentamisen jälkeen) määritetään lunastuskorvaukset lopullisen toteutuksen mukaisesti sekä saatetaan lunastustoimitus päätökseen.
- Lunastustoimituksessa tehdyistä päätöksistä on erillinen muutoksenhakuoikeus. Valitus tehdään maa-oikeuteen (käräjäoikeuden yhteydessä toimiva erikoistuomioistuimien).
- Maanomistajalla on oikeus hakea ennakkokorvausta (enintään 75 % arvioidusta lopullisesta, haltuun otettava omaisuus koskevasta korvauksesta) ennen lopullista lunastuskorvauksen määrittämistä.

Rakentamisen vaiheet

Voimajohdon rakentamisen ensimmäisessä vaiheessa johtoauealta ja pylväspaikoilta poistetaan puusto sekä tehdään muut tarvittavat ennakkotyöt rakentamista varten. Pylväiden perustukset rakennetaan maasto- ja pohjaolosuhteet huomioiden. Voimajohdon pylväät kuljetetaan työmaalle ja pystytetään perustuksilleen. Sähköjohtimet ja mahdolliset ukkosjohtimet vedetään ja asennetaan pylväiden varaan. Lopuksi rakennusalue siistitään, tilapäiset rakenteet poistetaan ja varmistetaan, että työt on tehty suunnitelmien mukaisesti. Rakentamisesta mahdollisesti aiheutuneet vahingot korjataan tai korvataan maanomistajille. Hanke tarkastetaan yhdessä tilaajan ja urakoitsijoiden kanssa ennen voimajohdon käyttöönottoa.

Voimajohtojen toteutustavat

Lähtökohtaisesti uudet voimajohdot, erityisesti suuren teholuokan johdot, toteutetaan ilmajohtoina. Poikkeustapauksissa on maakaapelointi mahdollinen sellaisissa kohteissa, joissa sillä voidaan saavuttaa riittävä siirtokapasiteetti ja kokonaisuus on teknis-taloudellisesti kannattava.

Maakaapelointi ei Vantaan Energia Sähköverkkojen mukaan ole Aviapolis-Keimola 110 kV hankkeessa teknisesti eikä taloudellisesti tarkoituksenmukainen ratkaisu. Suunnitteilla oleva voimajohto on 110 kV:n johto, jonka tehtävä on siirtää Vantaalle suuria määriä sähköä ja varmistaa alueen sähkönsaanti pitkälle tulevaisuuteen. Vastaavan siirtokapasiteetin toteuttaminen maakaapelina edellyttäisi useita rinnakkaisia kaapeleita, laajoja maanrakennustöitä sekä suuria maanpäällisiä liityntärakenteita joillekin osuuksille. Tämä lisäisi hankkeen teknistä monimutkaisuutta, ympäristövaikutuksia ja rakentamisen aikaisia haittoja.

Aviapolis-Keimola 110 kV hankkeessa maakaapelointi olisi moninkertaisesti kalliimpi kuin ilmajohto, ja käytettävissä olevien selvitysten perusteella kustannusero on erittäin merkittävä. Sekä lainsäädäntö että kaupungin omistajaohjaus velvoittavat sähköverkkoyhtiötä kehittämään verkkoa mahdollisimman kustannustehokkaasti, jotta asiakkaiden siirtohinnat pysyvät kohtuullisina. 110 kV:n siirtoyhteydet rakennetaan yleensä Suomessa ilmajohtona.

Myös toimitusvarmuuden näkökulmasta ilmajohto on tässä tapauksessa toimivin ratkaisu. Maakaapelissa vikojen paikantaminen ja korjaaminen on hitaampaa kuin ilmajohdossa, mikä voi pitkittää sähkökatkoja vikatilanteissa. Tavoitteena on varmistaa, että Vantaan sähköverkko toimii luotettavasti kaikissa tilanteissa, myös kulutuksen kasvaessa merkittävästi.

Maakaapelilla on myös ympäristövaikutuksia. 110 kV maakaapelin rakentamisen aikana aiheutuvat ympäristövaikutukset ovat huomattavasti suurempia kaapeliojan kaivamisen vuoksi kuin ilmajohdolla. Kaapeliojat tehdään massanvaihtokaivuuna, jossa kaivannon maa-aines korvataan kaapeliasennukseen soveltuvalla kivituhkalla tai hienolla hiekalla. Vaadittava massanvaihtokaivu aiheuttaa myös merkittävän rekkaliikenteen koko kaapeliojan matkalle sekä vaatii työmaateiden rakentamista. Yksistään Seutulan peltojen alueen maakaapeloinnin maamassan siirtoon tarvittaisiin noin 2000 edestakaista rekkakuormaa. Vesistöjen läheisyydessä kaapeliojien kaivu vaatii rakenteita työnaikaisten pintavesien käsittelyyn ja silti vaikutuksia voi kohdistua vesistöihin mm. samentumisena. Joissakin vesistökohteissa rakentaminen maakaapelin rakentaminen voi aiheuttaa vaikutuksia pienvesiin kuten puroihin ja noroihin ja vaatia luonnonsuojelulain mukaista poikkeamista.

Maakaapelointi aiheuttaa maan tasolla johdon keskilinjalla huomattavasti ilmajohtoa suuremman magneettikentän. Maakaapelin magneettikenttä vaimenee ilmajohdon aiheuttamaa magneettikenttää nopeammin siirryttäessä pois johdon keksilinjalta. Ilmajohdon aiheuttamat magneettikentän arvot alittavat reilusti määräysten mukaiset arvot. Samoin kentänvoimakkuudet alittavat huomattavan alhaiset suosituksen mukaiset arvot.

Maakaapelin yläpuolisen alueen käyttö on yhtä lailla rajoitettua kuin ilmajohtojen alapuolisen alueen käyttö. Maakaapelin johtoalue on jonkin verran ilmajohtoa pienempi. Maakaapelin päälle ei voi istuttaa puustoa tai rakentaa rakennuksia, rakennelmia tai teitä. Näin ollen sillä samankaltaisia vaikutuksia maankäyttörajoittava tekijänä kuin ilmajohdolla. Metsäisillä alueilla luontoon ja lajistoon kohdistuu myös samanlaisia vaikutuksia, koska alueelta joudutaan poistamaan puusto. Maakaapelilla on vähemmän vaikutuksia linnustoon ja maisemaan kuin ilmajohdolla.

Valtuustoaloite voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Valtuustoaloite voimajohtohankkeiden päätöksenteon, vaikuttamisen ja omistajaohjauksen selkiyttämiseksi Vantaan Energian Sähköverkot Oy on käynnistänyt suunnitellun uuden kaksipiirisen 110kV suurijännitteisen voimalinjan rakentamisen Vantaan alueella, josta kritiikkiä saanut osa kulkisi Aviapoliksesta Seutulan ja Lapinkylän kautta Keimolaan. Voimajohdon osalta keskusteluun on sekä asukkaiden että järjestöjen toimesta esitetty lukuisia huolenaiheita. Lisäksi voimalinjan päätöksenteon ja vaikuttamisen prosessit ovat jääneet osin epäselviksi myös luottamushenkilöille. Yksi huolta herättävä seikka on voimajohdon vaikutukset luontoon, maisemaan ja olemassa olevaan asutukseen. Nyt suunnitellun sähkölinjan alla Lapinkylän metsässä on mm. kaapelilinjalla luonnostilaisena suojeltava noro sekä Vantaan kaupungin liito-oravan suojeluohjelman mukainen liito-oravien kulkuyhteys. Seutulassa sähköverkko kulkee maakuntakaavassa vaalittavassa kulttuurihistoriallisessa maisemassa ja on uhka erityisesti isoille muuttolinnuille, jotka käyttävät Seutulan peltoja levähtämispaikkanaan. Myös Ely keskus on lausunnossaan ottanut kantaa siihen, että uuden ilmajohdon rakentaminen heikentäisi merkittävästi tärkeän lintualueen arvoa eikä sitä tulisi rakentaa kyseiseen kohtaan ilmajohdona. Keskustelussa voimalinjasta on vedottu sen olevan merkittynä yleiskaavaan. Samaan aikaan kaupunki myös toteaa, ettei voimalinja vaadi yleiskaavamerkintää (lähde: vastaus kuntalaisaloitteeseen 28.1.2026). Voimajohtojen toteuttaminen ei edellytä niiden osoittamista kaavassa sähköasemia lukuun ottamatta. Vantaa voi siis halutessaan tarkastella reittilinjoja uudelleen, tarpeen niin vaatiessa. Tämä mahdollistaa ympäristön, asukkaiden ja maankäytön kokonaisedun kannalta paremmat ratkaisut tilanteissa, joissa alkuperäinen linjaus osoittautuu ongelmalliseksi. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että - Kaupunki antaa selvityksen mitkä ovat mahdollisuudet edellyttää sähköverkkoyhtiöitä toteuttamaan 110 kV:n sähkölinjat maakaapelointina silloin, kun se on kokonaisuutena arvioiden	<u>Aloitteen tekijät</u> Eve Rämö Otso Kivimäki <u>Aloitteen</u> <u>Allekirjoitukset</u> 1.Mika Kasonen 2.Patrik Karlsson 3. Patrik Borg 4. Sirpa Siru Kauppinen 5. Vaula Norrena 6. Topi Liutu 7. Marjo Vacker 8. Nina Nummela 9. Elina Nykyri 10. Gashaw Bibani 11. Tiina Tuomela 12. Marja Ahava 13. Jenni Alasuutari 14 Paula Lehmuskallio 15. Victor Snellman 16. Tia Seppänen 17. Heidi Blomberg 18. Tuomas Vanhanen 19. Kai-Ari Lundell 20. Tuire Kaimio 21. Tomi Puikkonen 22. Anitta Orpana 23. Eva Tawasoli 24. Antero Eerola 25. Reija Friman 26. Chau Nguyen 27. Funda Demiri 28. Loviisa Kaartokallio 29. Suvi Karhu 30. Jorma Hentilä 31. Jussi Vähäkangas 32. Jenni Karemo 33. Juha Suoniemi 34. Maarit Raja-Aho

perusteltua ja hyödyllistä ympäristön, eläinlajien sekä alueen asukkaiden kannalta. -Selvityksessä tulee tarkastella myös keinoja, joilla kaupunki voi vaikuttaa sähkölinjojen toteutustapaan lainsäädäntö ja kuntien toimivalta huomioon ottaen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemavaikutuksiin, luonnon monimuotoisuuteen, asuinympäristön viihtyisyyteen sekä pitkäaikaisiin ympäristövaikutuksiin. - Pyydämme kaupunkia luomaan kuvauksen voimalinjojen päätöksenteon prosesseista ja Vantaan vaikuttamiskeinoista asian eri vaiheissa ja asukkaiden kuulemisesta sekä osallistamisesta voimajohtohankkeiden osalta. -Selvityksen pohjalta kaupungin tulee arvioida, millaisia linjauksia ja toimintamalleja Vantaa jatkossa noudattaa sähkölinjahankkeiden ohjauksessa ja kaavoituksessa. -Me allekirjoittaneet valtuutetut haluamme vastauksen siihen, tarvitseeko voimalinjahankkeiden noudattaa miltä osin yleiskaavan määrittelemää linjaa, ja miltä osin linjasta voidaan poiketa ja millä perusteilla. Mitkä ovat tilanteet ja prosessit joilla kaupunki tarkastelee vaihtoehtoisia linjauksia? -Millä tavoin Vantaa voi käyttää omistajaohjausta Vantaan Energian voimalinjahankkeiden suunnittelun ja toteutuksen osalta. Allekirjoitukset Eve Rämö Otso Kivimäki	35. Juha Järä 36. Anu Hall 37. Mika Niikko



19 §

Vastaus Victor Snellmanin ja Patrik Karlssonin sekä 30 muun valtuutetun aloitteeseen ruotsinkielisen varhaiskasvatusryhmän avaaminen Kivistöön syksyllä 2026 ja kielellisten palveluiden pilottimalli /KK (kvalt)

VD/2243/00.02.00.03/2026

KK/E-LS/SR

Victor Snellman ja **Patrik Karlsson** sekä 30 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan kaupungin on toimittava ripeästi varmistaakseen kielelliset oikeudet ja estääkseen veronmaksajien pako naapurikuntiin. Kivistön suuralueen kasvu ja kesän 2025 puistoruokailussa tehdyt havainnot osoittavat, että ruotsinkielisille varhaiskasvatuspalveluille on välitön ja kasvava tarve. Perheet Kivistöstä ja lähialueilta, esimerkiksi Seutulasta, harkitsevat muuttoa pois Vantaalta, koska lähipalveluita ei ole saatavilla omalla kielellä.

Vastikään valmistuneessa VOXIT-kyselyssä vastaajista haluaa Kivistöön ruotsinkielisen päiväkodin 13 %, peruskoulun 11 % ja kielikylpyluokan 17 %. Lukemat ovat huomattavan suuret verrattuna Vantaan ruotsinkielisten keskimääräiseen osuuteen.

Aiempi yritys perustaa ryhmä Kivistön Aurinkokiven koululle epäonnistui puutteellisen tiedotuksen vuoksi, ei kysynnän puutteen vuoksi. Toisin kuin usein oletetaan, hankkeen resursointi ei ole kynnyskysymys: tarve on vain muutamalle ruotsinkieliselle kasvattajalle.

Vantaalla Hakunilaan on rakenteilla päiväkotitalo Silva, joka on kaupungin ensimmäinen päiväkotitalo, jossa suomen- ja ruotsinkielinen päiväkotitalo toimivat samassa rakennuksessa. Näin saa tilaratkaisut ja esimerkiksi ruokailut hyödynnettyä tehokkaasti. Silti ratkaisussa otetaan huomioon mm. eri kielten pedagogiset tarpeet ja hallinnollinen vastuunjako.

Tästä konseptista voi ottaa elementtejä ja kehittää Kivistöön samalle pohjalle rakentuva ratkaisu.

Jotta vastaamme asukkaiden tarpeeseen ja turvaamme alueen pito- ja vetovoiman, toiminnan on aloitettava viimeistään syksyllä 2026.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki:

1. Käynnistää välittömästi kohdennetun tarveselvityksen ja aktiivisen ilmoittautumisprosessin Kivistön ja lähialueiden ruotsinkielisille perheille hyödyntäen suoraa asukasviestintää.
2. Varaa tarvittavat resurssit ja tilat siten, että ruotsinkielinen päiväkotiryhmä tai -yksikkö aloittaa toimintansa Kivistössä mielellään syksyllä 2026, kuitenkin viimeistään elokuussa 2027.
3. Vakiinnuttaa Kivistön hankkeen pohjalta ”Vantaan mallin”, jossa kaikkien asuinalueiden kielivähemmistöpalvelut markkinoidaan ja resursoidaan ennakoivasti ennen kuin perheet tekevät päätöksiä muualle muuttamisesta.”

Kaupunginvaltuusto 23.3.2026 § 15

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.



Liite:

- allekirjoitettu Victor Snellmanin ja Patrik Karlssonin aloite ruotsinkielisen varhaiskasvatusryhmän avaaminen Kivistöön syksyllä 2026 ja kielellisten palveluiden pilottimalli

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Valtuustoaloitteessa esitettiin, että Kivistöön perustetaan syksystä 2026 alkaen ruotsinkielinen varhaiskasvatusryhmä, ja että Vantaalle kehitetään toimintamalli, jossa palvelua tarjotaan vähemmistökielillä kaikilla asuinalueilla. Palveluverkkoa suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon seuraavat näkökohdat.

Palvelun järjestämisvelvollisuus

Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palvelutarjonnan suunnittelussa Vantaan kaupunki hyödyntää lasten määrää koskevia ennusteita. Varhaiskasvatuspalvelut suunnitellaan 85 prosentin osallistumisasteen perusteella, eli lähtökohtana on, että 85 % 1–6-vuotiaista lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen.

Ennuste ruotsinkielisten 1–6-vuotiaiden lasten määrästä

Varhaiskasvatuksen palveluverkon suunnittelun tulee perustua ennusteisiin niiden lasten ikäryhmästä, joilla on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen. Alla olevasta taulukosta käy ilmi ruotsinkielisten 1–6-vuotiaiden lasten määrän alueittainen ennuste vuosille 2026–2033.

Alue	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Vantaa	343	349	337	345	348	352	355	356
Myyrmäen suuralue	87	84	75	75	76	76	76	75
Kivistön suuralue	24	27	28	32	36	36	36	37
Aviapoliksen suuralue	46	45	41	41	39	39	40	40
Tikkurilan suuralue	87	88	85	86	85	86	87	87
Koivukylän suuralue	29	32	35	37	37	38	39	39
Korson suuralue	27	29	29	29	30	30	30	30
Hakunilan suuralue	42	42	43	43	43	44	45	45

Koska noin 30 prosentilla ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen lapsista on muu äidinkieli kuin ruotsi, ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen peittävyysaste on vuonna 2026 väestöennusteeseen nähden noin 100 prosenttia. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa paikan tarvitsevien lasten kokonaismäärää vuonna 2033 voidaan arvioida realistisesti seuraavan laskelman perusteella:



Ennuste ruotsinkielisten 1–6-vuotiaiden lasten määrästä vuonna 2033	Osallistumisaste 85%	30 % lisäys muunkielisistä lapsista	Paikkatarve yhteensä
356	303	91	394

Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen palvelutarjonta Vantaalla vuonna 2026

Vantaalla ruotsinkielistä varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa joko kaupungin omana toimintana tai yksityisten palveluntuottajien toimesta palvelusetelillä tai lasten yksityisen hoidon tuella. Alla olevasta taulukosta ilmenevät kunnallisen ja yksityisen ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen paikkakapasiteetti sekä käytetyt paikat.

Kunnallinen päiväkoti	Paikkamäärä / Varhaiskasvatus + esiopetus	Käytetyt paikat
Trollebo daghem	63	54
Håkansböle daghem - Västersundom förskola	42 + 14	53,5
Mårtensdal daghem och förskola	147	128,5
Dickursby daghem och förskola	119	112
Kunnallinen yhteensä	378	353
Yksityinen palveluntuottaja		
Dagvårdsföreningen Fyndet (4 yksikköä)	56	56
Folkhälsan daghemmet Lyckoslanten (Ruotsinkielinen varhaiskasvatus sekä kielikylpyvarhaiskasvatus)	21	21
Yhteensä	455	430



Laskelma osoittaa, että ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kapasiteetti on riittävä vuoteen 2033 saakka. Jos ruotsinkielistä palveluverkkoa laajennetaan alueille, joilla palvelua ei tällä hetkellä ole, on nykyisissä yksiköissä vastaavasti vähennettävä paikkojen määrää, koska palvelutarve ei kasva. Tällainen muutos voi heikentää nykyistä palveluverkkoa ja lisätä henkilöstön rekrytointihaasteita, sillä tutkimusten mukaan pieniin yksiköihin on vaikeampi rekrytoida henkilöstöä kuin suurempiin yksiköihin.

Laadukas varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus muodostaa koulutusjärjestelmämme perustan. Sillä on ratkaiseva merkitys lasten kasvulle ja kehitykselle, ja se luo pohjan myöhemmälle koulupolulle. Oppimistulosten heikkenemiseen ei voida vastata pelkästään perusopetuksessa, vaan tarvitaan varhaisia ja laaja-alaisia yhteiskunnallisia toimia.

Kaikenlainen varhaiskasvatus ei kuitenkaan tuota toivottuja tuloksia, vaan toiminnan on oltava laadukasta. Kaiken toiminnan tulee perustua pedagogisiin lähtökohtiin. Vantaalla lasten kielitaustat ovat moninaiset, ja monet ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista ovat kaksikielisiä siten, että ruotsi on heidän heikompi kielensä. Lapsen kielellistä kehitystä tuetaan ennen kaikkea tietoisella ja laadukkaalla pedagogiikalla. Tämä edellyttää henkilöstöltä vahvaa pedagogista osaamista sekä riittävää ruotsin kielen taitoa, jotta he voivat toimia kielellisinä malleina ja tukea lasten oppimista.

Laadukkaan ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen keskeinen edellytys on, että saatavilla on riittävästi osaa-vaa ja kelpoista henkilöstöä, jolla on hyvä ruotsin kielen taito. Useissa tutkimuksissa on todettu, että henkilöstön rekrytointi voi olla haastavaa pieniin yksiköihin tai ryhmiin, joissa toimintakieli poikkeaa yksikön enemmistökielestä. Tämä vaikuttaa mahdollisuuksiin vahvistaa ruotsin kielen käyttöä johdonmukaisesti arjessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa Selvitys ruotsinkielisestä varhaiskasvatuksesta Suomessa (2026) todetaan, että kaksikielisten kuntien oppimisympäristöt alueilla, joilla enemmistökieli on suomi, ovat usein rajallisempia ja ympäröivä suomenkielinen kulttuuri vähentää luonnollista ruotsinkielistä vuorovaikutusta. Ylläpitämällä Vantaalla riittävän suuria ruotsinkielisiä yksiköitä voidaan vahvistaa ruotsinkielistä toimintaympäristöä ja siten tukea paremmin lasten kielellistä kehitystä.

Pienet yksiköt tai suomenkielisten päiväkotien ruotsinkieliset ryhmät ovat myös alttiimpia henkilöstön poissaolojen ja sairaustapausten vaikutuksille. Jos sijaisia joudutaan ottamaan suomenkieliseltä puolelta, lasten lakisääteisen oikeuden toteutuminen ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen voi vaarantua. Ulkopuolisten sijaisten palkkaaminen puolestaan lisää toiminnan kustannuksia.

Vantaalla järjestettiin ruotsinkielistä varhaiskasvatusta suomenkielisessä Kartanonkosken päiväkodissa ajalla 1.8.2016–31.7.2018. Toiminta lopetettiin ruotsinkielisen henkilöstön rekrytointivaikeuksien vuoksi, minkä seurauksena toiminta ei täyttänyt lain ja opetussuunnitelman määräyksiä varhaiskasvatuksen toimintakielestä.

Tilat

Päiväkotitoiminnan tilojen turvallisuuden ja terveellisuuden varmistamiseksi on otettava huomioon useita säädöksiä ja ohjeita. Rakennuksen turvallisuuteen vaikuttavat monet tekijät, kuten yksikön koko, taroituksenmukainen mitoitus ja tilaratkaisut. Tämä tarkoittaa, että tilojen tulee olla nimenomaan toimintaa varten suunniteltuja. Kivistössä ei tällä hetkellä ole vapaita tiloja ruotsinkieliselle varhaiskasvatustoiminnalle. Kivistöstä pääsee junalla Martinlaakson asemalle viidessä minuutissa, ja asemalta on noin yhden kilometrin matka Martinlaakson päiväkotiin.

Kivistössä on tällä hetkellä suomenkielisessä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 1 071 paikkaa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa 286 paikkaa. Alueen investointien toteutumisesta riippuen kunnallisten varhaiskasvatuspaikkojen määrä on vuonna 2030 yhteensä 1 071–1 155, jolloin varhaiskasvatuspaikkojen



kokonaismäärä on 1 402–1 486. Laskelmien mukaan alueella on vuonna 2035 yhteensä 1 412 lasta ikäryhmässä 1–6 vuotta.

Palveluverkko

Vantaan kaupungilla on vuosien 2026–2029 talouden tasapainotusohjelma. Yksi ohjelman toimenpiteistä on päiväkotien täyttöasteiden nostaminen. Koska ruotsinkielisten varhaiskasvatuspaikkojen määrää ei ole tarpeen lisätä, uusien yksiköiden perustaminen muille alueille Vantaalla edellyttäisi paikkamäärän vähentämistä nykyisissä yksiköissä.

Pienet yksiköt ovat usein haavoittuvampia henkilöstön saatavuuden näkökulmasta, ja kelpoisen henkilöstön rekrytointi pieniin toimintayksiköihin on osoittautunut haastavaksi. Toiminnan hajauttamiseen liittyy merkittävä riski ruotsinkielisten palvelujen turvaamisen kannalta.

Yhteenveto

Edellä esitetyn perusteella kasvatuksen ja oppimisen toimiala katsoo, ettei palveluverkkoon ole tällä hetkellä perusteltua tehdä muutoksia.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 19

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Victor Snellmanille ja Patrik Karlssonille sekä 30 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kokoomuksen kaupunginhallitusryhmä jätti asialle seuraavan pöytäkirjalausuman, johon yhtyivät sosialidemokraattien ja vihreiden kaupunginhallitusryhmät sekä kaupunginhallituksen jäsen Funda Demiri:

Vantaa on kaksikielinen kunta ja on tärkeää, että myös ruotsinkielisten lasten ja nuorten oppimisympäristöt varmistetaan ja kielellistä kehitystä tuetaan.

Liite:

- allekirjoitettu Victor Snellmanin ja Patrik Karlssonin aloite ruotsinkielisen varhaiskasvatusryhmän avaaminen Kivistöön syksyllä 2026 ja kielellisten palveluiden pilottimalli

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:



varhaiskasvatuksen asiantuntija Eva-Lotta Skogberg, puh. 040 182 4080
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

<i>Ruotsinkielisen varhaiskasvatusryhmän avaaminen Kivistöön syksyllä 2026 ja kielellisten palveluiden pilottimalli</i>	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaan kaupungin on toimittava ripeästi varmistaakseen kielelliset oikeudet ja estääkseen veronmaksajien pako naapurikuntiin. Kivistön suuralueen kasvu ja kesän 2025 puistoruokailussa tehdyt havainnot osoittavat, että ruotsinkielisille varhaiskasvatuspalveluille on välitön ja kasvava tarve. Perheet Kivistöstä ja lähialueilta, esimerkiksi Seutulasta, harkitsevat muuttoa pois Vantaalta, koska lähipalveluita ei ole saatavilla omalla kielellä. Vastikään valmistuneessa VOXIT-kyselyssä vastaajista haluaa Kivistöön ruotsinkielisen päiväkodin 13 %, peruskoulun 11 % ja kielikylpyluokan 17 %. Lukemat ovat huomattavan suuret verrattuna Vantaan ruotsinkielisten keskimääräiseen osuuteen. Aiempi yritys perustaa ryhmä Kivistön Aurinkokiven koululle epäonnistui puutteellisen tiedotuksen vuoksi, ei kysynnän puutteen vuoksi. Toisin kuin usein oletetaan, hankkeen resursointi ei ole kynnyskysymys: tarve on vain muutamalle ruotsinkieliselle kasvattajalle. Vantaalla Hakunilaan on rakenteilla päiväkotitalo Silva, joka on kaupungin ensimmäinen päiväkotitalo, jossa suomen- ja ruotsinkielinen päiväkotitoiminta toimivat samassa rakennuksessa. Näin saa tilaratkaisut ja esimerkiksi ruokailut hyödynnettyä tehokkaasti. Silti ratkaisuihin otetaan huomioon mm. eri kielten pedagogiset tarpeet ja hallinnollinen vastuunjako. Tästä konseptista voi ottaa elementtejä ja kehittää Kivistöön samalle pohjalle rakentuva ratkaisu. Jotta vastaamme asukkaiden tarpeeseen ja turvaamme alueen pito- ja vetovoiman, toiminnan on aloitettava viimeistään syksyllä 2026. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki: 1. Käynnistää välittömästi kohdennetun tarveselvityksen ja aktiivisen ilmoittautumisprosessin	<u>Aloitteen tekijät</u> Victor Snellman Patrik Karlsson <u>Aloitteen Allekirjoitukset</u> 1. Tomi Puikkonen 2. Marjo Vacker 3. Anu Hall 4. Paula Lehmuskallio 5. Elina Nykyri 6. Suvi Karhu 7. Nina Nummela 8. Marja Ahava 9. Gashaw Bibani 10. Mari Hynninen 11. Loviisa Kaartokallio 12. Tiina Tuomela 13. Mika Kasonen 14. Topi Liutu 15. Otso Kivimäki 16. Sirpa Siru Kauppinen 17. Jenni Alasuutari 18. Juha Suoniemi 19. Timo Lahti 20. Chau Nguyen 21. Reija Friman 22. Matti Kotiranta 23. Anitta Orpana 24. Tarja Eklund 25. Jenni Karemo 26. Lauri Kaira 27. Sari Multala 28. Tuire Kaimio 29. Maarit Raja-Aho 30. Juha Järä

Kivistön ja lähialueiden ruotsinkielisille perheille hyödyntäen suoraa asukasviestintää. 2. Varaa tarvittavat resurssit ja tilat siten, että ruotsinkielinen päiväkotiryhmä tai -yksikkö aloittaa toimintansa Kivistössä mielellään syksyllä 2026, kuitenkin viimeistään elokuussa 2027. 3. Vakiinnuttaa Kivistön hankkeen pohjalta "Vantaan mallin", jossa kaikkien asuinalueiden kielivähemmistöpalvelut markkinoidaan ja resursoidaan ennakoivasti ennen kuin perheet tekevät päätöksiä muualle muuttamisesta. <i>Aloite jätetään Vantaan kaupunginvaltuuston kokouksessa 23.3.2026.</i> Victor Snellman Patrik Karlsson Vanda stad måste agera snabbt för att säkerställa språkliga rättigheter och förhindra att skattebetalare flyr till grannkommuner. Tillväxten i Kivistö storstadsområde och resultaten från parkmåltiderna sommaren 2025 visar att det finns ett omedelbart och växande behov av svenskspråkig förskoleverksamhet. Familjer från Kivistö och närliggande områden, såsom Sjöskog, överväger att flytta från Vanda eftersom lokala tjänster inte finns tillgängliga på deras eget språk. I en nyligen genomförd VOXIT-undersökning vill 13 % av de svarande ha ett svenskspråkigt daghem i Kivistö, 11 % vill ha en grundskola och 17 % vill ha en språkbadsklass. Dessa siffror är betydligt högre jämfört med den genomsnittliga andelen svensktalande barn i Vanda. Ett tidigare försök att etablera en grupp vid Kivistös Aurinkokivi skola och daghem misslyckades på grund av otillräcklig information, inte bristande efterfrågan. I motsats till vad man ofta antar är resursfördelningen till projektet inte en tröskelfråga: behovet är bara ett fåtal svensktalande lärare.	
---	--

I Vanda byggs daghemmet Silva i Håkansböle, stadens första daghem där ett finsk- och svensktalande daghem verkar i samma byggnad. Detta möjliggör ett effektivt utnyttjande av utrymme och till exempel måltider. Lösningarna tar fortfarande hänsyn till bland annat de pedagogiska behoven hos de olika språken och fördelningen av administrativt ansvar. Element kan hämtas från detta koncept och en lösning som bygger på samma grund kan utvecklas för Kivistö. För att möta invånarnas behov och säkra områdets bevarande och attraktivitet ska verksamheten påbörjas senast hösten 2026. Initiativ: Vi, undertecknade fullmäktigeledamöter, föreslår att Vanda stad: 1. Omedelbart inleder en riktad behovsbedömning och aktiv registreringsprocess för svensktalande familjer i Kivistö med omnejd, med hjälp av direkt invånarkommunikation. 2. Reservera nödvändiga resurser och lokaler så att en svenskspråkig daghemsgrupp eller enhet kan börja verka i Kivistö, helst hösten 2026, men senast augusti 2027. 3. Etablera "Vandamodellen" baserad på Kivistö-projektet, där språkliga minoritetstjänster i alla bostadsområden marknadsförs och resurser tillförs proaktivt innan familjer fattar beslut om att flytta någon annanstans. <i>Motionen kommer att lämnas in vid Vanda stadsfullmäktiges möte den 23 mars 2026.</i> Victor Snellman Patrik Karlsson	



20 § Vastaus vihreän valtuustoryhmän ja 10 muun valtuutetun aloitteeseen antirasismi- ja yhdenvertaisuuskoulutuksesta kaupunginvaltuustolle /PT (kvalt)

VD/1456/00.02.00.03/2026

PT/MT/S-AP

Vihreä valtuustoryhmä sekä 10 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaa on monimuotoinen ja kansainvälinen kaupunki, jossa asuu ihmisiä erilaisista kieli ja kulttuuri-taustoista. Myös kaupunginvaltuusto on entistä monimuotoisempi edustaen vantaalaisten erilaisia taustoja ja kokemuksia. Kaupunginvaltuusto käyttää merkittävää päätösvaltaa palveluista, resursseista ja linjauksista, jotka vaikuttavat suoraan kaupunkilaisten arkeen.

Poliittisen keskustelun laatu ja päätöksenteon oikeudenmukaisuus ovat demokratian keskeisiä peruspilareita. Jotta voimme varmistaa, että päätökset perustuvat tietoon, yhdenvertaisuuteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, on tärkeää tunnistaa rakenteellisen rasismien, seksismien ja muiden syrjivien rakenteiden vaikutukset päätöksentekoon.

Rasismi ja sukupuoleen perustuva syrjintä eivät ole vain yksilötason ilmiöitä, vaan ne voivat näkyä myös tiedostamattomina ennakkoluuloina, puhetapoina ja rakenteellisina vinoumina. Ne voivat vaikuttaa siihen, miten eri ihmisryhmien tarpeet tunnistetaan, miten heitä koskevista asioista keskustellaan ja millaisia päätöksiä tehdään.

Yhdenvertaisuutta vahvistava ja antirasistinen koulutus tarjoaisi valtuutetuille:

- ajantasaista tietoa rasismien, seksismien ja muun syrjinnän eri muodoista
- välineitä tunnistaa tiedostamattomia ennakkoluuloja ja haitallisia puhetapoja
- ymmärrystä rakenteellisesta eriarvoisuudesta
- keinoja vahvistaa kunnioittavaa ja asiallista poliittista keskustelukulttuuria

Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa osaamista ja yhteistä ymmärrystä siitä, miten voimme toimia vastuullisina päättäjinä monimuotoisessa kaupungissa ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käytännön päätöksenteossa.

Tavoitteena on vahvistaa poliittisen keskustelun laatua, lisätä keskinäistä kunnioitusta ja varmistaa oikeudenmukainen ja yhdenvertainen päätöksenteko kaikille vantaalaisille.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki:

1. Järjestää koko kaupunginvaltuustolle antirasistisen ja yhdenvertaisuutta vahvistavan koulutuksen valtuustokauden aikana.
2. Toteuttaa koulutuksen yhteistyössä asiantuntijatahon kanssa.
3. Huolehtii siitä, että koulutuksen sisältö käsittelee rasismien lisäksi sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja muuta epäasiallista kohtelua sekä kytkeytyy kaupungin yhdenvertaisuus- ja hyvinvointitavoitteisiin.”



Kaupunginvaltuusto 23.2.2026 § 24

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kuntademokratian palvelualue lausuu vastauksenaan seuraavaa:

Kunnan kaikkien toimintojen, mukaan lukien päätöksenteon, tulee olla syrjimättömiä, jolloin mikään ihmisryhmä ja siihen kuuluvat yksilöt eivät saa joutua muita huonompaan asemaan jossakin asiassa. Kunnalla on lisäksi velvollisuus edistää kaikessa toiminnassaan sukupuolten tasa-arvoa (tasa-arvolaki) ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta (yhdenvertaisuuslaki).

Päätöksenteon tulee tunnistaa ihmisten monimuotoisuus. ”Kaikille samaa ja saman verran”-periaate ei huomioi kuntalaisten erilaisia lähtökohtia, valmiuksia ja tarpeita, vaan rakentaa päätöksenteon ja sen myötä palvelut jonkinlaiselle oletetulle keskivertoihmiselle.

Elä sellaisena kuin olet - Vantaan kaupungin toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2026–2029 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 8.6.2026. Suunnitelmassa on antirasistisen työn asiakokonaisuus, johon sisältyy koulutus kaupunginvaltuustolle.

Aloitteessa esitetyt asiasisällöt ovat linjassa em. suunnitelman ja esimerkiksi luottamushenkilötoiminnan eettisten periaatteiden ja kotouttamistoiminnan kanssa. Samalla sisällöt ovat niin laajoja kokonaisuuksia, että niiden käsittelyssä on tehtävä valintoja ja rajauksia. Tulevan koulutuksen ytimessä on valtuuston työ, yhdenvertaisuus ja etenkin rasismin vastustaminen, mutta näihin teemoihin on mahdollista liittää joitakin relevantteja sukupuoli- ja tasa-arvokysymyksiä. Asiantuntijuutta on saatavilla sekä virkakunnan sisältä, että ulkopuolisilta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kumppaneilta.

Kaupunki järjestää valtuustolle antirasismi- ja yhdenvertaisuuskoulutuksen vuoden 2027 aikana. Koulutus toteutetaan osana valtuuston yhteistä työskentelyä.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 20

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa vihreälle valtuustoryhmälle ja kymmenelle muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavasti:

~~Käytännössä koulutus saadaan parhaiten onnistumaan sisäisenä ja lyhyenä etäkoulutuksena vuoden 2027 alussa. Koska kaupunginvaltuutetuille maksetaan palkkioita vain valtuuston päätöksentekotyöstä, tällaisesta koulutuksesta ei makseta palkkiota ja osallistuminen on vapaaehtoista.~~

Kaupunki järjestää valtuustolle antirasismi- ja yhdenvertaisuuskoulutuksen vuoden 2027 aikana. Koulutus toteutetaan osana valtuuston yhteistä työskentelyä.



Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Mika Niikko jätti asialle seuraavan pöytäkirjalausuman:

Perussuomalaisten valtuustoryhmä ei pidä tarpeellisena, että Vantaan kaupunki järjestää kaupunginvaltuutetuille rasisminvastaisen ja yhdenvertaisuutta käsittelevän koulutuksen.

Valtuutetut ovat täysi-ikäisiä, vaaleilla valittuja luottamushenkilöitä, jotka vastaavat itse toiminnastaan, puheistaan ja päätöksistään. Kunnioittava käytös, yhdenvertainen kohtelu ja lain noudattaminen kuuluvat jokaiselle itsestään selvinä vaatimuksina ilman poliittisesti tulkinnanvaraista koulutusta.

Syrjintään, uhkailuun, kunnianloukkauksiin, kiihottamiseen kansanryhmää vastaan ja muuhun lainvastaiseen toimintaan on jo olemassa lainsäädäntö, viranomaismenettelyt sekä valtuustotyön omat järjestyssäännöt. Epäasialliseen toimintaan tulee puuttua tarvittaessa näillä keinoilla tapauskohtaisesti.

Koulutusta ei pidä käyttää valtuutettujen mielipiteiden, käsitteiden tai maahanmuuttopolitiikkaa koskevan asiallisen kritiikin ideologiseen arviointiin. Sananvapaus ja oikeus esittää myös voimakasta, perusteltua poliittista kritiikkiä ovat demokraattisen päätöksenteon keskeisiä edellytyksiä.

Perussuomalaisten valtuutetut eivät osallistu kaupungin järjestämään koulutukseen.

Merkittiin, että vihreiden kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

Vantaa on koti kaikille ja kaikki ansaitsevat ihmisarvoisen kohtelun. Syrjintä ja rasismi on jokapäiväinen ongelma, joka aiheuttaa ihmisille kärsimystä ja heikentää mahdollisuuksia toimia osana yhteiskuntaa. Syrjinnän vastustaminen on paitsi inhimillisesti oikein, myös linjassa Vantaan strategisten tavoitteiden kanssa. Kunnalla sekä kaupunginvaltuutetuilla on velvollisuus noudattaa yhdenvertaisuuslakia sekä toimenpitein edistää yhdessä päätettyjä linjauksia.

Vantaa velvoittaa huomioimaan yhdenvertaisuuden kaikessa toiminnassaan, ja siksi myös valtuutettujen tulee saada ajankohtaista tietoa yhdenvertaisuusasioista. Vantaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa todetaan, että antirasistinen toiminta vaatii aktiivista työtä rasismia vastaan ja koulutus on yksi keino saavuttaa tavoite.

Koulutuksen tulee koskea koko valtuustoa. Koulutuksessa tulisi myös huomioida tieteen tukema intersektionaalinen lähestymistapa. Ihmisen eriarvoinen asema voi johtua monesta tekijästä ja on oleellista ymmärtää, että syrjinnän muotoja on myös päällekkäisiä. Tarvittaessa valtuustolle täytyy järjestää jatkokoulutus, jotta yhdenvertaisuusasioita voidaan käsitellä laajasti.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

hallintoasiantuntija Meija Tuominen
lakiasiainjohtaja Sari-Anna Pennanen
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Antirasismi- ja yhdenvertaisuuskoulutus kaupunginvaltuustolle	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaa on monimuotoinen ja kansainvälinen kaupunki, jossa asuu ihmisiä erilaisista kieli ja kulttuuritaustoista. Myös kaupunginvaltuusto on entistä monimuotoisempi edustaen vantaalaisten erilaisia taustoja ja kokemuksia. Kaupunginvaltuusto käyttää merkittävää päätösvaltaa palveluista, resursseista ja linjauksista, jotka vaikuttavat suoraan kaupunkilaisten arkeen. Poliittisen keskustelun laatu ja päätöksenteon oikeudenmukaisuus ovat demokratian keskeisiä peruspilareita. Jotta voimme varmistaa, että päätökset perustuvat tietoon, yhdenvertaisuuteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, on tärkeää tunnistaa rakenteellisen rasismien, seksismin ja muiden syrjivien rakenteiden vaikutukset päätöksentekoon. Rasismi ja sukupuoleen perustuva syrjintä eivät ole vain yksilötason ilmiöitä, vaan ne voivat näkyä myös tiedostamattomina ennakkoluuloina, puhetapoina ja rakenteellisina vinoumina. Ne voivat vaikuttaa siihen, miten eri ihmisryhmien tarpeet tunnustetaan, miten heitä koskevista asioista keskustellaan ja millaisia päätöksiä tehdään. Yhdenvertaisuutta vahvistava ja antirasistinen koulutus tarjoaisi valtuutetuille: • ajantasaista tietoa rasismien, seksismin ja muun syrjinnän eri muodoista • välineitä tunnistaa tiedostamattomia ennakkoluuloja ja haitallisia puhetapoja • ymmärrystä rakenteellisesta eriarvoisuudesta • keinoja vahvistaa kunnioittavaa ja asiallista poliittista keskustelukulttuuria Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa osaamista ja yhteistä ymmärrystä siitä, miten voimme toimia vastuullisina päättäjinä monimuotoisessa kaupungissa ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käytännön päätöksenteossa. Tavoitteena on vahvistaa poliittisen keskustelun laatua, lisätä keskinäistä kunnioitusta ja varmistaa oikeudenmukainen ja yhdenvertainen päätöksenteko kaikille vantaalaisille. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki:	<u>Aloitteen tekijät</u> Vihreä valtuustoryhmä <u>Aloitteen</u> <u>Allekirjoitukset</u> 1. Elina Nykyri 2. Gashaw Bibani 3. Antero Eerola 4. Chau Nguyen 5. Funda Demiri 6. Jussi Saramo 7. Naima El Issaoui 8. Kati Tyystjärvi 9. Drilon Klllokoqi 10. Shekhar Acharya

1. Järjestää koko kaupunginvaltuustolle antirasistisen ja yhdenvertaisuutta vahvistavan koulutuksen valtuustokauden aikana. 2. Toteuttaa koulutuksen yhteistyössä asiantuntijatahon kanssa. 3. Huolehtii siitä, että koulutuksen sisältö käsittelee rasismia lisäksi sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja muuta epäasiallista kohtelua sekä kytkeytyy kaupungin yhdenvertaisuus- ja hyvinvointitavoitteisiin. Vantaan kaupunginvaltuustossa 23.02.2026.	



21 § **Vastaus Eve Rämön ja Paula Lehmuskallion sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen kaikkien kansojen kulkue Vantaalle /RÅ**

VD/4909/00.02.00.03/2026

RÅ/RK/JK

Eve Rämö ja Paula Lehmuskallio sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Suomen monikulttuurisimpana kaupunkina olisi tärkeää löytää tapoja juhlia eri kansoja Vantaalla ja nostaa esiin eri kulttuurin rikkautta. Erityisen tärkeää on löytää positiivisia tapoja nostaa esiin eri kansoja, joita Vantaalla asuu.

Esimerkkinä voisi toimia Oslossa vietettävä vuosittainen kaikkien kansojen juhla. Osana juhlallisuuksia on paraati, jossa maailman kansat voivat kulkueeseen osallistumalla esitellä omaa perinnettään ja juhlia maataan näyttävästi kansallisasuissa ja liput liehuen, tanssien, laulaen ja musisoiden. Kansat ja maat marssivat kukin omassa ryhmässään muodostaen värikkään kulkueen, jossa esille pääsee maailman värit ja äänet.

(World Carnival) on Norjan Oslossa järjestettävä suuri monikulttuurinen taide- ja kulttuurifestivaali. Tapahtuman järjestää vähemmistötaustainen Verdensfolk-järjestö, ja sen tarkoituksena on juhlia Oslon rikasta kulttuurimonimuotoisuutta, yhdistää ihmisiä ja lisätä tietoutta eri kulttuureista musiikin ja tanssin kautta.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Vantaa kartoittaa mahdollisuuksia järjestää kansojen kulkue joko omana tapahtumanaan tai osana jotain jo olemassa olevaa tapahtumaa.”

Kaupunginvaltuusto 22.6.2026 § 32

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksessaan seuraavaa:

Vantaa on monimuotoinen ja kansainvälinen kaupunki, jossa eri kielet, kulttuurit, perinteet ja yhteisöt ovat luonteva osa kaupunkilaisten arkea. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla pidetään tärkeänä, että kulttuuri- ja tapahtumatoiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja eri taustoista tulevien ihmisten kohtaamista.

Valtuustoaloitteessa esitetty ajatus kansojen kulkueesta tai sitä vastaavasta tapahtumasta on kiinnostava. Tällaisessa tapahtumassa on tärkeää, että eri yhteisöt voivat itse tuoda esiin omaa kulttuuriaan, taidettaan ja perinteitään omista lähtökohdistaan. Kaupungin rooli on mahdollistaa yhteisöjen omaa toimijuutta, osallistumista ja yhteistyötä.



Vantaalla on jo useita tapahtumia, tiloja ja toimintaympäristöjä, jotka tarjoavat mahdollisuuksia monikulttuurisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistaville sisällöille. Aloitteessa esitettyä ideaa voidaan tarkastella sekä osana olemassa olevia tapahtumia että mahdollisuutena erilliseen kokonaisuuteen.

Ehdotuksen toteutusta lähdetään edistämään nostamalla sitä esiin tulevista järjestöjen ja yhteisöjen tapaamisissa sekä tapahtumiin liittyvässä yhteistyössä. Keskeistä on kuitenkin, että järjestöt ja yhteisöt itse innostuvat ideasta ja haluavat olla mukana sen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kaupunki voi tarjota tähän alustan ja yhteistyömahdollisuuksia sekä tukea tapahtuman rakentumista yhdessä kumppaneiden kanssa.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 21

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Eve Rämölle ja Paula Lehmuskalliolle sekä 16 muun valtuutetulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Eve Rämön ja Paula Lehmuskallion sekä 16 muun aloite kaikkien kansojen kulkue Vantaalle

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Va. kulttuurijohtaja Reeli Karimäki, 040 524 1403
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko: Kaikkien kansojen kulkue Vantaalle	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Kaikkien kansojen kulkue Vantaalle Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Suomen monikulttuurisimpana kaupunkina olisi tärkeää löytää tapoja juhlia eri kansoja Vantaalla ja nostaa esiin eri kulttuurin rikkautta. Erityisen tärkeää on löytää positiivisia tapoja nostaa esiin eri kansoja, joita Vantaalla asuu. Esimerkkinä voisi toimia Oslossa vietettävä vuosittainen kaikkien kansojen juhla. Osana juhlallisuuksia on paraati, jossa maailman kansat voivat kulkueeseen osallistumalla esitellä omaa perinnettään ja juhlia maataan näyttävästi kansallisasuissa ja liput liehuen, tanssien, laulaen ja musisoiden. Kansat ja maat marssivat kukin omassa ryhmässään muodostaen värikkään kulkueen, jossa esille pääsee maailman värit ja äänet. (World Carnival) on Norjan Oslossa järjestettävä suuri monikulttuurinen taide- ja kulttuurifestivaali. Tapahtuman järjestää vähemmistötaustainen <i>Verdensfolk</i>-järjestö, ja sen tarkoituksena on juhlia Oslon rikasta kulttuurimonimuotoisuutta, yhdistää ihmisiä ja lisätä tietoutta eri kulttuureista musiikin ja tanssin kautta. Me allekirjoittaneet esitämme, että Vantaa kartoittaa mahdollisuuksia järjestää kansojen kulkue joko omana tapahtumanaan tai osana jotain jo olemassa olevaa tapahtumaa. Vantaalla 22.6.2026 Eve Rämö Paula Lehmuskallio	<u>Aloitteen tekijät</u> Eve Rämö Paula Lehmuskallio <u>Aloitteen Allekirjoitukset</u> 1. Elina Nykyri 2. Sirpa Siru Kauppinen 3. Heidi Blomberg 4. Pekka Rautio 5. Tuire Kaimio 6. Antero Eerola 7. Chau Nguyen 8. Eva Tawasoli 9. Minttu Sillanpää 10. Anni Juulia Tuomainen 11. Gashaw Bibani 12. Kati Tyystjärvi 13. Shekhar Acharya 14. Reija Friman 15. Tarja Eklund 16. Tia Seppänen



22 §

Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista /PT

VD/5784/00.04.03/2026

PT/ST-V/SL/AS/MV/JK

Opetushallitus pyytää lausuntoja lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksia koskevista luonnoksista 11.9.2026 mennessä.

Opetushallitus on laatinut luonnoksen lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja tehnyt muutoksia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Molemmat perusteet koskevat aikuisia maahanmuuttajia. Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden laadinnassa on hyödynnetty vuonna 2012 laadittuja maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ja vuonna 2017 laadittua vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta. Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden laadinta ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset perustuvat Petteri Orpon hallitusohjelman mukaiseen kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistukseen.

Opetushallitus julkaisee perustemääräykset lokakuun lopussa 2026. Koulutuspalvelun tuottajat laativat perusteiden pohjalta suunnitelman lukutaitokoulutuksen toteuttamisesta ja päivittävät paikalliset kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmien perusteiden mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat tulevat voimaan 1.1.2027.

Perustetyön taustalla on pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistus. Muutokset perustuvat eduskunnan hyväksymään hallituksen esitykseen HE 74/2026 vp, ja lakimuutokset tulevat voimaan 1.1.2027. Lukutaitokoulutuksen järjestäminen siirtyy työvoimaviranomaisen vastuulle, ja kotoutumiskoulutusta järjestetään jatkossa vain työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutuksessa mahdollistetaan koko- tai osa-aikatyön tekeminen koulutuksen rinnalla siten, että kotoutumiskoulutuksen yhdistäminen joustavasti työhön tai yrittäjyyteen on mahdollista.

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistusuudistuksen tavoitteena on kehittää kotoutumisen alkuvaiheen palveluja nykyistä kannustavammiiksi ja velvoittavammiiksi sekä vahvistaa maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan. Lukutaitokoulutuksen tavoitteena on edistää kotoutujasiakkaan suomen tai ruotsin kielen, luku- ja kirjoitustaidon sekä muun työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan osaamisen kehittymistä. Kotoutumiskoulutuksen uudistamisen tavoitteena on vahvistaa sen joustavia toteutustapoja ja tätä kautta edistää maahanmuuttajien työllistymistä, työsuhteiden jatkuvuutta ja kotoutumista.

Lausunto on valmisteltu elinikäisen oppimisen palveluiden / Vantaan aikuisopiston sekä työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden yhteistyönä.

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.



Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 22

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa opetushallitukselle liitteen mukainen Vantaan kaupungin lausunto luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista
- Lausuntopyyntö
- Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet / Lausuntopyynnön liite
- Lukutaitokoulutuksen todistusmalli / Lausuntopyynnön liite
- Lukutaitokoulutuksen arviointilomake / Lausuntopyynnön liite
- Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet / Lausuntopyynnön liite

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Kansainvälisten asiakkaiden palvelupäällikkö Suvi Lindén, puh. 040 356 2613
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)



Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista

Lausuntopyyntö OPH-4549-2026 ja OPH-4548-2026

VD/5784/00.04.03/2026

Vantaan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista.

Vantaan kaupunki pitää kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistuksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. Uudistus vahvistaisi joustavampia opintopolkuja, koulutusten työelämälähtöisyyttä, sekä mahdollisuuksia yhdistää opiskelu työhön tai yrittäjyyteen. Samalla on tärkeää varmistaa, että myös kaikkein eniten tukea tarvitseville asiakkaille on tarjolla vaikuttavia ja tavoitteellisia koulutuspolkuja.

Vantaan näkemyksen mukaan opetussuunnitelman perusteiden tulee tukea valtakunnallista yhdenmukaisuutta, mutta samalla mahdollistaa alueelliset ratkaisut ja työmarkkinoiden tarpeiden huomioiminen. Työvoimaviranomaisten rooli koulutusten suunnittelussa ja kehittämisessä on keskeinen.

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että lukutaitokoulutus nähdään osana opiskelijan jatkopolkua kohti kotoutumiskoulutusta, aikuisten perusopetusta, työelämää tai muita osaamista ja kotoutumista vahvistavia palveluja. Perusteita tulisi kuitenkin täsmentää nykyisestä, sillä ne eivät näin väljästi muotoiltuina juuri eroa opetussuunnitelmasuosituksista. Kohderyhmien, koulutuspolkujen, laaja-alaisen osaamisen sekä yhteiskunta- ja työelämävalmiuksien kuvausta olisi vahvistettava. Lisäksi toiminnallisten oppimisympäristöjen, yksilöllisen ohjauksen ja arvioinnin merkitystä tulisi korostaa nykyistä enemmän. Olisi myös hyvä huomioida lukutaitokoulutuksen vaihtoehtona aikuisten perusopetuksen lukutaitovaihe, joka saattaisi soveltua tietyille kohderyhmälle paremmin, ja tarjoaisi suoran jatkumon perusopetuksen oppimäärän tai sen osan suorittamiseen.

Lukutaitokoulutuksen laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat monilukutaidon lisäksi oppimisen taidot ja opiskelutaidot, hyvinvointitaidot, ympäristötaidot ja kulttuuriset taidot. Laaja-alaisen osaamisen käsitettä sekä kunkin osa-alueen sisältöä tulisi kuitenkin selventää.

Kotoutumiskoulutuksen laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat lisäksi digitaidot ja vuorovaikutustaidot. Aikuisten perusopetuksessa laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat edellisten lisäksi muun muassa työelämätaidot, yrittäjyys, osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Lukutaitokoulutuksen tavoitteisiin ja sisältöihin olisi voinut lisätä myös tiedollisia osuuksia koskien esimerkiksi yhteiskunnan toimintaa ja rakenteita, demokraattista päätöksentekoa, toimeentulon periaatteita, työelämässä toimimista tai



Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista

Lausuntopyyntö OPH-4549-2026 ja OPH-4548-2026

VD/5784/00.04.03/2026

osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Ylipäättään aikuisille suunnattujen koulutusten laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi olisi hyvä, että koulutuksissa olisi riittävästi yhteneväisyyttä. Laaja-alaisen osaamisen käsitteen tulisi ulottua samanlaisena kaikkiin koulutusmuotoihin.

Toiminnallisten ja vuorovaikutuksellisten työtapojen merkitystä tulisi korostaa nykyistä vahvemmin. Lukutaitokoulutuksessa oppimista tukevat erityisesti tekeminen, pelillisuus, yhdessä työskentely ja autenttiset arjen tilanteet. Lukutaitokoulutuksessa myös yksilöllisen ohjauksen ja tukiopetuksen merkitystä tulisi painottaa nykyistä enemmän. Opiskelijat tarvitsevat paljon henkilökohtaista ohjausta esimerkiksi lukemisen ja kirjoittamisen harjoittelussa, eikä pelkkä opettajaohjoinen opetus riitä tukemaan lukutaidon kehittymistä. Perusteissa tulisi painottaa, että koulutuksen järjestäjän tulee varata riittävät resurssit yksilölliseen ohjaukseen ja tukiopetukseen.

Lukutaitokoulutuksen arvioinnissa tulisi huomioida opiskelijoiden hyvin erilaiset lähtökohdat sekä arvioinnin edellyttämät resurssit. Arviointi on tärkeä osa opiskelijan oppimisprosessia, mutta näin laaja ja monitasoinen arviointi edellyttää opettajalta riittävästi aikaa ja resursseja erityisesti opiskelijan yksilöllisen edistymisen seuraamiseen ja näkyväksi tekemiseen. Opetuksen sisällöt ja arvioinnin kohteet tulisi ilmaista mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla, jotta arviointi kohdistuisi opiskeltuun ja harjoiteltuun sisältöön. Jatkosuunnittelussa tulisi myös huomioida yksittäiset kielitaidon osa-alueet ja opiskelijan kokonaisvaltainen osaaminen keskiarvon sijaan.

Vantaan kaupunki pitää kuitenkin hyvänä, että lukutaitokoulutus nähdään mahdollisuutena kartuttaa valmiuksia, joita tarvitaan kotoutumiskoulutuksessa, aikuisten perusopetuksessa tai työllistymistä ja kotoutumista edistävissä palveluissa. Lukutaitokoulutus olisi siten välivaihe kohti seuraavaa ja haastavampaa opiskelun tai työelämävalmiuksien kartuttamisen tasoa. Perustetekstissä on havaittavissa, että opiskelijoiden lähtökohdat, kotoutumisen haasteet ja haavoittuvuus työmarkkinoilla on otettu hyvin huomioon.

Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset

Vantaan kaupunki pitää muutoksia kokonaisuutena onnistuneina. Erityisen myönteistä on mahdollisuus yhdistää koulutus joustavasti työhön tai yrittäjyyteen. Jatkossa koulutusta voidaan mukauttaa opiskelijan työllistyessä osa- tai kokoaikaisesti tai aloittaessa yritystoiminnan. Näin työllistyminen ei välttämättä keskeytä kotoutumiskoulutusta, vaan koulutus voidaan yhdistää joustavasti työhön tai yrittäjyyteen. Koulutuksen laajuutta, kestoja, opiskeluaikaa ja toteutustapaa



Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista

Lausuntopyyntö OPH-4549-2026 ja OPH-4548-2026

VD/5784/00.04.03/2026

voidaan sovittaa opiskelijan tilanteeseen, ja työ voidaan lukea kokonaan tai osittain työssäoppimisjaksoksi.

Vantaan kaupunki pitää myönteisenä myös sitä, että opetussuunnitelmaluonnoksessa työelämässä tapahtuva kielen oppiminen, oman alan ammattikielen kehittäminen sekä työpaikan vuorovaikutustilanteet on huomioitu aiempaa vahvemmin osana kotoutumiskoulutusta. Luonnos mahdollistaa työelämään kytkeytyvien kieliopintojen, toimialakohtaisten sisältöjen sekä työnantajien kanssa toteutettavien koulutusratkaisujen hyödyntämisen osana kotoutumiskoulutusta eikä rajaa niiden käyttöä. Tämä luo hyvät edellytykset kehittää alueellisiin työmarkkinatarpeisiin vastaavia koulutusmalleja.

Vantaan näkemyksen mukaan opetussuunnitelman perusteissa voitaisiin lisäksi kuvata nykyistä tarkemmin työssä tapahtuvan kielen oppimisen, työpaikalla toteutuvan ohjauksen ja työelämälähtöisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia osana kotoutumiskoulutusta. Tämä tukisi koulutuksen työelämälähtöisyyttä sekä vahvistaisi koulutuksen kytkeytymistä opiskelijan henkilökohtaiseen jatkopolkuun, työllistymiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Vantaan kaupunki pitää hyvänä sitä, että opetussuunnitelmaluonnos mahdollistaa aiempaa joustavammat toteutusmallit eikä rajaa koulutuksen järjestämistä tiettyihin toteutustapoihin. Perusteet antavat mahdollisuuden hyödyntää esimerkiksi lähi-, etä-, hybridi- ja iltatoteutuksia, ohjattua itsenäistä opiskelua sekä erilaisia toteutustapojen yhdistelmiä opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Perusteissa voitaisiin kuitenkin kuvata nykyistä konkreettisemmin erilaisia joustavia toteutusratkaisuja ja niiden käyttötarkoituksia. Tämä vahvistaisi perusteiden ohjaavaa vaikutusta, tukisi yhdenmukaisia käytäntöjä eri puolilla maata sekä edistäisi sitä, että perusteissa tavoiteltu joustavuus toteutuu myös käytännössä. Samalla olisi tärkeää säilyttää työvoimaviranomaisille ja koulutuksen järjestäjille mahdollisuus määritellä alueellisiin tarpeisiin parhaiten soveltuvat toteutusratkaisut osana hankintoja ja paikallisia opetussuunnitelmia.

Koulutuksen järjestäjä vastaa paikallisen opetussuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä. Kotoutumiskoulutus järjestetään kuitenkin työvoimakoulutuksena, ja työvoimaviranomainen vastaa siitä, että sen toimialueella on tarjolla asiakkaiden kotoutumisen ja työllistymisen tarpeita vastaavaa koulutusta. Työvoimaviranomaisella on ajantasainen kokonaiskuva alueen työmarkkinatilanteesta, työllistävistä toimialoista sekä asiakkaiden ja työnantajien osaamistarpeista.



Vantaan kaupungin lausunto Opetushallitukselle luonnoksista lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista

Lausuntopyyntö OPH-4549-2026 ja OPH-4548-2026

VD/5784/00.04.03/2026

Luonnoksen mukaan yhteistyö alueellisten ja paikallisten kotoutumisen edistämisestä vastaavien toimijoiden kanssa on opetussuunnitelmaa laadittaessa suositeltavaa. Vantaan kaupunki katsoo, että koulutuksen järjestäjän tulisi ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan nykyistä sitovammin huomioon koulutuksesta vastaavan työvoimaviranomaisen näkemykset ja tarpeet. Näin koulutuksessa huomioitaisiin nykyistä vahvemmin alueen elinkeino- ja toimialarakenne, työmarkkinatilanne, koulutustarjonta sekä työllisyyden, kotoutumisen ja elinvoiman tavoitteet.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että opetussuunnitelman perusteet jättävät riittävästi mahdollisuuksia alueellisiin painotuksiin. Työvoimaviranomaisten toimintaympäristöt, työmarkkinatilanteet ja asiakaskunnat vaihtelevat merkittävästi, minkä vuoksi paikallisten tarpeiden huomioiminen opetussuunnitelmien toteutuksessa ja koulutushankinnoissa on tärkeää. Yhteinen valmistelu ei poistaisi koulutuksen järjestäjän vastuuta opetussuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta, mutta varmistaisi koulutuksen vastaavuuden alueen asiakas- ja työmarkkinatarpeisiin. Samalla se tukisi opetussuunnitelmaluonnoksen keskeistä tavoitetta vahvistaa koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja alueellista vaikuttavuutta.

Vantaan kaupunki pitää myönteisenä, että opetussuunnitelmaluonnoksessa korostetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, uraohjauksen ja jatkosuunnitelman merkitystä osana kotoutumiskoulutusta. Opetussuunnitelman perusteissa voitaisiin kuitenkin korostaa nykyistä vahvemmin koulutuksen nivelvaiheita ja opiskelijan siirtymistä seuraavaan vaiheeseen, mikä liittyy vahvasti myös koulutuksen vaikuttavuuteen. Koulutuksen, palveluiden välisen jatkuvuuden ja eri toimijoiden yhteistyön vahvistaminen nivelvaiheissa olisi tärkeää. Tämä tukisi opiskelijan sujuvaa siirtymistä seuraavaan vaiheeseen ja vähentäisi riskiä jäädä odottamaan uutta palvelua kotoutumiskoulutuksen päätyttyä. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena tulisi olla, että työhön, tutkintokoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen tai muihin tarkoituksenmukaisiin palveluihin siirtymistä rakennetaan suunnitelmallisesti jo koulutuksen aikana yhteistyössä työvoimaviranomaisen, koulutuksen järjestäjän ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset

Johdanto

Opetushallitus pyytää lausuntoja lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksia koskevista luonnoksista. Niitä koskeva lausuntokierros alkaa 14.8.2026 ja päättyy 11.9.2026.

Opetushallitus on laatinut luonnoksen lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja tehnyt muutoksia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Molemmat perusteet koskevat aikuisia maahanmuuttajia. Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden laadinnassa on hyödynnetty vuonna 2012 laadittuja maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ja vuonna 2017 laadittua vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta. Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden laadinta ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset perustuvat Petteri Orpon hallitusohjelman mukaiseen kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistukseen.

Opetushallitus julkaisee perustemääräykset lokakuun lopussa 2026. Koulutuspalvelun tuottajat laativat perusteiden pohjalta suunnitelman lukutaitokoulutuksen toteuttamisesta ja päivittävät paikalliset kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmien perusteiden mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat tulevat voimaan 1.1.2027.

Tausta

Perustetyön taustalla on pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistus. Muutokset perustuvat eduskunnan hyväksymään hallituksen esitykseen HE 74/2026 vp, ja lakimuutokset tulevat voimaan 1.1.2027. Lukutaitokoulutuksen järjestäminen siirtyy työvoimaviranomaisen vastuulle, ja kotoutumiskoulutusta järjestetään jatkossa vain työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutuksessa mahdollistetaan koko- tai osa-aikatyön tekeminen koulutuksen rinnalla siten, että kotoutumiskoulutuksen yhdistäminen joustavasti työhön tai yrittäjyyteen on mahdollista.

Tavoitteet

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistusuudistuksen tavoitteena on kehittää kotoutumisen alkuvaiheen palveluja nykyistä kannustavammiksi ja velvoittavammiksi sekä vahvistaa maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan. Lukutaitokoulutuksen tavoitteena on edistää kotoutuja-asiakkaan suomen tai ruotsin kielen, luku- ja kirjoitustaidon sekä muun työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan osaamisen kehittymistä. Kotoutumiskoulutuksen uudistamisen tavoitteena on vahvistaa sen joustavia toteutustapoja ja tätä kautta edistää maahanmuuttajien työllistymistä, työsuhteiden jatkuvuutta ja kotoutumista.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista luvuittain. Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset on merkitty luonnokseen sinisellä värillä ja poistettavat kohdat yliviivattu. Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet on kokonaisuudessaan uutta tekstiä. Asiakirjojen viimeistelyvaiheessa tarkastetaan myös tekstien kieliasu, joten lausunnon antajat voivat keskittyä luonnosten sisältöön.

Aikataulu

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksia koskevat lausunnot pyydetään antamaan lausuntopalvelu.fi:ssä 14.8.–11.9.2026 välisenä aikana.

Valmistelijat

opetusneuvos Katri Kuukka [katri.kuukka\(a\)oph.fi](mailto:katri.kuukka(a)oph.fi)
undervisningsråd Sonja Hyvönen [sonja.hyvonen\(a\)oph.fi](mailto:sonja.hyvonen(a)oph.fi) (på svenska)

Liitteet:

[Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet.pdf](#)

[Lukutaitokoulutuksen arviointilomake.pdf](#)

[Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet.pdf](#)

[Lukutaitokoulutuksen todistusmalli.pdf](#)

Jakelu:

Aikuislukioliitto ry

Ammattiopisto Lappia
Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry
Arrfman
Axxell Utbildning Ab
Bildningsalliansen r.f.
Borgå folkakademi Ab
Careeria
Edukai Oy
Edunova Ab
Edusalo
EduSavo Oy
Ekami
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Espoo
Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO
Faktia
Galimatias Oy
Helsingin aikuisopisto
Helsinki
Hollola
Hyria
Hämeenlinna
Iisalmi
Joensuu
Jyväskylän Setlementti
Jyväskylä
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
Jämsä
Järvenpää
Kainuun opisto
Kajaani
Kansalaisopistojen liitto KoL ry
Kerava
Kirkkonummi
Kittilä
Kokkola
Kotka
Koulutuskeskus Salpaus
Koulutuskuntayhtymä Osao
Koulutuskuntayhtymä Tavastia
Kouvola
Kuntaliitto
Kuopio
Kymppi
Lahti
Lappeenranta
Lohja
Luksia
Länsirannikon Koulutus Oy WinNova
Mikkeli
Oikeusministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
Opintokeskukset ry
Oulu
Oy EduVamia Ab
Pietarsaari
Pori
Porvoo
Porvoon kansalaisopisto
PSK-Aikuisopisto
Raahe
Raasepori
Rauma
Riihimäki
Rovala-opisto
Rovaniemi
Saimaan ammattiopisto Sampo
Salo
Sastamala
Savonlinna
Sedu Education Oy
Seinäjoki
Silta-Valmennusyhdistys ry
Sisäministeriö
Sivistysala ry
Sodankylä
Sosiaali- ja terveysministeriö
Spring House Oy
Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry
Suomen kesäyliopistot ry
Suomen kielen ja kirjallisuuden opettajat ry
Suomen Pakolaisapu ry
Suupohjan kuntayhtymä
Taitotalo
Tampere
Tampereen Aikuiskoulutuskeskus TAKK
Tornio
Turku
Turun AKK
Turun TAITO-Koulutus Oy
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus)
Työn ja talouden tutkimus LABORE
Vaasa
Vantaa
Vapaa Sivistystyö ry
Varkaus
Ylivieska
Äänekoski

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet

Anna palautetta ja muutosehdotuksia lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

1 Johdanto

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Kuvaus on riittävä.
- ☐ Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

2 Lukutaitokoulutuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Kuvaus on riittävä.
- ☐ Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

3 Koulutuksen kohderyhmät

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Kuvaus on riittävä.
- ☐ Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

4 Koulutuksen laajuus ja kesto

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Kuvaus on riittävä.
- ☐ Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

5 Koulutuksen järjestämisen lähtökohdat

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Kuvaus on riittävä.
- ☐ Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

6 Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Kuvaus on riittävä.
- Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

7 Koulutuksen toteuttaminen

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Kuvaus on riittävä.
- Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

8 Ohjaus ja oppimisen tuki

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Kuvaus on riittävä.
- Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

9 Arviointi lukutaitokoulutuksessa

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Kuvaus on riittävä.
- Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

10 Lukutaitokoulutuksen tavoitteet ja sisällöt

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Kuvaus on riittävä.
- Kuvausta tulee täydentää/muuttaa seuraavasti:

Arviointilomake ja todistusmalli

Anna palautetta lukutaitokoulutuksen arviointilomakkeesta ja todistusmallista.

Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset

Kommentoi kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksia.

1 Johdanto

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Ei kommentoitavaa muutokseen.
- ☐ Kommentit muutokseen:

2 Kotoutumiskoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Ei kommentoitavaa muutokseen.
- ☐ Kommentit muutokseen:

3 Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Ei kommentoitavaa muutokseen.
- ☐ Kommentit muutokseen:

4 Koulutuksen laajuus ja sisältö

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Ei kommentoitavaa muutokseen.
- ☐ Kommentit muutokseen:

5 Arviointi kotoutumiskoulutuksessa

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Ei kommentoitavaa muutokseen.
- ☐ Kommentit muutokseen:

6 Kotoutumiskoulutuksen osa-alueiden keskeiset tavoitteet ja sisällöt

Valitse sopiva vaihtoehto.

- ☐ Ei kommentoitavaa muutokseen.
- ☐ Kommentit muutokseen:

7 Ohjaus ja oppimisen tuki

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Ei kommentoitavaa muutokseen.
- Kommentit muutokseen:

Kuukka Katri
Opetushallitus

Kuukka Katri
Opetushallitus

Sisällys

1 Johdanto	2
1.1 Kotoutumiskoulutus lyhyesti	3
1.2 Kotoutumiskoulutuksen lainsäädännöllinen perusta	3
2 Kotoutumiskoulutuksen tehtävä ja arvoperusta	5
2.1 Koulutuksen tehtävä ja tavoitteet	5
2.2 Arvoperusta	6
3 Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö	6
3.1 Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma	6
3.2 Koulutuksen järjestäjän ohjaussuunnitelma	8
4 Koulutuksen laajuus ja toteuttaminen	8
4.1 Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja työtavat	11
4.2 Yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa	13
5 Arviointi kotoutumiskoulutuksessa	13
5.1 Arvioinnin tehtävät ja tavoitteet	14
5.2 Arviointi kotoutumiskoulutuksen aikana	14
5.3 Arviointi kotoutumiskoulutuksen päättyessä	15
5.4 Todistus ja siihen merkittävät tiedot	15
6 Kotoutumiskoulutuksen osa-alueiden keskeiset tavoitteet ja sisällöt	17
6.1 Laaja-alainen osaaminen kotoutumiskoulutuksessa	18
6.2 Kieli- ja viestintäosaaminen	19
6.3 Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen	26
6.4 Valinnaiset opinnot	34
7 Ohjaus ja oppimisen tuki	35
7.1 Ohjaus osana kotoutumiskoulutusta	35
7.2 Uraohjaus	36
7.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	37
7.4 Osaamisen tunnistaminen	38
7.5 Oppimisen ja opiskelun tuki	39

1 Johdanto

Kotoutumiskoulutuksena kotoutuja-asiakkaalle, joka ei ole oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettu oppivelvollinen, järjestetään hänen kotoutumisen tavoitteisiinsa, osaamiseensa ja kotoutumisen palvelutarpeeseensa perustuen suomen tai ruotsin kielen opetusta, ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille sekä muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia.

Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös työssäoppimisjakso tai työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa. Lisäksi kotoutumiskoulutuksessa tunnistetaan aikaisemmin hankittua osaamista.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että kotoutuja-asiakas saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutuksen osana on järjestettävä suomen tai ruotsin kielitaidon päättöttestaus.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on edistää kotoutuja-asiakkaan suomen tai ruotsin kielen taidon ja muun työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan osaamisen kehittymistä. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on tukea kotoutuja-asiakkaan työllistymistä ja kotoutumista sekä omaa vastuuta kotoutumisensa edistämisestä. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on toimivan peruskielitaidon saavuttaminen suomen tai ruotsin kielessä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 26 §.)

Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä suomen tai ruotsin kielen opetusta, ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta ja ohjausta työmarkkinoille, työllistymistä edistäviin palveluihin tai jatko-opintoihin. Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutuksen on lisäksi sisällettävä työssäoppimisjakso taikka työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa sekä suomen tai ruotsin kielitaidon päättöttestaus. (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 26 §.)

Työvoimaviranomainen vastaa siitä, että sen toimialueella on tarjolla suomen- ja ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta toimialueella asuvien kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen ja työllistymisen tarpeita vastaavasti. Kotoutumiskoulutusta järjestetään työvoimakoulutuksena, ja se on tarkoitettu kotoutuja-asiakkaille, jotka eivät ole oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettuja oppivelvollisia. Viittomakielistä kotoutumiskoulutusta järjestetään vapaan sivistystyön koulutuksena oppilaitoksessa, jolla on ylläpitämisluvassaan koulutustehtävänä viittomakielinen kotoutumiskoulutus. (Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998, 14 §, Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 27 §.)

Opetushallitus määrää aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättöttestauksen toteuttamisesta. Opetushallitus vastaa päättöttestauksen kehittämisestä ja ylläpidosta huomioiden kotoutumiskoulutuksen tavoitteet ja sisällöt. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. Koulutuspalvelun tuottaja voi poiketa opetussuunnitelman perusteista perustellusta syystä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 26 §.)

1.1 Kotoutumiskoulutus lyhyesti

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on edistää opiskelijan suomen/ruotsin kielen taidon ja muiden yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien valmiuksien kehittymistä. Tavoitteena on tukea opiskelijan työllistymistä tai siirtymistä jatkokoulutukseen. Koulutuksella luodaan myös laajemmin edellytyksiä opiskelijoiden hyvinvoinnille ja yhdenvertaiselle asemalle yhteiskunnassa, vahvistetaan heidän osallisuuttaan sekä tuetaan vastuunottoa oman kotoutumisensa edistämisestä.

Koulutuksen osa-alueita ovat kieli- ja viestintäosaaminen, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, opiskelijaa tukeva ohjaus sekä opiskelun ja oppimisen tuki. Koulutuksessa tunnistetaan opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista ja tehdään työllistymiseen tai opiskeluun johtava jatkosuunnitelma.

Laissa kotoutumisen edistämisestä kotoutumiskoulutuksen kielelliseksi tavoitteeksi on asetettu toimiva peruskielitaito, joka on usein edellytyksenä esimerkiksi jatko-opintoihin etenemiselle. Koulutuksen enimmäislaajuus on 80 opintopistettä. Koulutuksen kestossa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset valmiudet sekä tarpeet. Koulutukseen sisältyy vähintään kahdeksan (8) opintopisteen laajuinen työssäoppimisjakso. Koulutukseen voi sisältyä myös valinnaisia opintoja. Opiskelijan oppimisen edistymistä ja osaamista arvioidaan sekä koulutuksen aikana että sen päättyessä, jolloin opiskelija saa todistukseen arviot kieli- ja viestintäosaamisestaan sekä yhteiskunta- ja työelämäosaamisestaan.

Kotoutumiskoulutuksen järjestäjä tekee laajaa ja monipuolista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyö auttaa opiskelijoita löytämään autenttisia tilanteita opitun kielitaidon käyttämiseen ja uuden oppimiseen. Työnantajien kanssa tehtävän yhteistyön kautta opiskelija voi tutustua alueen työnantajiin, työllistäviin aloihin, yrittäjyyteen ja elinkeinoelämään.

Mikäli oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään muuta koulutusta, noudatetaan kyseisen koulutuksen opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteita. Jos koulutuksella ei ole opetussuunnitelman perusteita, koulutuksen järjestäjä voi noudattaa näitä opetussuunnitelman perusteita.

1.2 Kotoutumiskoulutuksen lainsäädännöllinen perusta

Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet perustuvat [kotoutumisen edistämisestä annettuun](#) lakiin kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, [työllistymistä tai yrittäjyyttä, työelämävalmiuksia, toimivan peruskielitaidon saavuttamista ja muuta työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavaa osaamista, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä omaa vastuuta kotoutumisestaan ja aktiivista osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken](#). Laissa säädetään erityisesti kotoutumisen alkuvaiheeseen sijoittuvista toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan kotoutumista uuteen yhteiskuntaan, edistetään työllistymistä ja osallisuutta.

Kotoutumiskoulutus on keskeinen osa kunnan [ja työvoimaviranomaisen kotoutumisen kotoutumis](#)ohjelmaa. Ennen koulutuksen aloittamista maahanmuuttajan [osaaminen](#), työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä ~~kielikoulutuksen~~ ja muiden kotoutumista edistävien ~~toimenpiteiden~~ ja palveluiden tarpeet on useimmiten arvioitu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella maahanmuuttaja ohjataan hänen tarpeitaan vastaaviin palveluihin, joista on sovittu kotoutumissuunnitelmassa.

Kotoutumiskoulutuksen näkökulmasta olennaista on osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin osana usein tehtävä kielitaidon lähtötason arviointi, jossa selvitetään tarkemmin muun muassa henkilön luku- ja kirjoitustaitoa, suomen/ruotsin kielen kirjallista ja suullista osaamista sekä opiskeluvalmiuksia. Arvioinnin pohjalta opiskelija ohjataan sopivaan kotoutumiskoulutuksen ryhmään tai muulle hänelle sopivalle koulutuspolulle. Arviointi voi vaikuttaa siihen, kuinka laajana ja millaisilla yksilöllisillä painotuksilla opiskelija kotoutumiskoulutuksen suorittaa. Osana osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia voidaan tehdä myös laajempaa opiskelijan osaamisen kartoitusta, jota hyödynnetään kotoutumiskoulutuksessa opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa henkilötietojen käsittelyä koskevat tietosuojaperiaatteet huomioon ottaen. Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäynnösten estämättä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, [Opetushallitukselta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta sekä](#) ja edeltäviltä palveluntuottajilta opiskelijaa koskevat koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot.

Kotoutumiskoulutusta järjestetään ~~pääsääntöisesti~~ työvoimakoulutuksena maahanmuuttajille, joiden oppivelvollisuus on päättynyt. Työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen ~~voivat osallistua~~ [osallistuvat ensisijaisesti](#) työttömät tai työttömyysuhan alaiset henkilöt. Myös työssä olevia ~~ja työvoiman ulkopuolella olevia henkilöitä~~ [voivat voidaan](#) tietyissä tilanteissa hakeutua ~~työvoimakoulutuksena järjestettävään~~ [tietyin edellytyksin valita](#) kotoutumiskoulutukseen. Opiskelemaan voi hakeutua myös omaehtoisesti. Tällöin opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa ennen opintojen aloittamista, jos opiskelija opiskelee ~~työttömyysetuudella~~.

Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistavia opintoja sellaisille opiskelijoille, joilla on riittävät oppimisvalmiudet ja koulutustausta, ja kotoutumiskoulutus on muilta tavoitteiltaan opiskelijalle tarkoituksenmukaisin koulutus. ~~Ensisijaisesti~~ [Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon](#) [lukutaitokoulutusta annetaan työvoimakoulutuksena sekä](#) aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa ja vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. [Niillä alueilla, joissa omia lukutaitokoulutuksen opetusryhmiä ei voida muodostaa, lukutaitokoulutus voidaan toteuttaa myös kotoutumiskoulutuksessa siten, että lukutaitokoulutusta tarvitsevia opiskelijoita opetetaan eriytetysti kotoutumiskoulutuksen ryhmissä lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Tällöin koulutuksen järjestäjä kuvaa koulutuksen järjestämisen kummankin koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa.](#)

Aikuisten perusopetus voi kotoutumiskoulutuksen sijaan olla tarkoituksenmukainen vaihtoehto myös niille maahanmuuttajataustaisille aikuisille, jotka vähäisen peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia tai jotka tarvitsevat perusopetuksen päättötodistuksen jatko-opintojaan varten.

Perusopetuksen oppimäärän suorittanut oppivelvollinen opiskelija, jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen/ruotsin kielen taito, voi suorittaa oppivelvollisuutta aikuisten perusopetuksessa tai kansanopistossa järjestettävässä koulutuksessa, jossa noudatetaan näitä kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai [Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta 2017](#).

Kotoutumiskoulutuksen järjestäjät laativat tarkemmat opetus- ja ohjaustyötä kuvaavat suunnitelmat näiden perusteiden pohjalta. Mikäli oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään muuta koulutusta, kuten perusopetusta tai ammatillista koulutusta, noudatetaan kyseisen koulutuksen opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteita. Jos koulutuksella ei ole

opetussuunnitelman perusteita, koulutuksen järjestäjä voi noudattaa näitä opetussuunnitelman perusteita.

2 Kotoutumiskoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1 Koulutuksen tehtävä ja tavoitteet

Kotoutumiskoulutuksen tehtävä on kehittää opiskelijan suomen/ruotsin kielen taitoa ja muita valmiuksia, jotka edistävät opiskelijan työllistymistä, omaa toimijuutta ja osallisuutta, **tukevat vastuunottoa hänen omasta kotoutumisestaan** sekä mahdollistavat yhdenvertaisen aseman suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumiskoulutus **antaa valmiuksia opiskelijan työelämään tai jatkokoulutukseen siirtymiselle** ja pyrkii osaltaan turvaamaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä yritystoiminnan syntymistä. **Mikäli opiskelija työllistyy osa- tai kokoaikaisesti tai aloittaa yritystoiminnan koulutuksen aikana, voidaan koulutus joustavasti yhdistää työhän tai yrittäjyyteen.**

Kotoutumiskoulutus on osa kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta, joka muodostuu sekä viranomaisen ja muiden tahojen palveluista maahanmuuttajille että toimista yhteiskunnan vastaanottavuuden edistämiseksi. Kotoutumiskoulutuksen tehtävä on antaa valmiuksia opiskelijan työelämään tai jatkokoulutukseen siirtymiselle.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa suomen/ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon (B1.1) voidakseen toimia jokapäiväisen elämän tilanteissa, työelämässä ja jatko-opinnoissa. Koulutuksessa opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa Suomessa asuvana henkilönä, työntekijänä ja yrittäjänä. Lisäksi kotoutumiskoulutus vahvistaa opiskelijan laaja-alaista osaamista, kuten suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen tuntemusta, arjen taitoja sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa. Laaja-alainen osaaminen nivoutuu kotoutumiskoulutuksen kieli- ja viestintäosaamisen ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen osa-alueiden opetukseen ja arviointiin.

Koulutuksessa opiskellaan suomen/ruotsin kieltä ja hankitaan muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat opiskelijan pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Koulutukseen sisältyy yhteiskunta- ja työelämäopintoja sekä työssäoppimisjaksoja. Kotoutumiskoulutuksessa tunnistetaan ~~ja tunnustetaan~~ opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista sekä tarjotaan opinto- ja uraohjausta.

Opiskelijoiden oppimis- ja opiskeluvalmiuksien ja elämäntilanteiden moninaisuus edellyttävät kotoutumiskoulutukselta joustavia rakenteita ja opetusjärjestelyjä sekä yksilöllistä ohjausta. Opetusta ~~on tarpeen~~ **eriytetään** opiskelijoiden yksilöllisten valmiuksien, tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen toteuttamisessa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus.

Kotoutumiskoulutus edistää myös opiskelijan mielen hyvinvointia ja sosiaalista kotoutumista. Koulutuksen tavoitteena on helpottaa Suomeen asettumista ja suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymistä, ja se antaa opiskelijoille valmiuksia myönteiseen kanssakäymiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. **Suomen/ruotsin kielen oppiminen ja muu kouluttautuminen, tähyhteisöihin ja kansalaistoimintaan osallistuminen, yhteiskunnassa vaikuttaminen ja siihen kuulumisen tunne ovat keskeisiä osallisuuden vahvistajia.** Koulutuksessa käsitellään arvostavasti opiskelijoiden omia kulttuurisia tapoja, perinteitä ja tottumuksia, ja niitä rohkaistaan säilyttämään Suomen lainsäädännön puitteissa.

2.2 Arvoperusta

Kotoutumiskoulutuksen arvoperusta noudattaa suomalaisen koulutusjärjestelmän arvoperustaa. Koulutus turvaa osaltaan Suomen perustuslaissa taattujen sivistyksellisten oikeuksien toteutumista sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä. Kotoutumiskoulutuksen yleisenä arvolähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Sivistysihanteena on pyrkimys hyvyyteen, totuuteen ja inhimillisyyteen. Koulutus edistää demokratiaa ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Se luo edellytyksiä maahanmuuttajien hyvinvoinnille ja yhdenvertaiselle asemalle yhteiskunnassa sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Kotoutumiskoulutuksessa keskeinen arvo on opiskelijoiden osallisuuden lisääminen yhteiskunnan eri osa-alueilla. Koulutuksessa tunnistetaan työn ja ammatin keskeinen merkitys ihmisen hyvinvoinnille, identiteetille ja osallisuudelle. Kotoutumiskoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijaryhmän heterogeenisyys ja jokainen opiskelija yksilönä tarpeineen ja toiveineen.

Kotoutumiskoulutuksessa kaikki opetus ja ohjaus on kielitietoista: kieli ja opittava sisältö liittyvät olennaisesti yhteen. Kielen merkitys on keskeinen koulutuksen kaikissa vaiheissa. Opiskelijalle avataan koulutuksen tavoitteita ja sisältöjä sekä arvioinnin periaatteita niin, että hän ymmärtää niiden sisällön. Opetuksessa ja ohjauksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös muita kieliä. Opetuksessa huomioidaan opiskelijan kielellinen ja kulttuurinen tausta, ja siinä pyritään hyödyntämään hänen kielellisiä ja kulttuurisia resurssejaan.

Kotoutumiskoulutuksessa lisätään erilaisuuden ymmärrystä, hyväksymistä ja arvostusta. Kaikkia kotoutumiskoulutuksessa osallisena olevia kohdellaan yhdenvertaisesti ja arvostavasti. Koulutuksessa pyritään psykologiseen turvallisuuteen ja kuulluksi tulemiseen. Koulutuksessa tuodaan esiin perustuslaissa turvattuja oikeuksia henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja ymmärrystä sukupuolten ja seksuaalisuuden moninaisuudesta. Lisäksi annetaan valmiuksia tunnistaa rakenteellisia ja arkipäivän rasismin ja syrjinnän muotoja sekä pohditaan keinoja vaikuttaa niihin.

Koulutuksessa otetaan huomioon maahanmuutto- ja kotoutumisprosessin vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin ja jaksamiseen. Osana ohjausta ja opetusta edistetään fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia sekä tunnistetaan esimerkiksi opiskeluun ja arkielämään liittyvän stressin hallintaan vaikuttavia tekijöitä. Myös opiskelijan oppimisen esteitä ja oppimisvaikeuksia pyritään tunnistamaan varhaisessa vaiheessa.

Koulutus toteutetaan tämän arvoperustan mukaisesti ja opiskelijoille tarjotaan oppimisympäristö, jossa näitä arvoja noudatetaan.

3 Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteet ja sisällöt muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Kotoutumiskoulutuksen järjestäjät laativat oman suunnitelmansa näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaan paikallisin ja alueellisin painotuksin. [Koulutuksen järjestäjän omaa suunnitelmaa](#) kutsutaan näissä [opetussuunnitelman](#) perusteissa opetussuunnitelmaksi.

3.1 Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma

Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa päätetään järjestäjän opetus- ja ohjaustyöstä. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikallinen elinkeinorakenne ja koulutustarjonta sekä koulutuksen järjestäjän toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit.

Opetussuunnitelman toteuttamisessa hyödynnetään paikallista oppimisympäristöä, johon kuuluvat luonnon- ja kulttuuriympäristö, kulttuurikohteet, kieliolosuhteet sekä erilaisten järjestöjen tarjoamat mahdollisuudet. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun merkityksellisyyttä ja vahvistaa kotoutumiskoulutuksen yhteyksiä ympäröivään yhteiskuntaan.

Koulutuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laadinnasta ja päivittämisestä.

Opetussuunnitelman laadinnassa on suositeltavaa tehdä yhteistyötä [koulutuksen](#) henkilöstön sekä alueellisten ja paikallisten kotoutumisen edistämisestä vastaavien toimijoiden kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä muiden koulutuksen järjestäjien, alueen elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Opetussuunnitelman laatimisessa voidaan kuulla ja hyödyntää myös opiskelijoiden näkemyksiä. Kaikille opiskelijoille annetaan mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan.

Opetussuunnitelmaa laatiessaan koulutuksen järjestäjä ottaa huomioon toiminta-alueensa [kunnan ja työvoimaviranomaisen](#) kotoutumisohjelmat ja mahdolliset muut kotoutumisen edistämistä ohjaavat strategiat sekä mahdollisen aikaisemmista kotoutumiskoulutuksista saadun palautteen. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan kotoutumiskoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko oppimisyhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät oppimisyhteisön toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden [vastuunottoa omasta opiskelustaan](#), hyvinvointia ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta koulutuksen järjestäjän sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa [kuvataan](#) tarkennetaan seuraavat seikat:

- koulutuksen kohderyhmä ja järjestämisen alueelliset tai paikalliset lähtökohdat
- toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja työtavat
- koulutuksen osa-alueiden limittyminen ja synergia
- opiskelijoiden henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinta
- opetuksen eriyttäminen
- osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja lähtötason arvioinnin huomioiminen opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa
- aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja ~~tunnustaminen~~
- kieli- ja viestintäosaamisen, työelämä- ja yhteiskuntaosaamisen sekä tarjottavien valinnaisten opintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- laaja-alaisen osaamisen sisällöt osana koulutusta
- opiskelijan ohjaus ja tuki sekä ohjaus- ja tukihenkilöstön työnjako
- opiskelijan arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt
- työelämäyhteistyö, mukaan lukien työssäoppimisjaksojen järjestäminen
- [työssäkäyvien tai yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden kotoutumiskoulutuksen suorittamisen tavat](#)
- valinnaisten opintojen järjestäminen, tarvittaessa yhteistyökumppaneiden kanssa
- yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien, yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa
- verkko-opiskelun ja itsenäisen opiskelun käytänteet [huomioiden päättötestin suorittaminen, joka tehdään koulutuksen järjestäjän osoittamassa toimipaikassa](#)
- oman toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi sekä opiskelijoiden osallistaminen toiminnan kehittämiseen

Lisäksi koulutuksen järjestäjällä tulee olla seuraavat lakisääteiset suunnitelmat, jotka voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa:

- tasa-arvosuunnitelma
- yhdenvertaisuussuunnitelma

3.2 Koulutuksen järjestäjän ohjaussuunnitelma

Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaan sisällytetään kotoutumiskoulutukseen sisältyvää ohjausta koskeva suunnitelma, jäljempänä ohjaussuunnitelma. Ohjaussuunnitelma toimii ohjauksen toteuttamisen työvälineenä sekä tukee ohjaustyön arviointia ja kehittämistä. Hyvin laadittu ohjaussuunnitelma varmistaa ohjauksen laadun ja jatkuvuuden sekä tekee ohjaustoiminnan näkyväksi. Ohjaussuunnitelmassa otetaan huomioon koulutuksen järjestäjän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma(t).

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan

- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestämisen muodot; ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat, aikataulut
- ohjaukselliset keinot opiskelijan oman vastuunoton kasvattamiseen kielenoppimisessa ja muussa oman kotoutumisen edistämisessä
- työssäkäyvien tai yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden ohjauksen toteuttaminen
- ohjausta antavan henkilöstön tehtävät ja työnjako
- kotoutumiskoulutuksen aikainen ohjausyhteistyö ja keskeiset yhteistyötahot
- ohjaus nivelvaiheissa: yhteistyö opiskelijan koulutukseen ohjaavan tahon kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- työssäoppimisessa annettavan ohjauksen järjestäminen
- ohjaustoiminnan arvioinnin toteuttaminen

4 Koulutuksen laajuus ja toteuttaminen

Kotoutumiskoulutuksen enimmäislaajuus on 80 opintopistettä. Yksi opintopiste vastaa opiskelijan noin 27 tunnin keskimääräistä työpanosta, johon sisältyy riittävä määrä opetusta opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin nähden. Yhden opintopisteen suorittamisen vaatima työmäärä voi vaihdella riippuen opiskelijan kielellisistä ja koulutuksellisista valmiuksista. Koulutus kestää pääsääntöisesti yhden vuoden. Opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti koulutuksen laajuus ja kesto voivat vaihdella. Koulutus voi kestää pidempään, [esimerkiksi](#) jos opiskelija perustelluista syistä kertaa osan koulutuksesta tai suorittaa latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistavia opintoja. Opiskelija voi osallistua kotoutumiskoulutukseen myös lyhyemmän ajan omien tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti ja siirtyä joustavasti muuhun koulutukseen tai työelämään.

[Jos opiskelija aloittaa kotoutumiskoulutuksen aikana osa- tai kokoaikaisen työn tai yritystoiminnan, koulutuksen kesto ja laajuus voidaan sovittaa joustavasti opiskelijan tarpeisiin.](#)

Koulutuksen järjestäjä neuvottelee koulutuksen osan kertaamisesta ja jatkokoulutukseen siirtymisestä opiskelijan ja kotoutumis- tai työllistymissuunnitelman laativan tahon kanssa. Jollekin ryhmälle voi olla tarkoituksenmukaisempaa tarjota lyhyempää koulutusta, mikäli opiskelijoiden valmiudet antavat tähän edellytyksiä. Kotoutumiskoulutuksen yksilölliseen keston voivat vaikuttaa myös alueen muu koulutustarjonta, muu palvelutarjonta sekä työllisyystilanne.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa suomen/ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon, joka Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen pohjalta laaditussa suomalaisessa sovelluksessa, kehittyvän kielitaidon asteikossa, vastaa taitotasoa B1.1. Koulutuksen aikana saavutettava kielitaitotaso voi kuitenkin ylittää tai alittaa tämän tavoitteen, koska opiskelijan kielitaitoprofiili on yksilöllinen ja luonteeltaan dynaaminen. Koulutuksen aikana opiskelijaa tuetaan kielitaitotavoitteen saavuttamisessa hänen yksilölliset valmiutensa huomioon ottaen ja luodaan kielitaidon kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi myös pitkän aikavälin tavoitteet.

Kotoutumiskoulutus sisältää seuraavat osa-alueet, joita toteutetaan toisiaan tukevin kokonaisuuksina (kuvio 1). Niiden ohjeelliset opintopistemäärät ovat seuraavat:

kieli- ja viestintäosaaminen	40–50 opintopistettä
yhteiskunta- ja työelämäosaaminen	20–30 opintopistettä
josta työssäoppimista vähintään	8 opintopistettä
ohjaus	7 opintopistettä

Koulutukseen sisältyy yksi tai useampia työssäoppimisjaksoja, joiden yhteinen laajuus on vähintään kahdeksan (8) opintopistettä. [Mikäli opiskelija on tehnyt osa- tai kokoaikaista työtä tai harjoittanut yritystoimintaa koulutuksen aikana, voidaan se katsoa kokonaan tai osittain työssäoppimisjakson suorittamiseksi.](#) Lisäksi opiskelijalle tarjotaan valinnaisia opintoja hänen henkilökohtaisten tarpeidensa ja tavoitteidensa mukaan.

KUVIO 1. KOTOUTUMISKOULUTUKSEN LAAJUUS JA OSA-ALUEET

Koulutuksen järjestämisessä huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä alueellinen koulutustarjonta ja työmarkkinatilanne. Opetusryhmiä voidaan muodostaa koulutuksen tarpeen ja opiskelijamäärän mukaan eri tavoin. Muodostamisessa huomioidaan opiskelijoiden oppimisvalmiudet ja erilainen etenemisvauhti opinnoissa.

Koulutus voidaan jakaa moduuleihin, joiden kesto voi vaihdella. Koulutusta voidaan organisoida esimerkiksi seuraavasti:

peruspolku opiskelijoille, joilla on	• perusopiskeluvalmiudet • tekninen luku- ja kirjoitustaito latinalaisella kirjaimistolla • yleensä kokemusta jonkin vieraan kielen opiskelusta • tavoitteena työllistyminen tai ammatillinen koulutus
hitaasti etenevien polku opiskelijoille, joilla on	• kehitettävää opiskeluvalmiuksissa tai oppimisen kannalta haastava elämäntilanne • tyydyttävä tekninen luku- ja kirjoitustaito latinalaisella kirjaimistolla

	tavoitteena työllistyminen tai ammatillinen koulutus
nopeasti etenevien polku opiskelijoille, joilla on	- sujuva tekninen luku- ja kirjoitustaito latinalaisella kirjaimistolla - kokemusta vieraan kielen opiskelusta - hyvät opiskelutaidot ja valmiudet itsenäiseen ja oma-aloitteeseen opiskeluun - usein korkeakoulutus tai kokemusta akateemisesta opiskelusta - tavoitteena työllistyminen esimerkiksi akateemiseen ammattiin tai oman alan täydennyskoulutus

Kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden opintopolkujen intensiteetti, etenemisvauhti ja painotukset voivat olla erilaisia. Opetusmenetelmät, työtavat ja muut pedagogiset ratkaisut valitaan opintopolulle ja ryhmälle tarkoituksenmukaisella tavalla. Koulutuksen toteuttamisessa huomioidaan, että erilaiset opiskelijat saavuttavat kotoutumiskoulutuksen aikana erilaisia tuloksia. Hitaammin eteneville opiskelijoille tulisi pääsääntöisesti tarjota koulutusta sen enimmäislaajuudessa. Myös opiskelijoiden mahdollinen latinalaisen kirjaimiston osaamisen vahvistamisen tarve tulee ottaa huomioon koulutuksen toteuttamisessa. Latinalaisen kirjaimiston osaamisen vahvistamiseen tähtääviä opintoja voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää esimerkiksi erillisenä moduulina tai lisäopetustunteina tätä opetusta tarvitseville opiskelijoille.

Kotoutumiskoulutuksen aikana opiskelija voi tarvittaessa vaihtaa opintopolkuaan. Vaihtamisesta päätetään opiskelijan ja kouluttajan ohjauskeskustelujen perusteella ja yhteistyössä kotoutumis- tai työllistymissuunnitelman laativan tahon kanssa.

Koulutuksen järjestämisessä huomioidaan opetusryhmien heterogeenisyys ja opetuksen eriyttäminen sekä koulutuksen tarvittava mukauttaminen vammaisille opiskelijoille. Joidenkin opiskelijoiden pääsyä esimerkiksi omaa ammattia vastaavaan työhön Suomessa tuetaan, kun taas toisten kohdalla korostuu kielitaidon ja perustaitojen vahvistaminen. Kaikkien opiskelijoiden koulutukseen sisältyy kuitenkin työnhaun ohjausta. Koulutusta on tarpeen mukauttaa myös esimerkiksi korkeasti koulutettujen ja pidempään Suomessa asuneiden opiskelijoiden tarpeisiin. Myös opiskelijoiden sijoittuminen koulutukseen ja työelämään kotoutumiskoulutuksen aikana ja jälkeen on yksilöllistä. Kotoutumiskoulutusta **muokataan opiskelijan tarpeisiin, jos hän voidaan nivoa esimerkiksi osa-aikatyöhön, jos opiskelija työllistyy osa- tai kokoaikaiseen työhön tai aloittaa yritystoiminnan** koulutuksen aikana. Osana kotoutumiskoulutusta voi olla myös opiskelijan aiempaan tai uuteen ammattiin orientoivaa sisältöä tai kuntouttavaa sisältöä.

Kotoutumiskoulutuksessa voidaan erityisesti kaksikielisillä alueilla tarjota toisen kotimaisen kielen opintoja valinnaisina opintoina. Opiskelijoiden tarpeiden mukaan toisen kotimaisen kielen opintoja voitaisiin sisällyttää esimerkiksi koulutuksen loppupään moduuleihin huomioiden esimerkiksi työllistymiseen ja arjen sujuvuuteen liittyvät tarpeet kaksikielisessä ympäristössä.

Koulutuksessa tunnistetaan ja tunnustetaan opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista. Koulutus sisältää ammatillisten ja muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, urasuunnittelua ja

ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille. Koulutukseen voidaan liittää myös kuntoutuksen tarpeen selvittämistä ja kuntoutusta.

4.1 Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja työtavat

Toimintakulttuuri

Kotoutumiskoulutuksen arvoperustaa toteutetaan koulutuksen järjestäjän toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää kaikki koulutuksen järjestäjän toimintatavat, käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutuksen laatu perustuu. Toimintakulttuuri ilmenee yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Kotoutumiskoulutuksen erityispiirteenä on kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus. Tämä edellyttää koulutuksen järjestäjältä yhteisön monimuotoisuuden tiedostamista ja sitä tukeviin toimintatapoihin ja käytänteisiin sitoutumista. Kotoutumiskoulutuksen järjestäjä toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen.

Oppivassa yhteisössä kieliä arvostetaan ja kielen merkitys opiskelijan identiteetille tiedostetaan. Myös kielen merkitys oppimisessa ymmärretään laajasti. Kotoutumiskoulutuksessa jokainen työntekijä, erityisesti opettaja on kielellinen malli ja opettamiensa osa-alueiden ja sisältökokonaisuuksien kielen opettaja. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään kielivarantoaan ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään monikielisesti ja multimodaalisesti, esimerkiksi eleiden ja ilmeiden avulla. Toimintakulttuurissa huomioidaan monikielisyys muun muassa opiskelijoille tarjottavissa tukipalveluissa sekä oppimisympäristön kielellisessä saavutettavuudessa, jolloin ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen on mahdollista myös opiskelun alkuvaiheessa.

Kotoutumiskoulutuksen sisältöjen ja taitojen oppiminen tapahtuu ensisijaisesti suomen/ruotsin kielen avulla, mutta opetuksessa ja ohjauksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös muita opiskelijoiden ja opetushenkilöstön osaamia kieliä. Koska kieli on keskeinen oppimisen väline, sitä tulee tietoisesti ja tavoitteellisesti opettaa osana kaikkia kotoutumiskoulutuksen sisältöjä.

Kielitietoinen opettaja havainnoi kieltä ja kielenkäyttöä eri tilanteissa sekä tukee kielellisten ja sisällöllisten taitojen kehittymistä limittäin. Kielitietoisessa opetuksessa kieli- ja sisältöopinnot integroidaan toisiinsa. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan opettajien yhteistyönä niin, että opiskelijat saavat kaikissa aihealueissa myös tarvitsemaansa kielellistä tukea. Kielitietoisuus merkitseekin sitä, että kielen merkitys opetuksessa, oppimisessa ja koulutuksen järjestäjän toiminnassa tunnustetaan. Keskeistä on siis kielitietoisuuden toimintakulttuurin vahvistaminen ja kehittäminen. Opetuksessa kielitietoisuus tarkoittaa myös sellaisia työtapoja, jotka vahvistavat opiskelijoiden tietorakenteita sekä tukevat tekstilajien tunnistamista ja sosiaalistumista erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin.

Oppimisympäristöt

Kotoutumiskoulutuksen oppimisympäristöjen ja työtapojen tulee tukea opiskelijan aikaisempiin kokemuksiin pohjautuvaa tiedon rakentumista ja auttaa häntä oppimaan ja käyttämään koulutuksen tavoitteiden saavuttamista edistäviä strategioita. Koulutuksessa korostetaan oppimisen yhteisöllisyyttä, vuorovaikutteisuuutta, itseohjautuvuutta sekä verkostoissa toimimista. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti oppilaitoksen oppimisympäristön ulkopuolisia autenttisia oppimisympäristöjä ja tätä kautta rohkaistaan opiskelijaa käyttämään opiskelukieltä omassa arjessaan. [Koulutuksen aikana osa- tai kokoaikaisen työn tai yritystoiminnan aloittaneita opiskelijoita tuetaan löytämään kielen oppimis- ja käyttömahdollisuuksia työympäristössään.](#) Myös verkko-oppimisympäristöjen hyödyntäminen kannustaa opiskelijaa itseohjautuvuuteen, jonka avulla voidaan tukea opetuksen eriyttämistä.

Oppimisympäristöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne tarjoavat mahdollisuuksia opiskelijan omien konkreettisten ja realististen tavoitteiden asettamiseen. Oppimisympäristöt antavat opiskelijalle myös tilaisuuksia löytää ja kokeilla omalle oppimistyyliilleen sopivia työskentelymuotoja.

Opiskelutilojen ja -välineiden valinnalla mahdollisesta monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käyttö. Opiskelijoita perehdytetään tiedonhaun menetelmiin sekä ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa, mikä edesauttaa [verkko-opetuksen hyödyntämistä koulutuksessa](#) koulutuksen järjestämistä myös osittain tai kokonaan verkko-opetuksena. [Koulutuksen aikana tutustutaan myös kielitaidon päättötestialustan toimintaan ja harjoitellaan päättötestin tekemistä.](#) Oppimisympäristön lisäksi koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa kiinnitetään huomiota koulutuksen järjestäjän johtamiskulttuuriin, kouluttajien ja opiskelijoiden motivaatioon ja sitoutumiseen, [opiskelijoiden oma-aloitteisuuden ja aktiivisuuden vahvistamiseen](#), yhteisön jäsenten vaikuttamismahdollisuuksiin ja yhteistyön tekemisen tapoihin.

Työtavat

Opetuksessa ja opiskelussa käytetään oppimisen yhteisöllisyyttä painottavia ja kielitietoisia työtapoja. Opettajan ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutteisuus sekä erilaisissa ryhmissä toimimisen oppiminen on keskeistä. Se edistää erilaisten näkemysten ja kokemusten ymmärtämistä ja valmentaa opiskelijoita myös työelämään. Työtavat tukevat itseohjautuvuutta, vastuun ottamista ja arviointiosaamisen vahvistumista. Ne kehittävät myös vertais- ja itsearviointin taitoja ja oman toiminnan arviointia suhteessa toisiin ihmisiin ja laajemmin koko yhteiskuntaan. Opettaja aktivoi opiskelijoita [oma-aloitteisuuteen](#), yhteistyöhön, toiminnallisuuteen sekä oppimistavoitteiden saavuttamiseen.

Opetuksessa on tärkeää ottaa huomioon, että opiskelijoiden kyky opiskella itsenäisesti vaihtelee ja he tarvitsevat eri tavoin opettajaa opiskelunsa ohjaajana.

Joidenkin työtapojen käyttäminen voi myös edellyttää harjaantumista tai poisoppimista totutuista tavoista työskennellä. Opiskelijoiden erilaiset tarpeet huomioidaan opetusta eriyttämällä. Eriyttämisen avulla opiskelijalle pyritään löytämään sellaisia opiskelun tapoja, joiden avulla hän voi edetä opinnoissaan tavoitteidensa mukaisesti. Eriyttäminen auttaa opiskelijaa tunnistamaan vahvuuksiaan ja hyödyntämään niitä opiskelussa sekä vahvistamaan taitoja, joiden avulla hän edistyy opinnoissaan ja saavuttaa tavoitteitaan. Eriyttäminen palvelee sekä opinnoissaan hitaammin että nopeammin eteneviä opiskelijoita. Eriyttämisessä hyödynnetään erilaisia pedagogisia ratkaisuja, jotka tukevat opiskelijan oppimista.

Eriyttämisen ulottuvuudet liittyvät opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihteluun. Ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetuksen sisältöihin, opetusmenetelmiin, toimintatapoihin, opetusmateriaaleihin, oppimisympäristöihin ja tehtävien määrään sekä käytettävissä olevaan aikaan. ~~Opiskelija voidaan ohjata myös hyödyntämään koulutuksen ulkopuolisia mahdollisuuksia esimerkiksi harrastus- tai vapaaehtois- ja mentoritoiminnasta.~~

Työtapoja voidaan muokata osallistavammiksi esimerkiksi tarjoamalla valinnanmahdollisuuksia, säätelemällä tilankäyttöä, ryhmittelemällä opiskelijoita joustavasti ja hyödyntämällä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvia oppimistilanteita. Opiskelijaa ohjataan oppimaan itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla sekä kehittämään tulevaisuuden opinnoissa tarvittavia itsenäisen työskentelyn ja oppimisen tapoja ja opiskelutaitoja. Opiskelijat voivat tarvita erilaisia mahdollisuuksia osaamisensa ja edistymisensä näyttämiseen ja hyötyvät aina yksilöllisestä palautteesta.

4.2 Yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa

Kotoutumiskoulutuksen järjestäjä tekee laajaa ja monipuolista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyö edistää kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta. Tällä tarkoitetaan sitä, että opiskelijat saavat valmiuksia ja motivaatiota kotoutumiseen, kun taas yhteistyötä tekevät toimijat osaavat tarjota palveluitaan ja toimintaansa kotoutumiskoulutuksen opiskelijoille ja muokata niitä heidän tarpeisiinsa sopiviksi ja niitä vastaanottaviksi.

Yhteistyön tavoitteena on edistää opiskelijoiden tutustumista eri toimijoihin (esimerkiksi työnantajat, ammatilliset verkostot, yrittäjyyttä tukevat verkostot ja palvelut, koulutuksen järjestäjät, julkiset palvelut, kolmas sektori) sekä omaan lähiympäristöön, paikkakuntaan ja asuinseutuun. Yhteistyö auttaa opiskelijoita löytämään autenttisia tilanteita opitun kielitaidon käyttämiseen ja uuden oppimiseen. Lisäksi yhteistyö monipuolistaa opintotarjontaa, oppimisympäristöjä ja työtapoja.

Kotoutumiskoulutuksen yhteistyösisältöihin kuuluu esimerkiksi tutustumiskäyntejä yrityksissä ja työpaikoilla sekä osallistumista kolmannen sektorin toimintaan. Opiskelijaryhmissä voi käydä vierailijoita, ja opiskelijoille voidaan tarjota mahdollisuus suorittaa valinnaisia yhteistyötahojen tarjoamia opintoja. Erityisosaamista vaativia aiheita on syytä käsitellä yhteistyössä vierailevien asiantuntijoiden kanssa. Vierailevien asiantuntijoiden järjestämiä tilaisuuksia voidaan tarjota eri kielillä ja räätälöidä erilaisten opiskelijaryhmien tarpeiden mukaan.

Yhteistyön mallit ja käytänteet kuvataan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa. ~~Ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään koulutuksen järjestäjän yleisiä yhteistyömalleja ja verkostoja.~~ Jos kotoutumiskoulutuksen järjestäjällä on muutakin koulutustarjontaa, kotoutumiskoulutuksen opiskelijoita tutustutetaan organisaation tarjoamiin opiskelumahdollisuuksiin opiskelijoiden yksilölliset tarpeet ja tavoitteet huomioon ottaen. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa kuvataan myös mahdollisten hankittavien koulutusosioiden toteuttajat, kuten työelämän sertifikaattien kouluttajat sekä yleisten kielitutkintojen järjestäjät.

Työnantajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on löytää opiskelijoille työssäoppimispaikkoja ja työpaikkoja. Yhteistyön kautta opiskelija voi tutustua alueen työnantajiin, työllistäviin aloihin, yrittäjyyteen ja elinkeinoelämään. Tavoitteena on myös vahvistaa työnantajien valmiuksia vastaanottaa, ohjata ja perehdyttää työelämään henkilöitä, jotka voivat vielä työssään tarvita muun muassa kielellistä tukea. [Koulutuksen järjestäjä voi mahdollisuuksien mukaan tarjota asiantuntemustaan osa- tai kokoaikaista työtä tekevien tai yritystoimintaa harjoittavien kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden kielitaidon, työelämävalmiuksien ja urakehityksen tukemiseen.](#)

Jos koulutusta järjestetään niin, että opiskelijat asuvat laajalla alueella, monialaista yhteistyötä tehdään soveltuvin osin. Yhteistyötä voidaan tehdä myös verkon välityksellä tarkoituksenmukaisella tavalla.

5 Arviointi kotoutumiskoulutuksessa

Opiskelijan oppimisen edistymistä ja osaamista arvioidaan sekä koulutuksen aikana (formatiivinen arviointi) että sen päättyessä (summatiivinen arviointi). Arviointi kattaa sekä kieli- ja viestintäosaamisen että yhteiskunta- ja työelämäosaamisen osa-alueet. Formatiivisella arvioinnilla kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa hänen henkilökohtaisiin oppimisen tavoitteisiinsa. Formatiivinen arviointi on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojen aikainen palaute sekä opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaispalaute auttavat opiskelijaa ymmärtämään

omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppimisen tavoitteiden suuntaisesti. Summatiivisen arvioinnin tarkoituksena on kuvata oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kieli- ja viestintäosaaminen arvioidaan kielitaitotasolla *alle A1.2, A1.2, A1.3, A2.1, A2.2, B1.1, B1.2 ja yli B1.2*. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen arvioidaan merkinnällä *suoritettu/ei suoritettu*. Yhteiskunta- ja työelämäosaamiseen liittyvä työssäoppimisjakso arvioidaan merkinnällä *suoritettu/ei suoritettu*. [Mikäli opiskelija on tehnyt osa- tai kokoaikaista työtä tai harjoittanut yritystoimintaa koulutuksen aikana, voidaan se katsoa kokonaan tai osittain työssäoppimisjakson suorittamiseksi.](#) Laaja-alaista osaamista ei arvioida erillisenä vaan osana kieli- ja viestintäosaamisen ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen osa-alueiden arviointia. Mahdollisia valinnaisia opintoja ei arvioida.

5.1 Arvioinnin tehtävät ja tavoitteet

Arviointi on koko kotoutumiskoulutuksen ajan jatkuva prosessi. Hyvä arviointi on oppimista tukevaa, monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Arvioinnin avulla opiskelija voi muodostaa realistisen käsityksen omasta osaamisestaan ja kehittää oppimaan oppimisen taitojaan. Arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle kannustavaa ja ohjaavaa palautetta ja tukea hänen yksilöllistä oppimistaan. Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa myös opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Lisäksi ohjaava arviointi ja arviointipalautteen antaminen on tärkeää opiskelijan siirtyessä [kotoutumiskoulutuksessa](#) seuraavaan moduuliin tai toiselle polulle.

Hyvä arviointi osallistaa opiskelijan. Opiskelijalle tarjotaan koulutuksen aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät koulutuksen osa-alueiden tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia asetettuja tavoitteita. Myös oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt otetaan arviointikäytännöissä huomioon.

Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä opiskelijan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Arviointiin osallistuvat kaikki opiskelijaa opettavat ja ohjaavat yhteistyössä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät koulutuksen järjestäjän arviointikulttuurissa. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, jotka ilmenevät arviointiperusteissa ja joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointiperusteiden selvittämisellä parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan.

5.2 Arviointi kotoutumiskoulutuksen aikana

Opintojen aikaisen arvioinnin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä kehittämään motivaatiotaan ja työskentelyään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Itsearviointin ja työskentelyn arvioinnin kehittymistä tuetaan. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kotoutumiskoulutuksen yleisiin ja opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin sekä koulutuksen keskeisiin sisältöihin.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja opiskelijoiden taustan ja osaamisen huomioon ottavia joustavia menetelmiä siten, että jokainen voi osoittaa osaamisensa. Arviointipalautetta annetaan sekä yksilöllisesti että ryhmälle yhteisesti.

Oppimista arvioidaan antamalla opiskelijalle säännöllisesti suullista ja kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä. Suunniteltujen arviointitilanteiden lisäksi opiskelija saa välitöntä palautetta opiskelutilanteissa opettajalta ja muilta opiskelijoilta. Palautteen antamisessa tähdennetään arvostavaa vuorovaikutusta. Näin opiskelija saa tukea voidakseen hahmottaa oppimistaan ja edistymistään.

Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja ne otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja oppimisen tukemisessa.

5.3 Arviointi kotoutumiskoulutuksen päättyessä

Kotoutumiskoulutuksen päättyessä opiskelijoita arvioidaan suhteessa koko koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu opiskelijan yleiseen edistymiseen sekä koulutuksen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamiseen.

Ennen koulutuksen päättymistä järjestetään myös suomen tai ruotsin kielitaidon päättötestaus Opetushallituksen laatimalla valtakunnallisella testillä. Päättötesti sisältää seuraavat neljä kielitaidon osa-alueiden osa~~koetta~~testiä: kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen. Kuullun ymmärtämisen ja luetun ymmärtämisen osiot arvioidaan automaattisesti.

Kotoutumiskoulutuksen opettaja arvioi/opettajat arvioivat testiin osallistuvan kirjoittamisen ja puhumisen osiot. Päättötestauksen ~~n osa-alueet arvioidaan~~ssa käytetään taitotasoasteikon (Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalainen viitekehys, Euroopan neuvosto 2001) tasoilla alle A1, A1, A2, B1 ja yli B1. ~~Testin osa-alueet arvioidaan asteikolla alle A1, A1, A2, B1 ja yli B1.~~ Päättötestin tuloksista hyödynnetään kieli- ja viestintäosaamisen osa-alueen arvioinnissa. ~~Opiskelija saa päättötestistä suoritusotteen suoritettuaan ja opettajan arvioitua testin kaikki osakokeet. Suoritusote ei korvaa kotoutumiskoulutuksen päätteeksi annettavaa todistusta ja siihen sisältyvää kieli- ja viestintäosaamisen arviota eikä päättötestin tulosta voida käyttää opiskelijavalinnan kriteerinä kotoutumiskoulutuksen jälkeisiin opintoihin hakeutumisessa.~~

Viittomakielen osaamista arvioidaan viittomakielen koulutukseen erikoistuneen koulutuksen järjestäjän omilla menetelmillä. Viittomakielisessä kotoutumiskoulutuksessa voidaan hyödyntää suomen tai ruotsin kielitaidon päättötestausta soveltuvin osin.

5.4 Todistus ja siihen merkittävät tiedot

Kotoutumiskoulutuksesta annetaan koulutuksen päättyessä todistus. Todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- koulutusorganisaation nimi sekä mahdollinen oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi, syntymäaika ja mahdollinen oppijanumero
- koulutuksen nimi ja laajuus sekä opiskelijan suorittamien koulutuksen osa-alueiden laajuus (opintopisteiden määrä)

- opiskelijan saavuttama kielitaitotaso opetussuunnitelman perusteissa kuvatuilla kielitaidon osa-alueilla
- opiskelijan yhteiskunta- ja työelämäosaamisen ja siihen liittyvän työssäoppimisjakson suorittaminen (suoritettu/ei suoritettu)
- työssäoppimisjakson/jaksojen laajuus ja suorituspaikka/paikat sekä tieto siitä, jos opiskelija on korvannut työssäoppimisjakson tai osan siitä koulutuksen aikaisella osa- tai kokoaikaisella työllä tai yritystoiminnalla
- todistuksen antamispäivä
- mahdolliset lisätiedot (esimerkiksi suositus seuraavaksi koulutukseksi)
- koulutuksen järjestäjän allekirjoitus tai sähköinen allekirjoitus
- tieto siitä, että kotoutumiskoulutus on toteutettu Opetushallituksen laatimien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (Opetushallituksen määräys OPH-649-2022).
- tieto siitä, että kotoutumiskoulutus sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä

Todistukseen merkitään opiskelijan saavuttama kielitaitotaso opetussuunnitelman perusteissa kuvatuilla kielitaidon osa-alueilla (suullinen ja kirjallinen vastaanottaminen sekä suullinen ja kirjallinen tuottaminen). Opiskelijan yhteiskunta- ja työelämäosaaminen ja siihen liittyvä työssäoppimisjakso arvioidaan asteikolla *suoritettu/ei suoritettu*. Opiskelija saa työssäoppimispaikasta työtodistuksen, jossa on opetussuunnitelman perusteiden todistusmallin mukaiset tiedot.

Opiskelijan suorittamien valinnaisten opintojen nimet ja laajuudet merkitään todistukseen.

Jos opiskelija keskeyttää koulutuksen, hänelle annetaan todistus osallistumisesta kotoutumiskoulutukseen. Osallistumistodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- koulutusorganisaation nimi sekä mahdollinen oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi, syntymäaika ja mahdollinen oppijanumero
- koulutuksen nimi ja laajuus sekä opiskelijan koulutuksessa oloaika
- opiskelijan saavuttama kielitaitotaso opetussuunnitelman perusteissa kuvatuilla kielitaidon osa-alueilla, mikäli opiskelijan kielitaitoa on arvioitu
- opiskelijan yhteiskunta- ja työelämäosaamisen ja siihen liittyvän työssäoppimisjakson suorittaminen, mikäli opiskelija on suorittanut näitä opintoja
- osallistumistodistuksen antamispäivä
- mahdolliset lisätiedot (esimerkiksi suositus seuraavaksi koulutukseksi)
- koulutuksen järjestäjän allekirjoitus tai sähköinen allekirjoitus

- tieto siitä, että kotoutumiskoulutus on toteutettu Opetushallituksen laatimien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (Opetushallituksen määräys OPH-649-2022).
- tieto siitä, että kotoutumiskoulutus sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä

Jos koulutuksen järjestäjä toteuttaa vain osan kotoutumiskoulutuksen kokonaisuudesta, kuten esimerkiksi tietyn moduulin, ja opiskelija siirtyy toiselle koulutuksen järjestäjälle suorittamaan koulutuksen loppuun, hänelle annetaan todistus, johon merkitään samat tiedot kuin koko koulutuksen päätteeksi annettavaan todistukseen.

6 Kotoutumiskoulutuksen osa-alueiden keskeiset tavoitteet ja sisällöt

Kotoutumiskoulutuksen osa-alueet muodostavat toisiinsa kietoutuvan jatkumon tietoja ja taitoja, oppimisen tapoja ja strategioita, tiedon välittämistä ja vuorovaikutusta. Käsiteltävät aiheet kertautuvat koulutuksen aikana spiraalimaisesti siten, että kieli- ja viestintäosaamisen sekä yhteiskunta- ja työelämäosaamisen sisällöt tukevat toisiaan (kuvio 2).

KUVIO 2. KIELI- JA VIESTINTÄOSAAMISEN JA YHTEISKUNTA- JA TYÖELÄMÄOSAAMISEN LIMITYMINEN JA SYNERGIA.

Arjen keskeisimpien ja merkittävimpien kielenkäyttötilanteiden tasosta edetään yleisempään tasoon, vaativampiin kielenkäyttötilanteisiin ja abstraktimpien yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyyn. Myös oppimaan oppimisen taidot ja opiskelutaidot kehittyvät ja opiskelijan **omatoimisuus sekä itseohjautuvuus vahvistuu**. Koulutuksen edetessä opiskelijan tiedot ja taidot syvenevät ja laajenevat ja toiminta eri tilanteissa monipuolistuu.

Kieli- ja viestintäosaamisen opetuksessa painottuvat kielelliset ja viestintään liittyvät tavoitteet, yhteiskunta- ja työelämäosaamisen opetuksessa puolestaan tiedolliset ja taidolliset tavoitteet. Opettajien yhteistyö on keskeistä, jotta kotoutumiskoulutuksessa voidaan luoda opiskelijan kotoutumisen kannalta mielekkäitä oppimiskokemuksia ja vahvistaa tietomäärän kasvamista ja vahvistumista sekä taitojen kehittymistä.

Kotoutumiskoulutuksessa tunnistetaan aikaisemmin hankittua osaamista, ja koulutukseen sisältyy ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Koulutus auttaa siten opiskelijaa jäsentämään omaa koulutuspolkuaan ja elämänsuunnitelmiaan. Opiskelija tutustuu suomalaiseen koulutusjärjestelmään, osaa asemoida itsensä siihen ja tietää, miten aiemmin hankittu osaaminen ja koulutus voidaan **tarvittaessa** tunnustaa. Koulutuksessa voidaan antaa lisäksi muuta opetusta ja ohjausta, joka edistää työelämää ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnassa tarvittavia valmiuksia. Opiskelija osaa hakeutua jatkokoulutukseen, töihin ja työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin.

Myös opiskelijan kulttuuriseen identiteettiin liittyvän moninaisuuden ja muuntuvuuden ymmärtäminen nähdään kotoutumiskoulutuksen aikana yhtenä keskeisenä tavoitteena: yksilön identiteetin kerroksellisuutta, kulttuurisesti moninaisten sosiaalisten verkostojen muodostumista sekä osallisuuden ja ryhmään kuulumisen prosessia tuetaan läpi koko koulutuksen. Opiskelija asettaa itse henkilökohtaisia tavoitteita, ja häntä tuetaan ja ohjataan tavoitteiden asettelussa ja niiden

saavuttamisessa. Koulutus pyritään järjestämään joustavasti siten, että se antaa mahdollisuuden henkilökohtaisen opintopolun rakentamiseen.

6.1 Laaja-alainen osaaminen kotoutumiskoulutuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan oppimisen ja osaamisen perustana olevia kognitiivisia taitoja, metataitoja sekä muita taitoja, joita opiskelija tarvitsee arjessaan, opiskelussaan, yhteiskunnassa ja työelämässä. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteena on tukea opiskelijan ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Laaja-alaisen osaamisen alueet ilmentävät osaltaan myös kotoutumiskoulutuksen arvoperustaa, koulutuksen tehtävää ja koulutuksen yleisiä tavoitteita.

Kotoutumiskoulutuksen laaja-alaisen osaamisen alueet ja niiden arviointi kytketään kieli- ja viestintäosaamisen ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tavoitteisiin ja sisältöjen opetukseen ja arvioidaan osana niiden arviointia.

Laaja-alainen osaaminen koostuu seuraavista alueista:

Oppimaan oppimisen taidot ja opiskelutaidot

Opiskelija osaa hankkia tietoa sekä tuottaa, jäsentää, arvioida ja soveltaa sitä. Hän osaa ottaa vastuuta opinnoistaan ja suunnitella niitä realistisesti ja tavoitteellisesti. Hän osaa käyttää tarkoituksenmukaisia ja monipuolisia oppimistapoja ja -strategioita sekä tiedostaa niiden vaikutuksen oppimiseen. Hän ymmärtää vertaisryhmän ja muun lähipiirin merkityksen oppimisen ja opiskelun tukena.

Monilukutaito

Opiskelija osaa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä sekä harjaantuu toimimaan monimuotoisten tekstien kanssa. Monimuotoiset tekstit voivat olla esimerkiksi puhuttuja, kirjoitettuja, visuaalisia, audiovisuaalisia ja näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä voivat sisältää erilaisia kielimuotoja arkikielestä opiskelukieleen ja eri tiedonalojen kieleen. Monilukutaitoon kuuluvat luku- ja kirjoitustaidon lisäksi esimerkiksi kuvanlukutaito, medialukutaito sekä matemaattinen lukutaito.

Monilukutaito harjaannuttaa myös tekstien kriittiseen lukemiseen ja kulttuuristen viittausten ymmärtämiseen. Opiskelija tarvitsee monilukutaitoa arjenhallinnassa, vuorovaikutuksessa sekä opinnoissa.

Digitaidot

Opiskelija osaa käyttää tietokonetta, älypuhelinta ja muita mobiililaitteita opiskelun, tiedonhankinnan, tekstien kääntämisen, työnhaun, koulutukseen haun ja vuorovaikutuksen apuvälineenä. Hän osaa toimia vastuullisesti sosiaalisessa mediassa ja digitaalisissa ympäristöissä. Hän käyttää digitaalisia palveluita tietoturvallisesti asioidessaan viranomaisten ja muiden sähköisiä asiointia edellyttävien palveluntarjoajien kanssa.

Vuorovaikutustaidot

Opiskelija toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja rakentavasti. Hän osaa kuunnella ja kunnioittaa toisten näkemyksiä ja tuoda omia näkökulmiaan esille yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Opiskelija kehittää empatiakykyään. Hän osaa

käyttää viestinnässä kielivariantaan asianmukaisesti ja toimivasti. Opiskelija osaa viestiä asianmukaisesti myös erilaisilla digitaalisilla alustoilla.

Hyvinvointitaidot

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen. Hän osaa huolehtia fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystään. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Hän osaa suunnitella omaa ajankäyttöään siten, että opiskelu ja vapaa-aika vuorottelevat tarkoituksenmukaisesti. Opiskelija osaa hakea tietoa, apua ja tukea oman hyvinvointinsa ylläpitämiseksi sekä hakeutua tarvittaessa hyvinvoinnin ja terveydenhuollon palveluihin.

Ympäristötaidot

Opiskelija ymmärtää kestäväen kehityksen merkityksen yhteiskunnalle ja maapallolle ja osaa toimia kestäväen kehityksen mukaisesti. Opiskelija tunnistaa ja ymmärtää keskeisiä ympäristön muutoksia ja ihmisen toiminnan merkityksen niihin. Hän tuntee kestäväen kehityksen tavoitteet ja ymmärtää ilmiöiden vaikutuksia toisiinsa esimerkiksi kulttuurisesta, sosiaalisesta tai taloudellisesta näkökulmasta. Opiskelijaa osaa toimia kestävää elämäntapaa tukien ja ottaa vastuuta ympäristöstä yhteistyössä muiden kanssa.

Kulttuuriset taidot

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä opiskeluyhteisön ja yhteiskunnan kielellisestä, kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Hän tiedostaa oman kotoutumisprosessinsa eri vaiheet ja osaa tarkastella omaa tilannettaan. Opiskelija kartuttaa kokemuksiaan kansainvälisyydestä omassa arjessaan ja opiskeluympäristössään sekä esimerkiksi vierailujen, kulttuuritapahtumien, verkostoyhteistyön tai muun yhteistyön kautta.

6.2 Kieli- ja viestintäosaaminen

Kieli- ja viestintäosaamisen opetus perustuu käsitykseen opiskelijasta toimijana, joka käyttää kieltä omiin viestintätarpeisiinsa ja toimii aktiivisesti oppimisprosessissaan. Kielitaito kehittyy erilaisissa kielenkäyttö- ja vuorovaikutustilanteissa, joten opetuksessa painottuvat keskustelu- ja vuorovaikutusstrategiat ja sosiolingvistiset taidot, kuten tilanteeseen sopivuus, kohteliaisuus ja eri rekistereiden hallinta.

Kohdekielinen ympäristö antaa kieli- ja viestintäosaamisen harjoitteluun paljon mahdollisuuksia, joiden hyödyntämistä koulutus tukee. Koulutuksen aikana ohjataan opiskelijoita käyttämään kieltä oma-aloitteisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa myös koulutuksen ulkopuolella vapaa-ajalla ja harrastuksissa. Opiskelijaa kannustetaan itsenäiseen kieliympäristön havainnointiin ja suomen/ruotsin kielen käyttämiseen oman elämänsä kielenkäyttötilanteissa. Kohdekielisessä ympäristössä opiskelija oppii arvioimaan omia taitojaan ja kielenkäyttötarpeitaan.

Kielitietoisuus läpäisee kotoutumiskoulutuksen opetuksen. Kieli- ja viestintäosaamisen opetuksessa kieltä opetetaan tietoisesti ja tavoitteellisesti osana eri sisältöalueiden opetusta. Sisältöalueiden käsittelyssä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijan omaa moninaista kielivariantoa. Monikielisuuden hyödyntäminen tukee myös viestin välittämistä, mediaatiota, niissä tilanteissa, jossa kaikilla ei ole yhteistä kieltä. Mediaatio sisältää sekä viestien välittämistä että viestintätilanteen eri osapuolten tukemista heidän viestimiseensä. Mediaatio on viestin ymmärrettävyyden muokkaamisen lisäksi myös oman ajattelun välittämistä toiselle osapuolelle ja näiden ajatusten

edelleen kehittämistä yhdessä. Kotoutumiskoulutuksen kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä vuorovaikutuksessa mediaatio ei rajoitu vain kieleen, vaan se on myös kulttuuristen tulkintojen välittämistä. Mediaatio edellyttää aktiivista osallisuutta viestintätilanteissa.

Kotoutumiskoulutuksessa opiskelijan tavoitteena on saavuttaa sellainen suomen/ruotsin kielen taito, joka on riittävä hänen urasuunnittelunsa tarpeisiin ja muihin tavoitteisiin, jotka määritellään henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Koulutuksen alussa kielitaidon lähtötaso arvioidaan tarvittaessa. Koulutuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa keskimäärin toimivan peruskielitaidon suomen/ruotsin kielessä. Kielitaitoprofiilit vaihtelevat yksilöllisesti, joten opiskelijan kielitaito voi joillakin kielitaidon osa-alueilla ylittää tai alittaa kotoutumiskoulutuksen tavoitetason. Tämä tulee huomioida opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tavoitteiden asettelussa. Myös opiskelijoiden opiskelutaidot ja oppimaan oppimisen valmiudet vaihtelevat. Koulutuksessa on huomioitava opiskelijaryhmän ja yksilöiden tarpeet tavoitteiden asettelussa ja sisältöjen painotuksissa. Koulutusta mukautetaan tarvittaessa viittomakielen ja pistekirjoituksen edellyttämällä tavalla.

Kieli- ja viestintäosaamisen tavoitteet ja opiskelijan osaaminen kuvataan kielitaitotasolla A1.2-A1.3, A2.1-A2.2 ja B1.1-B1.2. [Ne vastaavat päättötestin taitotasoa A1, A2 ja B1.](#) Sisällöt ja niihin liittyvät kielenkäyttötilanteet toistuvat ja syvenevät tasolta toiselle muodostaen jatkumon.

Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen sekä kieli- ja viestintäosaamisen sisällöt nivoutuvat toisiinsa. Tarkoituksena on, että opiskelija saa tarvitsemiaan kielellisiä valmiuksia opiskelua ja työelämää varten. Myös opiskelijoiden oman alan ammattikielen kehittämisen valmiuksia harjoitellaan ja tuetaan koulutuksen aikana. Kieli- ja viestintäosaaminen kehittyy tasolta toiselle ja tarjoaa oppijalle yhä monipuolisempia ilmaisukeinoja. Opiskelijan osaamisen kuvaus tasolta toiselle antaa yleiskuvan opetuksen sisältöjen syvenemisestä ja laajentumisesta ja kieli- ja viestintäosaamisen osa-alueen tavoitteista.

6.2.1 Keskeiset sisällöt

Kieli- ja viestintäosaamisen sisällöissä käsitellään laajasti opiskelijan lähipiiriin, arkielämään ja hyvinvointiin liittyviä teemoja. Niiden opetukseen sisällytetään myös kielelliset normit ja konventiot, joiden avulla kustakin teemasta puhutaan. Lisäksi käsitellään työelämä- ja yhteiskuntaosaamisen sisältöjen opiskelussa tarvittavaa sanastoa ja käsitteitä vuorovaikutustilanteiden näkökulmasta. Käsiteltävien sisältöjen valinnan ja laajuuden lähtökohtana ovat opiskelijan tarpeet ja tavoitteet. Sisältöjen valinnassa huomioidaan keskeisiä ajankohtaisia ilmiöitä ja tapahtumia, mikä vahvistaa opiskelijan osallisuutta ja aktiivista toimijuutta. Autenttiset tilanteet ja materiaalit kannustavat opiskelijaa [omatoomiseen](#) kielen käyttämiseen opetustilanteiden ulkopuolella ja koulutuksen päättymisen jälkeen.

Kieli- ja viestintäosaamisen opetuksessa käsitellään seuraavia sisältöjä ja niihin liittyvää sanastoa ja keskeisiä käsitteitä:

- oma lähipiiri, arkielämä ja hyvinvointi, asuminen ja kodin turvallisuus, [asukkaan oikeudet ja velvollisuudet](#)
- oman asuinalueen peruspalvelut ja erilaiset asiointitilanteet: koulutus ja varhaiskasvatus, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, työllisyyspalvelut, pelastustoimi, poliisi

- vapaa-aika ja harrastustoiminta, vapaaehtoistyö
- yhteiskunnallinen osallisuus ja vaikuttaminen, kolmannen sektorin toiminta ja palvelut
- digitaaliset ja monikieliset mediat ja palvelut
- luonto ja ympäristö, kestävän kehityksen periaatteet

6.2.2 Tavoitteet ja opiskelijan osaaminen

Kieli- ja viestintäosaamisen tavoitteiden pohjana ovat Opetushallituksen Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko (Opetushallitus 2019) sekä Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys, Täydentävä osa ja lisäkuvaimet (Opetushallitus 2018). Näissä opetussuunnitelman perusteissa opiskelijan osaaminen kuvataan suullisen ja kirjallisen vastaanottamisen ja tuottamisen sekä vuorovaikutuksen ja mediaation näkökulmista.

Kehittyvä ja toimiva alkeiskielitaito (A1.2–A1.3, [päättötestin taitotaso A1](#))

Tavoitteet ja sisällöt

Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin. Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Hän osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Opiskelija osaa käyttää joitakin kohteliaita ilmauksia rutiininomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.

Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä. Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan joistakin arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä.

Opiskelijan osaaminen

Suullinen ja kirjallinen vastaanottaminen

Opiskelija

- ymmärtää yleisimpiä peruskysymyksiä ja itselleen suunnattua selkeää ja/tai mukautettua puhetta tutuista aiheista sekä havainnollistettuja ohjeita asiayhteyden tukena (muun muassa asiakaspalvelu, opetustilanteet)
- osaa havainnoida ja poimia yksittäisiä tietoja ympäristöstään (muun muassa kartat, kyltit, opasteet, mainokset, lyhyet ja kuvin tuetut tekstit)
- ymmärtää keskeistä sisältöä ja osia lyhyistä, yksinkertaisista lähiympäristönsä teksteistä (muun muassa ilmoitukset, tiedotteet, kertomukset, uutiset)
- tunnistaa joitakin keskeisiä kirjoitettuja ja puhuttuja tekstilajeja

Suullinen ja kirjallinen tuottaminen

Opiskelija

- osaa ilmaista välittömät tarpeensa ja kertoa yksinkertaisin ilmaisin itsestään, arjestaan sekä joistakin lähipiiriään ja -ympäristöään koskevista asioista suullisesti
- osaa ääntää sana- ja lausetasolla jokseenkin ymmärrettävästi
- osaa täyttää perustietonsa lomakkeeseen, kirjoittaa lyhyen tekstin kuten muistilapun tai viestin tutusta aiheesta
- osaa ilmaista suhtautumistaan yksinkertaisin, ulkoa opituin ilmaisin pääsääntöisesti suullisesti

Vuorovaikutus ja mediaatio

Opiskelija

- osaa toimia arkielämän rutiininomaisissa vuorovaikutustilanteissa ja vastata yksinkertaisesti itseään koskeviin kysymyksiin suullisesti ja kirjallisesti
- käyttää tavallisimpia viestintävälineitä tarvittaessa tuetusti
- osaa ilmaista, ymmärtääkö ja tarvitseeko toistoa tai täsmennystä
- osaa toimia ohjatuissa ryhmätilanteissa ja tarvittaessa kysyä tarkennuksia esimerkiksi tehtävänantoon
- osaa ilmaista suhtautumistaan käyttämällä erilaisia strategisia keinoja (nonverbaalisuus, monikielisyys) viestinsä tukena

Peruskielitaidon alkuvaihe ja kehittyvä peruskielitaito (A2.1-A2.2, [päättötestin taitotaso A2](#))

Tavoitteet ja sisällöt

Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen niissä. Hän joutuu silloin tällöin pyytämään toistoa, tarkennusta avainsanoista tai selvennystä vakiosanontoja käyttäen. Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Opiskelija pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita.

Opiskelijan osaaminen

Suullinen ja kirjallinen vastaanottaminen

Opiskelija

- ymmärtää lyhyitä keskusteluja ja kerrontaa itselleen tutuista aiheista sekä keskeisen sisällön selkeästi puhutuista teksteistä
- ymmärtää keskeisen sisällön yksinkertaisista arkielämän autenttisista teksteistä ja asiateksteistä
- tuntee erilaisia itselleen merkityksellisiä kirjoitettuja ja puhuttuja tekstilajeja sekä osaa käyttää niitä

Suullinen ja kirjallinen tuottaminen

Opiskelija

- osaa kertoa keskeisistä omaan elämäänsä liittyvistä asioista kuten henkilö- ja työhistoriastaan ja vapaa-ajastaan sekä lähiympäristöstään suullisesti
- osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa
- osaa kirjoittaa lyhyen, sidosteisen tekstin kuten sähköpostin tutuista aiheista ja tehdä lyhyitä muistiinpanoja
- osaa ilmaista suhtautumistaan ja mieltymyksiään sekä perustella niitä yksinkertaisin, tavanomaisin ilmaisin myös kirjallisesti

Vuorovaikutus ja mediaatio

Opiskelija

- osaa toimia ennakoitavissa ja rutiininomaisissa asiointitilanteissa suullisesti ja kirjallisesti
- osaa käyttää itselleen tarpeellisia viestintävälineitä
- osaa pyytää toistoa ja tarkennusta asioihin, joita ei ymmärrä sekä sietää osittaista ymmärtämistä
- osaa esittää ryhmätilanteissa sosiaalisten normien mukaisia pyyntöjä sekä välittää tietoja ja ohjeita
- osaa keskustella tutuista asioista ja ilmaista suppeasti mielipiteensä käyttämällä erilaisia strategisia keinoja (nonverbaalisuus, monikielisyys)
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielen konventiot

Toimiva ja sujuva peruskielitaito (B1.1-B1.2, [päättötestin taitotaso B1](#))

Tavoitteet ja sisällöt

Opiskelija ymmärtää kielenkäytön tilannesidonnaisuuden ja osaa mukauttaa viestintäänsä yleisimmissä tilanteissa. Hän pystyy toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kun tilanne tai aihepiiri on itselle tuttu tai tärkeä.

Opiskelija osaa käyttää erilaisia viestintästrategioita, esimerkiksi pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.

Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman ilmauksen tai muotoilla viestinsä uudelleen sekä neuvotella tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.

Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.

Opiskelija löytää tekstistä pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista aiheista.

Opiskelijan osaaminen

Suullinen ja kirjallinen vastaanottaminen

Opiskelija

- ymmärtää yleisiä aihepiirejä käsittelevän puheen pääajatuksia ja itselleen keskeisiä yksityiskohtia
- ymmärtää ääntämykseltään erilaisia puhujia
- pystyy lukemaan monenlaisia, eripituisia ja monimediaisia tekstejä sekä löytämään tekstistä pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia, kun aihepiiri on itselle tuttu
- tuntee eri tekstilajien käyttötarkoituksia ja osaa tulkita ja käyttää tarvitsemiaan tekstilajeja tarkoituksenmukaisesti

Suullinen ja kirjallinen tuottaminen

Opiskelija

- osaa kertoa omasta taustastaan ja osaamisestaan jo melko yksityiskohtaisesti sekä selostaa yleiseen ja itselle tuttuun aihepiiriin liittyviä tapahtumia ja tilanteita suullisesti
- osaa ääntää suhteellisen vaivattomasti ja ymmärrettävästi
- osaa tuottaa yleisimpien tekstilajien mukaisia tekstejä itselle tärkeistä aiheista (muun muassa työhakemus) ja osaa tehdä kuulemastaan tai lukemastaan ohjatusti muistiinpanoja itselle tutusta aiheesta
- osaa ilmaista suhtautumistaan, mieltymyksiään ja mielipiteitään sekä perustella niitä melko monipuolisilla keinoin sekä suullisesti että kirjallisesti

Vuorovaikutus ja mediaatio

Opiskelija

- osaa toimia monenlaisissa, myös vähemmän rutiininomaisissa ja puolivirallisissa tilanteissa suullisesti ja kirjallisesti
- osaa käyttää yleisimpiä viestintävälineitä ja hakea tietoa eri medioista sekä välittää ja tiivistää sitä muille
- osaa pyytää kohdennetusti tarkennusta tai selvennystä sekä osaa tarkentaa ja korjata omaa puhettaan vuorovaikutustilanteessa

- osaa toimia ryhmässä epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa esimerkiksi opetustilanteessa sekä pystyy osallistumaan yhdessä ideointiin, kun aihepiiri on tuttu
- osaa osoittaa omaa suhtautumistaan vuorovaikutustilanteessa ja tulkita vuorovaikutuskumppaniaan käyttämällä erilaisia strategisia keinoja (nonverbaalisuus, monikielisyys)
- tunnistaa kielen tilanteista vaihtelua, sosiaalisia käytänteitä ja normeja ennakoitavissa tilanteissa

6.2.3 Kieli- ja viestintäosaamisen arviointi

Kieli- ja viestintäosaamisen arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kielitaitoprofiilin epätasaisuus. Opiskelijan osaaminen arvioidaan suullisessa ja kirjallisessa vastaanottamisessa sekä suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa. Arvioinnissa huomioidaan läpäisevästi vuorovaikutuksen ja mediaation näkökulmat. Arvioinnissa käytetään kielitaitotasoja A1.2, A1.3, A2.1, A2.2, B1.1 ja B1.2. Jos opiskelijan taitotason arvioidaan kotoutumiskoulutuksen päättyessä olevan jollakin osa-alueella alle A1.2, merkitään todistukseen alle A1.2. Vastaavasti jos opiskelijan taitotaso jollain osa-alueella ylittää taitotason B1.2, merkitään todistukseen yli B1.2.

Kotoutumiskoulutuksen hallinnointia ja kotoutumiskoulutuksen jälkeisiin koulutuksiin ohjaamista varten annetaan myös yleisarvio opiskelijan saavuttamasta kielitaitotasosta koulutuksen päättyessä. Tämä yleisarvio muodostetaan osa-alueiden taitotasojen keskiarvona siten, että tarvittaessa painotetaan opiskelijan jatkosuunnitelman kannalta keskeisimpien kielitaidon osa-alueiden arvioita. Yleisarviota ei merkitä todistukseen, vaan sitä käytetään vain koulutusten ja jatkosuositusten hallinnoinnin välineenä. [Päättötestin \(ks. luku 5.3\) tuloksia hyödynnetään kieli- ja viestintäosaamisen osa-alueen arvioinnissa.](#)

6.2.4 Latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistavat opinnot ja lukutaitokoulutuksen toteuttaminen

Niille opiskelijoille, jotka osaavat lukea ei-aakkosellisella kirjoitusjärjestelmällä tai muulla kuin latinalaisella kirjaimistolla ja joiden lukutaito voi teknisen lukutaidon lisäksi vaatia vielä harjoitusta kohti funktionaalista lukutaitoa, voidaan kotoutumiskoulutuksen osana tarjota latinalaisen kirjaimiston osaamisen vahvistamista tukeva opintokokonaisuus. Edellytyksenä on, että opiskelijoiden oppimisvalmiudet ja koulutustausta riittävät opintokokonaisuuden opiskeluun, ja kotoutumiskoulutus on muutoin tavoitteiltaan ja sisällöiltään heille tarkoituksenmukaisin koulutus.

Latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistavissa opinnoissa painopiste on aluksi teknisessä lukemisessa ja sana- ja lausetason kirjoittamisessa, sen jälkeen tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja tuottamisessa. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan äänne- ja tavutietoisuutta sekä äänne-kirjainvastaavuuden periaatteen ymmärtämistä lukemisessa ja kirjoittamisessa. Opintokokonaisuuden aikana harjoitellaan erottamaan, tunnistamaan ja tuottamaan äänneitä ja kirjaimia sekä ymmärtämään niiden välinen yhteys. Niin ikään harjoitellaan äänneiden yhdistämistä tavuiksi ja sanoiksi. Teknisen luku- ja kirjoitustaidon kehittyminen latinalaisella kirjaimistolla mahdollistaa myös luetun ymmärtämisen ja erilaisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen. Opiskelijoiden luku- ja kirjoitustaitoa tulee vahvistaa koko kotoutumiskoulutuksen ajan.

[Kotoutumiskoulutuksessa voidaan toteuttaa myös työvoimakoulutuksena järjestettävää lukutaitokoulutusta niillä alueilla, joissa omia lukutaitokoulutuksen opetusryhmiä ei voida muodostaa. Tällöin lukutaitokoulutusta tarvitsevia opiskelijoita opetetaan eriytetysti kotoutumiskoulutuksen ryhmissä lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksen](#)

järjestäjä kuvaa koulutuksen järjestämisen kummankin koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa.

6.3 Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen opinnot kulkevat kieli- ja viestintäosaamisen opiskelun rinnalla koulutuksen alusta alkaen. Sisällöissä huomioidaan opiskelijoiden suomen/ruotsin kielen taidon taso. Sisältöjä käsitellään ja painotetaan toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaisessa järjestyksessä. Sisältökokonaisuuksien painotukset voivat vaihdella opiskelijoiden ja opetusryhmien tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija on saattanut osallistua monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon tai saada esimerkiksi työn, opiskelun tai verkostojensa kautta tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, koulutuksesta ja työelämästä. Kotoutumiskoulutuksen yhteiskunta- ja työelämäosaamisen opinnot tukevat ja syventävät näitä tietoja ja antavat opiskelijalle valmiuksia toimia suomen/ruotsin kielellä yhteiskuntaan, työelämään ja koulutukseen liittyvissä tilanteissa. Opintojen tavoitteena on myös kehittää niissä tarvittavia sosiaalisia ja viestinnällisiä taitoja, tiedonhaun taitoja ja digitaalisia taitoja.

Kotoutumiskoulutuksen yhteiskunta- ja työelämäosaamisen opinnot tukevat maahanmuuttajan [vastuunottoa omasta](#) kotoutumisprosessistaan ja sosiaalista osallisuutta. Opintojen avulla opiskelija saa realistisen ja ajantasaisen kuvan sekä suomalaisen yhteiskunnan toimintamekanismeista että omista mahdollisuuksistaan yhteiskunnan jäsenenä työelämässä ja arjessa. Koulutus tarjoaa välineitä ammatillisten ja muiden jatkosuunnitelmien tueksi sekä tietoa suomalaisesta työkuulttuurista. Opiskelija saa sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla hän kykenee toimimaan uudessa elämäntilanteessa ja tekemään valintoja.

Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen sisältökokonaisuuksia opetetaan kotoutumiskoulutuksen alusta lähtien ja ne nivoutuvat kieli- ja viestintäosaamisen sisältöihin. Sisällöissä huomioidaan erityisesti käytännön tarpeet, joita opiskelijalla on eri elämäntilanteissa. Opinnoissa edetään arkielämän tilanteista kohti laajempaa yhteiskunnan ja työelämän tuntemusta. Opiskelijan osaaminen syvenee koulutuksen edetessä sellaisiksi tiedoiksi ja taidoiksi, jotka auttavat häntä ymmärtämään suomalaista yhteiskuntaa sekä yhteiskunnassa vaikuttavia arvoja ja asenteita. Koulutuksen alkuvaiheessa kokonaisuuksien käsittely keskittyy enemmän sanastoon ja keskeisiin käsitteisiin, ja teemojen käsittely laajenee ja syvenee koulutuksen edetessä.

Koulutuksen tavoitteena on myös lisätä opiskelijan paikallistuntemusta. Sisällöissä huomioidaan alueelliset erityispiirteet kuten työmarkkinatilanne ja koulutustarjonta. Opintojen järjestämiseen hankitaan tarvittaessa oppilaitoksen ulkopuolista asiantuntemusta.

Osana yhteiskunta- ja työelämäosaamisen opetusta opiskelijoita rohkaistaan [oma-aloitteiseen](#) työ- ja koulutusmahdollisuuksien etsimisen ~~ohella~~ [sekä](#) osallistumaan myös harrastustoimintaan ja esimerkiksi vapaaehtoistyöhön. Opiskelijoita tuetaan rakentamaan verkostoja, joista on hyötyä kotoutumisessa ja työllistymisessä. Opiskelijoiden verkostoitumista voidaan tukea muun muassa järjestämällä erilaisia tilaisuuksia yhteistyökumppaneiden kanssa, rohkaisemalla opiskelijoita harrastus- ja vapaa- ehtoistoimintaan sekä tukemalla heitä oman alan mentorin löytämisessä.

Opiskelijan yhteiskunta- ja työelämäosaamista arvioidaan koko koulutuksen ajan. Osa opinnoista voidaan tarjota mahdollisuuksien mukaan myös opiskelijan äidinkielellä tai muulla hänen käyttämällään kielellä.

6.3.1 Yhteiskuntaosaaminen

Yhteiskuntaosaamisen opinnot antavat opiskelijalle yleisiä tietoja, taitoja ja valmiuksia ymmärtää suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuriympäristöä sekä toimia yhteiskunnassa yhdenvertaisena ja aktiivisena jäsenenä. Yhteiskuntaosaamisen opinnoissa perehdytään yhteiskunnan perusrakenteisiin ja maantuntemukseen sekä peruspalveluihin. Suomalaisuutta ja suomalaista kulttuuriympäristöä tarkastelemalla opiskelijalle syntyy käsitys niistä toimintatavoista ja arvoista, joihin suomalainen yhteiskunta nojaa. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havainnoimaan ja tulkitsemaan kulttuureihin liittyviä tapoja, arvoja, normeja ja asenteita. Opiskelijoita tuetaan rakentavan vuoropuhelun käymisessä erilaisten ihmisten kanssa ja sitä kautta turvallisen yhteiskunnan rakentamisessa.

Yhteiskunnan perusrakenteet ja maantuntemus, 3–6 op

Tavoitteet ja sisällöt

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee suomalaisen yhteiskunnan rakennetta ja toimintaa sekä saa perustiedot voidakseen toimia aktiivisena ja tasa-arvoisena yhteiskunnan jäsenenä. Opiskelija tunnistaa yhtäläisyyksiä ja eroja itsensä, aiempien asuinympäristöjensä ja Suomen välillä suhteuttaen niitä omiin kokemuksiinsa, aiempiin asuin- ja kulttuuriympäristöihinsä sekä nykyiseen elinpiiriinsä. Opiskelija ymmärtää demokraattisen yhteiskunnan toimintaa. Opiskeltavien aiheiden kautta opiskelija saa perustietoa Suomen lainsäädännöstä ja erityisesti hänen kotoutumisensa kannalta keskeisestä säädöspohjasta. Opiskelija ymmärtää sukupuolten tasa-arvoon ja seksuaalioikeuksiin liittyvän lainsäädännön ja arvojen merkityksen Suomessa.

Opinnoissa käsitellään myös perheen, lasten ja nuorten asemaa ja oikeuksia Suomessa. Osana lainsäädäntöä käsitellään myös perus- ja ihmisoikeuksia, Suomen kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita ja -sitoumuksia sekä perus- ja ihmisoikeuksien valvontaa siltä osin kuin ne ovat olennaisia kotoutumisen kannalta. Opiskelija tunnistaa syrjinnän ja rasismien muotoja ja saa valmiuksia toimia tilanteissa, joissa hän saattaa kohdata syrjintää. Opiskelija saa valmiuksia toimia itse syrjimättömästi.

Opintojen myötä opiskelija tuntee pääpiirteittäin Suomen ja lähialueiden maantiedettä sekä Suomen asemaa ja toimintaa osana Pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa. Opiskelija tutustuu yhteiskunnalliseen toimintaan, elinkeinoihin ja luontoon alueellaan ja asuinpaikkakunnallaan. Opiskelija tuntee jokaisen ihmisen oikeudet ja luonnossa liikkujan velvollisuudet. Erityistä asiantuntemusta vaativissa aiheissa hyödynnetään niihin perehtyneitä asiantuntevia yhteistyötahoja.

Opetuksessa käsitellään seuraavia sisältöjä:

- Suomen historian keskeiset tapahtumat ja maantuntemus
- kestävän kehityksen periaatteet, ympäristö ja luonto
- Suomen yhteiskuntarakenteen peruspiirteet kuten poliittinen järjestelmä, paikallishallinto, valtioelimet
- julkisten palveluiden rahoitus sekä arvot, joille yhteiskunta rakentuu
- elinkeinorakenne valtakunnallisesti ja paikallisesti
- Suomi osana Euroopan unionia ja globalisaatiota

- Suomessa asuvan perusoikeudet ja velvollisuudet
- yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteet
- yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet
- suomalaisten tapojen, arvojen ja normien eri muotojen tunnistaminen

Opiskelijan osaaminen

Opiskelija

- tuntee Suomen historian keskeisiä tapahtumia ja Suomea maana
- tuntee ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen periaatteita
- tuntee lähiluontoa ja sen mahdollisuuksia
- tuntee Suomen yhteiskuntarakenteen ja elinkeinorakenteen peruspiirteitä
- tietää Suomessa asuvan perusoikeudet ja velvollisuudet
- tuntee ja osaa käyttää poliittisia ja muita yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia
- tietää yhdenvertaisuuden, sukupuolten välisen tasa-arvon ja uskonnonvapauden periaatteet ja saa valmiudet toimia niiden mukaisesti
- osaa toimia kohdatessaan syrjintää, saa valmiudet toimia syrjimättömästi
- tuntee suomalaisia tapoja, arvoja ja normeja

Yhteiskunnan peruspalvelut, 3–5 op

Tavoitteet ja sisällöt

Tavoitteena on tutustua julkisiin, yksityisiin ja kolmannen sektorin tuottamiin palveluihin, joita opiskelija voi yhteiskunnan jäsenenä käyttää. Opiskelija tuntee peruspalvelujärjestelmää sekä oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan palveluiden käyttäjänä. Opiskelijaa tuetaan toimimaan vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutena kuluttajana. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee eri asumismuodot, kodin turvallisuuteen liittyvät seikat ja osaa toimia hätätilanteessa.

Opiskelija osaa hakeutua tarvitsemansa palvelun piiriin ja tietää, mistä saa tietoa tarvitsemastaan palvelusta sekä osaa toimia palveluiden käyttäjänä. Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää digitaalisia ja monikielisiä palveluita.

Opetuksessa käsitellään seuraavia sisältöjä:

- oman asuinalueen peruspalvelut, esimerkiksi koulutus ja varhaiskasvatus, sosiaali- ja terveyspalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, työllisyys- ja yrittäjyyspalvelut
- hyvinvointi ja sosiaaliturva
- asuminen, asumismuodot ja kodin turvallisuus
- muut tärkeät palvelut kuten pelastustoimi ja poliisi

- digitaaliset ja monikieliset palvelut
- julkinen ja yksityinen sektori palveluntuottajana, palveluiden rahoitus
- kuluttajana toimiminen ja oman talouden suunnittelu
- kolmannen sektorin toiminta ja palvelut, vapaaehtoistyö ja harrastustoiminta
- [verenluovutuksen merkitys monimuotoisen asiakaskunnan verivalmisteiden saamisen turvaamiseksi](#)

Opiskelijan osaaminen

Opiskelija

- tuntee asumiseen liittyviä sääntöjä ja käytänteitä
- tuntee elämäntilanteensa kannalta keskeisiä etuuksia ja palveluita ja osaa hakeutua tarvitsemiinsa palveluihin
- tuntee keskeiset oikeutensa ja velvollisuutensa palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana
- osaa käyttää digitaalisia palveluita tietoturvallisesti ja vastuullisesti
- osaa hakeutua harrastus- tai vapaaehtoistoimintaan [ja ymmärtää niiden merkityksen kielenoppimisen, kotoutumisen ja työllistymisen tukena](#)

6.3.2 Työelämäosaaminen

Työelämäosaamisen opinnot sisältävät ammatti- ja koulutustietoutta, työelämätietoutta ja työssäoppimista. Tarkoituksena on antaa opiskelijalle sellaiset tiedot ja taidot, joiden avulla hän voi hakeutua työelämään ja työllistyä kestävästi suomalaisille työmarkkinoille suunnitelmiensa mukaisesti. [Työelämäosaamisen opinnot tukevat myös niitä kotoutumiskoulutuksen opiskelijoita, jotka ovat työllistyneet koulutuksen aikana osa- tai kokoaikaiseen työhön tai harjoittavat yritystoimintaa koulutuksen rinnalla.](#) Työelämäosaamisen opinnot antavat opiskelijalle myös taitoja selviytyä työpaikan arjessa ja muuttuvassa työelämässä. Opinnot tukevat opiskelijaa ammatinvalinnan sekä urasuunnittelun kysymyksissä ja osaamisen tunnistamisessa, arvioimisessa ja kuvaamisessa. Opiskelija pystyy vertaamaan omaa osaamistaan ja valmiuksiaan suhteessa työmarkkinoiden vaatimuksiin ja hyödyntämään tätä tietoa työllistymisessä, ammatinvalinnassa ja jatkokoulutuksen tai osaamisen täydentämisen tarpeiden tunnistamisessa. [Kotoutumiskoulutuksen aikana työllistynyt tai yritystoimintaa harjoittava opiskelija saa lisää ymmärrystä työelämässä kohtaamistaan ilmiöistä sekä valmiuksia suunnitella työuralla etenemistä esimerkiksi osaamisen kehittämisen avulla.](#)

Ammatti- ja koulutustietous, 2–4 op

Tavoitteet ja sisällöt

Ammatti- ja koulutustietouden tavoitteena on, että opiskelija saa monipuolisen kuvan ammateista, koulutusmahdollisuuksista ja työelämän vaatimuksista urasuunnittelun ja jatkosuunnitelmiensa tueksi. Opiskelija peilaa osaamistaan, vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan suhteessa ammattien vaatimuksiin sekä saa valmiuksia, joiden avulla hän voi suunnitella työllistymispolkuaan. Tavoitteena on, että opiskelijan ymmärrys mahdollisuuksistaan kasvaa ja jatkosuunnitelma selkenee. [Ammatti- ja koulutustietous tukee myös kotoutumiskoulutuksen aikana työllistyneitä tai yritystoimintaa](#)

harjoittavia opiskelijoita ja auttaa heitä arvioimaan ja suhteuttamaan nykyistä työtään muihin työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksiin.

Ammattitietouden tarkoituksena on antaa opiskelijalle ajankohtaista tietoa ammattialoista, ammateista ja niiden vaatimuksista. Yleisen ammattitietouden lisäksi painotetaan niitä ammatteja ja aloja, jotka erityisesti hyödyttävät opiskelijaa. Opiskelija tutustuu ammatteihin, työtehtäviin, ammatin vaatimuksiin kuten koulutus- ja kielitaitovaatimuksiin, mahdollisiin työpaikkoihin ja palkkaukseen. Opiskelijaa tuetaan oman osaamisen tunnistamisessa ja suhteuttamisessa suomalaisen työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin. Lisäksi opiskelija oppii omaan osaamiseen ja omaan alaan liittyvää ammatillista kieltä, jonka osaamista hän voi itsenäisesti täydentää myös koulutuksen jälkeen.

Koulutustietouden tavoitteena on antaa opiskelijalle paitsi yleistä tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä myös tietoa omasta osaamisestaan suhteessa työelämän pätevyys- ja osaamisvaatimuksiin. Opiskelija saa tietoa koulutusmahdollisuuksista ja hakumenettelyistä, opiskelusta, tutkinnoista ja opintojen rahoituksesta. Erityisenä painopisteenä on maahanmuuttajille tarjottava koulutus kuten valmentavat koulutukset. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua soveltuviin opintoihin kotoutumiskoulutuksen aikana tai sen jälkeen. Opintoihin sisällytetään vierailuja ja tutustumiskäyntejä koulutuksiin ja oppilaitoksiin.

Opetuksessa käsitellään seuraavia sisältöjä:

- ammattialat, ammatit ja niiden vaatimukset, työtehtävät, työpaikat, palkkaus
- suomalainen koulutusjärjestelmä, koulutusasteet, tutkintojärjestelmä
- koulutusmuodot ja -mahdollisuudet, opintojen rahoitus
- koulutushaku

Opiskelijan osaaminen

Opiskelija

- tuntee ammatteja, työtehtäviä ja niiden vaatimuksia
- osaa kertoa ammatillisesta ja muusta osaamisestaan, kokemuksestaan ja tavoitteistaan
- tuntee suomalaista koulutusjärjestelmää
- osaa suhteuttaa omaa koulutustaustaansa ja osaamistaan suomalaiseen koulutusjärjestelmään
- tuntee asuinalueensa koulutustarjontaa ja opiskelumahdollisuuksia sekä opintojen rahoitusmahdollisuuksia
- tuntee erilaisia hakumenettelyjä ja osaa hakeutua itselleen sopivaan koulutukseen

Työelämätietous, 4–7 op

Tavoitteet ja sisällöt

Työelämätietous sisältää tietoa suomalaisesta työlainsäädännöstä, työmarkkinoiden toimintamekanismeista ja ajankohtaisesta tilanteesta, työnhausta, yrittäjyydestä sekä yleisistä suomalaiseen työkuulttuuriin liittyvistä toiminta- tavoista. Tavoitteena on, että opiskelija saa tietoa

työlainsäädäntöön ja työelämän käytäntöihin liittyvistä perusasioista yleisesti ja ennen kaikkea työntekijän ja työpaikan arjen näkökulmasta. Työelämätietouden asiasisältöjen lisäksi painotetaan erityisesti käytännön tilanteita, joita opiskelija kohtaa sekä työllistyessään että työtä tehdessään. Lisäksi käsitellään suomalaista työkulttuuria, yhdenvertaisuutta työelämässä ja työn merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa. [Opinnot auttavat kotoutumiskoulutuksen aikana työllistyneitä tai yritystoimintaa harjoittavia opiskelijoita ymmärtämään työelämässä kohtaamiaan ilmiöitä sekä tuntemaan omia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan nykyisessä työssään.](#) Opinnoissa tutustutaan myös työmarkkinoihin, jotta opiskelija saa käsityksen mahdollisuuksistaan ja työllistymiseen liittyvistä tekijöistä. Tämän pohjalta hän voi arvioida omia valmiuksiaan ja kehittämistarpeitaan. Tätä tietoa hyödynnetään ohjauksessa ja jatkopolon suunnittelussa. [Myös koulutuksen rinnalla työskenteleviä tai yritystoimintaa harjoittavia opiskelijoita tuetaan jatkopolon suunnittelussa ja työuralla etenemisessä.](#)

Työhaun valmennuksen tarkoituksena on antaa opiskelijalle sellaiset tiedot ja taidot, että hän voi hakea työtä tavoitteellisesti. Opiskelijan kanssa selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää hänen aiempaa koulutus- ja työkokemustaan ja muuta osaamistaan sekä niihin liittyviä asiakirjoja, joita voidaan muokata työnhakuun sopiviksi. Opiskelijaa ohjataan verkostoitumaan ja hyödyntämään verkostoja työhaun tukena.

Opetuksessa käsitellään seuraavia sisältöjä:

- työnantajan ja työntekijän oikeudet ja velvollisuudet
- työlainsäädännön perusasiat kuten työsuhteen alkaminen ja päättyminen, työsopimus, työsuhteen kesto ja työn muodot, vuosiloma ja muut lomat, palkkaus ja työntekijän verotus, työsuojelu- ja työturvallisuussäädökset, eläkejärjestelmä
- työmarkkinajärjestöt ja niiden toiminta, järjestäytymisoikeus, luottamus- henkilöjärjestelmä
- suomalainen työkulttuuri, yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys työelämässä
- työmarkkinat ja niiden toimintamekanismit, työllistävät alat, osaamisvaatimukset
- yrittäjäyys, yrittäjänä toimiminen, yrittäjän palvelut
- työnhaku, työnhakukanavat, työhaun välineet, työnvälityspalvelut
- verkostoitumisen merkitys työhaussa

Opiskelijan osaaminen

Opiskelija

- tuntee työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet
- ymmärtää työlainsäädäntöön ja työelämän käytänteisiin liittyviä perusasioita
- osaa toimia työelämän käytänteiden ja pelisääntöjen mukaisesti
- tuntee oman alansa paikallisia työmahdollisuuksia, työnantajia ja työllisyystilannetta sekä omia mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla
- tuntee yrittäjänä toimimisen perusasioita ja yrittäjille tarjolla olevia palveluita, osaa arvioida omia mahdollisuuksiaan toimia yrittäjänä

- ymmärtää työelämän osaamistarpeita ja osaa suhteuttaa oman osaamisensa niihin ja tietää, miten sitä pitäisi kehittää
- ymmärtää kielitaidon merkityksen työtehtävissä ja työelämän vuorovaikutustilanteissa
- osaa esittää osaamisensa työnhakutilanteeseen tarkoituksenmukaisella tavalla (esimerkiksi ansioluettelo eri muodoissaan, sähköiset lomakkeet) ja toimia työhaastattelussa
- osaa käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia, ajanmukaisia työnhakukanavia ja hakea itsenäisesti työtä
- osaa käyttää verkostoja työhaun tukena

Työssäoppiminen, vähintään 8 op

Tavoitteet ja sisällöt

Työssäoppimisjakso on laajuudeltaan vähintään 8 opintopistettä ja sen kesto, ajankohta ja tavoitteet voivat vaihdella opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan. Jakson voi suorittaa yhtäjaksoisesti, lyhyemmissä jaksoissa tai niin, että opiskelija on työssäoppimispaikassa säännöllisesti yksittäisiä päiviä tai osan päivästä. Työssäoppimisjakso voidaan suorittaa eri työpaikoilla. [Mikäli opiskelija on tehnyt osa- tai kokoaikaista työtä tai harjoittanut yritystoimintaa koulutuksen aikana, voidaan se katsoa kokonaan tai osittain työssäoppimisjakson suorittamiseksi.](#)

Opiskelijan tavoitteista ja valmiuksista riippuen paikan valinnassa voidaan painottaa kieli- ja viestintäosaamisen kehittymistä, osallisuuden lisäämistä, ammattiosaamisen vahvistamista tai työllistymistä. Koulutuksen alkupuolella toteutettavat jaksot voivat painottua kieli- ja viestintäosaamisen kehittämiseen, myöhemmässä vaiheessa toteuttavissa jaksoissa voidaan painottaa työllistymisen ja ammatillisen kehittymisen näkökulmaa. Työssäoppimisjakso voidaan tarvittaessa toteuttaa tutustumalla opiskelijan urasuunnitelmia tukevaan koulutukseen, jos se hyödyttää opiskelijaa enemmän. Osa työssäoppimisjaksosta voidaan toteuttaa myös osallisuutta tukevana toimintana, esimerkiksi osallistumisena yhdistys-, järjestö- tai vapaaehtoistoimintaan. Tarvittaessa työssäoppimisjakson tai osan siitä voi korvata kuntoutusjaksolla.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu suomalaiseen työelämään ja kehittää työelämävalmiuksiaan ja työelämässä tarvittavia viestintätaitoja. Työssäoppimisen tavoitteena on myös edistää opiskelijan työllistymistä sekä tukea opiskelijan omaa koulutus- ja työllistymissuunnitelmaa. Tavoitteena on myös, että yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa opiskelija saa mahdollisuuden arvioida aiemmin hankittua ammatillista osaamistaan oman alan työtehtävissä työpaikalla.

Työssäoppimisjakson aikana opiskelija kehittää kieli- ja viestintäosaamistaan ja saa käsityksen kyseisen työpaikan tai alan tyypillisistä vuorovaikutustilanteista ja vaadittavasta kielitaidosta. [Myös koulutuksen rinnalla osa- tai kokoaikatyötä tekeviä tai yritystoimintaa harjoittavia opiskelijoita tuetaan oman työpaikkansa kielenoppimis- ja vuorovaikutustilanteiden havainnointiin ja hyödyntämiseen.](#)

~~Tämän perusteella~~ Opiskelijaa ohjataan kehittämään kieli- ja viestintäosaamistaan riittävälle tasolle, jotta hän voi edetä omalla työ- tai koulutuspolullaan.

Työssäoppimisjakson yhtenä tavoitteena on myös verkostoituminen oman alan toimijoiden kanssa. Verkostojen avulla opiskelija saa tietoa omasta alastaan ja työllistymismahdollisuuksistaan sekä paremmat mahdollisuudet työllistymiseen. Opiskelijaa ohjataan verkostoitumaan oman alan

toimijoiden kanssa työssäoppimispaikkaa etsiessään ja mahdollisuuksien mukaan myös työssäoppimispaikassa. [Myös koulutuksen rinnalla työskenteleviä tai yritystoimintaa harjoittavia opiskelijoita ohjataan hyödyntämään työpaikkansa tai yritystoiminnan kautta syntyviä verkostoja.](#) Hyvin toteutettuna työssäoppimisjakso myös vahvistaa työnantajien valmiuksia vastaanottaa, ohjata ja perehdyttää työelämään henkilöitä, jotka voivat vielä tarvita työssään muun muassa kielellistä tukea. [Mahdollisuuksien mukaan koulutuksen järjestäjä voi tukea myös koulutuksen rinnalla osa- tai kokoaikatyötä tekevien tai yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden työnantajia ja työyhteisöjä kielitietoisessa työskentelyssä.](#)

Työssäoppimisjakson toteutus

Koulutuksen järjestäjä tukee opiskelijaa työssäoppimispaikan löytämisessä. Opiskelijalle pyritään löytämään työllistymis- ja urasuunnitelmaa parhaiten tukeva työssäoppimispaikka.

Työssäoppimisjakso toteutetaan koulutuksen järjestäjän, työpaikan ja opiskelijan tiiviissä yhteistyössä. Opiskelijan ohjaajana työpaikalla toimii nimetty työpaikkaohjaaja. Koulutuksen järjestäjä nimeää työssäoppimisjakson vastuuhenkilön, joka vastaa työssäoppimiskokoukseen liittyvästä käytännön yhteistyöstä ja tarvittavien sopimusten laatimisesta. Koulutuksen järjestäjän nimeämä vastuuhenkilö myös varmistaa, että työpaikkaohjaajalla on riittävästi tietoa työssäoppimisjakson yleisistä tavoitteista, opiskelijan omista tavoitteista sekä siitä, miten opiskelijaa ohjataan ja millaista on kielitietoinen ohjaus. Opiskelijan tulee saada työpaikalla perehdytystä ja ohjausta työtehtäviin, työpaikan käytänteisiin ja työturvallisuusmääräyksiin. Opiskelijan tulee myös saada tukea kielitaidon kehittämiseen työpaikalla. Työssäoppimispaikalla ohjauksessa keskitytään niihin tavoitteisiin, jotka opiskelija, koulutuksen järjestäjän vastuuhenkilö ja työpaikkaohjaaja ovat yhdessä sopineet. Opiskelijan tavoitteita määriteltäessä vastuuhenkilö sopii yhdessä työnantajan kanssa, miten opiskelija voi jakson aikana näyttää ammatillista osaamistaan ja miten se tunnustetaan ja dokumentoidaan.

Opiskelija, vastuuhenkilö ja työpaikkaohjaaja seuraavat työssäoppimisjakson etenemistä ja arvioivat sitä yhdessä. Työssäoppimisjakson suorittamisen aikana opiskelija saa palautetta vastuuhenkilöltä ja työpaikkaohjaajalta. Työssäoppimisjakson aikana käydään yksi tai useampia palautekeskusteluita, joissa ovat mukana opiskelija, työpaikkaohjaaja ja koulutuksen järjestäjän vastuuhenkilö.

Opiskelija saa työssäoppimispaikasta työtodistuksen, jossa on opetussuunnitelman perusteiden työtodistusmallin mukaiset asiat. Lisäksi opiskelija saa erillisen arvion jakson sujumisesta. Arvioita ja työssäoppimisjakson aikana saatua palautetta hyödynnetään opiskelijan ohjauksessa ja jatkokoulutuksen suunnittelussa.

Opiskelijan osaaminen

Opiskelija

- tunnistaa ammatillista osaamistaan ja työssä tarvittavia taitoja
- tunnistaa työtehtävän vaatimukset ja arvioi omaa osaamistaan
- tunnistaa ja arvioi omaa työkykyään
- tunnistaa vahvuuksiaan ja valmiuksiaan työuran sekä mahdollisen ammatillisen ja muun jatko-opiskelun suunnittelussa
- tunnistaa verkostoitumisen merkityksen ja osaa käyttää verkostoja työhaun tukena

- tietää työelämäjaksoon liittyvän alan tärkeimmät työsuojelumääräykset ja ohjeet ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa noudattaa työpaikan sääntöjä ja käytänteitä
- tutustuu oman alansa työympäristöihin ja työvälineisiin
- ymmärtää työpaikan suullisia ja kirjallisia ohjeita ja viestejä
- pystyy toimimaan vuorovaikutuksessa työyhteisönsä ja asiakkaiden kanssa
- muodostaa käsityksen kieli- ja viestintäosaamisensa riittävydestä työelämässä ja tietää, miten kehittää kieli- ja viestintäosaamistaan jatkossa
- tutustuu suomalaiseen työkuulttuuriin ja vertailee sitä aiempiin kokemuksiinsa työelämästä

6.3.3 Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen arviointi

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen arvioidaan merkinnällä suoritettu/ei suoritettu. Myös työssäoppimisjakso arvioidaan merkinnällä suoritettu/ei suoritettu.

6.4 Valinnaiset opinnot

Koulutukseen kuuluu opiskelijan tarpeista riippuen valinnaisia opintoja, joiden tavoitteena on auttaa opiskelijaa kohti työelämää ja jatko-opintoja sekä edistää kotoutumista. Opintojen tulee olla sisällöltään sopivia ja tarkoituksenmukaisia opiskelijan henkilökohtaisen opiskelu- ja kotoutumis- tai työllistymissuunnitelman kannalta. Valinnaisista opinnoista sovitaan opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. Valinnaisista opinnoista tulisi sopia myös kotoutumis- tai työllistymissuunnitelman laativan tahon kanssa, jotta voidaan etukäteen varmistaa muun muassa työttömyysetuuteen mahdollisesti vaikuttavat seikat. Valinnaisten opintojen tarjonnassa voidaan hyödyntää koulutuksen järjestäjän oman tarjonnan lisäksi koko alueen opintotarjontaa ja verkossa olevia koulutuksia. Valinnaiset opinnot ja niiden järjestämistavat kuvataan koulutuksen järjestäjän paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Valinnaisia opintoja voivat olla esimerkiksi

- työelämän sertifikaatit
- oman ammattialan osaamisen päivytykseen liittyvät täydennyskoulutusosiot
- oman ammattialan tai urasuunnitelman mukaiset lisäopinnot suomen/ruotsin kielessä
- muiden kielten opinnot (esimerkiksi toinen kotimainen kieli tai englannin kieli)
- työelämään tai jatko-opintoihin siirtymistä tukevat matematiikan opinnot (esimerkiksi ammattiin liittyvää matematiikkaa, kuten lääkelaskut tai pinta-ala- ja menekkilaskenta)
- ammatillisten perustutkintojen yhteisiin tutkinnonosiin orientoivat opinnot
- ohjatut tutustumiskäynnit ja -jaksot oppilaitoksissa opiskelijan jatkosuunnitelman mukaan
- yleiseen kielitutkintoon valmentautuminen
- monikielinen yhteiskuntaorientaatiojakso
- muut opiskelijan kotoutumisen ja jatkosuunnitelman kannalta olennaiset opinnot

7 Ohjaus ja oppimisen tuki

Kotoutumiskoulutuksessa opiskelija saa henkilökohtaisesti suunniteltua ja toteutettua ohjausta ja tukea kotoutumiskoulutuksen suorittamiseen, opinto- ja urasuunnitteluun sekä niihin liittyvien suunnitelmien ja hakemusten laadintaan. Neuvonta ja tiedon jakaminen ovat osa ohjaustilanteita. Ohjauksen toteuttaminen käytännössä kuvataan koulutuksen järjestäjän ohjaussuunnitelmassa.

Kotoutumiskoulutuksen aikana ohjausta antavat pääsääntöisesti ohjausalan ammattilaiset. Ohjausta ja tukea voi antaa myös muu kotoutumiskoulutuksen henkilöstö. Ohjausta ja tukea voidaan järjestää henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi myös opintojaksomuotoisena opetuksena, pienryhmäohjauksena tai näiden yhdistelmänä. Ohjausta voidaan antaa myös opiskelijan äidinkielellä tai muulla opiskelijan hyvin osaamalla kielellä.

Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Ohjauksen tulee olla tarvelähtöistä, oikea-aikaista ja eettisten periaatteiden mukaista. Toimiva ohjaus tukee opiskelijan tavoitteiden saavuttamista sekä sujuvia siirtymiä työhön tai jatkokoulutukseen.

7.1 Ohjaus osana kotoutumiskoulutusta

Ohjauksen avulla edistetään opiskelijoiden osallisuutta ja yhdenvertaista asemaa yhteiskunnassa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Ohjauksella tarkoitetaan opiskelijan vuorovaikutuksellista tukemista, jonka pyrkimyksenä on vahvistaa opiskelijan toimijuutta ja aktiivista roolia kotoutumisessa. Se motivoi ja kannustaa opiskelijaa kohti tavoitteitaan ja päämääriään. Kotoutumiskoulutuksessa ohjauksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea opiskelijaa niin, että hän osaa tehdä koulutusta, työllistymistä ja urasuunnittelua koskevia valintoja ja ratkaisuja ja ymmärtää niiden vaikutuksen elämäänsä. Ohjauksella edistetään työelämään siirtymistä, jatkokoulutukseen hakeutumista ja opiskelijan ammatillista kasvua. [Työssä tai yritystoiminnassa jo olevien opiskelijoiden kohdalla ohjauksella tuetaan erityisesti työssä pysymistä tai työllä etenemistä.](#) Ohjaus ~~Se~~ tukee opiskelijan hyvinvointia, ennaltaehkäisee opintojen keskeyttämistä, kannustaa itsetuntemukseen ja itseohjautuvuuden kasvamiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen. Ohjaus kehittää myös opiskelijan valmiuksia hakea tukea elämäntilanteeseen, opiskeluun ja oppimiseen mahdollisesti liittyvien haasteiden ratkaisemiseen.

Ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä opiskelijoiden sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Ohjausta toteutetaan kielitietoisesti, ja kaikkia opiskelijan osaamia kieliä voidaan käyttää ohjauksessa. Ohjauksen keskeinen arvo on kohtaavuus, minkä seurauksena ohjaus ei ole geneeristä, vaan perustuu kunkin opiskelijan henkilökohtaiseen tilanteeseen, tavoitteisiin ja tarpeisiin.

Opiskelija nähdään oman elämänsä asiantuntijana ja toimijana, jolle ohjaustyötä tekevä antaa oman asiantuntemuksensa käyttöön. Ohjauksessa tiedostetaan, miten esimerkiksi tiettyihin aloihin tai ohjattavan opiskelijan sukupuoleen, ikään tai etniseen taustaan liittyvät ennakkotasenteet ja -käsitykset voivat vaikuttaa urasuunnitteluun ja työllistymiseen. Ohjauksen avulla pyritään purkamaan näitä ennakkokäsityksiä ja vaikuttamaan myönteisesti asenteisiin. Eri ammatti- ja uravaihtoehtoja esitellään opiskelijoille laajasti.

Opiskelija saa ohjauksessa tukea opiskeluun ja jatkuvaan oppimiseen, jatkopolun suunnitteluun sekä tarvittaessa elämänhallintaan. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteet ja elämäntilanne ja etsitään yhdessä sopivia ratkaisuvaihtoehtoja. [Työssä olevia tai yritystoimintaa harjoittavia opiskelijoita tuetaan työn ja opiskelun yhdistämisessä sekä muun muassa työn ja opiskelun vaatimien aikataulujen yhteensovittamisessa.](#) Ohjauksen avulla opiskelija tunnistaa kotoutumisprosessinsa eri

vaiheet ja osaa tarkastella omaa tilannettaan. Ohjaus antaa opiskelijalle valmiuksia selkiyttää valintojaan sekä suunnitella opiskelujensa sisältöjä ja rakennetta omien voimavarojensa mukaisesti. Ohjaustilanteissa opiskelija ja ohjaaja käsittelevät koulutuksessa annettuja tietoja ja sisältöjä. Jotta opiskelija sisäistää tiedot, hänen on osattava ankkuroida ne omaan elämäänsä.

Tavoitteet

- opiskelijan henkilökohtaisen työllistymiseen ja/tai koulutukseen liittyvän jatkosuunnitelman laadinta
- opiskelijan ura- ja elämänsuunnittelutaitojen edistäminen
- opiskelijan ammatillisen kasvun ja opiskelun tukeminen kotoutumiskoulutuksen eri vaiheissa
- kotoutumisen tukeminen
- vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen edistäminen
- opiskeluun liittyvien vaikeuksien [ja koulutuksen keskeytymisen](#) ennalta ehkäiseminen

Keskeiset sisällöt

- oppimisen ohjaus ja opiskelutaidot
- opiskelijoiden koulutus- ja työllistymispolkujen hahmottaminen ja suunnittelu
- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus
- ohjaus ja tuki eri ongelmatilanteissa
- työ- ja työssäoppimispaikan hakuun liittyvä ohjaus
- [työssä tai yritystoiminnassa olevien opiskelijoiden tukeminen työn ja koulutuksen yhteensovittamisessa](#)
- osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- koulutuksen järjestäjän tarjoamat muut tukipalvelut

7.2 Uraohjaus

Kotoutumiskoulutuksessa uraohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa monipuolisesti tietoa työelämästä ja ura- ja koulutusmahdollisuuksista. Opiskelijan uraa ja ammatillista suuntautumista koskevia suunnitelmia ja tavoitteita käsitellään yhdessä opiskelijan kanssa käytävissä ohjauskeskusteluissa.

Uraohjauksella tuetaan opiskelijan urasuunnittelutaitojen kehittymistä ja kotoutumiskoulutuksen jälkeisen urapolun jäsentymistä.

Ohjauskeskusteluissa käydään läpi opiskelijan osaamista, tavoitteita sekä tunnistetaan osaamisen kehittämisen tarpeita ja keskustellaan niistä. Ohjaustoiminta tukee konkreettisesti opiskelijan jatkosuunnitelman hahmottamista. Uravalintaansa pohtivaa opiskelijaa ohjataan tutustumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin ammattivaihtoehtoihin. Opiskelijaa ohjataan myös valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan työelämässä sekä erilaisissa jatko-opinnoissa. Opiskelijan ohjauksessa tuodaan esiin verkostoitumisen merkitys

urapolun ja työllistymisen kannalta. Korkeakoulutaustaisten opiskelijoiden uraohjauksessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Uraohjausta antavilla on tarpeen olla kattava käsitys oman alueen työmarkkinatilanteesta, työ- ja harjoittelumahdollisuuksista sekä yrittäjyydestä. Yhteydet työelämään ja opiskelijoiden jatkokoulujen kannalta keskeisiin toimijoihin ovat hyödyksi ohjauksessa. Kotoutumiskoulutukseen sisältyvän työssäoppimisjakson aikana ohjausta antavat sekä työnantajan että koulutuksen järjestäjän edustaja. Työssäoppimisjakson paikkojen valinnassa huomioidaan sekä opiskelijan ura- ja ammatilliseen suunnitelmaan liittyvät tavoitteet että työllistymismahdollisuudet.

Opiskelija saa ohjauskeskustelujen ja työssäoppimisjakson avulla tietoa ja palautetta ammattitaidostaan ja osaamisestaan sekä niiden soveltumisesta suomalaiseen työelämään. [Työssä olevien tai yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden työelämästä saamia kokemuksia ja palautetta hyödynnetään ohjauskeskusteluissa.](#) Opiskelijan kanssa laadittava jatkosuunnitelma sisältää pidemmän aikavälin ammatilliset tavoitteet sekä niihin pääsemiseksi tarvittavat lähitulevaisuuden toimenpiteet. Koulutuksen aikaisesta uraohjauksesta rakentuu jatkuva prosessi, joka tukee opiskelijan omien tavoitteiden selkiytymistä ja opiskelijan urasuunnitelmaa. Ohjauksella vahvistetaan opiskelijan toimijuutta ja motivaatiota myös tilanteissa, joissa jatkokoulun liittyvät tavoitteet ja suunnitelma ovat vielä selkiytymättömiä tai päätavoitteen saavuttaminen edellyttää opiskelijalta useita välitavoitteita.

7.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Koulutuksen alussa laaditaan yhteistyössä opiskelijan kanssa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on selkeyttää opiskelijan päämääriä, tukea opiskelijaa tavoitteiden saavuttamisessa ja kehittää opiskelijan aktiivista toimijuutta [ja vastuunottoa omasta opiskelustaan.](#) Suunnitelma auttaa opiskelijaa sitoutumaan opintoihin ja tavoitteiden edistämiseen sekä selventää kotoutumisprosessia. Suunnitelma toimii myös opettajien työvälineenä opiskelijan ohjaamisessa ja opintopolun suunnittelussa. [Työssä olevien tai yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa huomioidaan työn ja opiskelun yhdistämisen vaatimia seikkoja kuten koulutuksen laajuus, kesto, viikoittainen opiskeluaika ja -tapa sekä aikataulujen yhteensovittaminen.](#) Suunnitelman avulla kotoutumiskoulutuksen aikainen ohjaus tulee näkyväksi ja opiskelu tavoitteellisemmaksi.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma koostuu ammatillisesta ja uraohjauksesta, opintojen ja oppimisen ohjauksesta ja mahdollisista tukitoimista tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmaan sisällytetään opiskelijan lyhyen aikavälin tavoitteet ja pitkän aikavälin päämäärät sekä tavoitteiden saavuttamiseksi määritellyt toimet, opintojen suoritustavat, henkilökohtaisen ohjauksen tarve ja mahdolliset tukitoimet. Päämääriä ja tavoitteita asetettaessa huomioidaan opiskelijan aiemmat opinnot ja aiemmin hankkima ammatillinen ja muu osaaminen, opiskelijan valmiudet, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, [mahdollinen koulutuksen aikainen työssäkäynti tai yritystoiminta](#) sekä tarpeet ja kehittämiskohteet. Suunnitelmaan sisällytetään myös toimenpiteet aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseksi sekä tarpeen mukaan työelämän sertifikaattien suorittamiseksi. Suunnitelmaan voidaan sisällyttää myös laajemmin kotoutumista tukevia toimia, kuten järjestö-, vapaaehtois-, mentorointi- tai harrastustoimintaan osallistumista.

Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa huomioidaan myös kotoutumiskoulutukselle asetettu sekä opiskelijan yksilöllinen kielitaitotavoite suhteessa omiin jatkosuunnitelmiin. Oppimisvalmiuksiin ja opiskelutaitoihin vaikuttavat esimerkiksi ikä, koulutustausta, kokemus vieraiden kielten oppimisesta ja elämäntilanne. Opiskelijan kanssa keskustellaan eri alojen ja ammattien edellyttämästä

kielitaitotasosta. Kielitaito ja viestintätaidot eivät myöskään aina kehity samassa tahdissa muiden työelämävalmiuksien kanssa, mikä tulee huomioida henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa opiskelijan tilannetta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti. Kokonaisvaltainen lähestymistapa edellyttää luottamuksellista ohjaussuhdetta, jotta opiskelijan oppimista ja tavoitteiden saavuttamista voidaan tukea. Suunnitelmassa huomioidaan opiskelijan elämäntilanne, edellytykset opiskeluun ja työllistymiseen sekä muut opiskeluun vaikuttavat tekijät tai oppimista vaikeuttavat seikat. Työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä arvioidaan ja tätä tietoa hyödynnetään opiskelijan ammatinvalinnassa, ohjauksessa ja jatkosuunnitelman laadinnassa, jotta opiskelijaa voidaan tukea realistisen ja mielekkään työllistymispolun suunnittelussa. Jos koulutuksessa tai työssäoppimisjaksolla ilmenee sellaisia seikkoja, joiden perusteella opiskelijan työ- ja toimintakykyä on syytä erikseen kartoittaa tai erityisesti tukea, tulee opiskelija tarvittaessa ohjata hänen tarpeitaan paremmin vastaavaan koulutukseen, palveluun tai työ- ja toimintakyvyn arviointiin.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laaditaan opiskelijan ja opettajan yhteistyönä. Suunnitelman toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan ja päivitetään yhdessä opiskelijan kanssa koko koulutuksen ajan. Suunnitelman laatimiseen voi tarvittaessa osallistua myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

7.4 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat olennainen osa kotoutumiskoulutuksen aikaista henkilökohtaistamista ja HOPS-prosessia sekä laajempaa työllistymis- ja oppimisvalmiuksien ja opiskelijan toiveiden tunnistamista. Osaamisen tunnistaminen jatkaa kotoutumislain mukaisessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa aloitettua kartoittamista, osaamisen dokumentoimista ja hyödyntämistä osana urasuunnittelua. Se toimii myös pohjana kotoutumiskoulutuksen jälkeen tapahtuvalle osaamisen tunnistamiselle ja mahdolliselle tutkinnon tunnustamiselle sekä ohjaukselle.

Osaaminen koostuu kolmesta osa-alueesta, joita ovat tiedot, taidot ja pätevyys. Osaaminen ei ole sidottu siihen, miten se on hankittu. Osaamista kertyy virallisissa, epävirallisissa ja arkioppimisen ympäristöissä. Kotoutumiskoulutuksessa keskeistä on tunnistaa osaaminen, joka auttaa opiskelijaa työllistymisessä, työuralla etenemisessä, pätevoitymisessä tai jatko-opintoihin hakeutumisessa. Eri tavoin hankittua osaamista tunnistetaan ja tunnustetaan koko kotoutumiskoulutuksen ajan järjestelmällisesti esimerkiksi osana ohjausta. Koulutuksen aikana kumuloituvat tiedot dokumentoidaan työnhaun asiakirjoihin, osaamis- tai työtodistukseen, portfolioon tai muuhun tarkoituksenmukaiseen muotoon, joka hyödyttää opiskelijaa jatkossa.

Osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvät tiedot kirjataan myös opiskelijan jatkosuunnitelmaan, jotta niitä voi täydentää ja hyödyntää opiskelijan jatko-ohjauksessa ja urasuunnittelussa myöhemminkin.

Koulutuksessa opiskelija saa tietoa osaamisen käsitteestä, osaamisen tunnistamisen tavoitteista, hyödyistä ja menetelmistä sekä ohjausta, mahdollisuuksia ja välineitä osaamisen näyttämiseen. Niiden opiskelijoiden osalta, joille oman osaamisen kuvaaminen ja tunnistaminen on vieraampaa, on tärkeä aloittaa perusteista ja arkiosaamisen tunnistamisesta sekä ohjata opiskelijaa oman ammattitaidon ja osaamisen arvioinnissa.

Osaamista tunnistetaan esimerkiksi ohjauskeskusteluissa, opetukseen integroituna, työssäoppimisjaksoilla, osaamiskartoituksissa tai työpajoilla, näytöillä sekä erilaisten osaamis-, työ- ja tutkintotodistusten avulla, työelämän sertifikaatit mukaan lukien. Opiskelija voi myös esimerkiksi osallistua muiden koulutusten valintakokeisiin, joista saatua tietoa voidaan hyödyntää osaamisen tunnistamisessa. Kotoutumiskoulutuksessa työssäoppimisjaksojen aikana tapahtuva osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen yhteistyössä työnantajan kanssa on erittäin keskeisessä roolissa. Työelämäjaksojen aikana opiskelija saa työtehtäviä ja tilaisuuksia, joiden avulla hän voi näyttää ammatillista ja muuta osaamistaan todellisissa työtehtävissä työpaikalla. [Työssäkäyvien tai yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden osaamista voidaan mahdollisuuksien mukaan tunnistaa heidän työpaikoillaan.](#)

Mikäli opiskelijan työllistymisen kannalta on olennaista saada pätevyys Suomessa säänneltyyn ammattiin, oikeustieteelliseen ammattiin tai päätös korkeakoulututkinnon tason rinnastamisesta, opiskelija ohjataan tutkinnon tunnustamiseen toimivaltaiselle viranomaiselle. Koulutuksen aikana neuvotaan ja tuetaan opiskelijaa tutkinnon tunnustamisprosessin käynnistämisessä ja siihen liittyvissä mahdollisissa jatkotoimissa osana urasuunnittelua ja ohjausta.

Osaamisen tunnustamisen tukena voidaan käyttää erilaisia sovelluksia ja työkaluja, jotka voivat olla myös monikielisiä, visuaalisia ja virtuaalisia. Opiskelijan äidinkieltä ja muita hyvin osaamia kieliä voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen apuna. Työnantajien kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi osaamisen tunnustamista voidaan tarpeen mukaan tehdä yhteistyössä myös esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen, ohjauspalvelujen ja kolmannen sektorin kanssa.

Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen kotoutumiskoulutuksen aikana ovat on edellytys kotoutumiskoulutuksen aikaiselle ohjaukselle ja kestäväälle urasuunnittelulle koulutuksen aikana ja sen jälkeen. Eri tavoin hankitun osaamisen näkyväksi tekeminen lisää opiskelijan voimavaroja ja vaikuttaa positiivisesti opiskelijan työllistymismahdollisuuksiin. Opiskelija pystyy suhteuttamaan vahvuuksiaan ja valmiuksiaan työelämän, työtehtävien ja ammattien vaatimuksiin sekä saa tietoa mahdollisista kehittämis- ja koulutustarpeistaan. Suomeksi tai ruotsiksi tehtävä osaamisen tunnustaminen tukee myös kotoutumiskoulutuksen kielenoppimistavoitetta. Opiskelija saa valmiuksia sanoittaa ja kuvata omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan kielitaitonsa tason mukaisesti, mikä hyödyttää häntä niin urasuunnittelussa, työssä kuin opintoihin sekä työelämää hakeutuessakin.

7.5 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tavoitteena on lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia ja oppimaan oppimisen taitoja, ennaltaehkäistä opiskeluun liittyviä haasteita sekä edistää opiskelijan hyvinvointia. Tuen avulla opiskelija saa yhdenvertaiset mahdollisuudet saavuttaa tavoitteita koulutuksen aikana ja sen jälkeen.

Opiskelua ja oppimista ohjaavat ja tukevat sekä kotoutumiskoulutuksen opettajat että muut ammattilaiset. Erityistä tukea tarvitsevien ja tarpeen mukaan muiden tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla voidaan tarvittaessa hyödyntää myös esimerkiksi erityisopettajien asiantuntemusta. Tieto oppimisvaikeuksista, niiden tunnistamisesta ja erilaisista tukimuodoista on eduksi opetus- ja ohjaustyössä toimiville. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä paikallisten tai alueellisten eri alan asiantuntijoiden ja toimijoiden kanssa.

Oppimisen ohjauksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan oppimisen valmiuksiin ja oppimaan oppimisen kehittämiseen. Lisäksi opiskelijaa ohjataan vastuun ottamiseen omasta

opiskelustaan. Opiskelijaa tuetaan opintojen suunnittelussa, tavoitteiden asettamisessa ja arvioinnissa. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään opiskelun tavoitteet ja merkitys. Opiskelijalle annetaan onnistumista edistävää palautetta, ohjausta ja tukea. Keskeistä on vahvistaa opiskelijan aktiivista toimijuutta opinnoissa, jatkosuunnitelman toteuttamisessa ja yhteiskunnassa toimimisessa.

Opetuksen ja ohjauksen eriyttäminen on ensisijainen keino ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset tarpeet (ks. luku 3.1). Eriyttäminen toimii myös välineenä oppimisen haasteiden havaitsemisessa ja oikeanlaisten tukitoimien löytämisessä.

Opiskelijan oppimisen esteitä ja oppimisvaikeuksia pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Opettajien ja muun henkilöstön havaintojen lisäksi opiskelijan omat havainnot ja kokemukset ovat keskeisiä tuen tarpeen tunnistamisessa. Tukea tarvitsevan opiskelijan vaikeudet pyritään tunnistamaan, jotta voidaan löytää oikeanlaiset keinot oppimisen tukemiseen. Opiskelijalle voidaan tarjota sekä yksilöllistä ja yhteisöllistä tukea että oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja. Tuen vaikutusta opiskelijan oppimiseen seurataan, ja lisäksi huomioidaan koulutuksen aikana tehdyt havainnot myös ohjattaessa opiskelijaa toiseen koulutukseen tai palveluun. Tällä varmistetaan, että opiskelija saa tarvitsemaansa tukea myös jatkossa.

Oppimiseen vaikuttavat myös opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjessa toimimista. Opiskelijalle tarjotaan neuvontaa ja ohjausta myös muihin mahdollisiin opiskeluun ja oppimiseen negatiivisesti vaikuttaviin tekijöihin, kuten henkilökohtaiseen elämään tai terveyteen liittyviin ongelmiin. Mikäli koulutuksen alussa tai aikana havaitaan joitakin opiskelijoiden fyysiseen, psyykkiseen tai sosiaaliseen tilanteeseen liittyviä seikkoja, opiskelija ohjataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sellaisen tuen piiriin, josta hän saa apua ja tukea ongelmaansa ja sen ratkaisemiseen. Opiskelija voidaan ohjata myös ennaltaehkäisevästi etsimään tukea ja apua, jotta mahdollinen koulutuksen keskeytyminen ja ongelmien kasaantuminen voidaan välttää.

Lukutaitokoulutuksen monilukutaidon tavoitealueiden arviointilomake

Opiskelija		Oppilaitos	
Opettaja		Päivämäärä	

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen ja mediaatio				
Tavoite	Arvioinnin kohde	välttävä	tydyttävä	hyvä
osaa toimia arjen vuorovaikutustilanteissa ja käyttää tarkoituksenmukaisia ilmaisuja	tervehtiminen ja esittäytyminen	☐	☐	☐
	perustietojen kertominen itsestä ja lähipiiristä	☐	☐	☐
	lyhyiden sanojen, lauseiden, kysymysten ja yksinkertaisten kehotusten käyttö	☐	☐	☐
osaa tunnistaa puheen pääajatuksen tutuissa tilanteissa ja seurata yksinkertaisia keskusteluja	tavallisimpien fraasien ja kohtelaiden ilmaisujen tunnistaminen	☐	☐	☐
	yksinkertaisen keskustelun pääajatuksen seuraaminen	☐	☐	☐
osaa työskennellä itsenäisesti, toimia opiskeluryhmässä ja osallistua yhteiseen työskentelyyn	keskustelun kuunteleminen ja osallistuminen, avun pyytäminen ja antaminen	☐	☐	☐
	itsenäinen sekä pari- ja ryhmätehtävissä työskentely	☐	☐	☐
osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	omien ajatusten ymmärrettävä ilmaiseminen	☐	☐	☐
	toimiminen asiointi- ja palvelutilanteissa	☐	☐	☐
	toimiminen koulutukseen ja työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa	☐	☐	☐
osaa hyödyntää vuorovaikutustilanteissa erilaisia viestintävälineitä	asioiminen puhelimessa yksinkertaisissa tilanteissa	☐	☐	☐
	tekstiviestien ja viestisovellusten käyttö	☐	☐	☐
	digitaalisten palveluiden hyödyntäminen ja turvallisen ja vastuullisen viestinnän periaatteiden noudattaminen	☐	☐	☐
Tekstien lukeminen ja tulkitseminen				
Tavoite	Arvioinnin kohde	välttävä	tydyttävä	hyvä
osaa tunnistaa ja tuottaa äänteitä, kirjaimia, tavuja ja sanoja	äänteiden ja kirjainten tunnistaminen ja tuottaminen	☐	☐	☐
	äänteiden ja kirjainten yhdistäminen tavuiksi ja sanoiksi	☐	☐	☐
	käsitteiden kirjain, äänne, tavu ja sana tunteminen	☐	☐	☐
osaa käyttää tavuttamista uuden sanan lukemisen apuna	tuttujen sanojen jakaminen tavuiksi ja äänneiksi	☐	☐	☐
	tavuttamisen hyödyntäminen uuden sanan lukemisessa	☐	☐	☐
	sanojen vaiheittainen lukeminen toiston ja uudelleenlukemisen avulla	☐	☐	☐
osaa lukea sanoja, lauseita, virkkeitä ja lyhyitä tekstejä tutuista aiheista	lukusuunnan hallitseminen ja eteneminen sana- ja lauseetasolta tekstiin	☐	☐	☐
	lyhyiden ja yksinkertaisten tekstien lukeminen kuvia ja asiayhteyttä ja uudelleen lukemista hyödyntäen	☐	☐	☐
	käsitteiden lause, virke ja teksti tunteminen	☐	☐	☐

osaa löytää yksinkertaisesta tekstistä yksittäistä tietoa ja tunnistaa tavallisia arjen tekstejä	yksittäisen tiedon löytäminen yksinkertaisesta tekstistä	☐	☐	☐
	numeeristen tietojen, kuten puhelinnumeroiden ja hintojen tunnistaminen tekstistä	☐	☐	☐
osaa lukea sanoja, lauseita ja lyhyitä tekstejä ymmärtäen niiden merkityksen	tekstin ymmärtämisen strategioiden käyttäminen	☐	☐	☐
	lyhyiden kertovien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien ymmärtäminen	☐	☐	☐
	asiayhteyden, aiheen tuntemuksen, uudelleenlukemisen ja kuvien käyttäminen luetun ymmärtämisen tukena.	☐	☐	☐
osaa käyttää tekstin ymmärtämisen tukena kuvia ja muita visuaalisia vihjeitä	opetuksessa käytettävien kuvien tunnistaminen ja yhdistäminen siihen, mihin ne viittaavat todellisuudessa	☐	☐	☐
	tavallisimpien logojen, symboleiden, merkien ja kylttien tunnistaminen	☐	☐	☐

Kirjoittamisen tekniset taidot ja tekstin tuottaminen

Tavoite	Arvioinnin kohde	välttävä	tydyttävä	hyvä
osaa tuottaa kirjaimia käsin ja digitaalisilla välineillä	käden hienomotoriikka, kynäote ja kirjoitussuunta sekä kirjainten muotojen hahmottaminen	☐	☐	☐
	kirjoittaminen isoilla ja pienillä kirjaimilla käsin ja digitaalisilla välineillä	☐	☐	☐
ymmärtää äänne-kirjainvastaavuuden periaatteen ja kehittää teknistä kirjoitustaitoaan	äänne-kirjainvastaavuuden ymmärtäminen kirjoittamisessa	☐	☐	☐
	kirjainten, tavujen ja tuttavien sanojen kirjoittaminen sanelun, mallin ja jäljentämisen avulla	☐	☐	☐
osaa kirjoittaa suomen tai ruotsin kielen keskeisiä äänneitä ja hallitsee oikeinkirjoituksen perusteita	suomen tai ruotsin kielen tyypillisten äännepiirteiden erottaminen kirjoittamisessa	☐	☐	☐
	oikeinkirjoituksen perusteiden soveltaminen omassa kirjoittamisessa	☐	☐	☐
osaa kirjoittaa arjen tarpeisiin liittyviä sanoja, fraaseja ja lyhyitä viestejä	henkilötietolomakkeiden, muiden arjen tekstien ja nimikirjoituksen kirjoittaminen	☐	☐	☐
	lyhyiden viestien ja kuvasta kirjoitettujen tekstien tuottaminen	☐	☐	☐
osaa hyödyntää kirjoittamista opiskelun, arjen asioinnin ja muistamisen tukena	opiskeluun liittyvä kirjoittaminen	☐	☐	☐
	tiedottavien viestien, kalenterimerkintöjen ja muiden arjen asiointiin liittyvien tekstien kirjoittaminen	☐	☐	☐

Digitaaliset taidot

Tavoite	Arvioinnin kohde	välttävä	tydyttävä	hyvä
osaa digitaalisten laitteiden, palveluiden ja oppimisympäristöjen käytön perusteet	kirjautuminen laitteille ja palveluihin sekä laitteiden käyttö perustasolla	☐	☐	☐
	digitaalisten palvelujen käyttö arjen asiointissa ja opiskelussa	☐	☐	☐
	vahvan tunnistautumisen perusteiden hallinta	☐	☐	☐
osaa viestiä ja toimia vuorovaikutuksessa digitaalisissa ympäristöissä	yksinkertaisten digitaalisten viestien tuottaminen	☐	☐	☐
	sähköpostin, viestisovellusten ja videoyhteyksien käyttäminen	☐	☐	☐
osaa etsiä ja käyttää tietoa digitaalisista ympäristöistä	selaimen ja digitaalisten lähteiden käyttö tiedonhankinnassa	☐	☐	☐
	löydetyn tiedon käyttö omiin tarkoituksiin	☐	☐	☐

osaa toimia turvallisesti ja vastuullisesti digitaalisissa ympäristöissä	omien tunnusten sekä omien ja muiden henkilötietojen suojaaminen	☐	☐	☐
	toimiminen turvallisesti ja vastuullisesti digitaalisissa palveluissa	☐	☐	☐
	huijausviestien ja epäasiallisen sisällön tunnistaminen ja toimiminen niiden suhteen tarkoituksenmukaisesti	☐	☐	☐
Numeeriset ja matemaattiset taidot				
Tavoite	Arvioinnin kohde	välttävä	tydyttävä	hyvä
osaa tunnistaa ja käyttää lukusanoja, numeroita ja matematiikan perusmerkkejä arjen tilanteissa	lukukäsitteen ymmärtäminen sekä lukusanojen, numeroiden ja matematiikan perusmerkkien tunnistaminen ja kirjoittaminen	☐	☐	☐
	lukusanojen, numeroiden ja matematiikan perusmerkkien käyttö arjen tilanteissa	☐	☐	☐
	lukusanojen ja lukumäärien vastaavuuden sekä lukujonojen ymmärtäminen	☐	☐	☐
osaa käyttää lukuja peruslaskutoimituksissa ja hyödyntää peruslaskutoimintuksia arjen tilanteissa	lukujen tarkastelu arjen yhteyksissä, kuten hinnoissa, laskuissa ja kuiteissa ja hintavertailujen tekeminen	☐	☐	☐
	prosenttien, desimaali- ja murtolukujen sekä kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtäminen	☐	☐	☐
	yhteen- ja vähennyslaskun hallinta sekä kerto- ja jakolaskun perusperiaatteiden tunteminen	☐	☐	☐
osaa ilmaista lukujen avulla määrää, järjestystä ja vertailua, tunnistaa keskeisimpiä mittayksiköitä ja käyttää mittavälineitä	järjestyslukujen ja yleisimpien suureiden mittayksiköiden käyttäminen	☐	☐	☐
	lukumäärien ja ominaisuuksien vertailu lukujen ja mittayksiköiden avulla	☐	☐	☐
	viivoittimen ja muiden mittavälineiden käyttö	☐	☐	☐
tunnistaa aikaan liittyviä käsitteitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti	kellonaikojen, päivämäärien ja aukioloaikojen ilmaiseminen ja ymmärtäminen	☐	☐	☐
osaa tulkita ja käyttää numeroilla ilmaistua tietoa digitaalisessa asiointissa ja arjen palveluissa	laskimen, älypuhelimien sovellusten, pankkiautomaatin ja verkkopankin käyttö	☐	☐	☐
	digitaalisen kalenterin käyttö	☐	☐	☐

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2026

Sisällys

1 Johdanto.....	2
2 Lukutaitokoulutuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	3
3 Koulutuksen kohderyhmät	4
4 Koulutuksen laajuus ja kesto.....	4
5 Koulutuksen järjestämisen lähtökohdat	5
5.1 Laaja-alainen osaaminen lukutaitokoulutuksessa.....	6
5.2 Monilukutaito lukutaitokoulutuksen lähtökohtana.....	6
5.3 Lukutaidon kehittyminen	6
5.4 Opiskelijan lähtötason arviointi	7
5.5 Yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa	8
6 Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma	9
7 Koulutuksen toteuttaminen.....	10
7.1 Toimintakulttuuri	10
7.2 Oppimisympäristöt ja työtavat	11
8 Ohjaus ja oppimisen tuki.....	12
8.1 Ohjaus lukutaitokoulutuksessa.....	12
8.2 Oppimisen tuki	14
8.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.....	14
9 Arviointi lukutaitokoulutuksessa.....	15
9.1 Arviointi lukutaitokoulutuksen aikana	16
9.2 Arviointi lukutaitokoulutuksen päättyessä	16
9.3 Lukutaitokoulutuksen päätteeksi annettava todistus.....	17
10 Lukutaitokoulutuksen tavoitteet ja sisällöt	18

1 Johdanto

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) mukaan lukutaitokoulutus on tarkoitettu niille kotoutuja-asiakkaille, joilla on heikko luku- ja kirjoitustaito ja jotka eivät ole oppivelvollisia. Lukutaitokoulutuksen tavoitteena on edistää kotoutuja-asiakkaan suomen tai ruotsin kielen, luku- ja kirjoitustaidon sekä muun työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan osaamisen kehittymistä. Lukutaitokoulutus sisältää suomen tai ruotsin kielen sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta ja opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä perustaitoja ja valmiuksia.¹

Lukutaitokoulutuksen arvoperusta rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yksilöllisyyden ja aktiivisen kansalaisuuden tukemisen varaan. Koulutuksen lähtökohtana oleva monilukutaito on jokaisen suomalaisen yhteiskunnan jäsenen perustaito.

Työvoimaviranomainen vastaa siitä, että sen toimialueella on tarjolla suomen- ja ruotsinkielistä lukutaitokoulutusta sen toimialueella asuvien kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen ja työllistymisen tarpeita vastaavasti. Työvoimaviranomaisen tai kotoutumislaisissa tarkoitetun palveluntuottajan on toteutettava lukutaitokoulutus työvoimakoulutuksena, josta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023).²

Opetushallitus määrää lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta.³ Näissä perusteissa koulutuspalvelun tuottajan koulutuksen toteuttamista koskevasta suunnitelmasta käytetään nimitystä koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma. Koulutuksen järjestäjällä tarkoitetaan näissä perusteissa koulutuksen käytännössä toteuttavaa oppilaitosta tai organisaatiota.

Lukutaitokoulutuksen osalta seurataan vähintään koulutuksessa saavutettua kielitaitoa, työllistymistä sekä siirtymistä ja ohjausta työllistymistä ja kotoutumista edistäviin palveluihin.⁴ Tätä seurantaa tekee Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus osana kotoutumisen edistämisen tuloksellisuuden ja toimivuuden seuraamista ja arviointia.

¹ Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 26 a §.

² Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 27 §.

³ Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 26 a §.

⁴ Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, 26 a §.

2 Lukutaitokoulutuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Lukutaitokoulutuksen tehtävänä on opiskelijan monilukutaidon kehittäminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii suomen tai ruotsin kielen luku- ja kirjoitustaidon perusteet sekä saa sellaiset kielelliset ja muut valmiudet, joiden avulla hänen on mahdollista jatkaa opiskelua ja työllistymisvalmiuksiensa parantamista esimerkiksi kotoutumiskoulutuksessa, aikuisten perusopetuksessa, muussa työllistymistä ja kotoutumista edistävissä palvelussa tai kolmannen sektorin tarjoamassa toiminnassa.

Toimiakseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä opiskelija tarvitsee kielitaidon lisäksi yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä perustaitoja ja valmiuksia. Tällaisia ovat numeeriset ja matemaattiset taidot, digitaaliset taidot ja suomalaiseen arkeen liittyvä osaaminen sekä perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, kulttuurista ja työelämästä.

Lukutaitokoulutus voi osaltaan ehkäistä vähäisen tai puutteellisen koulutustaustan omaavien maahanmuuttajien hyväksikäyttöä suomalaisilla työmarkkinoilla. Hyväksikäyttö kohdistuu usein ulkomaalaisiin työntekijöihin, jotka eivät tunne oikeuksiaan eivätkä osaa hakea apua työssä esiintyvien väärinkäytösten ja ongelmatilanteiden selvittämiseen. Lukutaitokoulutuksessa saatavat kielelliset ja muut valmiudet voivat vähentää maahanmuuttajien hyväksikäytön riskiä.

Opiskelijalle tarkoituksenmukaiset lukutaitokoulutuksen tavoitteet määritellään koulutuksen alkaessa ja niitä arvioidaan ja täsmennetään opintojen edetessä. Opetus on toiminnallista, tarkoituksenmukaista ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyvää. Opiskelutukee opiskelijan opiskeluvalmiuksien kehittymistä, itsetuntoa ja itsetuntemusta sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi tulemistä.

Koulutuksessa huomioidaan opiskelijoiden vähäisen tai puutteellisen koulunkäyntitaidon mahdolliset vaikutukset opiskelutaitoihin ja oppimiseen. Lisäksi huomioidaan haasteet siirtymisessä ensisijaisesti suullisen perinteen varaan rakentuvasta elinpiiristä tekstipainotteiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetusta eriytetään opiskelijoiden yksilöllisten valmiuksien, tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti, ja koulutuksen toteuttamisessa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus.

Lukutaitokoulutus perustuu näkemykseen opiskelijasta aktiivisena toimijana, joka rakentaa oppimistaan aiempien kokemustensa varaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetus on kokonaisvaltaista, tavoitteellista ja sidoksissa arjen merkityksellisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppiminen rakentuu opiskelijan aiempien taitojen, tietojen ja kokemusten varaan. Lukutaitokoulutuksen opiskelijoilla nämä taidot, tiedot ja kokemukset voivat olla hyvin vaihtelevia liittyen erilaisiin elämän- ja koulutushistorioihin. Opetuksessa edetään vaiheittain kohti kielen rakenteiden tietoista tarkastelua ja koulutuksessa tarvittavan abstraktin tiedon hallintaa. Lukutaitokoulutuksessa keskeistä on

tukea opiskelijaa tunnistamaan ja hyödyntämään omaa osaamistaan sekä rakentamaan uusia tietoja ja taitoja suhteessa aiemmin opittuihin tietoihin ja taitoihin. Samalla opiskelija kehittää ajattelutaitoaan ja oppimaan oppimisen taitojaan sekä kykyään ohjata omaa toimintaansa yhä itsenäisemmin.

3 Koulutuksen kohderyhmät

Lukutaitokoulutuksen kohderyhmänä ovat henkilöt, jotka tarvitsevat luku- ja kirjoitustaidon koulutusta sekä suomen tai ruotsin kielen ja viestintätaitojen opetusta ja jotka eivät ole oppivelvollisia.

Työvoimakoulutuksen opiskelijavalinnasta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa. Opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen päättää koulutuksen järjestävä työvoimaviranomainen. Työvoimaviranomaisen tukena voi toimia valintaryhmä, johon voi kuulua koulutuksen järjestäjän edustaja ja muita asiantuntijoita. Työvoimaviranomainen hyödyntää opiskelijavalinnoissa kotoutumislain mukaista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia sekä sen osana mahdollisesti toteutettua kielitaidon lähtötasoarviointia. Koulutukseen mahdollisesti valittavien pidempään Suomessa asuneiden maahanmuuttajien kohdalla työvoimaviranomainen hyödyntää opiskelijavalinnassa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisessa alkuhaastattelussa arvioitua palvelutarvetta.

Lukutaitokoulutuksen järjestämisessä ja opiskelijavalinnoissa on huomioitava, että myös työvoimakoulutuksena järjestettävässä kotoutumiskoulutuksessa on mahdollista vahvistaa latinalaisten kirjaimiston osaamista. Tällöin edellytyksenä on, että opiskelijalla on sellaiset opiskeluvalmiudet ja osaaminen, että lyhyehkö koulutusmoduuli latinalaisen kirjaimiston hallitsemiseksi riittää opinnoissa etenemiseen ja että kotoutumiskoulutus on muutoin hänelle tarkoituksenmukaisin koulutusmuoto.

4 Koulutuksen laajuus ja kesto

Lukutaitokoulutuksen laajuus on 50 opintopistettä ja kesto lähtökohtaisesti yksi vuosi. Yksi opintopiste vastaa noin 27 tuntia opiskelijan työpanosta, johon sisältyy riittävä määrä opetusta opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin nähden sekä opiskelijan itsenäistä työtä opetustuntien ulkopuolella. Yhden opintopisteen suorittamisen vaatima työmäärä voi vaihdella opiskelijan kielellisten ja koulutuksellisten valmiuksien mukaan.

Koulutuksen laajuus ja kesto voivat vaihdella opiskelijan lukutaidon tason ja muiden valmiuksien sekä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Koulutuksen toteutustavoissa ja esimerkiksi opetuksen päivittäisessä tai viikoittaisessa tuntimäärässä

huomioidaan opiskeluun tottumattomien opiskelijoiden tarpeet. Koulutukseen varataan lisäksi tukiresurssia, joka kohdennetaan tukiopeutukseen ja/tai ohjaukseen.

Koulutus voidaan jakaa moduuleihin esimerkiksi siten, että opiskelijat, joilla on alkava lukutaito, suorittavat useamman moduulin eli pidemmän koulutuksen kuin opiskelijat, joilla on jo kehittyvä lukutaito (ks. luku 5.3 Lukutaidon kehittyminen). Opiskelijat, joiden lukutaito on jo vahvempi, voivat suorittaa koulutusta lyhyemmän ajan eli esimerkiksi vain koulutuksen viimeisen moduulin. Opiskelijoiden etenemistä ja tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan koko koulutuksen ajan. Tarvittaessa selvitetään yhteistyössä työvoimaviranomaisen kanssa mahdollisuuksia koulutuksen osan kertaamiseen ja toisaalta mahdollisuuksiin siirtyä joustavasti eteenpäin esimerkiksi kotoutumiskoulutukseen.

Lukutaitokoulutuksen opiskelijoiden oppimis- ja opiskeluvalmiuksien ja elämäntilanteiden moninaisuus edellyttää koulutukselta joustavia rakenteita ja opetusjärjestelyjä sekä yksilöllistä ohjausta. Lukutaitokoulutuksen opetusryhmien käynnistäminen tai yksittäisten opiskelijoiden opiskelijaksi ottaminen on suositeltavaa toteuttaa joustavasti ympäri vuoden ilman sidonnaisuutta lukuvuoteen. Näin varmistetaan koulutuksen saavutettavuus ja mahdollisuus koulutuksen aloittamiseen opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen rakenne, mahdolliset moduulit sekä erilaisten opiskelijoiden ohjaaminen koulutuksen moduuleihin (ks. myös luku 6).

Niillä alueilla, joissa omia lukutaitokoulutuksen opetusryhmiä ei voida muodostaa, lukutaitokoulutus voidaan toteuttaa myös kotoutumiskoulutuksessa siten, että lukutaitokoulutusta tarvitsevia opiskelijoita opetetaan eriytetysti kotoutumiskoulutuksen ryhmässä lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Tällöin koulutuksen järjestäjä kuvaa koulutuksen järjestämisen kummankin koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa.

5 Koulutuksen järjestämisen lähtökohdat

Lukutaitokoulutuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijan monilukutaidon kehittäminen. Koulutuksessa tuetaan opiskelijan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Keskeistä on myös ymmärrys koulutuksen kohderyhmän kielellisestä, kulttuurisesta ja koulutustaustan heterogeenisyydestä. Tätä ymmärrystä edesauttaa opiskelijan kielellisten ja muiden valmiuksien lähtötason arviointi koulutuksen alkaessa. Yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa vahvistaa opiskelijoiden yksilöllisten tavoitteiden saavuttamista ja oppimisen tuen vaikuttavuutta lukutaitokoulutuksessa.

5.1 Laaja-alainen osaaminen lukutaitokoulutuksessa

Lukutaitokoulutuksessa laaja-alainen osaaminen nähdään taitoina, joita opiskelija tarvitsee arjessa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa toimimiseen. Laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijan kasvua, hyvinvointia ja aktiivista osallistumista demokraattiseen yhteiskuntaan sekä kestäväää elämäntapaa. Laaja-alainen osaaminen on osa kaikkea oppimista. Lukutaitokoulutuksessa keskeisiä laaja-alaisen osaamisen alueita ovat laajaan tekstikäsitykseen perustuvan monilukutaidon lisäksi oppimisen taidot ja opiskelutaidot, hyvinvointitaidot, ympäristötaidot ja kulttuuriset taidot. Niitä tuetaan lukutaitokoulutuksessa sekä monilukutaidon tavoitealueiden opetuksessa että toimintakulttuurin ja koulutuksen yleisten tavoitteiden toteuttamisessa.

5.2 Monilukutaito lukutaitokoulutuksen lähtökohtana

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tunnistamisen, lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitykseen: teksteihin kuuluvat kuvat, videot, graafit, uutiset, mainokset, sosiaalinen media, digitaaliset sisällöt ja myös tekoälyn avulla tuotetut tekstit perinteisten kirjoitettujen tekstien lisäksi. Monilukutaitoon kuuluu monia lukutaitoja, esimerkiksi kuvanlukutaito, medialukutaito ja numeerinen lukutaito. Monilukutaitoon sisältyy taito tarkastella tekstien sisältöä kriittisesti eli arvioida niiden luotettavuutta, alkuperää ja ilmaisukeinoja. Siihen kuuluu myös tekstin kontekstin ymmärtäminen: teksti kytkeytyy aina tilanteeseen, tavoitteeseen ja ympäristöön. Opiskelijat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita ympärillään olevaa yhteiskuntaa ja vahvistaakseen osallisuuttaan siinä.

Näissä opetussuunnitelman perusteissa monilukutaito on jaettu seuraaviin tavoitealueisiin: vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tekstien lukeminen ja tulkitseminen, kirjoittamisen tekniset taidot ja tekstien tuottaminen, digitaaliset taidot sekä numeeriset ja matemaattiset taidot. Monilukutaidon kehittämisessä lukutaitokoulutuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri työtapoja ja monipuolisia oppimisympäristöjä.

5.3 Lukutaidon kehittyminen

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa lukutaidon kehittyminen nähdään monilukutaidon edistymisen prosessina. Prosessi etenee eri elämäalueilla osana opiskelijan kielitaidon kehittymistä. Koska lukutaidon kehittyminen on yksilöllinen prosessi ja opiskelijoiden koulutukselliset taustat vaihtelevia, muodostavat lukutaitokoulutukseen osallistuvat opiskelijat heterogeenisen ryhmän.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu lukutaitokoulutuksen opiskelijoiden luku- ja kirjoitustaidon kehittymisen vaiheita.

Lukutaidon vaihe	Vaiheelle ominaista
Alkava lukutaito	Opiskelijalla ei ole ollut mahdollisuutta opiskeluun kotimaassaan tai muualla lukutaidon saavuttamiseksi, ja hän aloittaa lukutaidon opiskelun aikuisiällä.
Kehittyvä lukutaito	Opiskelijalla on teknistä luku- ja kirjoitustaitoa jollakin kirjoitusjärjestelmällä, mutta etenkin lukutaidon sujuvuus, tarkkuus, nopeus ja luetun ymmärtäminen sekä kirjoitustaidon sujuvuus ja tarkkuus kaipaavat vielä harjoitusta.
Lukutaito ei-aakkosellisella kirjoitusjärjestelmällä	Opiskelijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito sellaisella kielellä, jossa käytetään muuta kuin aakkosellista kirjoitusjärjestelmää (esim. mandariini kiina). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kielellä kuin oppijan ensikielellä (kieli, johon yksilö on ensimmäiseksi sosiaalistunut), kuten opetuskielellä, maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä.
Lukutaito ei-latinalaisella kirjaimistolla	Opiskelijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito ei-latinalaisella kirjaimistolla (esim. arabia, venäjä, thai, kreikka, korea). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin opiskelijan ensikielellä, esim. opetuskielellä, maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä.

5.4 Opiskelijan lähtötason arviointi

Ennen lukutaitokoulutusta opiskelijalle on tehty kotoutumislain mukainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jossa on selvitetty opiskelijan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet. Arvioinnin aikana on selvitetty myös opiskelijan tavoitteet, tarkoituksenmukainen kotoutumiskieli, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät.⁵ Osana osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia voidaan tehdä erillinen kielitaidon lähtötason arviointi, jonka osana voidaan arvioida myös opiskelijan lukutaitoa. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta työvoimaviranomainen tai kunta on yhdessä kotoutuja-asiakkaan kanssa laatinut

⁵ Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, HE 74/2026 vp:ssä ehdotettu 14 §.

kotoutumissuunnitelman, jossa sovitaan osallistumisesta lukutaitokoulutukseen. Työvoimaviranomainen tekee opiskelijavalinnat lukutaitokoulutukseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja mahdollisen erillisen kielitaidon lähtötason arvioinnin perusteella. Koulutukseen mahdollisesti valittavien pidempään Suomessa asuneiden maahanmuuttajien kohdalla työvoimaviranomainen hyödyntää opiskelijavalinnassa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisessa alkuhaastattelussa arvioitua palvelutarvetta.

Lukutaitokoulutuksen alussa opiskelijalle voidaan tehdä tarkempi lukutaidon ja kielitaidon arviointi, jonka avulla opiskelija voidaan ohjata sopivaan lukutaitokoulutuksen moduliin tai opetusryhmään. Arvioinnissa hyödynnetään osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista tai työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisesta alkuhaastattelusta saatuja tietoja. Arvioinnissa voidaan selvittää opiskelijan suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa, kirjainten tunnistusta ja lukemista, hienomotoriikan hallintaa, tekstin jäljentämistä, sanelusta kirjoittamista sekä numeerisia ja digitaalisia taitoja. Lisäksi voidaan selvittää opiskelijan muita opiskeluvalmiuksia ja -taitoja, opiskelumotivaatiota, muistamis- ja omaksumiskykyä sekä koulutustaustaa, työhistoriaa ja muuta osaamista. Arvioinnin yhteydessä pyritään selvittämään myös opiskelijan muuta osaamista (esimerkiksi ensikielen tai jonkin muun kielen lukutaito) ja mahdollisesti työn kautta hankittuja taitoja.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista ja lukutaitokoulutuksen alussa tehtävästä tarkemmasta arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään opiskelijan yksilöllisen ohjaamisen tarpeiden tunnistamisessa ja tuen suunnittelussa sekä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisessa (ks. luku 8.3). Arvioinnin yhteydessä tai muutoin koulutuksen alkuvaiheessa kerrotaan opiskelijalle koulutuksen tavoitteista, sisällöstä ja etenemisestä sekä oletettavasta opiskeluajasta.

5.5 Yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa

Lukutaitokoulutuksen järjestäjä tekee yhteistyötä koulutuksen järjestämisestä vastaavan työvoimaviranomaisen, kunnan, muiden viranomaisten (mm. sosiaali- ja terveyspalvelut), muiden koulutuksen järjestäjien ja muiden tahojen kanssa opiskelijan tarpeiden mukaan.

Yhteistyön tavoitteena on edistää opiskelijoiden tutustumista eri toimijoihin (esimerkiksi julkiset palvelut, lukutaitokoulutuksen jälkeisiä koulutusmahdollisuuksia tarjoavat koulutuksen järjestäjät, mahdolliset työnantajat ja ammatilliset verkostot, kolmas sektori) sekä omaan lähiympäristöön, paikkakuntaan ja asuinseutuun. Yhteistyön tavoitteena on tukea ja ohjata opiskelijaa hänen opinnoissaan ja pyrkiä vahvistamaan hänen myönteistä ja samalla realistista identiteettiään oppijana. Yhteistyötahoina voivat

toimia tahot, jotka tarjoavat mahdollisuuksia tutustua suomen- tai ruotsinkielisiin kieliyhteisöihin ja harjoitella kieltä heidän kanssaan. Myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien omien järjestöjen ja verkostojen kanssa voidaan tehdä yhteistyötä. Yhteistyö auttaa opiskelijoita löytämään autenttisia tilanteita opitun kielitaidon käyttämiseen ja uuden oppimiseen. Lisäksi se monipuolistaa opintotarjontaa, oppimisympäristöjä ja työtapoja.

Lukutaitokoulutuksen yhteistyöhön voi kuulua esimerkiksi tutustumiskäyntejä ohjaus-, neuvonta- ja palvelupisteissä, muiden koulutuksen järjestäjillä, yrityksissä ja työpaikoilla sekä osallistumista kolmannen sektorin toimintaan. Opiskelijaryhmissä voi käydä vierailijoita, kuten esimerkiksi lukutaitokoulutuksen ja sen jälkeisten koulutusten läpikäyneitä ja kotoutuneita henkilöitä. Näitä tilaisuuksia voidaan tarjota monikielisinä ja räätälöidä eri opiskelijaryhmille.

Koulutuksen järjestäjän yhteistyö työvoimaviranomaisen kanssa on olennaista opiskelijan opintojen etenemisen seurannassa sekä tilanteissa, joissa opiskelijan tulisi kerrata osa koulutuksesta tai siirtyä nopeammin eteenpäin seuraaviin koulutusmuotoihin.

Yhteistyön mallit ja käytänteet kuvataan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa.

6 Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet on tarkoitettu työvoimakoulutuksena järjestetyn lukutaitokoulutuksen toteuttamiseen. Koulutuksen järjestäjä laatii koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman näiden lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti paikallisin ja alueellisin painotuksin. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- koulutuksen järjestämisen lähtökohdat ja kohderyhmän kuvaus
- koulutuksen laajuus ja kesto
- koulutuksen joustava järjestämistapa ja rakenne, kuten esimerkiksi koulutuksen jakaminen moduuleihin
- kuvaus toimintakulttuurista, oppimisympäristöstä ja työtavoista
- menettelytavat opiskelijan kieli- ja lukutaidon lähtötason ja olemassa olevan osaamisen selvittämiseksi ja tiedon dokumentoimiseksi
- opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinta
- koulutuksen yleiset tavoitteet ja suomen tai ruotsin monilukutaidon tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- ohjauksen tavoitteet, opiskelijan tukeminen ja tuen järjestäminen sekä kuvaus ohjaukseen osallistuvien henkilöiden tehtävistä

- opiskelijan oppimisen arviointi, arvioinnin muodot ja käytännöt opiskelun aikana ja koulutuksen päättyessä sekä palautteen antamisen muodot ja käytännöt
- todistus ja siihen merkittävät tiedot koulutuksen päättyttyä
- yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa

Lisäksi koulutuksen järjestäjällä tulee olla lakisääteiset tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jotka voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

7 Koulutuksen toteuttaminen

Tuloksellisen ja vaikuttavan lukutaitokoulutuksen toteuttamisen edellytyksenä ovat eettisesti kestävä ja hyvin johdettu toimintakulttuuri, monipuoliset oppimisympäristöt sekä työtavat, jotka edistävät opiskelijan oppimista, hyvinvointia ja osallisuutta. Järjestämisessä huomioidaan kuntien ja työvoimaviranomaisten välinen yhteistyö sekä koulutuksen mahdolliset verkkototeutukset ja muut alueellisen toteuttamisen näkökulmat.

7.1 Toimintakulttuuri

Lukutaitokoulutuksen toimintakulttuuri tukee koulutuksen tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. Toimintakulttuurilla tarkoitetaan yhteisön toimintatapoja, käyttäytymismalleja sekä arvoja ja periaatteita.

Toimintakulttuuri muodostuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja sen kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta sekä
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Lukutaitokoulutukselle ominaista on opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus. Lukutaitokoulutuksen toimintakulttuuri tukee opiskelijaa toimimaan rakentavasti kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisen yhteisön jäsenenä. Tämä edellyttää koulutuksen järjestäjältä yhteisön monimuotoisuuden tiedostamista, opetus- ja ohjaustyötä tekevien ja opiskelijoiden omien ennakkoluulojen ja -oletusten tiedostamista ja yhdenvertaisuutta tukeviin toimintatapoihin ja käytänteisiin sitoutumista.

Lukutaitokoulutuksessa keskeistä on kielitietoinen toimintakulttuuri. Se tarkoittaa arvostavaa asennetta ja kiinnostusta opiskelijoiden kieliä kohtaan, monikielisuuden

näkemistä resurssina sekä kielen ja lukutaidon merkityksen ymmärtämistä opetuksessa, oppimisessa ja vuorovaikutuksessa. Kielitietoinen toimintakulttuuri näkyy opetuksessa työtapoina, jotka vahvistavat opiskelijoiden tietorakenteita, tukevat eri tiedonalojen käsitteiden oppimista ja sanavaraston laajentamista sekä erilaisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien tarkastelua. Kielitietoista toimintakulttuuria edistää myös opiskelijoiden ja opetushenkilöstön osaamien kielten tarkoituksenmukaista hyödyntämistä opetuksessa ja ohjauksessa.

Monikielisyyden näkeminen resurssina tukee myös mediaatiota lukutaitokoulutuksessa. Mediaatio sisältää sekä viestien välittämistä että viestintätilanteen eri osapuolten tukemista heidän viestimisessään. Mediaatio on viestin ymmärrettävyyden muokkaamisen lisäksi myös oman ajattelun välittämistä toiselle osapuolelle ja näiden ajatusten edelleen kehittämistä yhdessä. Lukutaitokoulutuksessa mediaatio ei rajoitu vain kieleen, vaan se on myös kulttuuristen tulkintojen välittämistä.

Toimintakulttuuria kehitetään ja arvioidaan jatkuvasti avoimessa, osallistavassa ja luottamuksellisessa vuorovaikutuksessa yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

7.2 Oppimisympäristöt ja työtavat

Lukutaitokoulutuksen oppimisympäristöt ja työtavat tukevat opiskelijan aikaisempiin kokemuksiin pohjautuvaa tiedon rakentumista ja auttavat häntä oppimaan ja käyttämään koulutuksen tavoitteiden saavuttamista edistäviä strategioita sekä kehittämään monilukutaitoaan. Opiskelutilojen ja -välineiden valinnalla mahdollistetaan monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käyttö. Lukutaitokoulutuksen oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa huomioidaan opiskelijoiden vaihtelevat oppimis- ja opiskeluvalmiudet, digitaalisten laitteiden käyttötaidot ja opiskelijoilla käytössä olevat omat digitaaliset laitteet. Opiskelijoita perehdytetään tiedonhaun menetelmiin sekä ohjataan käyttämään digitaalisia laitteita ja palveluita, mikä voi mahdollistaa koulutuksen järjestämisen myös osittain verkko-opetuksena. Jos koulutusta järjestetään osittain verkko-opetuksena, koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia opiskelijoiden yhdenvertaisesta mahdollisuudesta osallistua opetukseen. Käytännössä tämä voi tarkoittaa opiskelijoiden digitaalisten opiskelutaitojen varmistamista sekä digitaalisten laitteiden ja riittävän käyttötuen tarjoamista opiskelijoille.

Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti koulutuksen järjestäjän oppimisympäristön ulkopuolisia autenttisia oppimisympäristöjä ja tätä kautta rohkaistaan opiskelijaa käyttämään opiskelukieltä omassa arjessaan. Myös verkko-oppimisympäristöihin tutustuminen yhdessä ja niiden hyödyntäminen voivat kannustaa opiskelijaa itseohjautuvuuteen, jonka avulla voidaan tukea myös opetuksen eriyttämistä. Opiskelijoita kannustetaan hyödyntämään koulutuksen ulkopuolisia kielenoppimismahdollisuuksia ja omia digitaalisia laitteitaan kielenoppimisen tukena.

Opetuksessa ja työtapojen valinnassa on tärkeää ottaa huomioon, että opiskelijoiden kyky opiskella itsenäisesti vaihtelee, ja he tarvitsevat eri tavoin eri vaiheissa oppimisprosessia ja opintoja opettajaa ja vertaisryhmää opiskelunsa ohjaajana. Varsinaisten opetussisältöjen ja opiskelutaitojen lisäksi harjoitellaan oppimisympäristöissä toimimista ja opiskeluun liittyviä käytänteitä. Harjoitusta voivat vaatia esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidon edellyttämien motoristen taitojen opettelu, työtavat kuten pari- ja ryhmätyöskentely, työvälineistä huolehtiminen ja koulutuksen aikataulujen noudattaminen sekä tottuminen itseohjautuvuutta tukeviin opetusmenetelmiin ja työtapoihin.

Lukutaitokoulutuksessa käytetään kielitietoisia työtapoja. Opetus etenee ohjatusta yhteisestä työskentelystä kohti itsenäisempää opiskelua. Työtavat tukevat opetuksen funktionaalisuutta: opittavat asiat kytketään opiskelijan arkeen ja merkityksellisiin viestintätilanteisiin toiminnallisesti, vuorovaikutuksellisesti ja aktiivista osallistumista tuken. Suullista kielitaitoa kehitetään ryhmässä paitsi simuloituissa, myös autenttisissa arjen vuorovaikutustilanteissa. Sanasto ja keskeiset rakenteet integroidaan vuorovaikutteisiin harjoituksiin.

Opetuksen eriyttäminen auttaa opiskelijaa tunnistamaan vahvuuksiaan ja hyödyntämään niitä opiskelussa sekä vahvistamaan taitoja, joiden avulla hän edistyy opinnoissaan ja saavuttaa tavoitteitaan. Eriyttäminen tukee sekä opinnoissaan hitaammin että nopeammin eteneviä opiskelijoita. Eriyttämisen pedagogiset ratkaisut voivat liittyä opetuksen sisältöihin, opetusmenetelmiin, oppimateriaaleihin, digitaalisiin ja muihin oppimisympäristöihin, tehtävien määrään sekä käytettävissä olevaan aikaan.

8 Ohjaus ja oppimisen tuki

Lukutaitokoulutuksessa ohjauksella tuetaan opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua koulutuksesta. Oppimisen tuki tarkoittaa opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja.

8.1 Ohjaus lukutaitokoulutuksessa

Opiskelijan tukeminen ja ohjaus on prosessi, joka alkaa opiskelijan kohtaamisesta opintojen alkuvaiheessa, jatkuu koko opiskelun ajan ja päättyy opiskelun loppuvaiheen jatkosuunnitelmien tarkentamiseen. Ohjauksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelijoita opiskeluun, kehittää ja vahvistaa heidän opiskelutaitojaan sekä selkeyttää lukutaidon merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen, jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Opiskelutaitoja kehittämällä opiskelija saa valmiuksia siirtyä eteenpäin seuraaviin koulutuksiin.

Koulutuksen alkuvaiheessa selvitetään opiskelijan osaamista, koulutustarpeita, opiskelun edellytyksiä, opiskelumotivaatiota ja kiinnostuksen kohteita haastatteluin ja testein. Ohjauksessa huomioidaan jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet.

Koulutuksen aikaisen ohjauksen avulla lisätään opiskelijan oppimisvalmiuksia, oppimaan oppimisen taitoja ja ymmärrystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät.

Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjen hallintaa sekä opiskelijan elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Mikäli koulutuksen alussa tai aikana havaitaan joitakin opiskelijan fyysiseen, psyykkiseen tai sosiaaliseen tilanteeseen liittyviä haasteita, hänet ohjataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sellaisen tuen piiriin, josta hän saa apua ja tukea. Opiskelija voidaan ohjata myös ennaltaehkäisevästi etsimään tukea ja apua, jotta mahdollinen koulutuksen keskeytyminen ja ongelmien kasaantuminen voidaan välttää.

Ohjauksessa korostuu opiskelijoiden motivaation sekä opiskelun tukeminen. Puutteelliset perustiedot ja -taidot voivat olla opiskelijalle sekä elämänhallintaa haittaava että itsetuntoa alentava tekijä. Motivaation säilyminen vaatii siksi sekä kielellisesti että tiedollisesti opiskelijan lähtötason huomioivaa opetusta ja ohjausta sekä syventymistä hänen opiskeluhistoriaansa. Ohjauksella tuetaan opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan koulutuksen aikana. Ohjauksen tehtävänä on myös lisätä opiskelijan hyvinvointia ja ehkäistä ennalta opintojen keskeyttämistä sekä edistää osallisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa.

Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, kiinnostuksen kohteet, harrastukset, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijoita opastetaan käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan opiskelijoiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoja koskevassa päätöksenteossa.

Eri toimijoiden yhteistyö on keskeistä varsinkin opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Lukutaitokoulutuksen järjestäjä tekee yhteistyötä erityisesti tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla esimerkiksi työvoimaviranomaisten, kuntien, hyvinvointialueen sekä eri opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskelun loppuvaiheessa ohjauksessa keskitytään lisääntyvässä määrin jatko-ohjaukseen yhteistyössä työvoimaviranomaisen tai muun ohjaavan tahon kanssa. Tällöin keskitytään erityisesti opiskelijan kanssa tehtävän jatkosuunnitelman laadintaan. Opiskelun aikana opiskelijan tulevaisuuden suunnitelmia on käsitelty muun muassa erilaisia ammatteja ja koulutusmahdollisuuksia pohdittaessa. Koulutuksen loppuvaiheessa ohjauksen tuloksena tulee jokaisella opiskelijalla olla konkreettiset jatkosuunnitelmat, joissa on eritelty lyhyen aikavälin tavoitteet ja kuvattu koulutus- ja/tai työllistymistavoitteet. Mikäli opiskelija ei iän tai muun syyn takia ole hakeutumassa koulutukseen tai

työelämään, tulisi hänen jatkosuunnitelmassaan kuvata, miten hän jatkossa edistää kielitaitoaan, kotoutumistaan ja yhteiskunnan jäseneksi kasvuaan.

8.2 Oppimisen tuki

Oppimisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan opiskelijan ja opetusryhmän erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen tuella pyritään ehkäisemään ennalta oppimisen vaikeutumista, tukemaan opiskelijaa haasteellisten asioiden omaksumisessa ja ehkäisemään koulutuksen keskeyttämistä. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen.

Oppimisen vaikeuksien tunnistaminen on keskeistä opetuksen suunnittelun ja annettavan tuen kannalta. Kielellisiä vaikeuksia puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä esimerkiksi työvoimaviranomaisten, kuntien ja hyvinvointialueen kanssa.

8.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Jokaiselle lukutaitokoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on tukea opiskelijaa tavoitteiden saavuttamisessa ja kehittää hänen aktiivista toimijuuttaan. Suunnitelma auttaa opiskelijaa sitoutumaan opintoihin ja koulutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Suunnitelma toimii myös opettajien työvälineenä opiskelijan ohjaamisessa ja opintopulun suunnittelussa. Suunnitelman avulla lukutaitokoulutuksen aikainen ohjaus tulee näkyväksi ja opiskelu tavoitteellisemmaksi.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tulee perustua lähtötason arvioinnissa saatuihin tietoihin opiskelijan valmiuksista sekä hänen omiin tavoitteisiinsa. Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä huomioidaan opiskelijalle mahdollisesti kunnan työvoimaviranomaisessa tai kunnan kotoutumispalveluissa tehty osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinta aloitetaan opiskelun alkuvaiheessa, ja siinä tarkennetaan opiskelijan henkilökohtaiset opiskelutavoitteet ja koulutuksen laajuus. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laaditaan yhdessä opiskelijan, koulutuksen järjestäjän ja tarvittaessa työvoimaviranomaisen edustajan kanssa. Opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman avulla pyritään kullekin opiskelijalle rakentamaan jo koulutuksen alkuvaiheessa sopivin opiskelumuoto ja -rytmi.

Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa pyritään tuomaan esiin opiskelijan vahvuudet ja tuen tarpeet sekä hänen kiinnostuksensa kohteet. Opiskelijan aikaisemmin hankittu osaaminen pyritään tekemään näkyväksi ja häntä tuetaan osaamisen sanoittamisessa. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen voi jatkossa tukea opiskelijan työllistymistä tai sopivan koulutusalan löytämistä.

Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan opiskelijan

- yksilölliset tavoitteet ja sisällöt lukutaitokoulutuksessa
- ohjauksen ja tuen tarpeen kuvaus sekä ohjauksen ja tuen järjestäminen
- aiempi koulutus, työkokemus ja tiedot ammattitaidosta
- muut opiskeluun mahdollisesti vaikuttavat taustatekijät
- suomen tai ruotsin kielen taidon sekä luku- ja kirjoitustaidon kuvaus
- numeeristen ja matemaattisten taitojen kuvaus
- digitaalisten taitojen kuvaus
- opiskeluvalmiuksien kuvaus
- koulutukseen ja työllistymiseen liittyvät suunnitelmat

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista arvioidaan ja seurataan säännöllisesti koko opiskelun ajan yhdessä opiskelijan kanssa esimerkiksi arviointikeskusteluissa. Suunnitelmaan tehdään tarvittaessa muutoksia esimerkiksi lisäämällä opiskelun tukea, mikäli opiskelijalla ilmenee oppimisen vaikeuksia, tai toisaalta ohjaamalla opiskelija seuraavaan koulutukseen, mikäli hänellä on valmiudet siihen. Ohjauksen ja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman päivittämisen avulla pyritään osaltaan ehkäisemään tilanteita, joissa opiskelijan opinnot eivät etene ja toisaalta tilanteita, joissa opiskelija jatkaa lukutaitokoulutuksessa, vaikka hänellä olisi jo valmiudet siirtyä muihin koulutuksiin tai palveluihin.

9 Arviointi lukutaitokoulutuksessa

Lukutaitokoulutuksessa arvioinnin tarkoituksena on tukea opiskelijaa muodostamaan käsitys omasta oppimisestaan antamalla hänelle palautetta opituista taidoista sekä tehdä näkyväksi, mitä taitoja hänen tulee vielä kehittää ja harjoitella. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin tulee olla jatkuvaa, monipuolista ja kannustavaa, jolloin se edistää opiskelijan oppimista. Arvioinnin kokonaisuus muodostaa keskeisen osan opiskelijan oppimisprosessia, tukee hänen kotoutumistaan ja mahdollistaa tarkoituksenmukaisen jatkosuunnittelun lukutaitokoulutuksen jälkeen. Lukutaitokoulutuksen suorittamisesta ja saavutetusta osaamisesta tarvitaan arviointitietoa myös työvoimaviranomaisia varten.

9.1 Arviointi lukutaitokoulutuksen aikana

Arviointi on suunnitelmallinen prosessi, joka kestää koko koulutuksen ajan. Opiskelijan taitoja ja osaamista arvioidaan suhteessa koulutuksen tavoitteisiin ja opiskelijalle asetettuihin henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Arvioinnissa opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja vahvistetaan, jotta hän voi ottaa yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan koulutuksen edetessä.

Lukutaitokoulutuksen arvioinnissa painottuu ohjaava ja kannustava palaute, jolla tuetaan opiskelijan oppimista, motivaatiota ja osallisuutta. Arvioinnissa keskeistä on rohkaiseva ilmapiiri, vuorovaikutteisuus, oikeudenmukaisuus ja eettisyys. Opiskelijan kaiken edistymisen näkyväksi tekeminen on tärkeää, jotta hän kokee onnistumista ja sitoutuu oppimiseensa.

Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia menetelmiä, jotta opiskelija voi mahdollisimman hyvin osoittaa osaamistaan ja ylläpitää opiskelumotivaatiotaan. Myös arviointipalautteen antamisessa on tärkeä käyttää monipuolisia menetelmiä siten, että opiskelija ymmärtää arvioinnin sisällön ja hänellä on mahdollisuus esittää siihen liittyviä kysymyksiä.

Koulutuksen aikainen arviointi tuottaa opettajalle tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa häntä refleктоimaan opetusmenetelmien toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita opiskelijoiden kielitaidon ja lukutaidon edistymisessä.

9.2 Arviointi lukutaitokoulutuksen päättyessä

Koulutuksen päättyessä opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu opiskelijan yleiseen edistymiseen ja monilukutaidon tavoitealueiden (ks. luku 10) saavuttamiseen. Tavoitealueet arvioidaan asteikolla välttävä, tyydyttävä, hyvä.

Lukutaitokoulutuksessa saavutetun kielitaidon seuraamista ja lukutaitokoulutuksen jälkeisiin koulutuksiin ohjaamista varten opiskelijalle annettavaan todistukseen merkitään tieto siitä, onko hän saavuttanut sellaisen lukutaidon, että hän voi siirtyä lukutaitoa edellyttäviin koulutuksiin tai muihin palveluihin.

Lukutaitokoulutuksen päätteeksi opettaja voi antaa arvion opiskelijan osaamisesta kielitaidon eri osa-alueilla (puhuminen, kirjoittaminen, luetun ymmärtäminen, kuullun ymmärtäminen) eurooppalaisen kielitaidon viitekehyksen Suomessa laaditun sovelluksen mukaisella taitotasoasteikolla (liite 3, Opetushallitus 2019). Arviointi suhteutetaan opiskelijan monilukutaidon tavoitealueille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Jos

opiskelija on saavuttanut jollakin kielitaidon osa-alueella vähintään taitotason A1.1, saavutettu taitotaso merkitään todistukseen.

Jos opiskelija on saavuttanut vähintään taitotason A1.1 kaikilla neljällä kielitaidon osa-alueella, koulutuksen päätteeksi annetaan lisäksi yleisarvio opiskelijan taitotasosta. Yleisarvio muodostetaan kielitaidon osa-alueiden taitotasojen keskiarvona, ja arvioinnissa voidaan tarvittaessa painottaa opiskelijan jatkosuunnitelmien kannalta keskeisiä kielitaidon osa-alueita. Yleisarviota ei merkitä todistukseen, vaan sitä käytetään koulutusten ja jatkosuositusten hallinnoinnin välineenä.

9.3 Lukutaitokoulutuksen päätteeksi annettava todistus

Lukutaitokoulutuksen päättyessä opiskelijalle annetaan todistus. Todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- koulutusorganisaation nimi sekä mahdollinen oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi, syntymäaika ja mahdollinen oppijanumero
- koulutuksen nimi, laajuus, alkamis- ja päättymispäivä sekä opiskelijan suorittaman koulutuksen laajuus (opintopisteiden määrä)
- tieto siitä, miten opiskelija on saavuttanut monilukutaidon tavoitteet eri tavoite-alueilla
- tieto siitä, onko opiskelija saavuttanut sellaisen lukutaidon, että hän voi siirtyä lukutaitoa edellyttävään koulutukseen
- opiskelijan saavuttama taitotasoasteikon mukainen kielitaitotaso kielen eri osa-alueilla
- todistuksen antamispäivä
- suositus seuraavaksi koulutukseksi ja mahdolliset huomiot opiskelijan tuen tarpeesta
- koulutuksen järjestäjän allekirjoitus tai sähköinen allekirjoitus
- tieto siitä, että lukutaitokoulutus on toteutettu Opetushallituksen laatimien lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (Opetushallituksen määräys OPH-XXX-2026).

Todistukseen voidaan lisäksi liittää arviointipalaute opiskelijan taitojen kehittymisestä (liite 2). Lisäksi koulutuksen järjestäjä toimittaa opiskelijalle ja työvoimaviranomaiselle jatkosuunnitelman, joka sisältää suosituksen opiskelijan seuraavasta koulutuksesta tai muusta palvelusta.

Jos opiskelija keskeyttää koulutuksen, hänelle annetaan todistus osallistumisesta lukutaitokoulutukseen. Osallistumistodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- koulutusorganisaation nimi sekä mahdollinen oppilaitoksen nimi

- opiskelijan nimi, syntymäaika ja mahdollinen oppijanumero
- koulutuksen nimi, laajuus, alkamis- ja päättymispäivä sekä opiskelijan koulutuksessa oloaika
- tieto siitä, miten opiskelija on saavuttanut monilukutaidon tavoitteet eri tavoitealueilla, mikäli opiskelijan osaamista on arvioitu
- tieto siitä, onko opiskelija saavuttanut sellaisen lukutaidon, että hän voi siirtyä lukutaitoa edellyttävään koulutukseen, mikäli tätä on arvioitu
- opiskelijan saavuttama taitotasosteikon mukainen kielitaitotaso kielen eri osa-alueilla, mikäli tätä on arvioitu
- osallistumistodistuksen antamispäivä
- suositus seuraavaksi koulutukseksi ja mahdolliset huomiot opiskelijan tuen tarpeesta, mikäli suositus voidaan antaa
- koulutuksen järjestäjän allekirjoitus tai sähköinen allekirjoitus
- tieto siitä, että lukutaitokoulutus on toteutettu Opetushallituksen laatimien lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (Opetushallituksen määräys OPH-XXX-2026).

Jos koulutuksen järjestäjä toteuttaa vain osan lukutaitokoulutuksen kokonaisuudesta, kuten esimerkiksi tietyn moduulin, ja opiskelija siirtyy toiselle koulutuksen järjestäjälle suorittamaan koulutuksen loppuun, hänelle annetaan todistus, johon merkitään samat tiedot kuin koko koulutuksen päätteeksi annettavaan todistukseen.

10 Lukutaitokoulutuksen tavoitteet ja sisällöt

Lukutaitokoulutuksen tavoitteena on opiskelijan monilukutaidon kehittyminen. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jolla tarkoitetaan perinteisten kirjoitettujen tekstien lisäksi kuvia, videoita, graafeja, uutisia, mainoksia, sosiaalista mediaa, digitaalisia sisältöjä ja tekoälyn avulla tuotettuja tekstejä. Näissä opetussuunnitelman perusteissa monilukutaito on jaettu seuraaviin tavoitealueisiin: vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tekstien lukeminen ja tulkitseminen, kirjoittamisen tekniset taidot ja tekstien tuottaminen, digitaaliset taidot sekä numeeriset ja matemaattiset taidot.

Opetussuunnitelman perusteissa kuvataan monilukutaidon tavoitealueiden keskeiset tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt. Ne täsmennetään koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa. Eri tavoitealueiden sisällöt limittyvät toisiinsa ja tukevat toisiaan opetuksessa: Puhuminen ja kuunteleminen vuorovaikutustilanteissa luovat pohjan lukemaan ja kirjoittamaan oppimiselle. Tekstien lukeminen ja tuottaminen liittyvät toisiinsa ja tukevat toisiaan. Numeeristen ja matemaattisten sekä digitaalisten taitojen vahvistaminen tukevat opiskelijan kielenoppimista, vuorovaikutusta ja itsenäistä toimimista yhteiskunnassa.

Monilukutaito

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen ja mediaatio	
Tavoitteet	Sisällöt
Opiskelija	
osaa toimia arjen vuorovaikutustilanteissa ja käyttää niissä tarkoituksenmukaisia ilmaisuja	• harjoitellaan tervehtimistä ja esittäytymistä • harjoitellaan perustietojen kertomista itsestä ja omasta lähipiiristä sekä kuulumisten vaihtoa • harjoitellaan arkielämään ja henkilökohtaisiin tarpeisiin liittyviä lyhyitä sanoja, lauseita, kysymyksiä ja yksinkertaisia kehotuksia
osaa tunnistaa puheen pääajatuksen tuetuissa tilanteissa ja seurata yksinkertaisia keskusteluja	• harjoitellaan tavallisimpia fraaseja ja kohteliaita ilmaisuja • harjoitellaan yksinkertaisia keskusteluja
osaa työskennellä itsenäisesti, toimia opiskeluryhmässä ja osallistua yhteiseen työskentelyyn	• harjoitellaan opiskelussa tarvittavia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista, keskustelemista, avun pyytämistä ja antamista • harjoitellaan itsenäistä työskentelyä ja yhdessä työskentelyä pari- ja ryhmätehtävissä
osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	• harjoitellaan omien ajatusten ilmaisemista • harjoitellaan toimimista erilaisissa asiointi- ja palvelutilanteissa, kuten esimerkiksi kaupassa, terveydenhuollossa, viranomaispalveluissa sekä koulutukseen ja työelämään liittyvissä tilanteissa
osaa hyödyntää vuorovaikutustilanteissa erilaisia viestintävälineitä	• harjoitellaan digitaalista viestintää kuten puhelimessa asiointia, tekstiviestejä ja viestisovelluksia • harjoitellaan digitaalisten palveluiden käyttöä

	• opitaan turvallisen ja vastuullisen viestinnän perusteita
Tekstien lukeminen ja tulkitseminen	
Tavoitteet	Sisällöt
Opiskelija	
osaa tunnistaa ja tuottaa äänteitä, kirjaimia, tavuja ja sanoja	• harjoitellaan äänteiden ja kirjainten erottamista, tunnistamista ja tuottamista ja niiden välisen yhteyden ymmärtämistä • harjoitellaan äänteiden ja kirjainten yhdistäminen tavuiksi ja sanoiksi • harjoitellaan isojen ja pienten kirjainten erottamista • harjoitellaan käsitteitä kirjain, äänne, tavu, sana
osaa käyttää tavuttamista uuden sanan lukemisen apuna	• harjoitellaan jakamaan tuttuja sanoja tavuiksi ja äänteiksi • harjoitellaan käyttämään tavuttamista apuna uuden sanan lukemisessa • harjoitellaan lukemaan sanoja vaiheittain hyödyntämällä toistoa ja uudelleenlukemista
osaa lukea sanoja, lauseita, virkkeitä ja lyhyitä tekstejä tutuista aiheista	• harjoitellaan lukusuuntaa ja vaiheittaista lukemista sana- ja lauseetasolta edeten • harjoitellaan lukemaan lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä kuvia, asiayhteyttä ja uudelleenlukemista hyödyntäen • harjoitellaan käsitteitä lause, virke, ja teksti
osaa löytää yksinkertaisesta tekstistä yksittäistä tietoa ja tunnistaa tavallisimpia arjen tekstejä	• harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisesta tekstistä yksittäinen tieto • harjoitellaan löytämään tekstistä numeerista tietoa, kuten puhelinnumeroita, hintoja, painoja ja mitayksiköitä

osaa lukea sanoja, lauseita ja lyhyitä tekstejä ymmärtäen niiden merkityksen	• harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita ja tulkinnan taitoja • harjoitellaan ymmärtämään lyhyitä kertovia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä • harjoitellaan käyttämään asiayhteyttä, aiheen tuntemusta ja uudelleenlukemista sekä kuvia luetun ymmärtämisen tukena
osaa käyttää tekstin ymmärtämisen tukena kuvia ja muita visuaalisia vihjeitä	• tutkitaan, mitä opetuksessa käytettävä kuva esittää ja mihin se viittaa todellisuudessa • tutustutaan tavallisimpiin logoihin, symboleihin, merkkeihin ja kyltteihin
Kirjoittamisen tekniset taidot ja tekstin tuottaminen	
Tavoitteet	Sisällöt
Opiskelija	
osaa tuottaa kirjaimia käsin ja digitaalisilla välineillä	• harjoitellaan käden hienomotoriikkaa, tarkoituksenmukaista kynäotetta, kirjoitussuuntaa sekä kirjainten muotojen hahmottamista • harjoitellaan kirjoittamista isoilla ja pienillä kirjaimilla sekä käsin että digitaalisilla välineillä
ymmärtää äänne-kirjainvastaavuuden periaatteen ja kehittää teknistä kirjoitustaitoaan	• harjoitellaan kirjainten, tavujen ja tuttujen sanojen kirjoittamista sanon, mallin ja jäljentämisen avulla
osaa kirjoittaa suomen tai ruotsin kielen keskeisiä äänteitä ja hallitsee oikeinkirjoituksen perusteita	• harjoitellaan kuulemaan, erottamaan ja kirjoittamaan suomen tai ruotsin kielen tyypillisiä äännepiirteitä • harjoitellaan soveltamaan oikeinkirjoituksen perusteita omassa kirjoittamisessa
osaa kirjoittaa arjen tarpeisiin liittyviä sanoja, fraaseja ja lyhyitä viestejä	• harjoitellaan kirjoittamaan käytännöllisiä tekstejä, täyttämään henkilötietolomakkeita, kirjoittamaan nimikirjoitus

	harjoitellaan tuottamaan lyhyitä viestejä ja kuvasta kirjoitettuja tekstejä
osaa hyödyntää kirjoittamista opiskelun, arjen asioinnin ja muistamisen tukena	- harjoitellaan opiskeluun liittyvää kirjoittamista - harjoitellaan kirjoittamaan tiedotavia viestejä, kalenterimerkintöjä ja muita arjen asiointiin liittyviä lyhyitä tekstejä
Digitaaliset taidot	
Tavoitteet	Sisällöt
Opiskelija	
osaa digitaalisten laitteiden, palveluiden ja oppimisympäristöjen käytön perusteet	- harjoitellaan kirjautumista laitteille ja palveluihin, laitteiden peruskäyttöä, profiilin luomista ja selaimen käyttöä - harjoitellaan digitaalisten palvelujen käyttöä arjen asiointissa ja opiskelussa, kuten tehtävien tekemisessä ja palauttamisessa - tutustutaan vahvaan tunnistautumiseen (esim. pankkitunnukset)
osaa viestiä ja toimia vuorovaikutuksessa digitaalisissa ympäristöissä	harjoitellaan tuottamaan yksinkertaisia viestejä ja käyttämään sähköpostia, viestisovelluksia ja videoyhteyksiä
osaa etsiä ja käyttää tietoa digitaalisista ympäristöistä	- harjoitellaan selaimen käyttöä tiedonhankinnassa ja tiedon etsimistä digitaalisista lähteistä - harjoitellaan käyttämään löydettyä tietoa omiin tarkoituksiin
osaa toimia turvallisesti ja vastuullisesti digitaalisissa ympäristöissä	- harjoitellaan omien tunnusten ja omien sekä muiden henkilötietojen suojaamista - harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti digitaalisissa palveluissa - opetellaan tunnistamaan huijausviestejä ja epäasiallista sisältöä

	sekä toimimaan niiden suhteen tarkoituksenmukaisesti
Numeeriset ja matemaattiset taidot	
Tavoitteet	Sisällöt
Opiskelija	
osaa tunnistaa ja käyttää lukusanoja, numeroita ja matematiikan perusmerkkejä arjen tilanteissa	- harjoitellaan lukukäsitteen ymmärtämistä sekä lukusanojen, numeroiden ja matematiikan perusmerkkien tunnistamista ja kirjoittamista - harjoitellaan niiden käyttöä (esimerkiksi puhelinnumerot, osoitteet ja aikataulut) - harjoitellaan ymmärtämään lukusanojen ja lukumäärien vastaavuutta sekä lukujonoja
osaa käyttää lukuja peruslaskutoimituksissa ja hyödyntää peruslaskutoimituksia arjen tilanteissa	- tarkastellaan lukujen käyttöä (esimerkiksi hinnat, laskut, kuitit) - harjoitellaan hintavertailujen tekemistä - tutustutaan prosentin käsitteeseen ja harjoitellaan prosenttien ymmärtämistä (esimerkiksi hinnanalennukset, tarjoukset) - harjoitellaan desimaali- ja murto-lukujen tunnistamista ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämistä - harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja tutustutaan kerto- ja jakolaskun perusperiaatteisiin
osaa ilmaista lukujen avulla määrää, järjestystä ja vertailua, tunnistaa keskeisimpiä mittayksiköitä ja käyttää mittavälineitä	- harjoitellaan järjestyslukuja ja yleisimpien suureiden mittayksiköiden käyttöä - harjoitellaan lukumäärien ja ominaisuuksien vertailua lukujen ja mittayksiköiden avulla - harjoitellaan viivoittimen ja muiden mittavälineiden käyttöä

tunnistaa aikaan liittyviä käsitteitä ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti	• harjoitellaan kellonaikojen, päivämäärien ja aukioloaikojen ilmaisemista ja ymmärtämistä
osaa tulkita ja käyttää numeroilla ilmaistua tietoa digitaalisessa asioinnissa ja arjen palveluissa	• harjoitellaan teknisten apuvälineiden kuten laskimen, älypuhelimien sovellusten, pankkiautomaatin ja verkkopankin käyttöä • harjoitellaan digitaalisen kalenterin käyttöä

LIITE 1 Todistus lukutaitokoulutuksesta

Todistus lukutaitokoulutuksesta

Koulutusorganisaation nimi

TODISTUS

Etunimi Sukunimi Syntymäaika Mahdollinen oppijanumero
on suorittanut Koulutusorganisaation järjestämän lukutaitokoulutuksen ajalla x - x

KOULUTUKSEN NIMI (laajuus op)

Opiskelija on suorittanut koulutusta _ opintopistettä

Opiskelija on koulutuksen päättyessä arvioitu seuraavasti:

- vuorovaikutustilanteissa toimiminen: hyvä
- tekstien lukeminen ja tulkitseminen: tyydyttävä
- kirjoittamisen tekniset taidot ja tekstien tuottaminen: hyvä
- digitaaliset taidot: välttävä
- numeeriset ja matemaattiset taidot: tyydyttävä

Opiskelija on saavuttanut sellaisen lukutaidon, että hän voi siirtyä lukutaitoa edellyttävään koulutukseen __kyllä __ei

Opiskelija on saavuttanut eurooppalaisen kielitaidon viitekehyksen Suomessa laaditun sovelluksen mukaisella taitotasoasteikolla seuraavat taitotasot: *(merkitään vain tarvittaessa)*

Kuullun ymmärtäminen A2.1

Luetun ymmärtäminen -

Puhuminen A1.2

Kirjoittaminen A1.1

Opiskelijalle suositellaan seuraavaksi koulutukseksi tai palveluksi: _____

Allekirjoitus

Paikkakunta _____kuuta vuonna 20__

Koulutus on toteutettu noudattaen Opetushallituksen määräystä (OPH-xx) *Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet*. Todistus on Opetushallituksen xx.2026 hyväksymien lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Arviointiasteikko: välttävä, tyydyttävä, hyvä



Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi taikka joului- tai juhannusaatoksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaa kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Tarkista aukiolo soittamalla tai osoitteesta <https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihe)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi



Asiointipalvelun osoite: [Kirjaudu sisään](https://asiointi-vantaa.digiloikka.fi/prod/eservices/available/start/Oikaisuvaatimus-paatokselle) (https://asiointi-vantaa.digiloikka.fi/prod/eservices/available/start/Oikaisuvaatimus-paatokselle)



Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajaksi. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen perille, jos asiakirja saapuu perille viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi taikka joului- tai juhannusaatoksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan toimittaa (prosessiosoite), henkilötunnuksesi tai yritys- ja yhteisötunnuksesi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, kotikunta, sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat tulee toimittaa, ja allekirjoitus. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (kärjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin [tuomioistuinmaksulaissa \(1455/2015\)](#) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy [tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Ensisijainen yhteystieto: Asiointipalvelu (<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>)



Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00–16.15.



Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän päätökseen, joka koskee hankinto-oikaisua, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuusto-oikeutta, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, joka koskee verotusta, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)



Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muu-
tosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella
markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitetta-
van valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuu-
teen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankin-
talain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskil-
pailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankin-
tayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on
esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäi-
vä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan
päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätökse-
stä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanotto-
laitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei
asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta
seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan
asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen
tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen
katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistuk-
seen merkittynä aikana.



Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

- 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
- 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
- 3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitettun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.



Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanotto-laitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhaku aika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.

Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhaku aika suora hankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suora hankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suora hankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suora hankintaa koskevaa ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suora hankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suora hankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.



Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi, kotikunta ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi, kotikunta tai henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Lisäksi on ilmoitettava sähköinen tai muu mahdollinen osoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuoimioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita. Sähköisesti lähetettyä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 120 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 4 240 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6 350 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 euroa.



Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Ensisijainen asiointiosoite: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Markkinaoikeus

Radanrakentajantie 5

00520 Helsinki

puh. 029 56 43300

markkinaoikeus@oikeus.fi

Virka-aika 8.00 – 16.15.

Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen perille, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana 23.59 mennessä.



Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa

- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös

- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajaksi. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle, pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi taikka joului- tai juhannusaatoksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat tulee toimittaa, henkilötunnuksesi tai yritys- ja yhteisötunnus ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimesi ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat tulee toimittaa, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus sekä allekirjoitus. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin [tuomioistuinmaksulaissa \(1455/2015\)](#) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy [tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:



Ensisijainen asiointiosoite: (<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>)

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00–16.15

Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisenä päivänä 23.59 mennessä.



Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana.

Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle, pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi taikka joulu- tai juhannusaatoksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi, sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voi toimittaa, henkilötunnuksesi tai yritys- ja yhteisötunnus ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, sähköinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voi toimittaa, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus ja allekirjoitus. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuumioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin [tuomioistuinmaksulaissa \(1455/2015\)](#) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy [tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Ensisijainen asiointiosoite: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00–16.15



Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta. Ilmoita valituksessa kotikuntasi, henkilötunnuksesi tai yritys- ja yhteisötunnus, sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voi toimittaa, ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimesi ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, kotikunta, sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voi toimittaa ja allekirjoitus. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin [tuomioistuinmaksulaissa \(1455/2015\)](#) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy [tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Ensisijainen asiointiosoite: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00–16.15



Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisenä päivänä.



Muutoksenhakuohje 8: Hallintovalitus hallinto-oikeudelle

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/ erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi, henkilötunnuksesi tai yritys- ja yhteisötunnus, sähköinen tai muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan toimittaa ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, kotikunta, sähköinen tai muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan toimittaa, ja allekirjoitus. Jos toimitat valituksen tai muun asiakirjan hallinto- tai erityistuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun katsotaan se ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin [tuomioistuinmaksulaissa \(1455/2015\)](#) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy [tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Ensisijainen asiointiosoite: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00–16.15

Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana laissa tarkoitettulla tavalla.